

דיני יציאה אשה בתכשיטים

משנה דף נ"ז א' ולא בטוטפת וכו' עד סוף המשנה, גמ' ותוס' ד"ה במה, משנה דף ס"ב א' אמר עולא וכו' עד אצל אומן ותוספות ד"ה וחילופיהן וד"ה וכל.

בגזירה דדילמא שלפא ומחוי

גמרא דף נ"ט ב' ת"ר לא תצא וכו' עד אאבנט של מלכים, תוספות ד"ה מאן דרכה.

גמרא דף ס"ב א', משנה דף ס"ו עמוד ב' הבנים יוצאים וכו'.

גמרא דף ס"ז עמוד א' ובני מלכים בזגין וכו' עד ודברי הכל.

האם גזרו גם באיש ודין טבעת באיש

תלמוד ירושלמי שבת פרק ו' הלכה א', רש"י דף ס"ב עמוד א' ד"ה אמר עולא, חידושי הרמב"ן דף נ"ז עמוד א', חידושי הר"ן דף נ"ז עמוד א', חידושי הרשב"א דף נ"ט עמוד ב', חידושי הריטב"א דף נ"ז עמוד א'.

דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה

הרא"ש פרק ששי סימן י' מהירושלמי הנ"ל, בעל המאור דף כ"ז מדפי הרי"ף ד"ה אמר, חידושי הריטב"א דף נ"ז עמוד א'.

דבר העשוי לתכשיט ולתשמיש

רא"ש פרק ששי סוף סימן י', שו"ת הרא"ש כלל כ"ב סימן י"א

חילוק רשויות

משנה דף ס"ד עמוד ב' יוצאה אשה וכו' בכבול ובפאה נכרית לחצר, גמרא שם אמר רב כל שאסרו חכמים וכו' עד שתבא במים, תוספות ד"ה רבי ענני.

גמרא דף מ"ו עמוד ב' השירים והנזמים וכו' עד תורת כלי עליה, תוספות ד"ה ואמר עולא.

מנחות דף ל"ו עמוד ב' תוספות ד"ה אי סברי.

רמב"ם הלכות שבת פרק י"ט הלכה ח' ומגיד משנה, הגהות מיימוניות אות ו', חידושי הרמב"ן דף ס"ד עמוד ב', עבודת הקודש לרשב"א בית נתיבות שער ג' סימן ב', חידושי הריטב"א דף ס"ד עמוד ב', רא"ש פרק ששי סימן י"ג.

דין הוצאת המחטים

דין הוצאת המחטים באיש ובאשה

גמרא דף ס' עמוד א' ולא במחט וכו' עד כנגד פדחתה, תוספות ד"ה למאי חזיא, ד"ה הואיל וד"ה תיהוי, גמרא דף ס"ב עמוד א' אמר עולא וכו' עד אצל אומן, גמרא דף י"א עמוד ב' תנן לא יצא החייט וכו' עד ושאר כל אדם פטור, תוספות ד"ה ואם יצא.

רי"ף דף כ"ח, הרא"ש סימן י', מגיד משנה הלכות שבת פרק י"ט הלכה ג'.

דין הוצאת מחט באומן

גמרא דף י"א עמוד ב' תנן לא יצא החייט וכו' עד ושאר כל אדם פטור, תוספות ד"ה ואם יצא

טור בית יוסף ושו"ע

● סימן ש"א מסעיף ז' עד סעיף י"ב ● סימן ש"ג סעיפים ט', י', י"ח

ב [גדרים: ב: מזל ג, ב] **ב** [גדרים: חס' לקמן נט. ד"ה ולא, א] **ב** עיין חס' לעיל נב. ד"ה וטובל, **ב** לקמן נח, **ב** מקוואות פ"ט מ"א, **ב** לקמן נט: **ב** כאן בעמוד זה, **ב** עמוד ב, **ב** עיין חס' לקמן נט ע"א ד"ה ולא, **ב** לקמן סד ע"ב.

גליון הש"ס

גבי תיכּי חז"תא מאי. עי' זמזם דף נד ע"א חס' ד"ה מקמחא:

הנהגות וצייונים

א [הרש"ש מוחק חיבות "בר יצחק" עיי"ש וכן ליתא ברא"ש ועיין מלא הורעם: **ב** כתיב דאמרת (כמו להלן): **ג** נדציל תרגי"ל **ב** (באד"מ: **ד** ציל **ב** (באה"מ) וכ"ה בב"י יו"ד סימן קצח: **ס** לכאורה הל"ל מיעוט ומקפיד וכו' (כי הרי במקפיד אפילו במיעוט קיילי דחוצץ, וכן מבורר בגני יוסף, וכתב עוד וכן מ"ש רש"י אח"כ אהלכה למשה מסיני לא אתא לאפילוהי, כוונתו ג"כ דה"א אגזירה דמיעוט המקפיד לא פליג: **ו** יש להוסיף שבראשי הבנות, ודבור זה שייך קודם ד"ה "של אחם לטבול בשנת שעל הטפילה לא גזרו כדאמרינן במסכת צ"ה (דף יח.) אדם נראה כמיקר ואין נראה כמתקן ע"זמו: תיכּי חז"תא. שערות של חוטין חלולות ועגולות: מהו. לקולע שכן שערם וללכת בשנת שאינה יכולה למוחקן ולדוחקן על השער צחוקה והמים נכנסין צה"ל ומיעטלי ליה מי הו חז"תא על תלם שכן בשנת משום גזירת טפילה מזה או לא הו חז"תא: **ב** ש' שהוא אריג לא גזרו. ללכת צו בשנת דלענין חז"תא לא חיץ דלא מצי להאדוקי שפיר: לאחוותי דלא קפדן ע"ייהו. ליטלן מראשן כשהן רוחות צמחין אלמא עיילי צה מיא שפיר אפילו להנחת רחילה ויכין שכן לענין טפילה נמי לא צריכין להמירן ומוחר ללכת שכן בשנת דהא אי מתרמי טפילה לא שרו להו לא משום חז"תא ולא משום קפידא: דמישנפי. שנטפפו הן תיכּי צניט: הא נמי אריג הוא. והא קאמר לא גזרו כלל ללכת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע

במה **אשה** יוצאה. דהו תכשית ולא משוי ואיכא דהו תכשית וגזר ציה רצנן דילמא שלפא ומחויא לחברתה חשיטתו" ודילמא אחי לאחיוי ד' אמות": לא בחושי צמר ופשתן ורצועה שבראשה. שקולעת שכן שערם: שבראשה. אכולהו קאי וצמי' מפרש טעמא: ולא תטבול בהן. משום חז"תא:

עד שתרפם. שמתירם קלת שיהיו רפוין ויכנסו המים צנייהם לשער: טושפת וסרביטין. מפרש צמרמ"ל" ותשובין הן ותישנין דילמא שלפא ומחויא לחברתה: בזמן שאין תפורין. עס השכנה שקורין שקופי"א אצל תפורין ללא למימש לאחיוי שאינה נוטלת השכנה מראשה צרה"ר שמגלה כל שערם: בבב"א. מפרש צמי"ל: **ד** דה"ד. אצל לחצר שרי וכל הנזכרים למעלה אסורים אף לחצר שמה תרגילם" צרה"ר ותלם גזירה היא דגזר צהם שלא תתקטט צהם בשנת כלל ובטבול המירו כדמפרש לקמן פערקין (דף סד:) שלא לאסור את כל תכשיתייה ותמחנה על צנלה: עיר ש' זהב. כמין נושק"א" ומציינן צה כמין עיר: קט"א. מפרש צמרמ"ל לקמן דף נט:): חותם. אורה לתמוס צה איגרת או כל דבר סגור: שאינה נקובה. כגון אישפניג"ל"א: ואם יצאת אינה חייבת חטאת. דכולהו תכשיתין ניניהו ורצנן הוא דגזר צהו דילמא שלפא ומחויא": **ג** ג' טבילה מאן דבר שמה. מה ענין טפילה אצל הלכות שנת: ושריא דהו. ומתרת אוחם לטבול בשנת שעל הטפילה לא גזרו כדאמרינן במסכת צ"ה (דף יח.)

אדם נראה כמיקר ואין נראה כמתקן ע"זמו: תיכּי חז"תא. שערות של חוטין חלולות ועגולות: מהו. לקולע שכן שערם וללכת בשנת שאינה יכולה למוחקן ולדוחקן על השער צחוקה והמים נכנסין צה"ל ומיעטלי ליה מי הו חז"תא על תלם שכן בשנת משום גזירת טפילה מזה או לא הו חז"תא: **ב** ש' שהוא אריג לא גזרו. ללכת צו בשנת דלענין חז"תא לא חיץ דלא מצי להאדוקי שפיר: לאחוותי דלא קפדן ע"ייהו. ליטלן מראשן כשהן רוחות צמחין אלמא עיילי צה מיא שפיר אפילו להנחת רחילה ויכין שכן לענין טפילה נמי לא צריכין להמירן ומוחר ללכת שכן בשנת דהא אי מתרמי טפילה לא שרו להו לא משום חז"תא ולא משום קפידא: דמישנפי. שנטפפו הן תיכּי צניט: הא נמי אריג הוא. והא קאמר לא גזרו כלל ללכת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע

דאי קפדי לנטלן מראשן כשהן רוחות אסור ללכת שכן בשנת ואע"ג דלענין איאדוקי לא חייצי ומותרות לטבול שכן הלכך הני כיון דמיטנפי מקפד קפדן שלא להיות צראשן בשנת טפילתן מפני שהמים ממחין את הטפיט ומלכלך צשרן צעלייתן מן הטפילה ואע"ג דחז"תא לא הו דהא עיילי צה מיא מיהו כיון דשקלי לה משום טיטוף אחי לאחיויניהו ואסור ללכת שכן וללישנא קמא לא גזרו אלא צמידי דסיין לטפילה ורצותי מפרשין הך קפידא לענין חז"תא כדק"ל רוצ"ב" ומקפיד עליו חוץ"ן (עריכוין דף ד:) וקשילי לי צגוה טוצא חדל דכי אחמר ההיא צמידי דמיהדק אחמר ואשמעינן דלע"ג דלא עיילי ציה מיא כיון דלא קפדי עליה חשיב כגופיה ובטל לגבי שעריו אצל צמידי דלא מיהדק ועיילי ציה מיא מאי חוץ"ן איכא למימר הא לאו חוץ"ן הוא ואי אחית למימר דההוא חוץ"ן דהתם לא דק צלישניה ומייהו כל מידי דקפדי עלייהו אסור היכי אמרינן הכל האי נמי אריג הוא ומוחר כיון דפשיטא לן דהיכא דמיטנפי מקפד קפדן על כרחיך חיץ דהא רצ הונא צריה דרצ יהושע אהלכה למשה מססיי לא אחא לאפילוהי: וא"ו חוציצין באדם. משום דחני התם אלו חוץ"ן צכלים חני לענין טפילה אדם ואלו חוץ"ן צאדם: ש' צמר וש' שער אין חוציצין. דלא מיהדק על גבי שער: **ו** הבנות. קטנות ואורחא דמילתא נקט: ובו"ץ בראשי הבנות שנינו. לא חימא שצראשי הצנות ארצעות לחודייהו קאי אלא אחוטיין נמי קאי: **ז** צמעיני בואי. אשמעינן רצ הונא דחוטיין נמי צראשי הצנות שנינו: אי"צימא צמעיני. חוטיין הקשורין צווארן דלא חיי"ל: ודבואי. הי חוטיין אחא למעוטי דלא חיי"ל צוואר: אמר קרוי רך לגבי פשתן ולגבי שער: ע"ג גבי קשה. שער: ע"ג רך. צמר: מיבעיא. צממיה הא ודאי על גבי רך טפי מיהדק: **ח** ש' שאין אשה חונקת עצמה. להדק חוטיין צווארה וקושרתן צרות שיהו רפיין: בחושיין שבאזניהם. שומעין שם שלא יסתם הנקב: הבקין. ענקי"ל לרצעות שאין מזהבות רחפות"ל ללא לתכשית עצמן דומיא דחוטיין שצאזניין: הבקין. לשון קילקיל ותקב (לקמן דף סד.) צינגל"א לאסור ר' סוק"ל: קצטלא

במה אשה פרק ששי שבת

במה **אשה** בו"א בחושי צמר. מפרש צמי' משום דילמא מיתרמי לה טפילה של מזהו ושרי להו ואחי לאחיויניהו ארצע אמות צרה"ר אומר ר"י דהיינו דוקא צחוטיין שאיןן נחוטין צקליעת השער אצל חוטיין הנחוטין צקליעת השער יוצאה שכן דצהנהו ליכא למיגזר דילמא שריא להו דחתן צהמנעי

(לקמן דף נד:) דאיכא לכל הפחות איסור שנות צגודלת וסצרה הוא דכי היכי דיש איסור צעשיית קליעה ה"ע יש איסור צמחרת קליעה וא"ת מהאי טעמא תחא אשה אסורה ללכת צנלית דהא ודאי שריא לה צנעת טפילה ומיחוש דילמא אחי לאחיוי וי"ל דצדצרים שהם עיקר מלוצש ליכא למיגזר דאפילו צחול אין דרך ללכת כלל ממקומו עד שצניצשם אלא דוקא צדצרים קטנים יש לחוש שאין מקפיד אס אינם עליו ורגילות הוא צחול כשמחירן פעמים נושאן צידו עד ציתו ונראה לר"י דדוקא צדצרים שרגילות להסיקן כדי להרחותן או משום חז"תא או משום קפידא גזרו שלא ללכת דשמא כשיסייר ישכח שהוא שנת ואחי לאחיוי אצל צדצרים שמוחר ללכת שכן שאין רגילות להסיקן מותר לקשור ולהחיר צרה"ר דליכא למיחש למידי דאס יחא יאור שנת צנעת המרה לא אחי לאחיוי ואס לא יהיה זכור שנת אפילו נאסור להחיר ולהסיק לא יועיל וכ"מ לקמן (דף סד.) דקמני צצרייתא וקושר ומחיר קמיני אפילו צרה"ר והא דלצנטרין התם לאשמעיני דשרי אע"פ שכל דבר מותר להסיק"ל כדפרישית אלצנטרין לאשמעינן ללא אסרינן משום דמיחוי דקושרו עליו שלא לרפואה ומתכוין להוציא כי היכי דאסור צפילפל וגרגיר מלח"ל לנחמילה לתם צפה צנעת או להחזיר אלא כמלוצש גמור חשיב מחמת הרפואה: **השתא** רד ע"ג גבי קשה חוציצין בו"א וא"ת דילמא רצ הונא נקט וכולן צראשי הצנות לרצותא דאפילו צראשי הצנות דהו רך ע"ג קשה חוץ"ן ואור"י צדלאו רצ הונא הוה ידעינן דצכל מקוס חוץ"ן אפילו צראש אלא ודאי למעוטי שום דבר אחא: **השתא** קשה ע"ג קשה חוציצין. סבר הש"ס דקשה ע"ג רך חיץ טפי מקשה ע"ג קשה ורך ע"ג קשה לא חיץ כקשה ע"ג קשה דהא לר' יהודה חוטיי אמר אין חוץ"ן דהו רך על גבי קשה וחוטיו פשתן דהו קשה ע"ג קשה חוץ"ן וחוטיו שיער דהו נמי קשה על גבי קשה

הונא נקט וכולן צראשי הצנות לרצותא דאפילו צראשי הצנות דהו רך ע"ג קשה חוץ"ן ואור"י צדלאו רצ הונא הוה ידעינן דצכל מקוס חוץ"ן אפילו צראש אלא ודאי למעוטי שום דבר אחא: **השתא** קשה ע"ג קשה חוציצין. סבר הש"ס דקשה ע"ג רך חיץ טפי מקשה ע"ג קשה ורך ע"ג קשה לא חיץ כקשה ע"ג קשה דהא לר' יהודה חוטיי אמר אין חוץ"ן דהו רך על גבי קשה וחוטיו פשתן דהו קשה ע"ג קשה חוץ"ן וחוטיו שיער דהו נמי קשה על גבי קשה הכא לכ"ע אין חוץ"ן אף על פי שחוטיו פשתן חוץ"ן לכולי עלמא: **אלא** אי"ר יוסף. לפי שרצ יוסף צע"זמו מקשה שייך לומר אלא: הכא

לענין הולאת שנת יש מילוק צין נקובה לשניין נקובה דנקובה קמני חיץ תחלת ובשאינה נקובה כגון אישפניג"ל"א שהוא תכשית קמני אלו חיץ תחלת צקדק צמה אשה (שם לו.) ולעיל נב"י. בחושיין שבאזניהן. הצנות קטנות שמנקבות אזניהם ואין עושין זמנים עד שיגדלו ומחנין חוטיין או קמנים צאזניהם שלא יסתמו אזניהם לדי"ה [לקמן סה.]

הנהגות וצייונים

הנהגות וצייונים

עין משפט גד מצוה

א אי מיי"ט מ"ה' שנת ה' ו' ומיי"ט מ"ב' מל"ח מקוואות ה' ה סמך לאין סה וסמך עשין רמח טוש"ע אי"ח פ"י שג ספק"א וטוש"ע י"ד ס"י קלם ספק"א:

ב ב מיי"ט מ"ה' שנת הלכה ד'טוש"ע א"ח ס"י שג ספק"א וטש"ע י"ח: **ג** ד מיי"ט שם הלכה ט'טוש"ע א"ח ס"י שג ספק"א וטוש"ע י"ד ס"י קלם ספק"א:

ד ה ד מיי"ט שם הלכה י'טוש"ע א"ח סם ספק"א וטוש"ע י"ד שם ספק"א:

הנהגות וצייונים

רבינו חננאל

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה בחושי כו". אוקמה רב נחמן גזירה שמת דחודמן לה טפילה של צמחה צמחין ומהלכת שחוצצת מחרתן ומהלכת בהן ד' אמות ברה"ר. אבל תיכּי חז"לתא לא גזרו דהו רבנן דהא אצותיה דרב הונא בריה דר' יהושע הוו טבלי בדוחחין הני תיכּי חז"לתא בראשיתן ולא הוו קפדי וכיון דלא הוו קפדי שרו וד"מ תיכּי חז"לתא אבל תיכּי טמימתא לא דחוצצות. ואסיק"ל דחוטיו שיער אינן חוציצין ואפילו הן שוריינן בראש הבנות ואע"פ שרראש קשה הוא המים נכנסין בשיער ואין חוציצין אבל חושי צמר וחוטיו פשתן בראש הבנות חוציצין וכ"ש אם הן קשורין בצואר שמתקשרין בבשר ואין המים באין תחתיהם ולפיכך חוציצין. כיצאם בהן היתבקין שבצוארהו הבנות ואוקימנא

ליקוטי רש"י

בבב"א. מושטעני"ל"א ויהא צגד ש"ס לו גללים כעין נכנסים ומנכסת צו לעושה רחצה וקושרת ספיר צוורה והגגד תלוי על גבה והוא חסוד ומצוייניו צוהי ויש מפרשים כמין חני עגול עשוי כמין צללים ואחות צו מפתחי תלוקה והפסם צולע צוורה והוא של וצב ל"ה"ה [לקמן נט:]. צגד חסוד תלחוט צוורה נגגד לצה שלא יפול מה שהיא צוכלת על צגדיה ויש לו מקוס צגזים כעין טעושים למנכסים ומחצו צו רצועה רחצה ומוללת ספיר הרצועה שהגגד רחב הרצה וקושרת הרצועה ספיר צוורה [לקמן ע"ב ע"ש עזר רבתי"ש שם]. ואל

במהם שאינה נקובה. לענין הולאת שנת יש מילוק צין נקובה לשניין נקובה דנקובה קמני חיץ תחלת ובשאינה נקובה כגון אישפניג"ל"א שהוא תכשית קמני אלו חיץ תחלת צקדק צמה אשה (שם לו.) ולעיל נב"י. בחושיין שבאזניהן. הצנות קטנות שמנקבות אזניהם ואין עושין זמנים עד שיגדלו ומחנין חוטיין או קמנים צאזניהם שלא יסתמו אזניהם לדי"ה [לקמן סה.]

האבטאמאט און יוצאן פון
 לה'־י לפי שואנה כלו
 במשאות חשבו. ואת כל
 משום כלאים דלא אסרי
 הוא ואתה אסרי טמאה
 בנעים שאין בר שחי
 ועבר. [אמר] בר חנוא
 טוטפת ערוש ערוש
 של מניי בעצונני
 ששירות עושות אותה
 של כסף ושל זהב; הא
דאמר במחלות
 העבר בשבט הווא
 בשארזא אכל אל
 בחותם שנסכותו אל
 והא בחותם דעבר ליה
 רביה ויבחותם שנסכותו
 אמאי לא נפק חששן
 דלמא מופסל מירתת
 מרביה ומופסל לנסותה
 ומנא ליה אחפשיה וכו'
 יתנון דאמר
 בשלתי מקורלות ומפלות
 חטא על כחופי בשבת יריב
 לו לא נדאמר לי
 לרב חנניה בר שילא
 רבנן כלולה לא ליפקו
בשרבילא חמשה פ' ה'
 המלך היתה באותה העת
 כל הקונה שרבאל מייתי
 הלא בן מוכס יהודי בל
 ממיסה וחתימי עליה
 במטעם של איך כר
 לידע שניטל מיכסא וכל
 חילין שנמצאות
 אותה חתם נפשי לובשא
 כגב המכס הלך
 מתירא כל אדם שאין
 בשלתי שחלו עליה
 וחותם לו חששנין שמו
 ויפסל חתומה ומפני דמא
 חס המכס יסירה מעליה
 ויקפלה וישאנה על
 בחופי במשא לפיך
 אסורה ללך אדם שאין
 בשלתי שיש עליה חותם
אבל בר חנניה בר
 שילא שיש לו נשואת
 גנים ואינו חושש מן
 המוכס כותם לו לצאת
 בשלתי שיש לו חותם
 שאם יחתם החותם אינו
 חושש שאינו מתירא מן
 המוכס וכל מוחלתו ומפני
 דהוה העם סא שפואל
 לצאת העבר בחותם
 שעשה לו בר בכסותו.
 ה"ה יוצא העבר
 בחותם בשארזא אכל

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 127 הודפס ע"י אוצר החכמה

יז א מ"י פ"ח מהל' כלס
הלכ' יז
יח ב מ"י פ"ח מהל' כלס
הלכ' יז
יט ג מ"י פ"ח מהל' פרה
הלכ' ט:

רבינו חננאל

אין מקבלין טומאה בדליה
ליה עינבל וזה דא חזני טמא
בזוג שיש לו עינבל. פ"י
עינבל הבורח שבתוך
הזוג המקיש בדופני הזוג
ומשומר הקהל. וכן הא
דאמר ר' מנחם למוטע
קול בכלי מחנות שטמא
שנאמר כל דבר אשר יבא
באש אפילו דבור
במשמט. ואקשינן במאי
אוקימנא לזה דחזני טמא
בהמה אין מקבלין טומאה
בדליה לה עינבל אימי
מצינתא אין העבר יוצא
בזוג שבצוארו אבל יוצא
בזוג שבכסותו וזה דא
מקבלין טומאה ואי לית
ליה עינבל מי מקבלין
טומאה והתנן הערשה
וגין למחשת ולעריסה
ולמטפחות ספרים
ולמטפחות תינוקין. כיון
יש לחזן עינבליהן טמאין
אין לחזן עינבליהן טמאין
כו. ושניין אף בתנוק
דלקלא עבידי אבל גרול
כגון העבר דלחכיש
עבידי ליה רביה אע"ג
דלית ליה עינבל מקבל
טומאה. ואקשינן ניטלו
עינבליהן עדיין טומאן
עליהן אי ניטלו עינבליהן
למאי חזו ושניין בזה
דיקון דהוריש יכול
לחזירי אע"פ שפירין
לא החזירו כמחזור דמי.
אמר וזה ענין מסופרת
של פרקים ואיזמל של
הרשיני כי וכבר פורשנו
למעלה (פסח). ומשני

רב נסים נאון

הזוג והעינבל חיבור.
ראוי לידע כי זה הזוג
זולתי הזוג הנאמן גבי
נזיר. והנאמן פ"י דבר ג'
במסכת נזירות כ"ג ב'
מנין דף (ל) הרענים
אלו החיזונים הוצין אלו
הנזירים דבר ר' יוחנן
הוא יוסף אמר שלא
תשנה כחול של בהמה
החיזון זוג והפנימי

ליקוטי רש"י

ש"פ הבאים יורדין
א"ר. טומאן
במחשבה. כגון גולמי
כלס דלמיר הכל שחטין
(חולין כה). כל שחטין
לשון לשון וגרר ואמר
הס דלמיר חטין מלאכה
הוא והורישו וזה שיש
עליה שלא לשון ואלא לשון
הפנימי מתחשק לו ליה
גמר מלאכה מאלו ולהג
(קידושין נט). [משפטים]
עליו שיהא גמר מלאכה
כגון שיעבדו להג' או
לדלונין כיון שעבדו מקבל
טומאה ואמלני עיבדו
לדלונין ונתקנין אין
מקבלין טומאה עד
שיגמרו למלאכה הסדלין
(סוכה ד). מאחר שחשבו
עליו שיעבדו מותו שהא
עבשו ולא יוסף חיוון
אחר הוא גמר מלאכה
ומקבל טומאה (לעיל ב:).
ואין גז"ל בירי
טומאן. משפלות
(קידושין שס). מתחשת
מורת קבלת טומאה אין
עלין מתחשת כגון עיבדו
לשון ולדלונין וישעבדו
לדלונין ונתקנין אין
מקבלין טומאה
מאחר שחשבו על טורענות שחיי יד ליה טומאה ואם חזר וישעבדו עליו לדלונין ונתקנין אין מקבלין טומאה שירדו מתחשת לו אלא בשעבדו עשה עד שיחלל לשון ואלא בנזיר (סוכה שם). [הפסח בוף נט]

אין בדר' שמואל ב'. דחשיב ליה כלי תשמיש דלדס משום דעבי
ליה לקלא דע"י הוה שמוע יודע היכן בהמתו עומדת ומולאה
ע"י כך ו'הי' כמקל של צממה של מחכת דטמאה הואיל ואדם רודה
בה וכ"מ לקמן^(א) גבי צירית טהורה דמשמע [קול] בכלי מחכות אינו
טמא אלא היכן דעבי ליה לקלא וזה
דמשני הא דלית ביה עינבל הא דלית
ביה עינבל ולא מחלק צלית ביה
ענינבל בין עבי ליה לקלא בין לא עבי
אומר ר"י דלא שכיח שיעשו עינבל
אלא אם כן עבי ליה לקלא:

כל דבר אשר יבא. ואע"ג דהאי
קרא לא לגבי טומאה דחשיב
אלא לגבי הגעלה ממחבת דהתם
אין דיבור מעלה ומוריד ואם אינו
ענין להגעלה תנהו לענין טומאה:
מתיב רבא הוה והעינבל חיבור.
פ"י בקוטרס מדקרי ליה
חיצר ש"מ דכי נתפדו היו כלי שניטל
מקלמו ואע"ג דהדיקט יכול להחזיר
כל כמה דלא אהדרי^(א) לאו שלם הוא
וקשה לר"י דהא מעיקרה מהו היו
דענא דהוי כלי שניטל מקלמו ולהכי
פריך למאי חזו ומשני דודאי צאפי
נפשה לא חזו לא זוג ולא עינבל אלא
משום דהדיקט יכול להחזירו ומה
שפירש נמי והתניא כ"י^(ב) גבי ההיא
מסופרת של פרקים לא עיין דההוא
דזוג עינבל משנה היא ממסכת פרה
(פ"י ג' עמ"ס ה) וההיא דמספחות
צמוספתא דכלס ומפרש הרב פור"ת
בס' ר' שמואל הואיל והדיקט יכול
להחזירו ואע"ג דהשחא צלא עינבל
לא חזי מדי כיון דהדיקט יכול בקל
להחזירה כמאן דמחזיר דמי ואם
נטמא העינבל נטמא גם הזוג כאלו
אין מחזירין נפקא מינה דלכשיחזירו
יטמא הזוג אף הנהוג זו ומיהו צלא
חיבור לא יטמא כי אם העינבל לצדו
שנגע בטומאה והכי משמע ליטמא
דקאמר וכי חימא ה"ק אע"ג דלא
מחזירי כמאן דמחזירי דמי משמע
דלאכי הכי צריכא ליה דמדמלי טעמא
צחורת לדמי משמע דקצר דלא חזי
השחא למדי ואי לאו כמחזור חשיב
ליה היאך יקבל טומאה מאחר חשיב
חזי מדי צלא חזרה: **מתיב** רבא
הוה והעינבל חיבור. שאם נטמא זה
נטמא זה וה"מ כשמחזירים אצל שלם
בשעת חיבור אם נטמא זה לא נטמא
זה ולא חיישין להדיקט יכול להחזיר

דהשחא מיהא לאו מחזירין יניחו וממשה זו אין לנו להוכיח
דמיייר בשעת חיבור דקאמר וכי חימא כו' אצל מחת צריחא מוכיח
דבשעת חיבור מיייר ומצריחא גידתא הוה מלי רבא לאחזריה
לאכי אלא דמחא ליה לאקשוי מהך דמיייר בזוג ועינבל צהדיא לאכי
דאירי נמי בזוג ועינבל: **(ובי תימא ב')** והתניא מספחות של
פרקים ואחזנל של הריטני. שמי צריחא הן ממסכת כלס^(א) כל אחד
צפני ענמה וצריחא קמני צהדיא דכשאיין מחזירין מקבל כל אי
טומאה צפני ענמו וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה שיהא חיבור
לטומאה לטמא זה כשניטמא זה משום דדמי לשעת מלאכה אצל שלם
צחזירין משמע דאפי' גזירה דרצון ליכא אצל נטמא זה לא נטמא זה
דלא חייש למחשבות יכול להחזירו: **(אלא א')** אמר רבא והוא
יובד' דהקישו. פ"י מקבל טומאה הזוג אצל עינבל דאין ראוה להקישו
לא ומספחות ואחזנל נמי צלא חיבור ראויין למעין מלאכה ראשונה
ומקבלי טומאה כל אחד צפני ענמו כדחיי צמוספתא: **אלא** אמר
רבא כו'. פירש בקוטרס דטומאה לא פרח הימנו כשנפד משקיעל
הואיל וראוי להקישו והוא ליה כלי (ע"פ^(ב)) שניקצ צפחות מנוזלא רמון

דלא טהר מטומאה ומשמע שרואה לומר דמכאן ואילך לא מקבל טומאה וקשה לר"י דלמה לא יקבל טומאה כיון דנפחת פחות מכשיעור דהוי
כאילו שלם לגמרי ונראה דאין גם מקבל טומאה מכאן ולהבא ולקוטרס דאין לפרש כך משום דכשלא היה להם עינבל
טהורין ולא מקבלי טומאה אף על גב דראוי להקישו ואינו דומה דכשלא היה בו עינבל מעולם ודאי טהור דכיון שעומד ליקח בו
עינבל דהא עבד לקלא והוי גולמי כלי מחכות^(א) אצל משגמר שהיה בו עינבל אף על פי שניטל מקבל טומאה שלא בטל מחזרת כלי
שהיה עליו קודם לכן והר"ם הביא ראיה מחמת שחפרה ושייר פחות מנוזלא רמון דטהורה (חולין קלג). אע"ג דחמת שלם שנקרע

וש"פ דלת טהור. דלת מחזר לציח הוא שהוא מחזר לקרע ואינו כלי
לקבל טומאה חזו העשוי לו צטיל לגביה כדאמר' צריס פריך דלעיל^(א)
כל המחזר לו הרי הוא כמחזר: ש"פ דלת ועשאו אברהם טמא. מכאן
ולבנה ואע"פ דלא עבד ביה מעשה אלא שחשבו עליו ואלאו ותלליה
לאו משעה היא שאל שכל הכלים יורדים
לידי חזרת טומאה צמחשה שלו:
ש"פ בהמה ועשאו אדלת טמא. ואפי'
מכאן ולבנה יקבל טומאה שאין חיבורו
מעשה עד שישנו מכות שהיה:
שאין עינין בטומאתן. מחזרת טומאה
שירדה לכן ואע"פ שעדיין לא נטמאו
משנמלך עליהן אף על גב דלא
טומאה אלא צטיו מעשה: עינבל.
צטילי ששעו צחזרו להשמיע קול:
אי מנא הוא. דחכשטי חשיב ליה:
עינבל משיי ליה מנא. צמחיה משום
העינבל מי הוי חכשטי: אין. עינבל
משיי ליה מנא ולא משום חכשטי אלא
משום כלי: ב"ד דבר שיבא באש. בכלי
מחכות משמע מעשה מדיון: אימא
בצינעא. אפי' דלדס: מי מקב'
טומאה. אפי' דלדס: הערשה וגין
למבתשת. שפסמין צה סממין
להקטיר לריח דקיי"ל צחרימות (פ"ה)
ד' א': שהקול יפה לצמחים: ולעריסה.
שהמיוק שוכה צחורה שקורין ציר'ה
ותולה זו וגין לקשקש כדי שישמע
המיוק וישן: ולמטפחות ספרים.
כשנשאלין אותן לציח הכנסת
שהמיוקות של ציח רצן קורין שם
מקשקשין הוצין והמיוקות שומעין
וצאין: ולמטפחות תינוקות. שחולין
צחולין: ניטלו עינבליהם כו'. (ואם לא
ניטלו קודם שנטמאו חזרת טומאה
עליהם ומקבלין טומאה כדמפרש
שנטמא לקמיה מעיקרה כי אין להם
עינבל דקמני טהורין (א) דעדיין לא
נגמרה מלאכתן אצל משירדה אפי'
חזרת טומאה לא צטל שם כלי
מעליהם צטילת העינבל) ואם^(א) ניטל
לאחר שנטמאו עדיין טומאתן עליהן
דלא הוי ככלי ששגזר וצטל מחזרת
כלי לעטר מטומאתו: הדיקט. שאין
צריך ראיה: הוה והעינבל חיבור.
כסן דאין הרי כלי לאו טמא
זה נטמא זה הוה על זה טהור
זה וכיון דקרי ליה חיבור שמע
מיה דכי נתפדו הוי כלי שניטל
מקלמו ואף על גב דהדיקט יכול
להחזירו כל כמה דלא אהדריה לאו

שם הוא: ובי תימא. דהאי חיבור דקאמר הכי קאמר אפי'
מפורדין קריין ליה חיבור ואחא לאשמעי' דאם נתפדו כשניטמא לא
עלו מטומאתן: הא תניא. גבי ההיא^(א): במספחות ש"פ פרקים. ששמו
סביבם שלה מחזירין: ואיזמל ש"פ דהריטני. פליגה^(ב) של אומנים חריסין
שומנים האחזנל לתוך^(א) צין שני עינים העשויין לכן ולאחר מלאכתו נוטלו
ומנעו: חיבור טומאה. ואם נטמא זה נטמא זה: ש"פ בשעת
באברה. הואיל ואין צריכין להיות מחזירין הוה להו כשני כלס
ואין^(א) חיבור ואף על פי שמחזירין דע"כ שלא בשעת מלאכה
דומיא דשעת מלאכה קאמר ובשעת מלאכה מחזירין אין אלמא
צחזירין עסקיין וגזרו לחומרה על הטומאה דליהוי חיבור ועל האשה
דלא ליהוי חיבור ומשום הכי קמני חיבור לטומאה לעולם ואין חזרה
להזהר לעולם: אלא אמר רבא. לא חימא הואיל והדיקט יכול
להחזיר דודאי (א) חד מנא הואי דקדמני צחריחא^(א) הזוג והעינבל חיבור
וכי מיפדרי הוי כלי שניטל מקלמו ואינו מקבל טומאה העינבל
לענמו אצל הזוג טמא לענמו דלא צטל ליה מחזרת כל^(א):

הואיל
דלמה נטמא זה כשניטמא זה משום דדמי לשעת מלאכה אצל שלם
צחזירין משמע דאפי' גזירה דרצון ליכא אצל נטמא זה לא נטמא זה
דלא חייש למחשבות יכול להחזירו: **(אלא א')** אמר רבא והוא
יובד' דהקישו. פ"י מקבל טומאה הזוג אצל עינבל דאין ראוה להקישו
לא ומספחות ואחזנל נמי צלא חיבור ראויין למעין מלאכה ראשונה
ומקבלי טומאה כל אחד צפני ענמו כדחיי צמוספתא: **אלא** אמר
רבא כו'. פירש בקוטרס דטומאה לא פרח הימנו כשנפד משקיעל
הואיל וראוי להקישו והוא ליה כלי (ע"פ^(ב)) שניקצ צפחות מנוזלא רמון

דלא טהר מטומאה ומשמע שרואה לומר דמכאן ואילך לא מקבל טומאה וקשה לר"י דלמה לא יקבל טומאה כיון דנפחת פחות מכשיעור דהוי
כאילו שלם לגמרי ונראה דאין גם מקבל טומאה מכאן ולהבא ולקוטרס דאין לפרש כך משום דכשלא היה להם עינבל
טהורין ולא מקבלי טומאה אף על גב דראוי להקישו ואינו דומה דכשלא היה בו עינבל מעולם ודאי טהור דכיון שעומד ליקח בו
עינבל דהא עבד לקלא והוי גולמי כלי מחכות^(א) אצל משגמר שהיה בו עינבל אף על פי שניטל מקבל טומאה שלא בטל מחזרת כלי
שהיה עליו קודם לכן והר"ם הביא ראיה מחמת שחפרה ושייר פחות מנוזלא רמון דטהורה (חולין קלג). אע"ג דחמת שלם שנקרע

פחות

א"א בשינוי מעשה. שיעשה זה מעשה לקלס

ע"י ש"י דאין ליה טומאה ואם חזר וישעבדו עליו לדלונין ונתקנין אין מקבלין טומאה שירדו מתחשת לו אלא בשעבדו עשה עד שיחלל לשון ואלא בנזיר (סוכה שם). [הפסח בוף נט]

כלס פכ"ה מ"ט
סוכה ג': לעיל נב: קדושין
נט. (מנחות דף טז. א').
(ג) לקמן סג. א' (ג) מוסף
דלס' צ"מ פ"א,
(ד) כ"ה איתא בכלים
פרק כ' מ"א אליבא דרבי
יוסי (רש"י, א) פרה
פ"ג מ"ח, (ו) לעיל מח:
(מוסף כלס צ"מ פ"ג, א').
(ז) דף נב: ליתא שם
אולס בריש"י שם איתא
כן עיי"ש בריה טהורות
ואולי צ"ל מח: ועיין
פני יהושע, (ד) סג.
(ט) [צ"פ] דבנה מנעל,
(י) כלס ב"מ פ"ג ה"ב
(ה"ו, ט) חולין כה ע"א.

הנהגות הב"ח

(א) גבי אפי' להזהר
נמי לאו מחזיר:
(ב) רש"י ד"ה ניטלו
עינבליהם וכו' ומעיקרא
כי אין להם עינבל דקמני
טהורין משום דעדיין:
(ג) ד"ה אלא אמר וכו'
דודאי לאו חד מנא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אין וכו' הוי
במקצ' ש"פ בהמה. לעיל
נב ע"כ:

תורה אור השלם

(א) קל דבר אשר יבא
באש תעבירו באש
(ו) ואם יבא בזה
האש וכל אשר לא
יבא באש תעבירו
באש: [ומדבר יא. ב]

הנהגות וצינונים

(א) בבתי טהור (ונכון),
דקיס. וכו' (ברש"י).
(ב) בבתי טמא (ונכון),
דקיס. וכו' (ברש"י עפ"י,
דפ"ר): [א] עיין מהר"ם:
(ג) ע"י ש"פ ש"פ
(מהר"ם) (בנוע):
(ד) רש"י מוחק כ"ז
(גליון) משום שפחות:
ד"ה אמר רבא נראה
שלא היה לפניהם נא
ברש"י ולכן מחק גם
ד"ה אלא אמר (הגר"ש)
אות (ל) (מ"מ): [ו] לפי
המהרש"ל צ"ל א"ב:
(ז) חזון גבי חזון
העינבל: [ח] צ"ל
פ"י א"ב (כ"ה במוקד
יוסף, דפ"ר פ"ג):
(ט) פ"י: [י] בבתי
ואינו: [כ] משנה ערוכה
היא בפרק יב דפרה
ובכ"ש החזון ד"ה מחיב
הא (רש"י): [ל] ואינו
מקבל טומאה חזון
לעצמו אבל צ"ע
במחזרת טומאה א"א
מניה
משפלות כ"ל והשאר
מקצ' רש"י (גליון):
(ט) מלת "כו"י שייך אחר
מלת פריקס בסמוך:
(ז) רש"י ומהר"ם כתבו
דכל תגר דיבורי חזון:
דיבור אחד מן מחיב הא
עד סוף ד"ה אלא וכו'
דכתיב שפחות (גליון):
(ח) ר"מ מ"ז
צריך לגרסיה רק שאינו
הדיבור
(מהרש"ל): [ט] עיין
רש"י לקמן ק"ב ע"ב ד"ה
כל כלי:

א חגיגה כג: דה מנה;
ב כליל פ"ד מ"ה;
ג כליל פ"ז מ"א;
ד זביל פ"ב ה"ד;
ה ויקרא טו ו' פ"ג
ו ח"א ע"ש, א' כ"ב;
ז פ"ז מ"ה, **ח** במדבר לא
נא ועיין לקמן ס.
ט הוספתא כליל בבא
מציעא פ"ו ה"ו ועיין
מהרש"א ובהערת שם
ובמהר"ם א' ב"מ פ"א
ה"ד, **י** ב"ב ס"ב;
י לעיל נז. ד"ה עיר של
זהב.

הגהות וצינונים

א [צ"ל דתנן] (גליות);
ב תנ"י ודפ"י א"ר;
רבה בר בר חנה א"ר
יוחנן (וכו') בריש
ובראש; **ג** [לפי הגהת
מהרש"ל צריך למחוק
חיות] "בשלא ובר
מלאכתו";
ד נטלו עיניו[ליתן]
ה אחרי טומאתו טמאין
דלא ככ"ל רש"י (גליות);
ו גבי משכב אשר ישכב
וגבי מושב אשר ישב,
וכותיב יושב יושב,
משמע שישכב עליו
תמיד וישב עליו תמיד
וכי' על הכלי אשר יושב
עליו וכו' אפי' שלא נגע
אלא וכו'; **ז** [ועי'
שלש על שלשה
(מהרש"ל) ר"ל טמאים
ושלש על שלש היינו
אצבעות: **ח** במהרש"א
איתא בין א"ר ובין לר'
יוחנן איכא בינייהו,
ע"י, ועי' בנימוקי
הגרי"ב שם שחיבות
יורה בין רב לר' כו'
צ"ל בסוף הדיבור הבא,
ובצ"ל בו לבדו וד"ה
י בין רב לר' יוחנן נמי
איכא בינייהו וברא
טא, ע"י, **י** מלת
יב"י נוסף ע"פ
המהרש"ל (דפ"ר)
ונבצ"ל ואין
צ"ל וכו' ב"ה פנאי;
טו גירסת הגרי"א
בתוספתא עיניו[ליתן]
טז א"ר (רש"י ע"י, ש;
הגהות בן אריה);
[שיך במשנה דלעיל
ז' ע"א] (גליות); **י** עיין
רש"י דהו"פ פרכת הגמ'
מאי בעיך של זהב דא"ר
לפרשה כפשוט דאי"כ
גם בחול אסור וע"י;
י [ומפני שיש ליתן
שמהם בזה ועי' תוס'
גיטין ז ע"א ד"ה עטרת]
(גליות).

ליקוטי רש"י

[שיך ליה נח:]

א ויפ"ש ש' רהבטי.
פליגי' ג' ענין של פן
ובאל חד ענין תבוי וזכא
משה פני וזכא הקדש
ותמלקו (לקמן צו).
פליגי' שמחמקין זה
את המרסין ויטמון
הנחל לחון דפוס של פן
המקוון לו ולאחר
מלאכתו נטלו היתם.
ו אין חיבור א'הוא.
לית' לזכות על שניהם
[לעיל מח.]. וגדור ע"ל
טומאה ש"א בשעת
מלאכה. שיהא מיטור.
ז ופי' הוואה שהיא
בשעת מלאכה. של
יהא מיטור הלכך מיטור
לטומאה לעולם ואין מיטור
לזאה כלל [שם שם].
[ע"פ שייך ליה נח:]
ח תרקב. מלי סאה מלי
וקד דלינו של קני שכן
מלי סאה [ועיין קמ"ה].
י א"ר אשר ישב ע"י.
שכך לא נאמר אלא אשר
ישב עליו הוה נמיטור
תמיד לכן [ויקרא טו. ד].
אל תמחין ס

במה אשה פרק ששי שבת

הוא"ל וראוי להקישו ע"ג חרם. ומשמע קול כזתחלה ולא צטל ליה ממלאכה ראשונה והוה ליה ככלי שניקב צפחות ממונא רימון דקיי"ל דלא טייה מנומאחו^א משום דראוי למלאכתו והשמח איתרלו כולוה דבהמה טהורה צלא עינבל כדקמני צממני^ב קמיימח דלאו מנח הוא וצעינבל טמא כדאוקמינן צתרייתא דעינבל משוי לה מנח ודלס גדול אף צלא עינבל טמא דלחכטי הוא ולא צני עינבל והיינו דקמני צקמיימח דמוקצלין טומאה ודקטנים דלקלא עבד קצלי הוא דלא קציל צלא עינבל כדקמני אין להם עינבל טהורים צלא היה לו עינבל מעולס דלא נגמרה מלאכתו^ג נטלו עינבלין צין לפני טומאה צין לאחר טומאה^ד טמאים דלא נשתברו כשיעור: ה"ג לה צת"כ^ה ופי' דפי' אשר ישב עליו. רש"י דקרב וכל מעשכ וגו' יכול כל כלי צממע ואפי' אין עשוי לשיצה: תרקב. מלי סאה פי' תרי וקב: ת"י אשר ישב. מדלא כתבי גבי^ו משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב וכתיב יתכב יתכב יתכב משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד צממח דלשיצה ולישיצה וגבי משכב נמי דרש ליה התם הכי וצכל הספרים כתבי והיושב על הכלי אשר ישב עליו וקרא אחר הו"ו^ז ומפרשים אותו התלמידים מדכתיב היושב על הכלי אשר ישב עליו שמי ישיצת ריצה הכתוב ללמדך דצממח דלשיצה קאמר ולא היא דשמי ישיצת דקאמר טובא לריכי דמפרש התם^ח יושב אפי' שלא נגע אלא ישב או נחלה ולא נגע טמא דליטערין למיכתב גבי זצ שטימא כלי צישיצתו ואע"פ שלא נגע וליטערין גבי טהור נמי שנטמא גם הוא ציושב עליו אפי' שלא נגע ועוד צת"כ לאו אהוא קרא קמני לה: ר' אע"ז **אומר במדרשות** א"ר. צין צתחלת טומאה לענין שאמרנו דלמי מנומח מדרס למיחוי אב הטומאה צין כסוף טומאה כגון א' על א' ג שנטמאו מדרס למיחוי אב הטומאה ונחלקו טהור מן המדרס^א דאמרין צ עמוד ונעשה מלאכתנו הראשונה שהיה ראוי לשיצה והרי עתה אינו ראוי לכך הלכך טהור מן המדרס ואע"ג דלית צכל חד שלש על שלש והוי כלי לקבל טומאה מיהו מחזרת אב הטומאה טייה לו: ואין אומרים. לענין אב הטומאה של טומאה מת עמוד ונעשה מלאכתנו כלומר אם נטמא ונשצר ועודוהו ראוי למלאכה צעלמא שאין מעין מלאכה ראשונה טמא ולא אמרי' עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה וכיון דלא חוי להכי יהא טהור וכ"כ צתחלת טומאה אין אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה דנימא אם אינו מיוחד למת לא יקבל טומאה מת דלא כלי מעשה חיימא^ב: אומר בו. דלי לא עבד מעין מלאכה ראשונה טהור ועל כרחיק לא איתמר דר' יוחנן אלא לענין שנשצר ולטהרו כדפרישית דליכא לפרושא כי היא צמדרכות ולמימרח דכלי שאינו עשוי למת לא יטמא צמת דלא כתבי (צמדרכ יט) והוה על האהל ועל כל הכלים: **איפוך קמיימח.** דר' יוסי צרי מנינא לר' יוחנן: **סנדל ש' בהמה.** שלא לזיוק צפרסומיה צאצבים: **צמאי חוי.** אי משום צהמה אין תכשיט לצהמה: **צינחו ברגלין.** הוא צעמנו אלמא הואיל ולשם סנדל עשאו אי לאו דראוי לעילא לא הוה מטמא ליה ר' יוחנן: **איכא בינייהו דמאבים.** לרב לא מטמא דאין ראוי לשמות ורב סיכה לית ליה קסבר אין מוליכין שמן למלחמה לסוף וה"ה צין רב (צין)^א לר' יוחנן נמי איכא צינייהו דמאבים: **בין ר' הוניא ובי' איכא בינייהו דיקור.** ככז אין ראוי צו^ב לצבוח: **כדעבד**

הצהמה לקלקלו ורצינו שמואל גרים סנדל של צהמה ושל מחכת ומיירי צסנדל של סידיין דלקמן (סו): **הוא"ל וראוי אשתות בו מים במלחמה.** וא"ת והא צווג שלא היה צו עינבל מעולס והכא חשבו כמו זוג שלא היה צו עינבל מעולס דכיון דנעשה לצורך צהמה אינו מקבל טומאה וי"ל דתחלתו נמי עשוי לשמות צו מים צמלחמה או לסוף אלא שעיקרו עמוד לצהמה ואומר לו עמוד ונעשה מלאכתנו למחן דצני מעין מלאכה ראשונה: **בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגליו.** מימה א"כ יטמא מדרס ותניא צתוספתא דכלים פרק כ"ה א' ג סנדלים הם של אדם טמא מדרס של מחכת ושל צהמה טמא טומאת מת משמע אכל מן המדרס טהור: **ל"א בעיר ש' זהב.** אור"ת דלאו היינו נושאכ דפי' צקונינ' ^ד דלא אמרי' צפרק צתרא דסוטה (דף מט): מלי עטרות כלות עיר של זהב משמע דעשוי הוא כעין עטרה ואע"ג דאמרתי התם צפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות חתנים וכלות והכא לא אסרו אלא צצבת ^א אור"ת דדוקא לחתנים וכלות גזרו ולא לשאר צני אדם^ב: **מאן**

נמ.

פחות ממונא רימון מקבל טומאה^א ועוד קשה לר"י לפי הקונטרס דלטומאה שהיתה עליהן שלא פתרה מהני שפיר טעמא דהדיטו יכול להחזירו צלא טעמא דראוי להקישו כדאשכחן צפ' שלשה שאכלו (צדכות): גבי מטה דלפי' מפורקת לא פתרה טומאה מינה אא"כ נגנזה או שאצדה חזיה או שחלקוהו אחיס או שותפים שאין סופן לחזרה ולא אלתערין כלל לטעמא דהקשה אלא לענין לקבל טומאה מכאן ולהנא דהאי טעמא הואיל והדיטו יכול להחזירו לא מהני לקבל זה טומאה כדקמני התם החזירוהו מקצלת טומאה מכאן ולהנא ולאצי נמי הוה צני למימר דמשום דהדיטו יכול להחזירו מקצלין שניהן זוג והעינבל טומאה מכאן ולהנא וריצ"א^א היא ראה לפי' הקונט' דמניא צתוספתא דמסכת כלים צפ' רש"י^ב העושה זוג ולמכתשת ולעליה ולמטפותות חזיקות ניטלו עינבליהן טהורין משמע דזוגין טהורין ולפירוש הקונט' ניחא דטהורין דלא מקצלי טומאה מכאן ולהנא אצל לפר"י קשה אמאי טהורין^א ור"י השיב דכמה צרימיות יש צתוספתא דפליגי אש"ס שלנו: **ורבי יוחנן אומר הוא"ל וראוי לגמיע בו מים א'תניוק.** קשה לרצ"א^א דע"כ צלא יתדו מיירי מדקאמר הואיל וראוי משמע צריא צעלמא אפי' צלא ייחוד ועוד דצימדו לכך לא הוה פליג ר' יוסי צרי חנינא ועוד דצימדו אפי' לא היה לו עינבל מעולס נמי מקבל טומאה ועוד אי צימדו מיירי מלי פריך דר' יוחנן אדר' יוחנן הא התם ע"כ איירי צלא ייחוד דצימדו אפי' צמדרכות נמי אין

אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ולקמן צס"פ המנניע (דף טז: ושם) גבי ניקב כמנאלי וית טהור מלקבל צו ימים וימים ודאי כלי הוא לקבל צו רימונים ופי' צקונטרס אם יתדו לרימונים ופי' לאו פי' הקונט' דהתם הוה ניחא וי"ל דלפי' לפירוש הקונטרס הכא חוי טפי ע"י גימוע משום דהואיל דמעיקרא הוה כלי גמור וגם עתה הדיטו יכול להחזירו אית לן למימר דע"י דצר מועט שעדיין ראוי לגמוע צו מים חשיב כלי אפי' צלא ייחוד ולמ"ד נמי הואיל וראוי להקישו דצני מעין מלאכה ראשונה אחי שפיר צכל ענין דלפי' לא צעיין צעלמא ייחוד הכא אחי שפיר דלא מהני גמוע מים משום שצומד עדיין למלאכתו ראשונה להחזיר צו העינבל ואומר לו עמוד ונעשה מלאכתנו וכ"כ דאי צעיין צעלמא ייחוד דלתי טפי שפיר: **ואין אומרים בטמא** **מות עמוד ונעשה מלאכתנו.** לפירוש הקונט' קשה לר"י למה ליה לאמרי צרייתא דתרכק צין דלא שיכלא למליחיה דר' אלעזר ור' יוחנן לא כלהל לר' יתחק כפירוש ריצי"א אומרים צמדרכות עמוד מעל תרכק זה ונעשה מלאכתנו שאינו יכול להיות טמא מדרס ע"י שאתה יושב עליו הואיל ואינו מיוחד לכך כדקמני צצרייתא ואין אומרים צטמא מת עמוד מגמוע מים צוה היוז או צוה הסנדל של צהמה ונעשה מלאכתנו ליתן צו העינבל כדי להשמיע הקול וליתן סנדל צרגלי הצהמה אלא טמא טומאת מת על ידי הגימוע אפי' שאינו מיוחד לכך והוי צר קצלי טומאה דחשיב כלי ע"י גימוע מים ור' יוחנן אמר אף אומר כי דצעיין שיהא ראוי למלאכתו ראשונה ולא מהני ליה מידי לקצלי טומאה מה שראוי למלאכה אחרת אצל הקשת זוג ע"ג החרס והגתח סנדל של צהמה צרגלו כצבורת מן הקרב הוי מעין מלאכה ראשונה ולפי' הוי צר קצלי טומאה ולא שייך למימר ציה עמוד ונעשה מלאכתנו דהיינו נמי מלאכתו: **סנדל ש' בהמה** **ש' מותבת.** ושל עץ אינו ראוי לכל הני דצרים דמפרש צסמוך דדדך

הצהמה לקלקלו ורצינו שמואל גרים סנדל של צהמה ושל מחכת ומיירי צסנדל של סידיין דלקמן (סו): **הוא"ל וראוי אשתות בו מים במלחמה.** וא"ת והא צווג שלא היה צו עינבל מעולס והכא חשבו כמו זוג שלא היה צו עינבל מעולס דכיון דנעשה לצורך צהמה אינו מקבל טומאה וי"ל דתחלתו נמי עשוי לשמות צו מים צמלחמה או לסוף אלא שעיקרו עמוד לצהמה ואומר לו עמוד ונעשה מלאכתנו למחן דצני מעין מלאכה ראשונה: **בשעה שבורח מן הקרב מניחו ברגליו.** מימה א"כ יטמא מדרס ותניא צתוספתא דכלים פרק כ"ה א' ג סנדלים הם של אדם טמא מדרס של מחכת ושל צהמה טמא טומאת מת משמע אכל מן המדרס טהור: **ל"א בעיר ש' זהב.** אור"ת דלאו היינו נושאכ דפי' צקונינ' ^ד דלא אמרי' צפרק צתרא דסוטה (דף מט): מלי עטרות כלות עיר של זהב משמע דעשוי הוא כעין עטרה ואע"ג דאמרתי התם צפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות חתנים וכלות והכא לא אסרו אלא צצבת ^א אור"ת דדוקא לחתנים וכלות גזרו ולא לשאר צני אדם^ב: **מאן**

מדלא קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד ליטב שם תמיד (חגיגה כג:). פי' שמויחדד ליישיבה. הוא דהו אב הטומאה דמציב וככס צגדיו וגו'. יצא זה. סאה ותרכב שאין מדרס הוה לטמא אדם וכלים אצל טומאת מנע הוה להיות ראשונים וצמת נעשין אב הטומא (נדה מט:). ירושלים דדהבא. ירושלים של זכא מלי נפש שמויירי צכל עיניו ירושלים (נדרים ג:). מכשיט של זכא וצב צירושלים מניירי צה [ר"ן שם].

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תכמוד בבלי עמוד מס : 129 הודפס ע"י אוצר החכמה

ב א מ"י פ"ו מ"ל משכב
ותושב הלכה ח:
בא ב מ"י פ"ט מ"ל
שנת הלכה ו' סנה לארין
סה טור ו"ע ע"מ ס' שג
סעף ד:

רבינו חננאל

רבא הואיל וראוי להקישו החינוק ע"ג חרס ולהשמיע קול. ר' יוחנן אמר הואיל וראוי לגמיע בו מים לחינוק עדיין תורת כלי עליוהן ולפיכך עדיין טומאתו עליהן. ואקשינן ופי' ר' יוחנן לא בעי (שישאר) [שיחא] בכלי המשמש מעין מלאכתו (והתניא) והורשע על הכלי אמר ישב עליו הוה יטמא יכול כפה סאה וישב עליה כפה דבעי מעין מלאכתו אמר הואיל וראוי להקישו ע"ג חרס משום דשמינין ליה לר' יוחנן בהריא דבעי מעין מלאכתו ראשונה דתניא סנדל של מותבת של בהמה טמא. ואמרין למאי חזית [רב] אמר חזי לשחות מים חנינא אמר ראוי לסוך בו שני ר' יוחנן [אמר] ראוי לחנינו ברגליו כצבורת מן הקרב ועל הברקים. הנה שמענו לר' יוחנן דבעי מעין מלאכתו ראשונה כשם שמתחלה למעולס הרגל כך באחרונה מנתניין ולא נצא אשה בעיר של זהב. מאי עיר של זהב ירושלים דדהבא

רב נסים גאון

עינבל: מאי עיר של זהב אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ירושלים דדהבא כי דעביד לה (ר') [יוחנן] [ר"ע] לדבייתה. תמצא במס' נדרים בפרק הנדר מן המבשרא (י ו' ר' עקיבא אקישוה ליה בריה דרב כלאב שבוט שמע אבהא אדרא הגאח כולל נכסיה אולא ואיתסיבא ליה בסיתא הוה גנו כי חיבנא הוה מקניט לה חיבנא מן מויהא אמר לה אי הוא לי רמינא לית ירושלים דדהבא והויהו אחר כך שהגיע

הגהות הב"ח

(ב) גמ' תלמוד לומר וכל הכלי אשר ישב:

תורה אור השלם

א) כל הַשֵּׁשֶׁבֶט אֲשֶׁר יִשְׁבֶּה עָלָיו תִּהְיֶה יִטְמָא וְכָל הַכֵּל אֲשֶׁר יִשְׁבֶּה עָלָיו יִטְמָא: (ויקרא טו. ד)

מדלא קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד ליטב שם תמיד (חגיגה כג:). פי' שמויחדד ליישיבה. הוא דהו אב הטומאה דמציב וככס צגדיו וגו'. יצא זה. סאה ותרכב שאין מדרס הוה לטמא אדם וכלים אצל טומאת מנע הוה להיות ראשונים וצמת נעשין אב הטומא (נדה מט:). ירושלים דדהבא. ירושלים של זכא מלי נפש שמויירי צכל עיניו ירושלים (נדרים ג:). מכשיט של זכא וצב צירושלים מניירי צה [ר"ן שם].

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תכמוד בבלי עמוד מס : 129 הודפס ע"י אוצר החכמה

במה אישה פרק ששי שבת

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

(ה) לנקמן קלת. חוספסח
(ז) פ"ה. **(ב)** עידות פ"ב
 קג: **(ג)** כחטות
(ד) כלים פקד יא
(ה) ע"ז
(ו) לעל נג:
 חוספסח דכלי ב"מ פ"ג
 כלום פ"ג מ"ו, י עין
 הגהות הב"ח על הרי"ף
 כאן אות ג **(ז)** נדרים
(ח) סוסה **(ט)** נג:
(י) עין רש"י סוטה ז
 דיה קטליאנות **(י)** **(ק)**
 לנקמן **(כ)** **(ל)** **(ס)**
(ס) פ"ג בבא מציעא:

הגהות חב"ח

(א) גמ' למיחב גבי' וקם
וקאמי: (ב) רש"י ד"ה
גמ' נפשיה וכו' שמי שנים
דמחצה ויחסי: (ג) ד"ה
דמי וכו' ר' יצחק בר
היהודה כ"ע: (ד) ד"ה
מנקטא פארי. כ"צ ע"ל
צדק נז ע"צ צמה
ספירש"י: (ה) בא"ד
כמזן כלבוס כזה:

גליון הש"ס

גמ' א"ל רב שמואל
בר בר חנה ד"ר
יוסף. לקמן קמו ע"ז:
רשי" ד"ה אאבנא
דכ"ו וכו' ישראל ב"י
מכ"ב. עין לקמן פ"ד
ק"א ע"א: תוס' ד"ה
גומי האף וכו' ל"ט"ז
מגומי האזן. עין תשו'
ג"מ המדשות ס' מ"א:

תורה אור השלם

(א) וַתִּגְדֹּר אִמָּם וַיָּקָם לָהּ
וַעֲלֵה דְרָכֶיךָ גְּגֹה אֹרֶז:
[איוֹב כב, כח]

ליקוטי רש"י

[נדפס בדף ט.]

תגחות וציונים

[ח] נוסף ע"פ המהרש"ל:
[צ] בכת"י ובדפוס"י
 ובר"ף אמר רב יהודה
 אמר רב **ששת** ולפינו
 ע"פ המהרש"ל דפו"ר,
 ובכת"י אחד אמר רב
 יהודה **אמר שמואל**,
 וברא"ש הגיר' אמר רב
 יהודה **אמר רב**:
[ג] [בכלים פ"א מ"ו לא
 נזכר פלוגתא דג' נחמ"ו
 הלכך שפיר גרס' דתנאי]
 (גליון: **[ז]** נדצ"ל **ז"ה**:

(גליון): **ד** עיין שם
 הגדולים מערכת גדולים
 את ל ערך לוייה בשם
 האור החיים הקדוש
 פירוש זה הוא מרבו
 דינו הלוי, ויש מרבו
 שאמר כי לוייה ר"ת
 למורנו ורבינו יצחק
 הלוי:

בדעבד ליה ר' עקיבא לדיבתהו. במסכת נדרים (דף כ:.) בלי"א.
על פדמה היא קושרתו מאזן לאזן יש שכולו טס וזה שקורין לימ"א
יש שעשין ממשי טווי עס הוזה שקורין פרו"ש: דניסבא. טס
העשויו בלו מניסבא דהיינו וזה אז כסף דבר היתך: דאמיר.
מגו דחשיב גזירה דילמא שפלא
וממזיא: דארזקתא. רשעיה
שמשוירת צהב וצבאנים טוויט:
אניסבא. דלית ציה"י עוקר וממזיא
ליה ומר סבר ארזקתא שיקר
דידיה ולא חשיב ליה¹⁷ ולא ממזיא ליה:
בזוי ע"מא לא פליגי דשרי. לזרזקתא

עיקר: בפירוש אמרת ל' משמחה
דרב. לפני חליץ קודם ששכחת
תלמודך": ב"ר א' שרי. אלמא דרב
אשי עיקר דמויק פלוגתא דבייסקא
אבל בצרוקתא מודה רב ואיכא
לאוקמי לדידיה בצרוקתא: גברא
רבא אריבא ומפליג לוי איטעלע
דלחור קידה קמיי דרב^(א): נה נפשיה
דרבי אפס. במסכת כתובות בהנושא
(ק:). אמרינן דבי שבי רבי אמר רבי
חנינא בר חמא ישב בראש ולא קיבל
עליו רבי חנינא שהיה רבי אפס גדול
ממנו שמי שנים (א) ויחיד רבי
אפס בראש ומחורן שהיה רבי חנינא
חשוב לא נכנס לבית מדרשו והיה
יושב בחור ושמוס בצדו יסד לו לוי
אנלו: וקאתי אהבא. שלא היה רבי
חנינא גדול היינו לא בחורה ולא
בשנים ולא ינקה ליה לוי וכל לנאן:
לוי אריב אפס מיבא הוה ביף איה.
שהי^(ב) זקן ממנו: קמרא. אננט חשוב
יש שעושין אותו טס של זה וזה ויש
שעושין אותו רעשה משגלות^(ג) וזה
ואבנים אצות בעצמות זו: מורי דרה
אפליית מוזהבת. דהיי חכשית ושירא
ולמישלף ואחויי נמי לא חיישין שאין
דך להמיר אזורי בשוק ויפלו בגדיו:
אאבנט ש' מלכים. שעשו כולו
דינסכא *וכל ישראל בני מלכים
ראים לו: תרי הייני קאמרת. הא
ודאי משאוי הוא ואסור לשון תלמודי
רבינו יתחק (א) נ"ע [ובתלמודי]
רבינו הלוי מלכא מותר והראשון

[illegible]

וְחִי חֲלוּקָה וְהַפְסֵם צִלַע צוֹאֶרָה וְהוּא שֶׁל וְהֵן לְיִשְׂרָאֵל¹⁰: נִזְמִי הָאֵץ.
אֲחֵרֵי מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ מְכֻסֶּת בְּקִשְׁוֹרִין: וְיֵאָד בְּבִטְחָן שֶׁאֵין
וּמִשּׁוֹם דִּילֵמָה מִשְׁלַפָּא וּמִחוּץ הוּא דְּמִיתָסְר: הָא יֵשׁ עֲלֵיהּ
מִי הָאֲחִין: וּבִטְבַּעַת בֵּין שִׁישׁ בּוֹ, כְּלוּמַר וְטַבַּעַת שֶׁאֲמַרְנוּ בֵּין
חֻמֹּס הוּא חִיבָת חֻמָּת דְּחוּס לְאַשָּׁה לֹא תִכְשֹׁט הוּא דְּלִין
גְּדוּל וּמִמוּנָה. וְהֵן דְּקָמְנִי תִכְשֹׁט הוּא רִבְזָן דְּאֲמַרְי גּוֹפֵה שֶׁל
אֵ: טַבַּחְדָּא. לְטַבַּעַת עֵיקָר וְהוּא לִיה פְּשׁוּטִי כְּלִי מִתְכּוֹת: הִיא
עֵץ: הָאֵץ אַחֵר סְמִינִיּוּ, וְאֵס שֶׁל מִתְכּוֹת הֵס טַמָּא: סְמִינִיּוּ.
בִּינֵיהֶם כְּעוֹצֵי עוֹרֵף הַשּׁוֹר וְחוֹתְצִין בֵּין שְׁנֵי יְתִדוֹת וְהֵס קִימְלִינִין:
בְּקוֹלֵב

ועצומדיין בחוץין שוכניסין בקבוקין נמצא דאניסין בנותן מלאכת אבנט של מלכים כי כן מלאכת הוזהבת. אמר רב ירשירוקא. **הי** חגור של רועי אי איתא חגור מפרחייא ורבי תנשטיא ורבי יצחק לוי. **קטלא**. שטעט בוצאר בנותן קענע אוועק ערביי מבעקא. **דמזים**. שיינע זומי שטייט שנים ער של וזה קטלאות נומים וטעבת אחת טעבת שיי עליה חורם וראת טעבת ש טרואה לאוי הווע לעצן שבת נמו לאו ללי חורם ורמזי חורם. הייבאיר ר' תמיהה היא זומי ר' תמיהה טמא: **שטילבויר** פ רעצות שוין קענעל. חורם בחרות חורם דמי חורם וזה שטייב ר' תמיהה

מאן דרבה לְמִיפֶּק בְּכִלְיָא אִשָּׁה חֲשׁוּבָה. אומר ר"י דלוקא כְּלִילָא שְׂרִי שְׂמוּאֵל הֵכָּא וְכֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּקוּקָא צְעִיר שֶׁל הֶהָבַשׁ שֶׁאֵין כָּל הַנָּשִׁים רְגִילוֹת בָּהֶן אֵלָּא אִשָּׁה חֲשׁוּבָה אֲזַל שֶׁלֹּא תַחֲשִׁיבִי נָשִׁים אֲקָרִי אִפִּי לְאִשָּׁה חֲשׁוּבָה דְּלִין לְחַלֵּק בֵּין הַנָּשִׁים וְיִצְחָק רַחֵם מִמֶּנּוּ"פ כִּרְיָה (לעיל דף מו:). דקאמור עוֹלָא מִה טַעַם הוּאֵל וְאִיכָּא תוֹרַת כְּלִי עוֹלִינָה וְמִה דְּמִק לומר כן כִּיּוֹן דְּחִזּוּ לְנָשִׁים חֲשׁוּבוֹת דְּלִפִּי לְרַבְּנָן דְּלִסְרִי צְעִיר שֶׁל זֶה לְאִשָּׁה חֲשׁוּבָה מוֹרֵד בְּשֹׁאֵר תַּחֲשִׁיבִים אֲלִיצָא דְשְׂמוּאֵל דְּשֶׁרִי כְּלִילָא אֲפִילוּ לְרַבְּנָן:

אאבונט של מלכים. שמלכותם

ואתאי לאתויי ור"א כ
בעיר של זהב אשה כ
לא משלפא ומחויא כ
אשרי דאניסכא כולו נ
כי פליגי דארוקתא מ
ומר סבר ארוקתא
לקולא דארוקתא דר
דשרי כי פליגי דאניגי
ומחויא אתאי
דרכא למיפק בבליילא
היינוהר לא שילפא וילא

מנקטא פאר. פירורי הפת ומקשיט קוא:

נזמי האף. ונזמי האזון שרו כדפי' בקונטרסם ואע"ג דלומר לקמן ^(ב) הצננת יולאות חוטטין שצלוזיטן ולומר צנמ' דשל מיני צנעונים אסירי דילולא משלפי הוציל ותכשטן מינאו והתם יותר קל * לטולס מנזמי האזון: **הא** יש עליה חוטטת ^(ג) חייבת השטא. אפיסאפ סמין ^(ד) דקמתי צהילא דחייבת חטאת: **רבי** נחמיה נראה לר"י דצרישא מטער דלג צעי למימר הלך אף אחר חותמה אלא דוקא אחר חותמה שהוא עיקר וכן משמע צהילא בחוספתא דמסכת כלים ^(ה) דתינו צבעת של מתכת וחותמה של אלמוג ר"י נחמיה ממטער שהיה רבי נחמיה אומר צבעת הלך אחר חותמה:

במחוזא כלילא שרי ונפקן תמני סרי כלילי מחדא מבוואה
שמואל^ל קמרא שרי איכא דאמרי דארוקתא ואמר רב ס
מזוהבת ואיכא דאמרי דאניסכא ואמר רב ספרא מידי ד
א"ל רבינא לרב אשי קמרא עילוי המיינא מאי א"ל ת
רב אשי ה"א רסוקא אי אית ליה מפרחיתא שרי ואי
מאי קטלא מנסקא פארי: נומים: נומי האף: ולא
חותם: הא יש עליה חותם חייבת אלמא לאו
(ת) תכשיטי נשים טמאים ואלו הם תכשיטי נשים קב
וטבעת בין שיש עליה חותם בין שאין עליה חותם
יורא לא קשיא הא ר' נחמיה הא רבנן דתניא^ל (ב) היא ע
אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהור
שהיה ר' נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותמה בע

מחצה וי"מ כמון חצי עגול ⁽²⁾ עשוי כמון כלבוס ⁽¹⁾ (א) ואוחזת בו ממש
אצל נזמי האזון מותרין לכתולה דטרירא לה מילתא למישלן
קמי מתניתין דאם יאלת פטורה דתכשיט הוא
הותם חייבת המאת. ללא תכשיט הוא והוי משאוי נזמיר.
עליה כ"י: הא רבי במידה. דאמר עיקר טענת אדעתא
לאש לאתום ולשלות נשומים שאין חותם עשוי אלא לאדם
עיקר אדעתא לטענת נפקא שיהי וטענת ודאי תכשיט
אלמוני וחומה של מבתת המורה. דהוא ליה פשוטי כלי
העול שלהם לא היה פרום כשלונו אלא חלק ונוקמים בו שני נקבים

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

בב א מ' פ"ט מהל'
 שבת הלכה י' טו"ש"ע
 א"ח ס' שג סעיף ה':
 ג מ' שס הל' ב' סמג
 לארץ כה:
 ג ד' טו"ש"ע א"ח ס' שא
 סעיף לו:
 גה ה' טו"ש"ע א"ח ס' שג
 סעיף ו:
 גו ו' מ' שס הלכה ז'
 טו"ש"ע שס סעיף ח:

רב נסים גאון

[illegible]

רבינו חננאל

[illegible]

מסורת הש"ס
עם הוספות

(6) [לעיל טו: ז] (ב) לקמן קנג, (א) [לעיל ג: ז] (ד) דף גב סוף ע"א, (ס) כרובת דף כד, (1) דפרקין ה"ב (להל:), (1) סא רע"א, (ס) סב, (ט) לקמן סג: ד"ה בירית, (י) לעיל גב סוף ע"א, (ס) עיין רש"י כרובת טו: ד"ה משלחין ולקמן ע"ב ד"ה אוסר, (ל) [לקמן קמ:] .

הנהגות הב"ח

(6) רש"י ד"ה המעמיד וכו' והערכה הוא עץ הארוך שהוא קנה הצינור (ב) ד"ה טוהרה וכו' והרי הוא כענפת: (ג) ד"ה ענף וכו' מספרות לחוק כלל ומיבת למעלה נמחק:

גילוי הש"ס

מתני' ולא בשריון. ע"י לקמן סד ע"ב נרש"י ד"ה כל שאסרו:

תורה אור השלם

(א) וַיָּחַד מִשָּׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת הַיָּהוָה בַּמִּזְבֵּחַ כֹּל כְּלֵי מִעֻשָׁה: [במדבר, לא: טא]

הנהגות וצייונים

(א) צ"ל בערשא (מהרש"ל דפריד) ובערוך ערך עדש הגירסא **בערשא** (וכ"ה בכת"י) (ב) ברש"י דפריד: (ג) [ג] הערוך בערך אגד **ואגרת** (גליהן): (ג) [ג] בשבת (כ"ה) ברש"י עיי"ש; (ד) בריית **שישי**, ע"י יבמות קטו ע"ב ורש"י שם: (ס) צ"ל **השומר** וכן צ"ל ברש"י (דפריד): (1) **האריך** (מהרש"ל דפריד וכ"ה בכת"י) ועיין מהר"ם: (1) בכת"י **ראשיו** וכן ברש"י"ם כ"ב פט ע"א ד"ה וקנה (ועיין מהר"ם כאן באמצע הדפוס): (1) משנה היא בכלים פ"א מ"ח ועיין בקיצור כללי התלמוד ד"ה אשכחן (רש"י כאן ובגדרים דף כו ע"א עיי"ש): (1) רש"י מוזק זה (גליהן) ולענין אי אפשר למוחקר דמוכח לקמן סו ע"א בסנדל אינו עץ אמור ואפילו אינו מסומר (הגר"ש מדפטרסא) ועיין גם בתוס' ד"ס רמב"ם גי' זו: (1) עיין דמקום גי' זו: (1) נדע"ל רש"י: (1) [באמה] וכ"ה בכת"י: (1) בכת"י **יצא** ובעין (דפריד): (1) [צ"ל **מירל**] (גליהן): (1) [צ"ל **מנעיל**] (גליהן):

בקד"ב. הוא כמין עמוד רחב מלמעלה ומיטלטל והמטוי מעמידו לפני חלון חנותו ומסמירין תמוצין זו ומולה צדן אצנטיס ורצועות למכור: **בערשא**. אישתריד"ל צנע"ז וכן מלאוים גדולות לשקול כמר ושעור ומשת וכן של עץ:

צדן ואם של מתכת הן מעמלות: **המעמיד**. גוף הטבעות מעמיד החותם והעול מעמיד את סמלוינו והקולב את מסמרותיו והסולס את שליכותיו שהרי צדס קטעים והערכה הוא עץ (6) ארוך הסקה שקורין י"ש"ל לאשון תמוצ זו והשללות קטעות בקנה וכולן העץ ארוך¹ מעמידים שהוא פלי"ל שמי כפות המלאוים תלויות צב' ראשין²: **רבא אמר**. ברייתא³ דקמי וטבעת הוי תכשיט צין שיש עליה חותם צין שאין עליה חותם לאו ארישא דאירי תכשיטי נשים קיימי תריוהו אלא חד תכשיט דאיש וחד תכשיט דאשה ולצדין קמי: **טומאה אשבת קרמית**. הך דקמי וטבעת צין שיש עליה כו' לאו ארישא קאי דקרי ליה תכשיט נשים אלא הכי קאמר וטבעת שאמרנו שנטמאת צין שיש עליה חותם דלאו תכשיט הוא מיהו כלי מעשה הוא צין שאין עליה חותם דהוי תכשיט ווי קמי רישא תכשיטי נשים אשאין עליה חותם: **למאי חזיא**. לתכשיט דקמי אינה חייבת טמאת: **אוגרת בה שערה**. היוצא מוך לקשוריה כורכחו סבי הממט ומוטבת הממט בשצבת מתחמיה שלא יראה שערה: ותידיה כבירית. דתנא מתניחין (לקמן דף סג.) צרית טוהרה למלמלא ויאלצין בה ויהא כמין אצודה שעושה לשוקיה מעל צמי שוקיה להדקן שלא יפלו על רגלה: **טוהרה**. דלאו תכשיט היא אלא תשמיש לבתי שוקיה והוי (ג) כטבעת הכלים דאמרן טוהרות **בצקקין** דלעיל⁴ ויואלצין זה שרץ' לה עס צמי שוקיה ולא הוי משאוי ויאלצין דקיון דלנניעותא היא לא שלפא ומתוי והאי מנחט נמי לנניעות דשער צאשה ערוה⁵ ולא ממוחא ואמאי לא תנא לכתמילא: **חזיקת**. לכאן ולכאן צאנמל ראשה שקורין גריוו"ל צנע"ז: **ובשבת למאי חזיא**. הכי בשבת אינה חולקת שערה: **בש ש' וזהב יש"ה** **ע"ה ראשה**. האחד והשני עוקן הוי: **בחול חזיקת שערות**. העוקן: **ובשבת**. מוחבת העוקן בשצבת והטקן שצראשה

השני מונח על פדחתה: **מתני'** **סנדל** **המסומר**. של עץ הוא ותמוצין מסמרות (א) למעלה לחזק התחתון עס העליון (1) העץ עס העור שלמעלה הימנו ויש לו שמי פיות¹ ותוחב רגלו זו) ובגמרא מפרש מנאי טעמא גזר מיה: **ולא ביהיד**. ולא בסנדל ימיד: **בזמן שאין ברגלו מכה**. צנ"ס ירושלמי² מפרש דלא ליחשדיה דטעין ליה לצמריה תומי כניסה וישון רשעין דילמא מחמימי עליה ושקלי דשלף³ ליה וממנאי ליה ציד' בשצבת שבת ומיהו בזמן שיש ברגלו מכה שרי ובגמרא⁴ צעי צהי מניייהו יחיד ליה: **ולא בתפילין**. כדמפרש טעמא בגמרא (לקמן דף סא): **ולא בקמייג**. שכותצין וטוענין לרפואה: **שאינו מן המומחה**. אבל בקמיע מומחה שרי תכשיט הוא לחולה כאחד ממלוציו: **שריון קסדא** ומופייים. מפרש בגמרא⁵. אינו חייב חטאת. דכולהו מין מלוציון ינייהו צחול למלחמה: **צב' שפי' הגזירה דיו**. צני אדם הנשמעין מן הגזירה היא. הנכנס יכנס. הרואה יכנסם שיהכנס ויראה חמלה שאין אדם רואה: **והיוצא א"י יצא**. שמא יש אריצים מבחוץ והוא לא ידע ויראיהו ויצינו שאנו כאן: **נהפך סנדליו**. שיש לו שמי פיות ויכול לנעולו מצ' דדין אצל ויכר מי הוא לפנים ומי הוא לאחור וכשנעולו זה הפוך נראה הכנסם כאילו הוא יוצא⁶ ויכיר מקומו צקרקע: **והרגו זה את זה**. דחיקתן. שהיו סנדליהן מסומרין כעין אותם שעושין לרגלי הסוסים ראשיהן עפים: **א"י יצא**. האיש בשבת כדמפרש לקמיה דבשבת היה מעשה ומענין⁷ המאורע אסרו: **אצמיה תנן**. במתכת צה"ה: משלחין

¹טבעת אולנין ופשוטי כלי מתכות טמאים [לעיל גב: ז]. ²[ע"כ שרף ליה טו: ז].

³הרובים בשבת על דמי נשמכת שבת (ב), [ביצה יד: ז] **ולא בקמייג**. כחז לרפואת חולי. **מומחה**. שריפא כבר עלם פשוטו [לעיל גג: ז]. **ולא בשריון** **ולא בקסדא** **ולא במגפייים**. אסרו כממים משום מלחית העין שלא יחשדוהו צאסור [לקמן סד: ז].

במה אשה פרק ששי שבת

רב נחמן בר יצחק אמר **טומאה אשבת קא רמית**. דאפילו צלאו טעמא דהוי תכשיט לאיש היא טמאה מכל כלי מעשה והשתא צין לרצא צין לרצ נחמן צד יצחק מוקמי תריוהי כרבי נחמיה ולא מטמא מטעם תכשיט דאשה אלא מטעם תכשיט דאיש או מטעם דהוי כלי מעשה ולצדין קמי צני לרצא צין לרצ נחמן צד יצחק:

למאי חזיא. חזיא. פ' צקוטרס למאי חזיא והא משי הוא וקשה לר"י דאם כן מנאי משי הואיל ואשה חולקת בה שערה אטו משום הכי לא הוי משי והא אינו לא מלוצס ולא תכשיט אלא נראה לפרש למאי חזיא למה היא רגילה ללאת בה צחול אמר רב יוסף כו' וצחר הכי פריך ובשבת למאי חזיא נהי שרגילה לנושא' בשציל שצריכה לחלק בה שערה בשבת מיהוי משי כיון דאני לא מלוצס ולא תכשיט ובקוטרס פ' צקוטרס בשבת למאי חזיא והלא בשבת צאשה חולקת שערה וקשה לר"י חדא דהא מנא ליה דאסור לחלק בה שיער בשבת ועוד דלמאי פריך והא אסור אפילו יהא מותר תקשה והא משי הוא:

הואיל ואשה אוגרת בה שערה. נראה לר"י שמוצבת הממט צמוך הסכנה ודוחקת את הסכנה כדי שלא יפלו שערויה מוך לקשוריה והשתא אמי שפיר דחיא כעין צרית שאומות צמי שוקיה שלא יפלו ולא כפירוש הקוטרס:

ותיהוי כבירית טוהרה ותשתרי. פירש צקוטרס כדי היכי דהתם לא חיישי דלימלא משלפא וממוחא הואיל ולנניעותא עבדא ה"י לא ימוחש למישלף ואחויי מהאי טעמא וקשה לר"י דהא צכלים אין ויאלצין צדן בשבת דחיישינן דילמא משלפא להו משום דהוי תכשיט כמו שאפס"ג¹ אע"ג דלנניעותא עבדא כמו צרית דהכל ענין אחד אלא שצרית צאחת וצכלים צשים דלמחירין לקמן (דף סג:) ועוד דלמנה לו להציר כאן טערת צרית הוה ליה למימר ותיחוי כצרית ותשתרי ונראה לר"י דה"פ ותחוי כצרית שיואלצין בה לפי שהיא טוהרה משום שאינה תכשיט דאינה נוי לאשה כיון דאינה כ"א צאחת והוא כטבעת הכלים דאינה כ"א לנורך צמי שוקים ה"י האי מנחט שהיא טוהרה לפי שאינה אלא כטבעת הכלים² **תשתרי** דאינה תכשיט וא"ת אמאי לא משי השתא כמין טס של וזה יש לה צראשה כדמשני לאידך שיחיא דצקוטרס וי"ל דאם היתה אוגרת בה שערה לא היתה מניחתה לנעולם כנגד פדחתה ואינה תשובה תכשיט אלא טס וקשה לרשב"א לפירוש זה דכיון דממט שאוגרת בה שערה היא טוהרה היכי קאמר לעיל (דף עג:) אצל לענין טומאה דא ודא אחת היא הרי יש חילוק אפילו בשלימה דאזוהא שאינה אוגרת בה טמאה ואזוהא שאוגרת בה טוהרה וצריך לומר דאטומאה נמי פריך ותיחוי טוהרה כצרית שהיא טוהרה גס תשתרי ללאת בה:

ומניחתה כנגד פדחתה. השתא לא היה צריך לומר שחולקת בה שערה כלל אלא השתא מפרש: **ושמעו קול מנע' גבי המערה**. קול של סנדל המסומר: (שי' לע"ב) **לא בסנדל**³ **המסומר** **ולא במנעל**⁴ **שאינו תפור**. תימה לר"י והא קמי סיפא זה הכלל כל שניאותין זו משלחין אותו ציוי"ט תפור צמני' דכל שניאותין זו צחול קאמר וסנדל המסומר ציוי"ט זו צחול ואמאי אין משלחין אותו ציוי"ט וי"ל דהתמריו זו לפי שצא תקלה על ידו⁵ כי היכי דאסר ליה בשמעתינ ר' אלעזר צר' שמעון לנעולו לכסות זו את הכלי או למקוץ זו כרעי המטה אע"פ⁶ ששאר כלים שמהלכין לאסור שרי לנעולן לנורך גופן ומקומן וזה הכלל דקמי התם לא קאי אלא אמנעל שאינו תפור ונראה לר"י דאפי' לרצנן דר' אלעזר דשרי לנעולן לנורך גופן ומקומו אסור לשלחו ציוי"ט אע"ג דשילוח משום שמחת י"ט תשיצ כמו לנורך גופן מדשרי לשלוח דברים שמהלכין לאסור כיון שצאת תקלה על ידו ליכא שמחת י"ט: אין

עין משפט
נר מצוה

כז א מיי פ"ט מ'הל' שבת הלכה כ'סנא לאון סה טו"ש"ל א"ח ס' שג סקיף ט: **ב** כז מיי פ"ט מ'הל' שבת הלכה ג: **בב** כז מיי שם הלכה טו סנא שג טו"ש"ל א"ח ס' שג סקיף ז:

רבינו חננאל

ה' צדיק קצין עבות רשעים. קולב. יש מי שאומרים מביני תכשיט הוא להשמיע קול בדרך בנת ומחזקו במסמרים. שליבות ושלשלות פשוטות הן. רבא אמר הא ממוחא לצדין קמיין אין עליה חותם תכשיט דאשה יש עליה חותם תכשיט דאיש והדיו כך הוא שיהא האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם והאשה בטבעת שאין עליה חותם מפני שתכשיט הוא להן והו' תכשיט שרי. אלא משום גזירה (6) דרבא דרבינן למימר לקמן (סג.) דאמרו פעמים שהאיש נותנת לאשתו טבעת שיש עליה חותם להניחה בקופסא ומניחתה באצבעתה עד לפיכך לשמעת לקופסא. ואמרו אחד האיש ואחד האשה צצאת כיון בטבעת שיש עליה חותם בין בטבעת שאין עליה חותם. רב נחמן בר יצחק אמר טומאה אשבת קרמית כר. ולא במחט שאינה נקובה. אריקמא כדנתיא כמין שם וזה שכל בה לה על ראשה בחול חולקת בה שערה בשבת מנחת על פדחתה וני הוא לה: לא יצא בסנדל מסומר כר. מייט שלפי השמך כר. פשוטה היא.

חשק שלמה
על רבינו חננאל

(6) ע"י רבש"א שמח ט"ד רע"ט סה:

ליקוטי רש"י

[שיקוף ליה גט:]

ר"פ סבד. דלאו תכשיט הוא אלא משי. תכשיט הוא. ולתמילא אסור דילמא שלפא וממוחא [לקמן קמח: ז] **גבירא רבא אריכא** [ד"ה צ"ל]. פסק היה דלמחירין צמא (סוכה ג:) ולי צמא קידה ואטעל [מבשרות גג: ז] נעשה חומר [מבשרות גג: ז]. שגלל בקידה [מנחת סה: ז] נללע צוקא דלמחירין [מבשרות גג: ז]. **וקמתי דחבא**. נלל. ביכף הורה ב"ה ד"ה. קודם שגללה ממקומו אצל לר' תימנא לא פ"י [מבשרות שם]. **מאי קב"א** **מונקמא פארי**. כגד משוי דלחול נעאריה כגד לנה שלא יפול מה שאין אוחלת על גביה ויש לו מקום שגלס כעין שפועים למנכסין ומתקן זו ליעושה נחמה ומוללחו קפיצ הליעושה שהגד רחב הנהו וקושתה הליעושה קפיצ לוחבה [לעיל ג: ז] עיי"ש עוד ובתוס' שם, ותגורו ואמור. מה שתפקס מן היולר יעשה [ב"מ קד: ז] ויקים ד"ך. כמו ויקוס לך [אויב כב: כח]. **אצמיה**. ע"י אלמונים והוא נלח. **בפארה**. דחמר

ד א טוש"ע ח"ח סי'
 חקנו סעיף ג:
ה ב ג מ"י פ' יט מהל'
 שבת הלכה ב:

ברגלו מכה. גרסי דבני מ

בבא אמר ר' אבא מפניי החשד שלא יהו אומרים איי

ולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מ

ח) צלה יד: (צ) עיין מצודת ציון איוב ה כב וגליון מהרש"א, (ג) עיין תענית יב: (מצפה איתן),

נמצא

ל הגשר (דאיתא בחגיגה
[פירוש מהרב הלוי ועיין

10

(א) [לעיל דף טו: יט: וי"ג] (ב) [נדרות לט: א] (ג) [מכ' ד"א פ"א] (ד) [עירובין דף טז: טז: טז:] (ה) [שם נמנות לו: א] (ו) [שם נמנות סב: א] (ז) [לעיל במשנה ס"ה:]

ע"א.

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה דר"מא מופסקי וכו' א"א ש"א ראש משום ש"ן. ע"י מנחות דף לה ע"ב תוס' ד"ה אלו תפלין:

הנהגות ציונים

(א) וידועין (וכ"ה בכת"י) שיש ברגלו מכה וא"י (מצור דבש: ב) צ"ל ע"ה (מנחם משיב נפש, מצור דבש: ב) ג] ודילמא כחייא בר רב סבירא ליה, וכו'ה בנמרא: [7] נדעיל עשירתי: [8] נוטף ע"פ המהרש"ל: [9] בדפויי דקפיד אמתיו קמיה: [10] תיבת "לא" ליתא בדפויי והגיה ע"ן המהרש"ל

מהרש"ל ומהר"ם:

רב נסים גאון

אמר רב ספרא לא תימא אליבא דגאון דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא וכו'. משתבח עיקר דילה במס' עירובין פרק המוציא תפילין (דף צו) דתניא ושמות את התקפה הוא למעשה מימים ימימה ימים ולא לילות מימים ולא כל הימים פרט לשבתות ולימים טובים דבירי ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא כר' יוסי הגלילי נספיקא לה דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא כמו שאמרה הברייתא דתניא ר"ה עקיבא אומר יכול ניהי אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל והיה לך לאות על ידך מי שצורכיך אות יצאו שבתות וימים טובים שזן גופן אות. וחקרי בתלמוד לידע איזה תנא דקסבר שבת לאו זמן תפילין נישא ונתנו דבר זה הריבה עד שקיימו כי הוא ר' מאיר כדאמרין כסיפא אלא היא תנא הוא דתניא המוציא תפילין מניין אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני חלאים לג' אנשים היינו איתמחי גזרז כל קמיעים שיעשה לעולם ומומחה קמיעה שנעשית [קמיעו זו^א] לג' אנשים מחולי זה צין שכתבה רופא זה צין שכתבה רופא אחר נעשה הקמיע מומחה: א"א כיון דאיתמחי גברא. צג' מיני קמיעות לג' בני אדם אע"פ דלא איתמחי קמיע שלש ריפא קמיע זה אדם מנוול: מן המומחה. משמע מאדם מומחה: וי"א קתני בזמן שאינו מומחה. קמיע עגמו: קמיע. אינו אלא לשון קשר ודעיקרין של שרצי סממנין נמי קרויין קמיע: וי"א שנכפה. כלומר לא חימא דלא יא אלא מי שגז עליו החולי כבר פסע אחת: נכפה. היינו חולי שאדם נופל מחמתו לארך ומכאן גרשאו צמוחו ומפילו: א"א ש"א יכפה. שגז ממשפחת נכפין דוואג שלא יכפה: צשיר

גרמא מאי איכא למימר. זה הברייתא דפליגי בה ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא עם הברייתא בתראה דהויא דבירי ר' עקיבא אשכחנן במס' דמנחות בפ' הקומץ את המנחה (לו). ואשכחנן עוד בגמ' דלא תצא אשה בכחט נקובה (לקמן סב) אקשיה אביי לרב יוסף מדברי הברייתא ואותביה רב יוסף התם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין ושבת זמן תפילין:

הא י"ש ברגלו מכה. איכא למידק דנפיק ציחיד והשתא צעי תלמודא צהי מרגליו נפיק: סנדר' א"שם צער עביד. שלא ינגף ציחידות הדרכים ויעטער הילכך כשרואין אותו לזעז וידעין^א שיש צרגליו מכה אין חושדן – אותו שטוען את השני צידו אלא מכירין צו לפי מעשיו שפרסומיו קשות ואינו מנעטער ציחידות הדרכים ולא נועלו אלא משום מכה ודיו צזה לצדו וללשון רצוח"א אין נמי מחכו עלה^ב ללא חזו למכה לא שלף לה דלמטער ציחידות הדרכים מחמת המכה: א"שום תענוג עביד. אדם איסטניס וכן ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת שהוא איסטניס וזו מכתה מוכחת עלה ומצינן שהמכה מונעתו מלנעול ולא חשדי ליה ולענין אחורי נמי לא מחייבי עליה: עשיתו מכה. ורבי יוחנן ספירא ליה דהנועל סנדלים נועל של שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד דהכי קאמר ליה א"כ שאלעזל זה שז לא אנועל של שמאל אחרי והני יוצא ציחיד ועשית את זו של ימין כאליו היתה זה מכה אלמא קסבר צלזחה שיש זה מכה נועל: ודילמא כר' חייא^א כבידא א"ה. דלאמר צלזחה שאין זה מכה נועל והכי קאמר ליה א"כ הריני יוצא ציחיד צו של ימין ועשית את רגלי של שמאל כאליו יש זה מכה דלאן ציחיד צלזחה שאין זה מכה: ואודא ר' יוחנן. דלאמר עשית^א מכה

דשמעינן מינה דלי הוה נעיל דימין צרישא תו לא הוה נעיל דשמאל צתריה לנעמיה דאמר דשמאל חשיצא: תפילין בשמאל. כדליפין צמנחות (דף לו) מעל ידכה מלא יד כהה דהיינו שמאל שהיא כהה לענין משמיש: הוה הדר ביה. ולא עבדינן כר' יוחנן: אין ה"ב. וכרבי יוחנן צעינן למעמד: יוצא ידי שניחא. עבד כתרתייהו: וסיים דשמאליה וקבר. נמלא נעילת ימין קודמת לשמאל כי מתמיחא וקשית שמאל לשל ימין כר' יוחנן: חולץ ש"א שמאל. דזהו כצדו של ימין צכולהו גרסינן של ימין צרישא חוץ מחולץ: א"א תימא ב'. צפרק צתרא דעירובין (ד' טז:) מימינן פלוגתייהו צגמרא: דילמא. שקילו להו מרישא אס צא לפנות ומומחי להו ד' אמות: דמומחה גברא ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע זו לג' אנשים דנעשה אדם זה מומחה שריפא ג' אנשים וקמיעה מומחה שריפא כתב זה ג' אנשים א"נ שכתב אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני חלאים לג' אנשים היינו איתמחי גזרז כל קמיעים שיעשה לעולם ומומחה קמיעה שנעשית [קמיעו זו^א] לג' אנשים מחולי זה צין שכתבה רופא זה צין שכתבה רופא אחר נעשה הקמיע מומחה: א"א כיון דאיתמחי גברא. צג' מיני קמיעות לג' בני אדם אע"פ דלא איתמחי קמיע שלש ריפא קמיע זה אדם מנוול: מן המומחה. משמע מאדם מומחה: וי"א קתני בזמן שאינו מומחה. קמיע עגמו: קמיע. אינו אלא לשון קשר ודעיקרין של שרצי סממנין נמי קרויין קמיע: וי"א שנכפה. כלומר לא חימא דלא יא אלא מי שגז עליו החולי כבר פסע אחת: נכפה. היינו חולי שאדם נופל מחמתו לארך ומכאן גרשאו צמוחו ומפילו: א"א ש"א יכפה. שגז ממשפחת נכפין דוואג שלא יכפה: צשיר

במה אשה פרק ששי שבת

ס.א.

דעבר הני עבר. פירוש דצרייתא לא פליגא ארצי יוחנן ולא ר' יוחנן אצרייתא ור"פ כתפילין אע"ג דימין חשונה לענין וצוהן רגל וכן לענין חלילה יכול לנעול של שמאל תחילה וצרייתא נמי קמ"ל דאע"ג דשמאל חשונה לתפילין יכול לנעול של ימין תחילה ור"ת א"כ אמאי הקפיד רבי יוחנן על רב שזן שנתן לו של ימין כיון דיכול לנעול אף שריצה תחילה ונראה לר"י דה"פ דעבד הכי עבד מי שרוצה לנצב של שמאל משום מנזת תפילין הרשות צידו ומי שרוצה לנצב של ימין יותר משום חשיצות של ימין הרשות צידו ורבי יוחנן היה דרכו לנצב כל שעה של שמאל יותר ורב שזן צר אצא (לא^א) היה יודע מנהגו: וסיים דשמאליה וקבר. אומר ריב"ז דדוקא לענין קשירה הוה דחשיצא של שמאל טפי משום דחשיצות תפילין הוה צקשירה אלא איפכא לא ולהאי טעמא יש לנעול של ימין תחלה צמנעלים שאין צוהן קשירה: **דילמא** מיפסקו ואתי א"תוייניהו ד' אמות ברה"ר. קשה לר"י דאפילו לא חיישנן דילמא מיפסקו אסור משום דימינן דלאיעטרך לצה"כ ואתי לאתמייניהו ד"א צרה"ר דהכי אמר לקמן צגי קמיע ומתוך פי' הקונטרס משמע דלא גרס דילמא מיפסקו ופי' דילמא שקיל להו מנאשאו א"כ צא ליפנות והקדוש מקורצ"ל אומר דגרסינן לה ספיר ואיעטרך טעמא דמיפסקו לתפילין של יד דאין צריך לחלוץ כשצ"ל^א לצה"כ אלא של ראש משום ש"ן: **עד** דמימחי גברא וימימחי קמיע. נראה לר"י שאס כתב לשם אחד צשגל איגרות וריפאו שלשנן ג' צני אדם כל אחד אדם אחד היינו מומחי צגרי וכאשר רפאו שלשנן אדם אחד צצורא הוה צכסון א' מימחי צגזרא או לא דדוקא לאתו לשם הוה מומחה אצל לשאר לחשים לא דדוקא שכתבם הוה אצל אחר לא ואס כל אחת מאיגרות ריפא שלש פעמים אפילו אדם אחד מומחות שלשנן ואין לחלש מומחה כל מקום שהוא אלא דדוקא איגרת לצהה שהומחה והיינו מומחה צגזרא ומומחה קמיע שקמיע זה הומוחה שריפא שלש פעמים וכצו אדם מומחה שכתב שלש קמיעין והועילו שלשנן: **אע"ג** ד"א מימחי קמיע. נראה דכל שזן מימחי קמיע ולא צגזרא שהמחת קמיע עדיפא מהמחת הרופא כדמוכח לקמן דצהמחת קמיע פשיטא ליה דלאיתמחי אפילו צחד צגזרא וצאיתמחי צגזרא מספקא ליה אי איתמחי צתלת קמיע למד צגזרא אי לא:

אע"ג ד"א מימחי קמיע. קשה לרש"י הני משכתת לה דלאיתמחי צגזרא ולא קמיע כיון שהא"ש מומחה דלא כדמוכח ר"י דנ"מ שאס אדם מועיל ואומר ר"י דנ"מ שאס אדם מחמתו שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אס הומחה הקמיע מועיל אפילו אדם אדם מחמתו: **ולא** קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרש"י דילמא לעולם צעינן תרתייהו ואי הוה מני הכי הוה משמע מומחה קמיע ולא צגזרא וי"ל דאינו מומחה משמע שפיר צין אצגזרא צין אקמיע דהא לקמן תניא איזהו קמיע מומחה כר' ומוקמינן לה לאתמחי צגזרא: כל אצד מחמתו שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אס הומחה הקמיע מועיל אפילו אדם אדם מחמתו: **ולא** קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרש"י דילמא לעולם צעינן תרתייהו ואי הוה מני הכי הוה משמע מומחה קמיע ולא צגזרא וי"ל דאינו מומחה משמע שפיר צין אצגזרא צין אקמיע דהא לקמן תניא איזהו קמיע מומחה כר' ומוקמינן לה לאתמחי צגזרא: כל

אצד מחמתו שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אס הומחה הקמיע מועיל אפילו אדם אדם מחמתו: **ולא** קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרש"י דילמא לעולם צעינן תרתייהו ואי הוה מני הכי הוה משמע מומחה קמיע ולא צגזרא וי"ל דאינו מומחה משמע שפיר צין אצגזרא צין אקמיע דהא לקמן תניא איזהו קמיע מומחה כר' ומוקמינן לה לאתמחי צגזרא: כל

גרמא מאי איכא למימר. זה הברייתא דפליגי בה ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא עם הברייתא בתראה דהויא דבירי ר' עקיבא אשכחנן במס' דמנחות בפ' הקומץ את המנחה (לו). ואשכחנן עוד בגמ' דלא תצא אשה בכחט נקובה (לקמן סב) אקשיה אביי לרב יוסף מדברי הברייתא ואותביה רב יוסף התם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין ושבת זמן תפילין:

מנחם

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס: 133 הודפס ע"י אוצר החכמה

עין משפט

נר מצוה

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טע סעף: א"ב ב טו"ע א"ח ס"ב טעף: ד' א ג טעף ה: א"ב ד טו"ע א"ח ס"י ד טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טע סעף: א"ב ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

א"ב א"ב מ"י פ"יט מ"ה' שנת הלכה טו סמג לאון ס"ב טו"ע א"ח ס"י טעף: י:

וכדענא איזוהר קמע
מומחהל כן שרפא פ'ן
מאן. כאדער ע"ב פ'ן
תלת גוויי קמע ופא
לאדור'ן מיני תלמיס
כל קמע חרטי חרטי
קמע דא ראי לא אמתא
גברא מאי מן אמרן
מס' ליה ו' זמור או דלמא
מלא דהא גברא דומבל
קמע ועתלה בתקור. ולא
אמתיה לא גברא ולא
קמע ירושלמי נאמן
אדם לומר קמיעו או
רפאתו בן ו' עמיס.
קמע'ן ש' בהן משום
דרשה ואסור למיעל בה.
לרבי הסנא אי' ר' י
לגיוהו'ן לא קא מביע'ן
דלא גרע הקמיעין מן
הלל'ס שאס ויהי שס
חברו עילתן ענין הריז
ש' וזנ' [בין] קא מביע
לן למעל בה להבס'.

[illegible]

תַּלְתַּת תַּלְתַּת יוֹמֵינִי. הוּא מֵזֵי לְמִימֵר
 חַד תַּלְתַּת יוֹמֵינִי וְאִיֶּךָ חַד
 יוֹמֵנָא אֶלֶף צַעֵי לְמִימֵר שִׁיחֵיזוּ שְׁלֹשָׁה
 קִמְעִיעִין מוֹמֵחִין: **חַד** קִבּוּיעַ תַּלְתַּת
 גְּבָרִי. נִרְאֶה לְרִי דִּהִי' לַחַד גְּבָרָא
 תַּלְתַּת יוֹמֵינִי דּוּדְלֵי לִגְזִי הַמַּחֲסָח גְּבָרָא
 הוּא דְמַצְעִיל לִיָּה בְּסִמּוֹן אִי אַחֲמָחִי
 צַחַד גְּבָרָא מַחֲלֵת קִמְעִיעִי אֶבֶל לַעֲנִין
 הַמַּחֲסָח קִמְעִיעִי דַּעֲדִיק לֹא קֹא מִיִּצְעִיל
 לִיָּה דַּפְשִׁיעִיל דַּלְתִּין צַהֲמַחֲסָח קִמְעִיעִי
 וְלֹא אַחֲרִיעִין מוֹלִיָּה דִּהִיא גְּבָרָא הוּא
 דְמַקְצֵל כַּחֲצָא וְהִיא דִּנְקֹט לַתַּלְתַּח גְּבָרִי
 מִשּׁוּם רַצּוֹחַ דִּלְפִּילוּ הִכִּי גְּבָרָא לֹא
 אַחֲמָחִי: **תַּלְתַּת** קִבּוּיעַ יָחַד גְּבָרָא
 מֵאָ. חֵימָה חִיפְשָׁט לִיָּה מַדְחִי^פ לַעֲלִיל
 אִיחִיזוּ קִמְעִיעִי מוֹמֵחֵל כִּל שִׁרְפָּא שְׁלֹשָׁה
 צַעֵי אֶדָם וְמוֹקֵמִין לֹא לַאֲחֲמָחִי גְּבָרָא
 מִשּׁוּם דּוֹקֹא תַּלְתַּת גְּבָרִי אֶבֶל חַד גְּבָרָא
 לֹא מַדְלֵל קִמְעִי כֹל שִׁרְפָּא אֶדָם אִי
 גְּבִי קִמְעִיעִין^פ וְצַקוֹטְרַס פִּי צַפִּי אִי
 מִימָחִי גְּבָרָא וְיִמְיָחִי קִמְעִיעִי שַׁעֲשָׂה

אדם זה קמיע לשלשה אנשים דעשה
אנשים והקמיע מומחה שריפא כח זה
לא אימתי גברא אלף דוקא לאוזו לחם
אמרינן לקמן חד קמיע לתלתא גברא
אימתי ויש ליישב לשון הקונטרס דר
בשלשה איגרות לג' אנשים דעשה אדם
והלחם מומחה שריפא לחם זה ג' אנשים
צעין וזו נמי קרי חד קמיע לתלתא
ועל הוה קרי דצעין וזו תלתא קמיע
אמרינן לקמן דגברא אימתי ולא קמיע
פירוש אחר שפי' בקונטרס מיושב מן

בשיר ובמבעת ויצא בו ברשות הרבים משום
מראית העין והתניא איזהו קמיע מומחה כל
ששריפא ג' בני אדם כאחד לא קשיא הא
למחויי גברא הא למחויי קמיעא^ט אמר רב
פפא פשיטא לי תלת קמיעא תלת גברי
תלתא תלתא זימני איתמחי גברא^י ואיתמחי
קמיעא תלתא קמיעי תלתא גברי חד חד
זימנא גברא איתמחי קמיעא לא איתמחי חד
קמיעא לתלתא גברי קמיעא איתמחי גברא
לא איתמחי בעי רב פפא תלתא קמיעי לחד
גברא מאי קמיעא ודאי לא איתמחי גברא
איתמחי או לא איתמחי מי אמרין הא אסי
ליה או דילמא^י מולא דהאי גברא הוא דקא
מקבל כתבא תיקו: איבעיא להו קמיעין יש
בהן משום קדושה או דילמא אין בהן משום
קדושה למאי הילכתא אילמא לאצוליהו
מפני הדליקה ת"ש^י הברכות והקמיעין אע"פ
שיש בהן אותיות^י ומענינות הרבה שבתורה
אין מצילין אותן מפני הדליקה ונשרפים
במקומן אלא לענין גניזה^י ת"ש היה כתוב על
ידות הכלים ועל כרעי המטה יגוד^י ויגנונו
אלא ליכנס בהן בבית הכסא מאי יש בהן
קדושה ואסיר או דילמא אין בהן קדושה
וישרי ת"ש^י ולא בקמיע בזמן שאינו מן
המומחה הא מן המומחה נפיק ואי אמרת
קמיעין יש בהן משום קדושה זמנין דמיצטרך
לכית הכסא ואתי לאיתוייהו ד' אמות ברה"ר
הכא במאי עסקינן בקמיע של עיקרין והתניא
אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין
אלא הכא במאי עסקינן בחולא שיש בו
סכנה והתניא אחד חולא שיש בו סכנה
ואחד חולא שאין בו סכנה אלא כיון דמסי
אף על גב דנקיט ליה בדידה נמי שפיר דמי
והתניא

וְזֶה הַמּוֹמָחָה שְׂרִיפָה שְׁלֹשָׁה
אֲנָשִׁים וְהֵלֹא פִירוּשָׁא נִמְי
קֶשֶׁה לְרִי' לְפִירוּשׁ זֶה דְּהֵא
מִמֶּנּוּ אִימְתוּמִי (ב) אֲבָרָא לֹא
שַׁעֲשָׂה אִדָּם זֶה לִנְשָׁא זֶה
מוֹמָחָה שְׂרִיפָה לְג' אֲנָשִׁים
גַּם זֶה אֵין נִרְאֵה לְרִי' דְּאֵם
דְּהֵא הִדְרָא קוּשִׁיא לְדוּכְתִּי
תָּא אֲבָרָא חֵד חֵד וְיִמְנָה וְהָן
לִנְשָׁא לְרִי' כְּדִפְרֵישׁ וְכֵן
אֲשׁוּן: ^[ט] **ה** אֲמַתְהִי קָם

בשיר. אעפֿה: מפני מראית העין. ללן מיחזו כמאן דצעני ליה
לרפואה אלן לתכטיט ולאו תכטיט הוא אלן ממתח דאגת חולי:
והתניא ב"ר שריפא ג' בני אדם. ולעיל קמני כל שריפא ושנה ושינש
ואפילו אדם אחד: הא לאמחויי גברא ב'. הא דקמני ג' בני אדם
משום דקמס ג' בני אדם שלשה מיני
חללים ואיירי בג' מיני קמיעין שאין
דומין זה לזה ולאמחויי גברא שנעשה
מומחה בכל קמיעים שיעשה לעולם
כדלמרינן בב"ק (ק"ד ה.) נגח שור
ותמור וגמל נעשה מועד לכל אצל
הקמיע אינו מומחה אם יכתוב רופא
אחר אחד מהן: והא. דקמני כל
שריפא ושנה ושינש מיירי בחולי אחד
וכתבו זה הלשם וריפא ג' פעמים או
לאדם אחד או לשלשה ולאיתמחויי
קמיעא מיירי דנעשה הקמיע לבדו
מומחה על יד אדם זה או אם כתבום
שלשה רופאים נעשה קמיע של לשם
זה מומחה מיד כל אדם: תלאת
קמיעי. ג' מיני לשם: תלאת תלאת
וימיני. כל לשם ריפא שלשה פעמים
ואפילו אדם אחד: אתמחי גברא.

בכל קמיעות לעולם שהרי הומוה
בשלושה מיני קמיעים: ואתמחי קמיעא.
שלושה קמיעין הללו נעשים מומחים
מיד כל אדם שהרי ריפא כל אחד ג"פ
ואין לומר מול הרופא גורם דאין
הדבר תלוי במול הרופא אלא בחכמתו
ואין לומר נמי (6) החולה גרם שמתרפא
על ידי קמיעין שהרי בשלושה אנשים
הוזכר: קמיעא לא אתמחי. לנא מיד
רופא אחר: חד קמיע תלתא גברי.
לחולי אחד: קמיעא איתמחי. מיד
כל אדם: גברא לא איתמחי. לקמיע
אחר שאינו של נפש [זה] ושל חולי: זה
תלתא קמיעי. של שלש מיני חולי:
קמיעא ודאי לא איתמחי. מיד אדם
אחר שהרי לא ריפא אלא פעם אחת:
מוציא דהאי גברא. מלאכו של חולי¹⁰
זה למקל קמיעא ואל"ת ממתי¹¹
לעיל שמעין של דקתי כל שריפא
וסהר ושילט דמשמע ללמד אחד
ואוקימנא לדאיתמחי קמיעא ולא
אמרין מזליה הוא לא דמי הסם חד

קמיעה הוא וליכא למיתליה במזל דגברא אלף בקמיע הני ודא
גברא תלוי או ברופא או במתרפא הלכך מיציעא לן במאי ניתליה:
לאצוייהו. בשבת * (ולא המעורבת) כשאר כתי הקדש: הברכות.
שתקו חכמים כגון תשעה של ר"ה שיש בהן מלכות וזכרונות
ושופרות: מענינות. מפרשיות הרבה שכותבין בהן את מקראות של
רפואה: היה בתוב שב"ץ יגדל יקון מקום השם ויגנוז^ל: סתם צית
הכסא שלהן בשדות: שיש בו בנה. אי שקיל ליה מיינה דשרי למיעל
בהן לצית הכסא משום פקות נפש: אף על גב דנקיט ליה בידיה.
תכשיטו הוא הלכך אי נמי מייחית ליה ד' אמות צדיס לא מחייב:
אלף

ג. פירש בקונטרס דענעם הקמיע לבדו מומחה ע"י אדם זה חיימה
 ימים נעשו ג' קמיעות הללו מומחים מיד כל אדם אע"פ שרואה לומר
 נראה ודאי עיקר דלא ע"י אדם זה לבד נעשה הקמיע מומחה אלא
 תחת זימני איתמחי גברא ואיתמחי קמיע והאי תלתא קמיעי לתלתא
 וא"כ האי דקאמר נמי תלת תלת זימני איירי נמי ברופא אחד כמו
 ה הא בלא הכי הוא מומחה בכל קמיעין שזעולם וממה שפירש נמי
 מזה דפירש איתמחי קמיע ואין לומר מול החולה גרס שמתרפא ע"י
 ומרינן איתמחי קמיע אלא א"כ ריפא ג' אנשים:

אין הדבר חלוי במזל הרופא אלא בחכמתו משמע שרואה ליתן טעם
בדבר הומחה שריפא ג' אנשים בג' מיני קמיעים ולא היה לנו לתלות
קמיעין של שאר חולאים אע"ג דהרופא איתמחי בכל קמיעין שבעולם
(י) לשון ר"י צענין שיצא המחמת קמיע והמחמת גברא בזה אחת:
והנחיל

תוספות ישנים

(א) ק"ק דלכתי נא
 שבתא, שבתא שבתא קמיעי
 נא, דגברא אחתא קמיעי
 נא, פילוי ג' קמיעין לחי
 גברא ויכיר קהרם שישטע
 נא דמשמע נא דקאי
 קמיעם לערשט מנדאקא
 הלכ וימי שמע דהמוסר
 נאשטן. ק"ק אל"ע דכבר
 גברא גברא ין ריפא ל
 חלדא ג' ין לו למה
 ג' קמיע עדיף כל חל
 יכונן פ' נומימי
 קמיע ואל גברא כונן
 שפנז ואל ריפא חלחל
 חלחל חלחל ואלחמא
 גברא ואל קמיע כונן
 שריפא ג' אגרוס ג'
 אשט:

(ב) גזרנו לא איחמחי.
ולאחי פ"י היינו דלא
איחמחי אפילו ללשם זה
כ"ל:

(ח) רש"י ד"ה ואיתמחי
כו' נמי מזל החולה גרס:

רש"י ד"ה לאצול'ינהו
בשבת לחצר
המעורבת. עי' לקמן
דף קטו ע"א ברש"י ד"ה
מזליין אותן ול"ע:

[illegible]

סב.

13

סב:

עין משפט

גר מצוה

מו א טושי'ע א"ח ס'י רמא:
מו ב ג מ"י פ"ו מה"י
בטות הלכה ע"י טושי'ע
א"ח ס'י קנה ספק ט'
מו ד מ"י פ"א מה"י
אסורי מזה הלכה ב'
טושי'ע אה"ע ס'י קנה ספק
ב:

רבינו חננאל

ראשית שמנים כמשמעו ואפילו מאן דפטר לא פטר אלא בבישוי בה בושם אבלי אהו בה בושם חיבתה קנישקנין. כוס בישוי שתי פירות ושורוקן ממנה בעינן בבית אחת. מוסקין עינים. דהוי מליין כוחלא רמזא. ארס בכעוס. פ"י החיה כשתכעוס גוררת ומשלת ארס קשה. פ"י פת עמילה אשה בעולה ופת שאינה עמילה בתולה וכולן על לזה הענין: צלעול תורה. בדרבנן: בסוף מנחות (דף קט: ע"ב)

רב נסים גאון

מוחביב רב יוסף אף על פליאטון גור ר' יהודה בן בבא. עיקר זאת הבריתא בתוס' טושה בסוף המסכת בפולמוס האחרון גזור על חופת חנוני אלו והורית המוחבובת כר' אף על פליאטון גור ר' יהודה בן בבא ולא הודו לו:

ליקוטי רש"י

וראשית שמנים. מוחבר שצנענים וסא אפרסקון. הראשית. במוקרי י"י. מרעויות שנים עשר ורעין נמקתם עכשיו ורעין כוסותיון זה לזה וי"מ ש"ס של שחי' לו שמי פיות וסא ארון וסוהו זה מכלן וזה מכלן הוא נזק מפני אל פיו (עמס' ג, ח). קנישקנין. כל רמז ויש לו שם קנין לו שלשה וישל מרדו ומשקין ועולין כנגד גופו ובעשונות יין צפוי מתמללן כל הקנים וכולין כמה בני אדם לשמות זו צימל וכלן קורין זו קרובלי' מפני שמקף קנים מתמללן הללו נשי עבדי. ויאמר ה'. הני השמים אש של מלך עומד יען כי גבשו וגוי. הארץ וספוף. לשון דבר קף על גבי חצוריו כמו (דברים יא) אשר ה'קף ונתמללתי דלוקין כן היתה ארצו מתלכלת בין שמי קצוות כדי שמהלך נאחץ כפה למעלה מהם. וברגליהן תעכבנה. להענין יתר הכונה וזה של נחש, עכש הוא ארס של נחש (שפי' ג, טו). והיה תחת בושם מק. מקום שהיו מתבשמות זו היה נימק. ותחת חגורה נקפה. מקום שמגרה שם היה נימק מתקן מחצותיו וישמו מכות כמו ואמר עירי נקפו (ויא' ע"ט) ונקפו סביב היער (שפי' א). ותחת מעשה מקשה. מקום שהיו עושים זו המעשה האמור למעלה הלך וטפס מלכנה וסא צננה הראש שם חסיה מקשה מכה מנקמת את הראש מקשה ל' דא לאו נקשן (דמא' ה) ואני הייתי מפרשו תחת המעשה מקשה מקום שהיו שם חגורות נוחות טפי והכב העשיות מקשה צעדי' צע"י אלא שהוא נקוד פתח והוא מתקורה צעדיה נקודים פתח ואין חסד מהם נקוד למיכה של אחרי וכל מעשה שהוא דבק למיכה של אחרי נקוד קנקן. ותחת פתיג'י. הוא בית הכנסת האמור למעלה פתחן מלך אומר גילה חסיה מתקרת שק כל ממנה. כי תחת יופי. כי זאת הוגנת להיות לסת חסיה יופי שהיו משתלחין בו (שם. כד). וישפח. לשון צרעת כמו (ויקרא יא) משפתים היא ועל צנכתה ציין' דרשו כי צנכתיים משפתים שפחות מנודות ויש שצרכו שהרבה בהן משפחות משפחות של נשים. פתחן יערה. הן היו אומרות יערה יחשה מעשהו שר רואה אותו וטעל אותו כעש הפורענות היו שכי ג"י טעלין אותן להיות נגשים ממחמת יופין ורמו הקצ"ה והיו שופעות כחש המערה מכלי אל כל וכאשר נעשו דם נדה והיו נמאסות עליהן ומשליכין אותן לארץ מעל קריות שלהן (שם. יח). פת עמיל'ה. בריאלי'ה צע"י: גורדלי'ה. לכן היה: ציין

במה אשה פרק ששי שבת

מסורת הש"ס עם הוספות

א [מוספתא פ"ה ע"ט]. ב [לקמן דף סה.]. ג [מוספתא שם ע"ט]. ד [מוספתא דסוטה פט"ו]. ה [ע"ז עב: ע"ט]. ו [קדושין ע"א: ו] נדה י"ח. ז [וימא ט: ע"ט]. ח [ע"י ערוך ערך ארס]. ט [עין רש"י סוטה ח: ד"ה היא חגרה, צ לקמן צ ע"א].

גליון הש"ס

גמ' ומוספתא בנפ"י. ע"י סוטה ד ע"צ חוס' ד"ה נעקר: רש"י: ד"ה ולישעמיר וכו' וזה קנישקנין. ע"י ע"ז דף עב ע"צ צע"י צע"י ד"ה קנישקנין:

תורה אור השלם

א) הלכות במוקרי יין וראשית שמנים ויטוהו וי'א' וי'א' על ש'ב'ר יוסף: (עמס' ג, ח)
ב) השקבים על מפות שן וקרחים על ערשותיהם ואכלים ברים מצאן ונעלים מותר קרבן: (עמס' ג, ח)
ג) לכן עתה יגלו בראש גלים וקר מרוב קרחים: (עמס' ג, ח)
ד) ויאמר י'א' כי נבדו בגות ציון ותלכנה נטיות גרון ומושקרות עינים הליך וספף תלכנה וברגליהם תעקבנה: (ישעיה ג, טו)
ה) והנה תחת בושם מק ויהי ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מוקרה שק כי תחת יופי: (ישעיה ג, טד)
ו) השפח ארצי קרקה בגות ציון וי' פתחן וקרה: (ישעיה ג, יז)
ז) וישפחתי וישפחתי וי'א' יוסף: (ישעיה ג, טו)

הנהגות וצינונים

א [כתי' בה (ונכון, דקס): ויהי בריש: ב] וצ"ל וישפח (גליון). ג [כתי' דליכא למימר: ד] וצ"ל שאוהב (בארות המים): ד] צ"ל שרדיו (מהרש"ל, וכ"ה בריש ע"י): ה] בדבריו הכל דבור אחד, וצ"ל דסיקור נמי לשון הבטה (מהרש"ל): ו] צ"ל לשון המנקף וצ"ל ויהי בסוטה כב ע"ב (רש"י): ח] ויש להוסיף והוא מקום (באה"ט):

הנהגות וצינונים

א) הלכות במוקרי יין וראשית שמנים ויטוהו וי'א' וי'א' על ש'ב'ר יוסף: (עמס' ג, ח)
ב) השקבים על מפות שן וקרחים על ערשותיהם ואכלים ברים מצאן ונעלים מותר קרבן: (עמס' ג, ח)
ג) לכן עתה יגלו בראש גלים וקר מרוב קרחים: (עמס' ג, ח)
ד) ויאמר י'א' כי נבדו בגות ציון ותלכנה נטיות גרון ומושקרות עינים הליך וספף תלכנה וברגליהם תעקבנה: (ישעיה ג, טו)
ה) והנה תחת בושם מק ויהי ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מוקרה שק כי תחת יופי: (ישעיה ג, טד)
ו) השפח ארצי קרקה בגות ציון וי' פתחן וקרה: (ישעיה ג, יז)
ז) וישפחתי וישפחתי וי'א' יוסף: (ישעיה ג, טו)

הנהגות וצינונים

א) הלכות במוקרי יין וראשית שמנים ויטוהו וי'א' וי'א' על ש'ב'ר יוסף: (עמס' ג, ח)
ב) השקבים על מפות שן וקרחים על ערשותיהם ואכלים ברים מצאן ונעלים מותר קרבן: (עמס' ג, ח)
ג) לכן עתה יגלו בראש גלים וקר מרוב קרחים: (עמס' ג, ח)
ד) ויאמר י'א' כי נבדו בגות ציון ותלכנה נטיות גרון ומושקרות עינים הליך וספף תלכנה וברגליהם תעקבנה: (ישעיה ג, טו)
ה) והנה תחת בושם מק ויהי ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מוקרה שק כי תחת יופי: (ישעיה ג, טד)
ו) השפח ארצי קרקה בגות ציון וי' פתחן וקרה: (ישעיה ג, יז)
ז) וישפחתי וישפחתי וי'א' יוסף: (ישעיה ג, טו)

הנהגות וצינונים

א) הלכות במוקרי יין וראשית שמנים ויטוהו וי'א' וי'א' על ש'ב'ר יוסף: (עמס' ג, ח)
ב) השקבים על מפות שן וקרחים על ערשותיהם ואכלים ברים מצאן ונעלים מותר קרבן: (עמס' ג, ח)
ג) לכן עתה יגלו בראש גלים וקר מרוב קרחים: (עמס' ג, ח)
ד) ויאמר י'א' כי נבדו בגות ציון ותלכנה נטיות גרון ומושקרות עינים הליך וספף תלכנה וברגליהם תעקבנה: (ישעיה ג, טו)
ה) והנה תחת בושם מק ויהי ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה ותחת פתיגיל מוקרה שק כי תחת יופי: (ישעיה ג, טד)
ו) השפח ארצי קרקה בגות ציון וי' פתחן וקרה: (ישעיה ג, יז)
ז) וישפחתי וישפחתי וי'א' יוסף: (ישעיה ג, טו)

(א) מולין ס; (ב) נכרתו
 ל: לקמן קט; פסתי
 ס; סתדנין ט; ס
 (ג) יצומה [ד-] (רש"ש)
 כ"ה ברכות ס: סה
 ואח"כ כתב ר' (רש"ש)
 ליהוסיק ע"ז
 ע"ש ברש"י ד"ה ליהוסיק
 אדם ד"ה ואח"כ
 (ד) מנות יא, (ה) ברכות ו
 קדושין כ"ט פ"ה, (ו) [מ-]
 ע"ז [מ פ"ה, (ז) פסתי
 כ"כ:] (ט) פסתי
 (י) ע"ז פכ"ז כ"ה
 טבח הנה, (כ) עמוד ב
 ע"ז לילד דף
 (מ) וע"י חוס' טעמה יג
 ד"ה מלו ש"ה ותוס'
 מנגלה ח' ע"ז
 ומ"ש על טעם הגליון.

(ב) כִּי לֹא יִחְדָּל אֲבוֹיָו
מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל כֵּן
אֲנִי מִצְוֶה לְאַחֶיךָ
פֶּתַח תַּפְתַּח אֶת יָדְךָ
לְאֶחִיד לְעֵנְךָ וּלְאֶחֶיךָ
בְּאֶרֶץךָ: (דברים טו, יא)

(ג) וּמַעֲוֹלָם לֹא שָׁמְעוּ
לֹא הִאֲזִינוּ עֵץ לֹא
רִאֲתָה אֱלֹהִים וּלְחֵדָה
יַעֲשֶׂה לְמַחֲבֵה לוֹ:
[שעה טו, ג]

(ח) וַהֲרִדְךָ צֶלֶח רֶכֶב
עַל דָּבָר אֲמַת וְעִנְיָה
צִדֵּק וְתוֹרָה נִזְרָאוֹת
יְמִינֶךָ: (תהלים מה, ה)
(ו) אֲרֹךְ יָמִים בְּיְמִינֶךָ
בְּשִׂמְאוֹלָה עֶשֶׂר
וְכִבּוֹד: (משלי ג, מז)

(ח) יִדְבֹר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ
וְלֹאֲמִים תַּחַת רַגְלֵינוּ:
[תהלים מז, ד]

יִדְעוּ לָב חֶכֶם: (קהלת ה, ה)
(א) בְּאִשֶּׁר דִּבֶּר מִלָּה
שְׁלֹמֹן וּמִי יֹאמֶר לוֹ מִה
תַּעֲשֶׂה: (קהלת ה, ד)
(ב) חֵיוֹשֶׁת בְּנָגִים
חֲבָרִים מְקֻשָּׁבִים
לְקוֹלָהּ הַשְׁמַעֲנִי:
(שִׁיר הַשֵּׁשִׁי ח, ט)

(ט) הִבְיָאֲנִי אֶל בֵּית הַיְיִ
וְדַגְלֹו עָלַי אֶת־הַבָּהָה:
[שיר השירים ב, ד]

חזרה: במסע רחב, מיסד מטה שמיסד עליה בשעת אכילה ולענה
 צמאי מלכתא, כן שמה: **מתני'** בא"ה, מפרש צמ' קולפת מ
 בירות, צמרא^ה מפש: שדורה, אינה מקבלת טומאה: ויוצאי
 לה: **גמ'** שרגא במיחורא, נר צהרים מתוך שאינו צריך אינו נא

נגזרו ולא נשתייר אלא כשעורה ומשכתה
מתני' "לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת
 ברומה ואם יצא חייב חטאת רבי אליעזר אומר
 אלא לגנאי שנאמר ⁽⁸⁾ וכתמו חרבכם לאתים וחנו

לרב דימי ואמרי לה לרב אריא ואמרי לה אבי
תכשיטין הן לו דכתיב ^(א) חגור חרבך על ירך גבו
למר ברית דרב הונא ^(ב) האי בדברי תורה כתיב
פשוטו א"ר כהנא כד הוינא בר תמני סרי שני
הש"ס ^(ג) ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מדי
דליגמא איניש והדר ליסבר ^(ד) סימן זרות ^(ה) א"ר יו
חכמים המחדדין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח ל
תקרי והדרך אלא והדרך ולא עוד אלא שעולין
יכול אפילו שלא לשמה תלמוד לומר ^(ו) על דבר
תיל ^(ז) וענה צדק ואם עושין כן זוכין תלורה
גוראות ימייך רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברי
דאמר רבא בר רב שילא ואמרי לה אמר רב יוחנן

שומר מצוה לא ידע דבר רע אמר רבי אבא א
תלמידי חכמים המקשיבים זה לזה בהלכה הקדו
היושבת בונים חברים מקשיבים לקולך השמיעו
לשכינה שמסתלקת מישראל שנאמר ב' ברח דוד
א"ר שמעון בן לקיש שני ת"ח המרגילים ז' זה
הוא אוהבן שנאמר ו' ודגלו עלי אהבה אמר רבא
(ו) והוא דלית לכו רבה במתא למיגמר מיניה)
לקיש גדול המלוה יותר מן העושה צדקה ו' ומג
אבא אמר ר' שמעון בן לקיש ה"אם תלמיזו
הוא חריבו וז' מחיבו אם ע"פ הארץ הוא מחיבו

[illegible]

ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן ה
ממוד בבלי עמוד מס : 137 הודפס ע"י אוצ

יין נירוף אשה שמנה: קצר. כמוסה:
 ו"ק"ה כלע"ז: ובתתו חרבותם. ואי
 בה. דלא שלפא ומחירא שלא יראה
 זה אבל בזמן הזה שהוא עת מלחמה

אין בין העדו"ז לימות המשיח.
 אע"ג דהשטח אין ירושלים ואין
 בהמ"ק ואילו לימות המשיח יהיה הכל
 בבנין ז"ל דהאי אין בין לאו דוקא¹⁰:
 ואילו

בגזאי דצימצמאי מלכתא:
לא בתריס^ט ולא באלה ולא
תכשיטין הן לו וחק"א^י אינן
תותיהם למזמורת ולא^{יא} ישא
ז טהורה ויוצאין בה בשבת
אי באלה קולפא^{יב}: ר' אליעזר
לעזרז וכי מאחר דתכשיטין
לא יצאו ויציאתיהו צריכה

דל אביון מקרב הארץ מסייע
ל הנביאים לא נתנבאו אלא

רַב אֱוִיָּא יֹאמְרִי לֵה רַב יוֹסֵף
לְרַב יוֹסֵף מִ"ט דְּר"א דְּאִמְר
הַיְּהוּדָה וְהַדְּרָךְ א"ל רַב כְּתָנָא
א"ל ^א אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִדִּי
זֶה וְהוּהוּ גְמִירְנָא לֵיה לְכוּלִּיהּ
פְּשִׁוּטוֹ עַד הִשְׁתָּא מֵאֵי קַמִּ"ל
הַיְּהוּדָה א"ל אֲלוֹהִיב וְיִינוּ בְּחִמְבִּי

ז"ש ב"ה שומע לקולן שנאמר

וְהָיָה לְךָ חֶסֶד וְחַנּוּן כְּשֶׁ
תִּפְּקֹד בְּעֵינֶיךָ אֶת הָאָדָם
וְלֹא תִפְּקֹד בְּעֵינֶיךָ אֶת
הָאֱלֹהִים וְלֹא תִפְּקֹד בְּעֵינֶיךָ
אֶת הַמָּלְאָכִים וְלֹא תִפְּקֹד
בְּעֵינֶיךָ אֶת הַמַּגְדָּלוֹת וְלֹא
תִפְּקֹד בְּעֵינֶיךָ אֶת הַמַּגְדָּלוֹת
וְלֹא תִפְּקֹד בְּעֵינֶיךָ אֶת הַמַּגְדָּלוֹת

באשר דבר מלך שלטון. נשאל אם צדק

גר החכמה

מט א מיי פֿינץ
 שבת הלכה א
 לארץ קה טושע"ע א'
 ש"א ספיץ :
נ ב מיי פֿינץ
 מלכס הלכה ב
נא ג מיי פֿינץ
 תשובה הלכה ג
נב ד מיי פֿינץ מהל'
 הלכה ג טושע"ע
 רמט ספיץ :
נג ה מיי פֿינץ מהל'
 הלכה ד :
נד ו מיי פֿינץ מהל'
 הלכה ד IP :

(א) רש"י ד"ה
ותלמדך הס"ד
מ"ה עושר וכבוד
עושר וכבוד הס"ד
מ"ה למימנין
שמפספסין כל
של חורה נמחק ונ'
דף פח ע"ב:

גמ' אלף שו
(גליות) [מלכות]
פסחים ג ע"א

[א] פֿי מגן
 [ב] עיין תוֹרַט דח
 היינו ת"ק: [ג] צ"ח
 (גליון): [ד] גיר' ה
 מֵאָה קופֿה
 דומה למקל וכו' ה
 עגול כמו כדור
 ע"ש (גליון): [ה]
 שבת שמכין בו ה
 עב (גליון): [ו] [ב]
 כתיב יִשְׁאָר
 [ז] שיעבוד גמ'
 (דפוס): [ח]

דארעא ישראל (ח"א)
ש"מ) כוונת ה
כ" בת"י אחד יכול

אפירוש רש"י ד
(גליון): [נ] [צ"ל ו
(גליון): [ס] [צ"ל
שמעון בן
(גליון): [ע] תיבת
ליתא בדפו"י וה
המהרש"ל (דפו"ר),
מהרש"א בח"א ד
מאמר זה לפי הג

:λ''δ

מגילת
ובתו
קולו
למזמ
זרע
הן הכרמ
בירית מ
יואלין
אזעלה
עלל
שלל
טוהר
אלל
והר

דבר הקצ"ה מושל

גזר מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה ה' ו' ומ"י פ"ט מהל' כלל הלכה ד' סנהדרין ק"א טו"ע פ"א ח"ט ס"י טז סעיף טו:
גזר ב' מ"י פ"ט מהל' כלל המקדש הלכה א' סנה' ענין עקב:
גזר ב' מ"י פ"ט מהל' כלל הלכה א' ופס"ז הלכה ה':

רבינו חננאל

בירית זו אצעדה אקונטרס בשתי יריכות בלא שלשלת נקראת בירית ואם יש בהן שלשלת נקרא כבלים. הא דהנמי ציץ דומה כמין טס של זהב רחב ב' אצבעות ומוקף מאוזן לאוזן וכתוב עליו בב' שטיקן יריד ה"א במלמלה קדש למדי' מלמטה. א"ר אלעזר בר' יוסי אני הייתי ברומי כו':

רב נסים גאון

אמר ר' אלעזר בר' יוסי אני ראיתיו ברומי וכתוב עליו קודש לה' בשיטה אחת. והנאי כותיה במס' דרומא בפ' הוציאנו את אה הכף (דף טו) אמר ר' אלעזר בר' יוסי אני ראיתיה ברומי והי עליה כמה טיפי דמים. והדבר שגורם לו לצאת לרומי מפורש במס' מעילה בפ' קדוש מובה (דף ק) שאל ר' מתיא בן חייא את ר' שמעון בן יוחי ברומי מניין לרם שרצים שהוא טמא אמר ליה דאמר קרא וזה לכם הטמא אמרו לו לתלמידי (גזר עליו) ונחבס' ליה רשב"י אמר להם תלמוד ערוך הוא מפני שו' ר' אלעזר בר' יוסי פעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו בניהם ושיבעלו נשותיהם כשחן גזרת הלך ר' ראובן בן אבישרובלי וספר קרובי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו איוב רוצה שיענישו או שיעניו אמרו לו יעני אמר להם אן כן לא נעשו מלכות בשבת כרי שיענו אמרו לו טבות אמר ובטלותי חזר ואמר להם מי שיש לו איוב יתכשר או יכריא אמרו לו יתכשר אמר אם כן ימלו בניהם לה' ימים כרי שיכנישו אמרו שבות אמר ובטלותי חזר ואמר מי שיש לו איוב ירבה או ימיעט אמרו ימיעט אמר להם (לא) כן לא יבעלו נשותיהם כשחן גזרת ובטלותי הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל את הגזירה ילך ר' שמעון בן יוחי שמואל מלובד בנסים וילך עמו ר' אלעזר בר' יוסי וכו' על לבי גזא אשכחיה לההוא גאונא שקלוה וקרעהו והניי דאמר ר' אלעזר אני ראיתיה ברומי והי עליה כמה טיפי דמים. וכתובס' מקראות (פרק ו') אמר ר' אלעזר בר' יוסי הלכה זו הורויה ברומי לטהרה וכשנאמר אלז חברי אמר לי יפה הורויה. ובמס' נדה בפ' הוראה כתם (דף נה) תניא כותיה אמר ר' אלעזר בר' יוסי הלכה זו כו':

הגהות וציונים

ולעיל נ"ח ע"ב א"י יונהג' (גליון: [3] צ"ל ר' א"עזר דרפ"ר, וכיה במעלה ח' ע"ב וברכ' נסים גאון ור"ח באן: [2] בבתי' להבין בה: [7] בדפוס ונצניא "הדקב"ח ותחב"י דילא"י ליחא והגיה המהדריש' כלפנתו, אבל בדפוס שונצני **דמקב"ח**, וכיה נכון (דק"ס): [8] צ"ל וקדש (מהדריש' דרפ"ר): [9] קדש **במשמיה** לה' **מלמעלה** כצ"ל וכו' הכובעים בריש פ"ט מהל' כלל המקדש וגם כ"י היירושלמי פירק טוף בקלפי נוטה כך (גליון: [1] יש להוסיף וגו' (באה"מ): [10] צ"ל **באתם**) (גליון: [11] ויברר זה שידך להלן אחר ד"ה מניין לתכשיט: [1] יש להוסיף כל שהוא **שהוא** טמא, ובדפוס' מנין לתכשיט:

סג:

ואילו אצעדה **טמאה** היא. פ"ה דכתיב צמעשה מדין אלעדה ואמר וגו' וכתיב תתחטאו אחס' ושציתס ולא נהירא דע"כ תתחטאו לא אכל השצ קאי דהא צהמות נמי הוו בשצ' ולא בני קצלי טומאה מינהו לכן י"ל משום דכתיב אלעדה ואמר וכתיב צתריה ויקח" (מהס"ה) כל כלי מעשה דקאי אכל הכלים שנלקחו וליפנין לקנח" כלי כלי משרצים:

בירית תחת אצעדה עומדת. פי' בקונטרס (6) צשוק להחזיק וקשה לפי' זה דא"כ צבגלים אמאי אין יואלצין למאי דס"ד השחא דליץ חילוק צין צירית לצבגלים אלא שזה צלחת וזה צתמים שכן י"ל דלפסך ליעלן צלל גילוי משום ומס"ה צבגלים אין יואלצין צהן דילמא שלפא וממחא דתכשית לגוי הס אצל צירית שהיא צלחת לא שלפא וממחא דליץ זה תכשית דליץ שאין לה אלא צלחת גנאי היא לה ומס"ה ימחא דצירית טהורה דלאו תכשית לגוי הוא וכלי תשמשי נמי לא היו אלא כלי המשמש כלי דומיא דטענת הללי דלמנר לעיל" דטהור וכן פירס הקונטרס וטעמא דצבגלים טמאים משום דתכשית הס לגוי כפס': **וכתוב** עליו בשני שיטין יורד ה"א מלמעלה וקדש צ"בד צ"משה. נראה לר"מ שהיה כחוצ יור' אצל צשוק שטה ראשונה וקדש ל' צלחת צטה שניה והשחא נקרא יפה ואין לפרס כמשמעו דא"כ אינו נקרא כהלכתו: **מלמדין** צאריג ב"ה שהוא טמא **טמא** ת"ל א' בגד. וא"מ והא לעיל צפרק צמה מדליקין (דף כו. וס) לא מרצין אלא ג' על ג' וי"ל דהתם מיייר" צבא מצגד גדול אצל הכא מייירי צאריג כל שהוא דמתחלה לא היה דעמו להוסיף עליו ותרווייהו שמעיין מאו צגד דשקולים הס דתשיצ כל שהוא אריג מתחלה כמו ג' על ג' מצגד גדול" וא"מ ואכתי צגד כל שהוא למה הוא טמא והא צעיין שיטלטל מלא וימין דומיא דשק" וי"ל דרלאוי הוא לכוף ולקפל וליקח צו מרגלית או מחט ואס תאמר א"כ פשוטי כלי עור אסו שטורין הרי ראיין הס לקפל צו חס דבר כמו הכא וי"ל דמייירי צגור צשוק שהוא קשה: **מלמדין** תכשיט ב"ה שהוא **טמא**. ואס תאמר תיפוק ליה דתכשית כל שהוא טמא דמכתיב צבלי מדין טענת וס לומר דלפסך שהטענת היא עצה וגדולה מאד ולא חיו כל שהוא: **אריג** ותכשיט. פי' חזיו אריג וחזיו תכשיט טמא מלאך משמע דלמ"מ צעיין שיעור קלף דלצ"כ חזיו דכ"ש מאי הוי: **ההוא במדין** בתיב. פ"ה וצמדין היא טומאת מת ושרץ ממת לא יליף להחמיר דמה למת שכן טומאה חמורה ומשני גמר כלי כלי משרץ פירוש מה כלי האמור צצרך מוטמא צצרך אף כלי האמור כלי מוטמא צצרך וקשה דלצ"כ הוה לא למישרך ההוא טומאה מת כתיב ועוד כי משני גמר כלי כלי הוה ליה לשניי גמר צגד ועור לג"ש לכן י"ל דההוא צמדין כתיב צבגל מדין ולא מייירי קך פרשה צעומאה כלל ויסי' יליף דלצריג ותכשית כל שהוא טמא מכל כלי מעשה וממני גמר כלי כלי פי'

מרעהו חסד. שכן בלשון יוניתי קורין לכלב למס רב נחמן בר יצחק אמר אף פורק ממנו יראת שמים שנאמר ויראת שדי יעוזוב והיא איתתא דעיילא לההוא ביתא למיפא נבח בה כלבא איתעקר ולדה אמר לה מרי דביתא לא תידחלי דשקלי' ניביה ושקילין מופריה אמרה ליה שקולא מיבותרך ושדיא אחיורי כבר נד ולד אמר רב הונא מאי דכתיב שמח בחור בילדותך וימיך לבך בימי בחורותך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט עד כאן דברי יצד הרע מכאן ואילך דברי יצד טוב ריש לקיש אמר. עד כאן דברי תורה מכאן ואילך למעשים טובים:

בירית זהו אצעדה מתיב רב יוסף בירית טהורה ויוצא בה בשבת ואילו אצעדה טמאה היא ה"ק בירית תחת אצעדה עומדת יתיב רבין ורב הונא. קמיה דרב ירמיה ויתיב רב ירמיה וקא מנמנם ויתיב רבין וקאמר בירית באחת כבלים בשתים א"ל רב הונא אלו ואלו בשתים וממילין שלשלת ביניהן ונעישו כבלים ושלשלת שבו משויא ליה מנא וכ"ת כרבי שמואל בר נחמני דאמר רבי שמואל בר נחמני א"ר יוחנן מניין למשמיע קול בבלי מתכות שהוא טמא שנאמר כל דבר אשר יבא באש אפילו דיבור במשמע בשלמא התם קא בעו לה לקלא וקעביד מעשה הכא מאי מעשה קעביד הכא נמי קא עביד מעשה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משפחה אחת היתה בירושלים שהיו פסיעותיהן גסות והיו בתולותיהן נזשרות עשו להן כבלים והמילו שלשלת ביניהן שלא יהיו פסיעותיהן גסות ולא היו בתולותיהן נזשרות איתער בהו ר' ירמיה אמר להו י"שור וכן א"ר יוחנן כי אתא רב דימי א"ר יוחנן מניין לאריג כל שהוא שהוא טמא מציין א"ל אביי וציץ אריג הוא והתניא ציץ כמבין טס של זהב ורוחב שתי אצבעות ומוקף מאוזן לאוזן וכתוב עליו בב' שיטין יורד ה"א מלמעלה וקודש צ"בד למטה ואמר ר' אליעזר בר' יוסי אני ראיתיו בעיר רומי וכתוב קדש לה' בשיטה אחת כי סליק רב דימי לנהרדעא שלח להו דברים שאמרתי לכם מעות הם בידי ברם כך אמרו משום רבי יוחנן מניין לתכשיט כ"ש שהוא טמא מציין ומניין לאריג כ"ש שהוא טמא מאז בגד תנו רבנן אריג כ"ש טמא ותכשיט כ"ש טמא אריג ושמום אריג אמר רבא אריג כל שהוא טמא מאז בגד תכשיט טמא מכל כלי מעשה א"ל ההוא מרבנן לרבא ההוא במדין כתיב א"ל גמר כלי

במה אשה פרק ששי שבת

מרעהו. מונע חסד ואע"ג דלא כתיב מונע ממילא משמע שלל חצינה שרשאה מ"ס משמשה נטילה היא כמו ויקח מידס (שמות נב) אצרו גוים מאלרלו (מחלס י): **צ"מפא**. לאפות עיסה שהשאל צעה"צ תנורו: שקלי' ניביה. נטולות ד' שיני שהוא נושך צהן אותן שינים קרי ניצין כדלמרינך צאלו טרפות (חולין דף עט.) גמל ניצ צלח ליה: שקלי' **מופריה**. נטולות צפרניו מלקרוע: שקולא. נטולה טובתך ומוטלת על הקוים: מיבותרך. טובת הנחת נחמתך כמו מחזיק טוב הגר"א צלע"ו: **עד כאן** א"תורה. שנת צתלמודך למוד משמחה וממנו לצ וסלך צדרי לנך להצין מה"א צלנך לפי ראות עיניך: **מכאן ואילך** **למעשים טובים**. ודע כי על כל אלה על כל מה שלמדת סופך ליתן את הדין אס לא תקיים: אצעדה. של זרוע: ואילו אצעדה **טמאה** היא.

דכתיב (צמדנר לה) צמעשה מדין אלעדה ואמר וגו' וכתיב תתחטאו אחס' ושציתס. תחת אצעדה. שצורוע עומדת צשוק להחזיק צמי שוקיה שלא יפלו ויראו שוקיה הלנך טהורה דלאו לגוי היא וכלי תשמשי נמי לא הוי אלא כלי המשמש כלי דומיא דטענות הכלים דלמרינן צפרקין לעיל" דטהורין ויואלצין צהס דלנורך לצשה היא ומשלף ואחיו"י. נמי ליתכא למיטא דלא מיגילא לנשוק: **בירית באחת**. משוקיה: ושלשלת משויי להו מנא. צתמיה דקמני צבגלים טמאים: ובי תיבא דבר' שמואל כו' משמייע קול בבלי מתכות. צריס פרקין: ועשו להן שלשלת כו'. הלנך שלשלת תשמשי אדס הוא ולאו תשמשי כלי דלא" תקבל טומאה ואין יואלצין צהן דילמא שלפא לשלשלת שהיא של והא וממחא שלף שקלע לשלשלת לא מיגילא שוקה שהרי צירית צמקומה עומדת: י"שר וכן אמר ר' יוחנן. יפה אמרת וכן שמעתי מר' יוחנן: **מציין**. שהוא דבר מועט וממאז עס תכשיטי כהן: יורד ה"א מלמעלה קדש" **צ"בד** מלמטה. כלומר השס שלס צשיטה עליונה וקדש למ"ד צשיטה צתמונה שלל להקדים שחר ואומיות למעלה מן השס מאחר ששני שיטין היו ורצניו הלוי שונה קדש לה' מלמטה" והיא היא: אני ראיתיו ברומי. שנכנס לאוצר הלנך ליעול מה שירצה צמנ"י מעילה (דף י'): צמעשה צן תלמיון: כי סליק רב דימי צנהרדעא. חזר צ ממנה צצמר לץ אריג הוא: **מאז בגד**. דכתיב שם שלשית או צגד או צור או ריבוי הוא: **אריג ותכשיט כ"ש** שהוא חזיו אריג וחזיו תכשיט טמא צשליט אריג

וכולו הוי כל שהוא כלומר דבר קטן: מופיה שק ע"ה הבגד. דבדר זה שהשק מנמא משום אריג ולקמיה מפרש ליה: ההוא במדין בתיב. גצי טומאת מת ושרץ ממת לא יליף להחמיר דמה למת שכן טומאתו חמורה: **כלי** חרעט שיני הללל הארסות צהנן נושך כך שמעתי (חולין דף עט.) (צצמיות) [ביק צג]. שקולא **מיבותרך**. אין אלו מחזיקין לך טובה צנך נטולה היא טובתך ומוטלת על הקוים. שיטין. גר"ר צלע"ו (בכ"ה ס"ה): **חזוק** מוטלת על סאהה פסר שמזיק צן טובה צו נטולה היא ממך ומוטלת על הסרסלס [בתבות צג]: **נטולה** היא טובתך ומוטלת על הקוים (שאל קשית אה תכלל) מה שחמה מממני הכל. **כבר**. נד. ועיקר צמקומו [ביק צג]: **כל דבר אשר יבא באש**. כלי ממתות משמעי' צמעשה מדין (לעיל נ"ח). ומוקף **מאוזן** צאוזן. מקיף על המלח מלאח לאחן [שמות כה, לו].

חרעט שיני הללל הארסות צהנן נושך כך שמעתי (חולין דף עט.) (צצמיות) [ביק צג]. שקולא **מיבותרך**. אין אלו מחזיקין לך טובה צנך נטולה היא טובתך ומוטלת על הקוים. שיטין. גר"ר צלע"ו (בכ"ה ס"ה): **חזוק** מוטלת על סאהה פסר שמזיק צן טובה צו נטולה היא ממך ומוטלת על הסרסלס [בתבות צג]: **נטולה** היא טובתך ומוטלת על הקוים (שאל קשית אה תכלל) מה שחמה מממני הכל. **כבר**. נד. ועיקר צמקומו [ביק צג]: **כל דבר אשר יבא באש**. כלי ממתות משמעי' צמעשה מדין (לעיל נ"ח). ומוקף **מאוזן** צאוזן. מקיף על המלח מלאח לאחן [שמות כה, לו].

חרעט שיני הללל הארסות צהנן נושך כך שמעתי (חולין דף עט.) (צצמיות) [ביק צג]. שקולא **מיבותרך**. אין אלו מחזיקין לך טובה צנך נטולה היא טובתך ומוטלת על הקוים. שיטין. גר"ר צלע"ו (בכ"ה ס"ה): **חזוק** מוטלת על סאהה פסר שמזיק צן טובה צו נטולה היא ממך ומוטלת על הסרסלס [בתבות צג]: **נטולה** היא טובתך ומוטלת על הקוים (שאל קשית אה תכלל) מה שחמה מממני הכל. **כבר**. נד. ועיקר צמקומו [ביק צג]: **כל דבר אשר יבא באש**. כלי ממתות משמעי' צמעשה מדין (לעיל נ"ח). ומוקף **מאוזן** צאוזן. מקיף על המלח מלאח לאחן [שמות כה, לו].

מסורת הש"ס עם הוספות

ל צ"ק פ"ה. (3) [פ"ה ט: כהותס נג. צבא קמא פ"ה צ"מ גזין: (2) לעיל נ"ח.] [לעיל נג. צבאות מנ: עירובין נג: פסחים נג: צ"מ נה. טההדרין ק. טענות מ: חולין י': עה: עו: (8) פסוק ה. (1) [צריכות לו: עירובין טז: קד. ימעות כ: עו. צ"צ קט. קלא. טההדרין טא. ממות ח: וצחסי דג. ממות י: לו. חולין ט. מהה סתא. (2) נבג. (8) עיין לעיל ס. (11) בסוף העמוד. (9) נב סעי"א. (8) עיין לעיל כו. חות' ד"ה תלמוד לומר (מלא חרועים.) (8) [ע' חות' נעלס כו. ד"ה אין כו. וכו'] (11) לקמן פג ע"ב.

הגהות הב"ח

ל חות' ד"ה צריח וכו' פי' קונט' עומדת צשוק:

גליון הש"ס

נ"פ שכן ב"י יוניתי. וכן פסוק לה ע"א. וסנהדרין ד ע"ב טט כהמ"פ שחסי וכו': שם נ"ב דלדברי תורה. פי' ענין יא ע"א חוס' ד"ה שממנו: שם קמיה דר' ריבמיה ויתביה ר"י וקא צמנמנב. עיטין א' ע"ב. ומדריס טט ע"ב: חות' ד"ה מנין צאריג וכו'. דראוי הוא צצבנ. ק"ל מממני' פי' כ"ו מ"צ צללס לנור המרגלות. ועי' במצ"ס ור"ש סס וסרי מ"מ הוא צבגלל אפסר לקפל ולהעית צו ממות צמקדס. ועט"ג:

תורה אור השלם

א לזמן מרעהו חסד [נראת שדי יעוזוב: (אבות ג, יד)]

ב ששומ צבחר צילדיתך וישיבך לקך בימי בחורותך [והלך צבריקי לקך ובקפראה עינך ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט: (קדלה יא, טז)]

ג כל דבר אשר יבא באש תעבירו ראש נדה וטהר את צמני נדה ויתקצא וכל אשר לא יבא ראש תעבירו ראש פסיוס ויבא וקמא [במכרי יא, טז]

ד ועשיית ציץ תהב מרור ופתחת עליו פתחיה חתם קדש צ"י: [שמות כה, לו]

ה וכל אשר יפל עליו מים. כמחם וקמא מכל צלי עין או צגד או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בדם פסיוס ויבא וקמא [במכרי יא, טז]

ו ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה: [במכרי יא, טז]

ז ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

ח ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

ט ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

י ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

יא ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

יב ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

יג ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

יד ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

טו ויקח משה ואליעזר הכהן את הנהב מאתם כל כלי מעשה:

מְנַחֵם וְצִיּוֹנִים
 [ב] בְּעוֹדָה אֵימָה אֲרִי
 וּמִפְּנֵי לָשׁוֹן יָדָה
 [ג] (לְגִינִי); יָדָה
 מִכֹּחַ מִכֹּחַ
 וְתוֹכָת "שֶׁל" מִוֹתָה,
 מְהֻרָּשׁ
 [ג] בְּכֹחַ "מְהֻרָּשׁ"
 בְּכֹחַ [ב] בְּכֹחַ
 אֵימָה גִּירָה שֶׁהָיָה
 יָדָה תְּכֵתוּת הַגִּירָה
 הַמְהֻרָּשׁ
 כְּפִנְיוֹ "מִשֶּׁ" אֵלֶם
 שֶׁשֶּׁם מְהֻרָּשׁ לִימָה
 וְתוֹכָת "וּ" לְאִכּוּרָה
 מְחֻקָּה; [א] שְׂמַנְתָּה בִּי
 (מִפְּנֵי); [א] עֲלִי
 קֶבֶל הַחוּסִיךְ
 [ב] עֲלִי בִּי
 מְחֻקָּה; [ב] עֲלִי בִּי
 כֹחַ דִּ"ה שִׁמְעָה
 שְׁתִּיחוּךְ בּוֹדִי; צִיל וְלֹא
 וְהַתְּכֻרָתָה

[illegible]

(א) וְכֵן אִשֶּׁר יִפֹּל עָלָיו
מִמָּוֶה בְּמִוְתָם יִמָּוֶה
מִכָּל כְּלִי עֵץ אוֹ בַד אוֹ
עוֹר אוֹ שֶׁקֶל כֶּל כְּלִי
אִשֶּׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה
בָּהֶם בַּמֵּינִים יִוָּבֵא וְיִמָּוֶה
עַד הָעֶרֶב וְיִסְחָר:
(ויקרא יא, טז)

(ב) וְכֵן בְּגַד וְכֵל כְּלִי
עוֹר וְכֵל מַעֲשֵׂה עֵצִים
וְכֵל כְּלִי עֵץ תִּתְחַסְּמוּ:

יָשָׁן בְּבֵל עֶשְׂרֵה אֲשֵׁר יִמָּ

נח א ב ג ד מי' פ"א
מהל' כלים הלכה יב:

קילקלי מלשון יון הוא

כסוי הכסאות (ת"ל) או
בגד או עור או מזל איז

[illegible][illegible]

הניחא למאן [דאמר]

מופנה מצד א' למידן
ואין משיבין אלא למאן
דאמר למידן ומשיבין
מאי איכא למימר.
שמיאל חוקת בין ר' שמיאל
ורבנן ועיקר דילה בבס'
נדנה בפרק המפלת (דף כ)
שמואל לאמר רב יהודה אמר
שמואל משום ר' כל גזירה
שעשה שאינה מופנה כל
עודה אין למידין ממנה
שמיאל למידין מצד אחד לר'
ומשיבין: אמר להם
למידן לרבנן למידין

מאות בפרק הבא על יבמתו
משורב זי:

קסבר

גמ שרת

וְזוֹ צוֹ צְמִי נִפְשָׁא¹ לְלוֹאֵר צְמוֹ:

(*) כלי כלי מהתם: מוסף * שק על הבגד שממא
משום אריג: אמו בגד לאו אריג הוא הכי
קאמר מוסף שק על הבגד אף על פי שאינו
אריג ממא לזמאי חזי אמר רבי יוחנן שכן
עני קולע שלש נימין ותולה בצוואר בתו
(*) תנו רבנן * שק אין לי אלא שק זמנין לרבות
את הקילקלי ואת החבק ת"ל או שק יוכל
שאני מרבה את החבלים ואת המשיחות
ת"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי
ואריג הרי הוא אומר במת * וכל כלי עור
וכל מעשה עזים וגו' תתחמאו לרבות הקילקלי
ואת החבק יכול שאני מרבה את החבלים
ואת המשיחות ודין הוא מימא בשרץ וטימא
במת מה כשטימא בשרץ לא טימא אלא
טווי ואריג אף כשטימא במת לא טימא אלא
טווי ואריג הן אם היקל בממא שרץ שהיא
קלה נקל בטומאת המת שהיא חמורה
תלמוד לומר בגד ועור בגד ועור לגזירה
שהו נאמר (*) בגד ועור בשרץ ונאמר
(*) בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ
לא טימא אלא טווי ואריג אף בגד ועור
האמור במת לא טימא אלא טווי ואריג ומה

בגד ועור האמור במת טמא כל מעשה עזים אף בגד ועור האמור בשרץ
טמא כל מעשה עזים אין לי אלא דבר הבא מן העזים דמינין לרבות דבר
הבא מזונב הסוס ומזונב הפרה תלמוד לומר ^א או שק והא אפיקתיה לקלקלי
והבק הני מילי מקמי דליתיה ג"ש השתא דאתי גזירה שוה אייתור ליה ואין לי
אלא בשרץ בטומאת מת מינין ודין הוא טימא במת וטימא בשרץ מה
כשטימא בשרץ עשה דבר הבא מזונב הסוס ומזונב הפרה כמעשה עזים אף
כשטימא במת עשה דבר הבא מזונב הסוס ומזונב הפרה כמעשה עזים הן
אם הרבה בטומאת ערב שהיא מרובה נרבה בטומאת שבעה שהיא מועטת
תלמוד לומר בגד ועור ובגד ועור לגזירה שוה נאמר בגד ועור בשרץ ונאמר
בגד ועור במת מה בגד ועור האמור בשרץ עשה דבר הבא מזונב הסוס
ומזונב הפרה כמעשה עזים אף בגד ועור האמור במת עשה דבר הבא מזונב
הסוס ומזונב הפרה כמעשה עזים ומופנה דאי לאו מופנה איכא למיפד
מה לשרץ שכן מטמא בכעדה לאי ^ב אפנוי מופני ^ג מכדי שרץ איתקש
לשכבת זרע דכתיב ^ד איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וסמך ליה ^ה איש
אשר יגע בכל שרץ וכתיב ביה בשכבת זרע ^ו וכל בגד ועור אשר יהיה
עליו שכבת זרע בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ למה לי שמע מינה לאפנוי
ואכתי מופנה מצד אחד הוא הניחא למאן דאמר ^ז מופנה מצד אחד למדין
ואין משיבין אלא למאן דאמר ^ח למדין ומשיבין מאי איכא למימר דמת
נמי אפנוי מופנה מכדי מת אתקש לשכבת זרע דכתיב ^ט והנוגע בכל טמא
נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע וכתיב בשכבת זרע וכל בגד ועור
עור בגד ועור דכתב רחמנא במת למה לי ש"מ לאפנוי ^י ונקרב את קרבן
ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומז א"ר אלעזר
^{יא} עגיל זה דפוס של דדין כומז זה דפוס של בית הרחם אמר רב יוסף אי
הכי היינו דמתרגמינן מחוך דבר המביא לידי גיחוך אמר ליה רבה מגופיה
דקרא ש"מ כומז כאן מקום זימה ^{יב} ויקצוף משה על פקודי החיל אמר רב
נחמן אמר רבה בר אבוב אמר להן משה לישראל שמא חזרתם לקלקולכם
הראשון אמרו לו ^{יג} לא נפקד ממנו איש אמר להן אם כן כפרה אמרו לו
אם מדי עבירה יצאנו מדי הרהור לא יצאנו מדי ^{יד} ונקרב את קרבן ה' תנא
דבי רבי ישמעאל מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה מפני

והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר חלל ממנו שכבת זרע: דפוס ש"ל דדין. שמונחות צו¹: גיחוד. ללכות: צוות מואב שמה כך עשיהם צמדן לכך אחס לריכץ קרצן: ל"א נפקד. לא נחסר מדת יהודית:

שזנו

(וְנִקְרַב אֶת קָרְבָּנוֹ יְיָ אֵלֶיךָ אִישׁ אִשֶּׁר
 גִּי יְיָ: (במדבר לא, ז) (ז) וְיִקְרַץ מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחַיִּיל שְׁנֵי הָאֱלֹפִים וְשְׁנֵי הַמְּאֹת הַבָּאִים מִצֵּבֵי הַמִּלְחָמָה: (במדבר
 נִשְׂאוּ אֶת רֹאשׁ אִנֹּשׁ הַמִּלְחָמָה אִשֶּׁר בִּידָנוּ וְלֹא נִפְקַד כְּמוֹנוֹ אִישׁ: (במדבר לא, טז)

וַיִּקְרָא בְּכָד, ד' (א) אוֹ אִישׁ אִשֶּׁר
 יֵאָבֵד, ה' (ב) וְכָל בְּנֵד וְכָל עוֹד
 (ג) וְנִקְרַב אֶת קֶרְבֵּן יְיָ אִישׁ אִשֶּׁר
 יֵי יְיָ: (במדבר, לא, ג) (ד) וַיִּקְלָף כ
 נִשְׂאוֹ אֶת רֹאשׁ אִנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס: 139 הודפס ע"י אוצר החכמה

סג א מיי' שם הלכה י
 טוש"ע שם סעיף טו:
סב ד מיי' שם הלכה י
 טוש"ע שם סעיף טז:
סג ה מיי' שם הלכה ח
 טוש"ע שם סעיף יח:
סד ו מיי' פ"ח מהל'
 אקוריו ביאה הלכה יט
 סמג לאזין קרא טוש"ע י"ד
 סימן קנא סעיף טו:
סה ז מיי' פ"ד שם הלכה
 ג ופ"ח הלכה טו סמג
 שם טוש"ע שם סעי' א וס'
 קנא סעי' א:

מַתְנִי וְיֵאָמֵר אֲשֶׁר
בְּחֻסְתָּ שִׁיעָר כו'. אֲשֶׁר
 [וְכַל שֶׁאֲשֶׁר] חֲמִסִּים
 לָצֵאת בִּי הִרְדִּי אֶת
 לָצֵאת בִּי אֶפְּלֵל אֶתְּ
 חֻסְךָ כְּכֹבֵד וְכֹחַ לִפְנֵי
 כִּי אֶתְּחַנֵּן לְפָנֶיךָ לַעֲלֶה
 וְלִחְלָתָה נִתְּתָה דָּבָר
 וְאֵינִי דֹאֲמֵרְךָ
 שֶׁיִּשְׁעָל אִ"ו יוֹסֵת טָנָה
 חֹמֶת וּפְלִיגִיל אֶתְּ לִחְלָתָה
 כְּחֻתֶּיהָ. **אָמֵר כו' יְרוּדָה**
אָמֵר רַב מִלִּי מִקֻּמָּה
שֶׁאֲשֶׁר רַבְכֵּימִים מֵעֵינִי
 מֵרִיתִי חֵזֵק אֶפְּסִי בְּחֻסְתָּ
 וְאֵינִי חֲסִידָה. **אָמֵר.** וְאֵינִי
 עֲלֶיהָ חֵן בְּפִרְקֶיךָ דְּקָמִי
 לֵאמֹר חֵן לִי בְּיוֹז אֶתְּ
 שְׂדוֹת פִּקְוֶךָ חֲוֵינִי
 פִּקְוֶיךָ לֵאמֹר זֶנֶן מִשְׁתַּלְתָּ
 בְּחֻסְךָ וּמִשְׁנֵי מֵתִי
 דְּרַעִי מִי שֶׁשֶּׁדֶר לִּי

תבשירין שבחזין
אזערה ומדד בין הימין
אותו על ספרה הררור
עצרה שומחלו צננות
מדון [ברבורת כד.] בזמן
שהו תבשירין. עס
השכנה שקורין שפופא
כ"י לילא למחול לחאווין
שאלה נוטלה השכנה
מחאשה עשרה הרבים
שחולה כל שטות
[דג.] פיראה זכרית. גליל
של שערות דעלמא שטושין
ליו [המדרשין קיב.] גרילות
ליו נשים כשעששין מועט
לקשור שער נשים נכחיות

אפילו בחדרי חדרים
אצל כסאנו פקוק אפילו

ובלבד

[illegible]

מקום שאסרו חכמים
בחדרי חדרים אסור
שפקוק ותניא אידך
ומטייל עמה בחצ

אין אדם רואה אסרוהו [ע"י יב]. בזוהר. אישקליט"א. אף ע"פ. שחללו פניו
שהעיניו נעלמו מקשקש ומוליד קול לכך פוקק צמר או צמדין שלא
חלל בו לרשות הרבים כדמפרש למן צפרקין (ד':) דמיא

מבעוד יום: שן תותבת. נומת
 זלתייה ממקום אחר והיא של זה:
 רבי מתי. ללאת זה: וחכמים
 אופרין. לכין דמשונה משאר
 השינים דילמא מיחיכי עלה ושקלא
 לה מהינס וממטי לך צדה וצמרא¹⁰
 ארמין דשל זה זכ נקט וזאק. ל"ה שן
 חומס שן של צד¹¹ היום צמרא

והקדמונים דמותרות ללחץ צהן דמוטצ יהו שוגגות ואל יהו מזידות:
אמר

[illegible]

תוס' ד"ה ר' ענני
בו' אין להחמיר
בכרמלית. ע"י כחוצות
דף ז ע"א תוס' ד"ה
ממוך:

ממאה: [ויקרא מז, לג]

[ח] במשנה שבמשניות
 בסנובוטין: [צ] [גיר']
 הערוך (ערך גרגר)
 בגרגר וכן איתא
 במשנה שבמשניות
 (גליון): [ג] שם ובכ"א
 דבר שתתן: [ד] כתי'
 יקנה בש"ל ילדה
 יילדה בש"ל זקנה
 וכן"ה ברש"י ובמגיד

[illegible]

(א) רש"י ד"ה אכל של
סוף וכו' ומאי שנא רבי
קא שרי ליה משום
לא אתיא לאחורי
יעבד וכו' ולפירוש. נ"ב
בחוס' פ' בכל מערבין
יף לא ע"כ כחצו צעמן
אחר ע"ס דז"ה שפדלו:

תוס' ד"ה אמר רב
כו' מדרתני בחולין.
מיה וז' כתב חוספוט
בחולין בשם ירושלמי:

[illegible][illegible]

שֶׁלֹא וּמִחוּרָא דְמִיגָלִי שַׁעֲרָה וּמִגִּינָא צֶה שֶׁהִשְׁכַּח נִיר הוּא לִשְׁעָרָה
שֶׁמִּתְקַבֵּל¹ אֲזִיזָה וְאִין עֹשִׂין זִמְמָה עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וְיִתְחַנְּנוּ חוּטִין אִין קִסְפִּין
לְדַלָּא מִכְשֵׁט נִיר הוּא אֲזִיזָה צֶה וְלֹא מִשְׁאֵל הוּא. וְיֵשׁ מִפְּרָשֵׁין חוּטִין
עֲבָדוּ עֲבָלָה אֲבָל קְטָנוֹת דְּלֹא שִׁכְחָה צֶה עֲבָלָה שְׂרִי. וְלִשְׁוֹן רֵאשֵׁא
מִתְסַדֵּרוֹת וְאִין גְּדוֹת נִמִּי שִׁכְחוֹת צֶהוּ דְכִתְּבוּן (מֵה דף ג) מַעֲשֵׂה שְׂהִי
עֲבָדוּן מִן אֲזִיזָה קִימִי דִלָּן אֲזִיזָה לֹא שִׁכְחָה לֹא שִׁכְחָה לִמְחִינִי אֲפִי
הַעֲבָדוּתָה לְהִיֹּת מַעֲשׂוֹת וּפְסִיחָה חוֹךְ מִן הַשִּׁיעִים וְקִרִי לֹא
שִׁשְׁעִי (ג ע): מְדוּרָה. נָשִׁים יִשְׂרָאֵלִיֹת שֶׁצִּבְדוּ: פְּרָדוֹת. שֶׁמַּעֲשׂוֹת
בְּזִרְכָּה אֲבָן אִין אֲחֹה וְקוֹסְרָה הַלְוֵעָה בְּכֶךְ וְאִין הַטְלִית נֹפֵל מַעֲלִיָּה: מ
פְּרִיפְרִיפָּה: וּבִלְבָד שִׁיָּא תִפְרֹךְ לְבַת־דָּהָא בִּשְׁבָתָה. וְצִמָּה פְּרִיךְ וְהִאֲמַרְתָּ מ
סֶלֶל לְרַפְּוֹתָ: דִּאֲקוּשָׁא. שְׂהִיא קָשָׁה וּמִגִּינָה עַל הַמַּכָּה מִקְוִים וְיִתְדוֹ
סוֹכְחָה כְּמוֹ דְשַׁתֵּךְ טָפִי דִלָּן מְזִלּוֹת (בִּימ דף ט). וּמִשְׁתַּחֲוִין כְּנַשְׁתָּה ד
דְּקִיטְצֵעָא מַעֲלִיא לְמַכָּה וְלֹא סוֹכְחָה: לְעִבְדָּה פִּיִּסָּא. עֲגוֹל שֶׁל עֶץ וְיִזְוִי
וְלִהְיִי נֶקֶט סֶלֶל דִּלְחִיגְהוּ לְכוֹלְהוּ אֲקוּשָׁה וְסוֹכְחָה וְזִרְחָה: לֹא שְׁבִיךְ ל
זוֹ עֲזָרוֹן בְּמִלּוֹת: מְקוּדָּוִת בְּיוֹמֵי נִיִּם. שֶׁל מִים מְכוּסֵּין אִין סִמּוֹךְ לְהֵדָר ר
וּמִפְּנֵי הַטֵּטֵט שֶׁלֹא יִהְיֶה חֲלִילָה טוֹתָמַת הַמֶּחֶץ תַּחַת רַגְלֵיכֶן: דִּבְבִּשְׁוִינִי

לַיַּעֲבֹד הָיָה פּוֹלְסָא. פֿיר' חמשה
 ש' עץ יצור עליה צורה
 ולפירשו (3) יחא מה שפאס
 דבעלמא אמר (2) מנא חסיון שומא
 ופ' ה' ה' היינ' דבר שאין עליו צורה
 וקשה דהכא משמע דפולסא הוא דבר
 שיש עליו צורה ולפירש' יחא דפירש
 ליעבד פולסא בלא צורה ויצור עליו
 הצורה אבל לפיר' קשה דפירש
 פולסא הו' ש' ממתכ' י'ש עליו צורה
 אבל אינה צורה ויזניה יוצאה א'ס כן
 ה'כא מנא חסיון סלע אפילו שפאסיון
 ושמא י'ל דצורה סלע כרדך:

שׁוּטָחַן בַּחֲמָה אֲבָל לֹא
בִּנְגַד הָעַם וְר' אֶלְעָזָר וְרַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין וְאִיהוּ
דְּאָמַר כִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי
שִׁמְעוֹן: בְּמוֹךְ שְׂבָאוֹנָה.
תַּנִּי רַמִּי [כִּי יִחְזָקָא]

[illegible]

שׁוּטוֹחַן בַּחֲמֶה. לִיבֶן
 לִקְחָן קִמּוֹ: עִי"ש עוֹד
 בְּמִסְדָּה"ש כֶּאֱן. מִי מִשְׁנֵרוֹ
 גִּלְיוֹ דִּדְרָךְ מִמִּי נִשְׁמָשׁ
 שׁוּטוֹחַן בַּחֲמֶה וְהוֹ נִגְנִין
 מֵאֲלִיָּהוּ. אֲבָל לֹא בִּנְדָה
 הַחֲבֵם. שְׁלֵל יִזְמֵרוֹ כִּדְשָׁן
 שִׁנְחָה אֲלֻמָּה מִיִּדִּי דִּקְסוֹן
 מִזְרָאִית הָעֵין מוֹחֵר נִמְקוֹס
 גִּנּוּעַ [בִּיצָה ט.]. שִׁיחֲשׁוּבֵי
 [לִקְחָן ש.]. שׁוּטוֹחַן
 בְּכִבּוּבֵצֶת. חוֹמֶרְחָה
 מִלְּיוֹן מִזְרָה מִשְׁנֵרוֹ

19

עין משפט
גור מצוה

עזר א ב מני פֿירט מהל' מקוואות הלכה י"ג סגנו דלא נמיח טושי"ז י"ג דא טעף ג: **עזר א** ב מני פֿירט מהל' שבת הלכה יג סגנו לאחין סה טושי"ע א"ח פ' גט טעף כג: **עזר א** ב מני טש טושי"ט טש טעף כג:

רבינו חננאל

לחברתה ולא הוה שביק להו יגריגי גבי הדדי סבר דלא לילפא גופא נוכראה (ראמר רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה). והנה עבדי לבתי' מקוה (ביום) [ביומין] ניסן ולא היה מניחן לטבול בפרת מפני שרוב מי פרת ביסין מי מטרן קר כרב דאמר מטרא במערבא שהיא רבה פרת כלומר כיון שתראה כי רבו מי פרת עדות היא שהושגשה ארץ המערב. וסבר אבדה דשמואל שמה ירבו נוטפין שהן מי גשמים הנוטפין מן הגגות ונעשו שאובין על מי הפרת שהן זוחלין כותרי במקוואות כפי ה' הזוחלין כמעין הנוטפין במקוה העיר ר' (יעקב) [גדוק] על הזוחלין שרובו על הנוטפין שוכשידיין. ושואמר שמואל נהרא מכיפיה מחברך כלומר הנה גדול מן השלע שיצא מפניו משום נרבת מליאתו ולא ממי המטר פליגא על אבדה דשמואל ועל רב. ועוד דברי שמואל שותרין זה את זה בכאן אמר כי מי המטר אינם ממליאה אהנה אלא מכיפה מביהר ועוד אמר אין המים שותרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשוי לבשר מכלל דבשאר תשוי זוחלי תשוי כנוטפין הם דגשמים וברו עליהן ומפני ביומי תשוי היה מסתורין לבנותיה כמכפיז מפני בן אדם שעל הגור וזכרולת בפרת כי דברי הכל בתשרי זוחלין זו ולמה כמפני דליה' להו טהרה במקוה: ופורפת על האבן ועל האגנו ועל המוטבע מע"ש. פ"י נהנת אבן או אבנא או מטבע בקצה הסדן כמין קרס כמלואת שא ישתמם הסדן מעליה כדי שתהא מתפשטת באותו סדן ונהנתה זה שפשתא כמין קרס. ושם מדידת מנהגן לענין הזה פורפופת. ויבליב בעלי הפסוקה בתחלה בשבת על המוטבע. והנשים הערביות מנהגן לצאת רעלות ופי' רעלות בירושלמי בליכראה והן כמו כסו פנים כדכתיב (ישעיה ג) השרת רעלותי. ופי' וזו. ללמדך שבמקומות הללו כך היה מנהגם ומותר להם כל אדם מותר בכך אלא שדברו כתיבים בבהדות: **עני אביי** אשה מהו שותעים ותפוקין באגוז להוציא לבנה קטן בשבת רעלות בחיק: [מתני'] הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר רבי

סה:

פסולות פֿי לכהונה גדולה ללא צמולה שלימה היא ואש"ג דכהן גדול צמי שמואל^[א] לא הוה היה מממיר וי"מ משום זונה ופסולות אף לכהן הדיוט וכן משמע בפ' הערל (יבמות עב.) דקאמר התם לית הלכתא [לא כצרא ולא^[א] כצנא (עד דקאמר^[ב]) וקאמרן] ואפילו לרבי אלעזר דלמר פניו הצא על הפניה שלא לשם אישות עשהא וזה כן משמע דעממא משום זונה: **סהדא רבה פרת.** פ"י הקוטרס פרת מעיד (א) שהוא יורד מא"י לצבל וגדל ממני גשמים ולא נהירא שהרי צבל צמזמא א"י קאי וכל הנהרות יורדים ממזמא למערב לכך פיר"ט שהיו מכירים שירדו הגשמים לא"י ע"י שחזור פרת לאחוריו על ידי גדילתו צא"י ממוח הגשמים^[א]: **שבא** ירבו הנוטפים. פירוש מי גשמים על מי נהרות שהיו^[א] זוחלין והיו להו מקוה והאמרין דאין מקוה מטער צוחלין כ"א צאשערן דמתן צמסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה ותניא צת"כ יכול מילא מים על כתיפו ועשא מקוה צמחילה היא טהור תלמוד לומר מעין מה מעין צדי שמים אף מקוה צדי שמים אי מה מעין מטער צוחלין אף מקוה מטער צוחלין פ"י אף צוחלין וכ"ש צאשערן תלמוד לומר אן מעין מעין מטער צוחלין ומקוה צאשערן ומהו אשערן דקוו וקיימי יש מפרשים שלא היה רואה להטעילן צהן משום דהוה להו ספק וצת וצז וזה טעונים מים חיים ושמה ירצו הנוטפין והוה להו מכונסין ולא נהירא חדא דמ"ט עזר להו מקוואות והא צעין מים חיים ועוד (דצמ"ט) [דצמספמא פ"ג דצ"ס] קאמר חומר צוז מצוצה שהוז טעון מים חיים והוצה אינה טעונה מים חיים וא"ת ולשמואל דלמר אין המים מטשרין צוחלין אלא פרת ציומי תשרי וז דצעי מים חיים אף יטבול ציומי ניסן וי"ל צעין מים חיים שאין מי גשמים יורדין צחוכו וא"ת אמאי חיישין שמה ירצו הנוטפים ליתא קמא קמא צטיל כדלמר בפ"ה דמסכת ע"ז (דף עג.) המערה וי"ל נסך לצר אפילו כל היום כולו כשר דלמערין קמא קמא צטיל וי"ל דלא מהני טעמא דקמא קמא צטיל כיון שהאיסור רצה מכשיעור^[א] וההיא דיין נסך דקאמר קמא קמא צטיל היינו קודם שרצה האיסור עד כדי נתינת טעם צהיתר: **דאמר** שמואל נהרא מכיפה מיתברך. פ"י ממקומו^[א] ומסלעו סלע מתרגס כיפיה מנציעתו מיתצריך ולא ממני גשמים וא"ת והא קא חוין שמתמת הגשמים הם גדילים וי"ל כדלמר צמסכת תענית (דף כה:) שאין לך טפח יורד מלמעלה שאין טפחיה עוליס כנגדו למטטה ואור"ת הליכתא כותיה דשמואל ומיית ראייה מפרק צהרא דצבורות (דף נה:) דתניא רבי מאיר אומר לא פרת שמו אלא יוצל שמו ולמה נקרא שמו פרת שמימיו פרו ורצין ולאו דוקא נקט פרת דה"ה לכל נהרות והא דנקט פרת משום שהוא גדול מכל נהרות ולפי שהוא מא"י וקאמר התם מסייע ליה לשמואל דלמר נהרא מכיפה מיתצריך ועל זה אנו סומכין לטבול צנהרות אפילו אם גדלו מאד:

הקיטע יוצא בקב שז"ו. פ"ה^[א] קיטע שנקטעה רגלו עושה כמין דפוס רגל וחוקק צו מענט לשום ראש שוקן צחוכו ואינו יוסי אוסר ללאו תכשיט הוא ואינו מנעל והו משוי והקשה רבינו חס דצמסכת יומא (דף עט) ושם משמע דלכ"ע מנעל הוא ואסור לנעול צ צויה"כ ולענין שבת צהא הוא פליגי דרבי יוסי גור דילמא מיפסיק ואחי לאחוי ורבי מאיר לא גור וי"ל דה"נ צהא פליגי דעטמאל ד"ר יוסי דכיון דלא הו של עור לא מיהדק ואיכא לנמיחא דילמא מיפסיק ואחי לאחוי אף קשה מהא דלמר דגמרא^[א] חלצה צנסדל ר' חלמיש כשרה ואמר שמואל ר"מ הוא משמע דלר' יוסי חלמיש פסולה ואמאי כיון דמנעל הוא וי"ל דהאי נמי צהא תליא דכיון דלענין שבת גור דילמא מיפסיק אינו רצוי להלך צ דומי לקטן שחלץ צמנעל גדול דחלמיש פסולה כדאיכא צפ' מלות חליצה נמי צהא דענלו כתיב נעלו הראיו לו וא"ת היכי גורי דילמא נפיל ואחי לאחוי הלל אין לו אלא רגל אחד ואי נפיל לא יחז ממקומו ואומר ר"י דמיירי שנושא צידו מקל ועיקר הליכתו היא צצמיכת המקל והשחא אי נמי מיפסיק יוכל להלך מכאן יש להחיר למי שטווה גדיי שוקיו ללכת צצוקלו צצבת והרצ פור"ט פ"י דקיטע יש לו סמך שקושר צצברו ומגיע לארץ והשוק כפופה לאחוריה וצראש השוק צצוקס הרגל עושה לו קצ (ה) להראות כמו שיש לו רגל וצהא פליגי ר' יוסי סבר כיון שאינו נסמך עליו אלא תלי צחוי חיישין דילמא נפיל ור"מ לא חייש ולפי זה אין ראיה להחיר לקיטע ללכת צצוקלו אהנא יש להחיר מסיפא דמתניתין דאינו אוסר אלא סמוכות שלו לפי ששוקיו תליין צחוי דילמא נפיל ואחי לאחוי (אלא הכסא) והספסלים^[א] שצידו אינו אוסר ואינהו הוו דומיא דמקל וק"ק לפי זה אמאי מטמא ליה רצא משום מדרס כיון שאינו נסמך עליו ושמה כשהוא יושב פעמים הוא נסמך עליו ולכן עושה לו צית קצול כתיחין שלא יחזק צצקסר^[א] העץ כשהוא יושב: ורבי

סה:

במה אשה פרק ששי שבת

פסולות פֿי לכהונה. לכהן גדול דלא היא צמולה שלימה^[א] דאש"ג דכהן גדול צמי שמואל^[א] לא הוה הואיל ודכך זנות תשיב ליה לאו אורח ארעא: דאש"ג דכהן גופא נוכראה. וימחו לשכב עם איש: **מטרא במערבא.** צנאך ישראל: סהדא רבה פרת. פרת מעיד דצבר שהוא יורד מארץ ישראל לצבל וגדל ממני הגשמים וידועין צני צצל שירדו גשמים צהרי ארץ ישראל צצל ושמיים לא אחיזים ואצרה דשמואל נמי כרצ צצירא ליה דלמר פרת גדל ומימיו מתצצין ע"י גשמים: וסבר שבא ירבו נוטפים. היינו גשמים על הזוחלין הנוצפין ותנן צצמסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה ושנינו צצמ"כ^[א] אן מעין וצור מקוה מים יכול מילא על כתפו ועשה מקוה צצחילה יהא טהור ת"ל מעין מה מעין צדי שמים אף מקוה צדי שמים אי מה מעין מטער צוחלין אף מקוה מטער צוחלין תלמוד לומר אן מעין המעין מטער צוחלין ומקוה מטער צאשערן ומהו אשערן דקוו וקיימי לאפוקי שאם הטביל צו כלים דרך זחילתו כשהן נמשכין ויורדים למקוה לא עלמה להס טבילה דצור ומקוה כתיב דקוו וקיימי אצל נוצפין ומטשרין כמו שהן זוחלין ומושכין מנהגיה לנמוח דדרך כל הנהרות הלכן ציומי ניסן שנהגרות גדלים מהם הגשמים-א"י ימי החורף ומתפשרת השלגים חייש שמה ירצו הנוטפין על

הזוחלין שניתוספו צנהר (א) מן הגשמים על הזוחלים החיים וצטלו הזוחלין החיים נוטפים ואין חורת מעין עליהן לטהר צוחלין אלא צאשערן ועבד להו מקוואות דקוו וקיימי ואני קצתמי מרצינו הלוי משום דספק וצות^[א] יניהו וזהו טעונה מים חיים ואי אפשר להעמיד שמועמו משום דלמערין^[א] חומר צוז מצוצה שהוז טעון מים חיים וזה אינה טעונה מים חיים וחזרתי ודקתי לפרשה וכן נראה צעני כמו שפירשינו ורוצא דעלמא מפרשים נוטפין כשאובין ולאו מילתא היא דמתן^[א] הנוטפין כמקוה: דהו להו שאובין ל"ג: מכיפה מיתברך. שפשו וממקורו ומסלעו סלע מתרגמינן כיפה^[א]. מכיפה מיתברך ולא ממני הגשמים: ופ"יגא דידיה אדידיה. דשמואל אשמואל: אין המים מטהרין בווצח"ין. אין מטשרין אדם וכלים הטוצלין צהן דרך זחילה ונריך להמשיכן למקוה ולטבול צצמקוה: אלא פרת ביומי תשרי. שחילו הגשמים ורצו הזוחלין עליהם יש תורת מעין על נהרות המושכין אלמא צצירא ליה שגדילין ממני הגשמים. ואני שמעתי צצבורות^[א] מטשרין צוחלין שהנוטפין צצחוכן מטשרין צריצוי צוחלין ויתצטלו הנוטפין צהן להיות צז וזהו טוצלין צהן צצצול צוחלין: והא אמרת רישא פורפת. וההיא ודאי לכתחלה קאמר צצבת דאי מצעוד יוס ולאשמועינן ציולאה צו צצבת הא תנא רישא מדיות פורפופת: **ציפא.** דקמני לא תפרוף: **אתאן** אַמטבע. דלאו צר מלטול הוא אצל אפן שהקשה לכך רצוי מלטול: פֿהוציא אַבנא הקטן. לאוכלו: **תיבעי** אַמאן דאמר. פלוגמא צכל כתיב הקדש [לקמן דף קכ.] לוצב כל מה שיכול לנצוט דצרי רבי מאיר ואפילו עשרה חלוקים זה על זה רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים דרךך שהוא לוצב צחול: דרך הוצאה בכך. כגון מוכרי כסות מויליין אותו דרך מלגוש: **בתנ"י** הקיטע. שנקטעה רגלו^[א]: יוצא בקב שז"ו. דמנעל דידיה הוא: ורבי

הזוחלין שניתוספו צנהר (א) מן הגשמים על הזוחלים החיים וצטלו הזוחלין החיים נוטפים ואין חורת מעין עליהן לטהר צוחלין אלא צאשערן ועבד להו מקוואות דקוו וקיימי ואני קצתמי מרצינו הלוי משום דספק וצות^[א] יניהו וזהו טעונה מים חיים ואי אפשר להעמיד שמועמו משום דלמערין^[א] חומר צוז מצוצה שהוז טעון מים חיים וזה אינה טעונה מים חיים וחזרתי ודקתי לפרשה וכן נראה צעני כמו שפירשינו ורוצא דעלמא מפרשים נוטפין כשאובין ולאו מילתא היא דמתן^[א] הנוטפין כמקוה: דהו להו שאובין ל"ג: מכיפה מיתברך. שפשו וממקורו ומסלעו סלע מתרגמינן כיפה^[א]. מכיפה מיתברך ולא ממני הגשמים: ופ"יגא דידיה אדידיה. דשמואל אשמואל: אין המים מטהרין בווצח"ין. אין מטשרין אדם וכלים הטוצלין צהן דרך זחילה ונריך להמשיכן למקוה ולטבול צצמקוה: אלא פרת ביומי תשרי. שחילו הגשמים ורצו הזוחלין עליהם יש תורת מעין על נהרות המושכין אלמא צצירא ליה שגדילין ממני הגשמים. ואני שמעתי צצבורות^[א] מטשרין צוחלין שהנוטפין צצחוכן מטשרין צריצוי צוחלין ויתצטלו הנוטפין צהן להיות צז וזהו טוצלין צהן צצצול צוחלין: והא אמרת רישא פורפת. וההיא ודאי לכתחלה קאמר צצבת דאי מצעוד יוס ולאשמועינן ציולאה צו צצבת הא תנא רישא מדיות פורפופת: **ציפא.** דקמני לא תפרוף: **אתאן** אַמטבע. דלאו צר מלטול הוא אצל אפן שהקשה לכך רצוי מלטול: פֿהוציא אַבנא הקטן. לאוכלו: **תיבעי** אַמאן דאמר. פלוגמא צכל כתיב הקדש [לקמן דף קכ.] לוצב כל מה שיכול לנצוט דצרי רבי מאיר ואפילו עשרה חלוקים זה על זה רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים דרךך שהוא לוצב צחול: דרך הוצאה בכך. כגון מוכרי כסות מויליין אותו דרך מלגוש: **בתנ"י** הקיטע. שנקטעה רגלו^[א]: יוצא בקב שז"ו. דמנעל דידיה הוא: ורבי

הזוחלין שניתוספו צנהר (א) מן הגשמים על הזוחלים החיים וצטלו הזוחלין החיים נוטפים ואין חורת מעין עליהן לטהר צוחלין אלא צאשערן ועבד להו מקוואות דקוו וקיימי ואני קצתמי מרצינו הלוי משום דספק וצות^[א] יניהו וזהו טעונה מים חיים ואי אפשר להעמיד שמועמו משום דלמערין^[א] חומר צוז מצוצה שהוז טעון מים חיים וזה אינה טעונה מים חיים וחזרתי ודקתי לפרשה וכן נראה צעני כמו שפירשינו ורוצא דעלמא מפרשים נוטפין כשאובין ולאו מילתא היא דמתן^[א] הנוטפין כמקוה: דהו להו שאובין ל"ג: מכיפה מיתברך. שפשו וממקורו ומסלעו סלע מתרגמינן כיפה^[א]. מכיפה מיתברך ולא ממני הגשמים: ופ"יגא דידיה אדידיה. דשמואל אשמואל: אין המים מטהרין בווצח"ין. אין מטשרין אדם וכלים הטוצלין צהן דרך זחילה ונריך להמשיכן למקוה ולטבול צצמקוה: אלא פרת ביומי תשרי. שחילו הגשמים ורצו הזוחלין עליהם יש תורת מעין על נהרות המושכין אלמא צצירא ליה שגדילין ממני הגשמים. ואני שמעתי צצבורות^[א] מטשרין צוחלין שהנוטפין צצחוכן מטשרין צריצוי צוחלין ויתצטלו הנוטפין צהן להיות צז וזהו טוצלין צהן צצצול צוחלין: והא אמרת רישא פורפת. וההיא ודאי לכתחלה קאמר צצבת דאי מצעוד יוס ולאשמועינן ציולאה צו צצבת הא תנא רישא מדיות פורפופת: **ציפא.** דקמני לא תפרוף: **אתאן** אַמטבע. דלאו צר מלטול הוא אצל אפן שהקשה לכך רצוי מלטול: פֿהוציא אַבנא הקטן. לאוכלו: **תיבעי** אַמאן דאמר. פלוגמא צכל כתיב הקדש [לקמן דף קכ.] לוצב כל מה שיכול לנצוט דצרי רבי מאיר ואפילו עשרה חלוקים זה על זה רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים דרךך שהוא לוצב צחול: דרך הוצאה בכך. כגון מוכרי כסות מויליין אותו דרך מלגוש: **בתנ"י** הקיטע. שנקטעה רגלו^[א]: יוצא בקב שז"ו. דמנעל דידיה הוא: ורבי

מהן והאי דלמרי דנהר מתגדל ממני גשמים הו פלוגמא אשמואל [נדרים מ.]. כשיורד מטר צא"י מעיר עליו פרת צצצל שכל האוה גדול צידעו שאש"פ שלא ירצו גשמים פאן ירצו גשמים צא"י ונפקא מינה שאסור לטבול צו לפי שאין מי גשמים שוטף מטשרין צוחלין אלא צאשערן כלומר דקוו וקיימי כדלמיא צצפרי אי מה מעין מטער צוחלין אף מקוה מטער צוחלין ת"ל אן מעין וצור מעין מטער צוחלין ומקוה צאשערן הילכך כל היכא דליכא למיחא שמה רצו נוטפין על הזוחלין אסור והיינו כשהנהר גדול הנהא אצל אם היה סוף לאנו ואי שלא מנהרה אלא מענט ליליא לקפוין צריצוי טעפין שרי כדלמיא צצמספמא העיר ר' אלעזר צר דקוץ על הזוחלין שרצו על הנוטפין שסס צצפרי [ר"ן שם]. [המשך בסוף המסכת]

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) מדרים מ: מדרות נה: (ב) יומא עש: [יבמות ע"ג, ט] עיין יבמות נט, קט"ז: (ד) שנינו פירשטא ט ה"א הדי"ג, (ס) דצמספמא מנילה פ"א ותוספמא דויס פ"ג, (י) מקוואות פ"ה מ"ה, (י) עיני רש"י נדרים נה: ע"ד קטע, (ס) ועי"פ חס"י בבורות מדר: סידה לא, (ט) לקמן ט"ז ע"א.

הנהגות הב"ח

(ב) גמ' תיכני למ"ד מענימין בדליקה מינענ למ"ד אין מענימין בדליקה מינענ: (ג) רש"י ד"ה וסבר שמה וכו' שנימוסין נהר מן הגשמים: (א) תוספות ד"ה סהלא וכו' מעיד דבבר שהוא: (ד) תוס' נה' הקיטע וכו' טעם לו קצ כמין סנדל להראות כמו שיש:

הנהגות וצינונים

[א] ברש"י וחס"י הגירסא שפ"א (וכי"ה בבכ"י): [ב] למאי דפסק הב"י סימן שס"ן והר"ן דהתם מיירי לחצר המערבת קשה לפרש דין סוגיא. ואין ענין כלל לדין דהכא ופאלצי"ד דכותנת הסוגיא למאי דפליגי בתוספתא פ"ד צעילין מפני הדליקה כו' יומין ואח"כ יציל כו' ואין מערימין. בכך רישא מערימין. מהרב הג' ר' בנימין קאנאנאלער צעיל (גליקן) ועיין בספר ברכות שמים שהעיר שהם דברים צלותי מובנים: [ג] צ"ל זבולות וזכיה בתוספות. [ד] נדצי"ל **ציפא:** [ה] עיין מהרש"א ויעיין ברש"י בבורות נה ע"כ: [ו] צ"ל **דשמואל** (גליקן): [ז] כן הגיהו המהרש"ל מהגרסא ע"פ הגמרא: [ח] ורש"י מקיים גירסא זו ועיין ביבמות עו ע"א: [ט] נדצי"ל **שהם:** [י] יש להוסיף מכשיעור ההיחור (בארות המים): [כ] נדצי"ל **מקבורו** וכו' **ציפא:** [ל] עי' רש"י שעל הרי"ף: [מ] עיין מהרש"א [נ] המהרש"ל מוחק ותיב"ו והספסלים אב"י וקוים הגירסא אב"י הכהא ועי"פ בבית יוסף אור"ח סימן שא (עמ' רלו ד"ה גס בזה מהד' הדרת קרש) ובביאור הגר"א שם ס"ק מג ובהנחות והערות שם אות כג בירורו טיטת התוס' כאן: [ס] צ"ל **בקיטע** העץ (חי' ר"מ בטעם):

ליקוטי רש"י

פסולות פֿי לכהונה. לכהן גדול צמי שמואל^[א] לא הוה היה מממיר וי"מ משום זונה ופסולות אף לכהן הדיוט וכן משמע בפ' הערל (יבמות עב.) דקאמר התם לית הלכתא [לא כצרא ולא^[א] כצנא (עד דקאמר^[ב]) וקאמרן] ואפילו לרבי אלעזר דלמר פניו הצא על הפניה שלא לשם אישות עשהא וזה כן משמע דעממא משום זונה: **סהדא רבה פרת.** פ"י הקוטרס פרת מעיד (א) שהוא יורד מא"י לצבל וגדל ממני גשמים ולא נהירא שהרי צבל צמזמא א"י קאי וכל הנהרות יורדים ממזמא למערב לכך פיר"ט שהיו מכירים שירדו הגשמים לא"י ע"י שחזור פרת לאחוריו על ידי גדילתו צא"י ממוח הגשמים^[א]: **שבא** ירבו הנוטפים. פירוש מי גשמים על מי נהרות שהיו^[א] זוחלין והיו להו מקוה והאמרין דאין מקוה מטער צוחלין כ"א צאשערן דמתן צמסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה ותניא צת"כ יכול מילא מים על כתיפו ועשא מקוה צמחילה היא טהור תלמוד לומר מעין מה מעין צדי שמים אף מקוה צדי שמים אי מה מעין מטער צוחלין אף מקוה מטער צוחלין פ"י אף צוחלין וכ"ש צאשערן תלמוד לומר אן מעין מעין מטער צוחלין ומקוה צאשערן ומהו אשערן דקוו וקיימי יש מפרשים שלא היה רואה להטעילן צהן משום דהוה להו ספק וצת וצז וזה טעונים מים חיים ושמה ירצו הנוטפין והוה להו מכונסין ולא נהירא חדא דמ"ט עזר להו מקוואות והא צעין מים חיים ועוד (דצמ"ט) [דצמספמא פ"ג דצ"ס] קאמר חומר צוז מצוצה שהוז טעון מים חיים והוצה אינה טעונה מים חיים וא"ת ולשמואל דלמר אין המים מטשרין צוחלין אלא פרת ציומי תשרי וז דצעי מים חיים אף יטבול ציומי ניסן וי"ל צעין מים חיים שאין מי גשמים יורדין צחוכו וא"ת אמאי חיישין שמה ירצו הנוטפים ליתא קמא קמא צטיל כדלמר בפ"ה דמסכת ע"ז (דף עג.) המערה וי"ל נסך לצר אפילו כל היום כולו כשר דלמערין קמא קמא צטיל וי"ל דלא מהני טעמא דקמא קמא צטיל כיון שהאיסור רצה מכשיעור^[א] וההיא דיין נסך דקאמר קמא קמא צטיל היינו קודם שרצה האיסור עד כדי נתינת טעם צהיתר: **דאמר** שמואל נהרא מכיפה מיתברך. פ"י ממקומו^[א] ומסלעו סלע מתרגס כיפיה מנציעתו מיתצריך ולא ממני גשמים וא"ת והא קא חוין שמתמת הגשמים הם גדילים וי"ל כדלמר צמסכת תענית (דף כה:) שאין לך טפח יורד מלמעלה שאין טפחיה עוליס כנגדו למטטה ואור"ת הליכתא כותיה דשמואל ומיית ראייה מפרק צהרא דצבורות (דף נה:) דתניא רבי מאיר אומר לא פרת שמו אלא יוצל שמו ולמה נקרא שמו פרת שמימיו פרו ורצין ולאו דוקא נקט פרת דה"ה לכל נהרות והא דנקט פרת משום שהוא גדול מכל נהרות ולפי שהוא מא"י וקאמר התם מסייע ליה לשמואל דלמר נהרא מכיפה מיתצריך ועל זה אנו סומכין לטבול צנהרות אפילו אם גדלו מאד:

הקיטע יוצא בקב שז"ו. פ"ה^[א] קיטע שנקטעה רגלו עושה כמין דפוס רגל וחוקק צו מענט לשום ראש שוקן צחוכו ואינו יוסי אוסר ללאו תכשיט הוא ואינו מנעל והו משוי והקשה רבינו חס דצמסכת יומא (דף עט) ושם משמע דלכ"ע מנעל הוא ואסור לנעול צ צויה"כ ולענין שבת צהא הוא פליגי דרבי יוסי גור דילמא מיפסיק ואחי לאחוי ורבי מאיר לא גור וי"ל דה"נ צהא פליגי דעטמאל ד"ר יוסי דכיון דלא הו של עור לא מיהדק ואיכא לנמיחא דילמא מיפסיק ואחי לאחוי אף קשה מהא דלמר דגמרא^[א] חלצה צנסדל ר' חלמיש כשרה ואמר שמואל ר"מ הוא משמע דלר' יוסי חלמיש פסולה ואמאי כיון דמנעל הוא וי"ל דהאי נמי צהא תליא דכיון דלענין שבת גור דילמא מיפסיק אינו רצוי להלך צ דומי לקטן שחלץ צמנעל גדול דחלמיש פסולה כדאיכא צפ' מלות חליצה נמי צהא דענלו כתיב נעלו הראיו לו וא"ת היכי גורי דילמא נפיל ואחי לאחוי הלל אין לו אלא רגל אחד ואי נפיל לא יחז ממקומו ואומר ר"י דמיירי שנושא צידו מקל ועיקר הליכתו היא צצמיכת המקל והשחא אי נמי מיפסיק יוכל להלך מכאן יש להחיר למי שטווה גדיי שוקיו ללכת צצוקלו צצבת והרצ פור"ט פ"י דקיטע יש לו סמך שקושר צצברו ומגיע לארץ והשוק כפופה לאחוריה וצראש השוק צצוקס הרגל עושה לו קצ (ה) להראות כמו שיש לו רגל וצהא פליגי ר' יוסי סבר כיון שאינו נסמך עליו אלא תלי צחוי חיישין דילמא נפיל ור"מ לא חייש ולפי זה אין ראיה להחיר לקיטע ללכת צצוקלו אהנא יש להחיר מסיפא דמתניתין דאינו אוסר אלא סמוכות שלו לפי ששוקיו תליין צחוי דילמא נפיל ואחי לאחוי (אלא הכסא) והספסלים^[א] שצידו אינו אוסר ואינהו הוו דומיא דמקל וק"ק לפי זה אמאי מטמא ליה רצא משום מדרס כיון שאינו נסמך עליו ושמה כשהוא יושב פעמים הוא נסמך עליו ולכן עושה לו צית קצול כתיחין שלא יחזק צצקסר^[א] העץ כשהוא יושב: ורבי

גמ שבת

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

תלמוד בבלי

-

עזר והדר -

ג שבת תכמוד בבלי עמוד מס : 142 הודפס ע"י אוצר החכמה

עין משפט
נר מצוה

רבינו חננאל

[illegible]

חשק שלמה
ל רבינו חננאל

(ה) ע"י צגליון צשס הערוך

רב נסים גאון

ובמעלו: רב פפא מתי
בנים תרווייהו. כלומר
שהיה שונה הראשונה בן
שיש לו געגועין על אביו
וזו האחרת לפופי משום
אבון בר הונא אמר רב
חמא בר גוריא. והיה רב
וביד שוה עמו בשמועה
ראשונה בן שיש לו
געגועין על אביו וחלוק
עליו בשמועה שניה

קישורי: פ"ה הקונטרס אשקנ"ש
והקסה בקונטרס ור"י
מירק דכיון שאינם עשויים אלא ללכת
דרך העברה בטיט * אינו טמא
ממדרס וצבור⁽¹⁾ פירש דקישורי היינו
אשקנ"ש עשושין הילנות וכן גבוהין
ממאד ואינן אלא לרקד עליהן ולא
להילנות עבדי⁽²⁾ :

בני

לתרוצי⁶ סוגיא עבידא הכא לסמוך עילויה
הוא דעבידא וסמוך עליה: (6) טמאין מדרס
ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן
לעזרה: תני תנא קמיה דר' יוחנן נכנסין בהן
לעזרה א"ל אני שונה אשה חולצת בו ואת
אמרת נכנסין תני אין נכנסין בהן לעזרה:
לוקטמין טהורה: מאי לוקטמין אמר ר' אבהו

וְכֵן כִּי רַב הוּנָא אָמַר ^א **מִתְנִי'** הַבְּנִים יוֹצְאִין בְּקִשְׁרִים וּבְנֵי מַלְכִים
 בְּיוֹנוֹתִין^ב וְכַל אָדָם אֵלֶּה שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בְּהוֹוֶה: **גַּמ'** מֵאֵי קִשְׁרִים אָמַר אָדָם מֵרִי
 אָמַר רַב נַחֲמָן בֶּר כִּרְוֹךְ אָמַר רַב אִשִּׁי בֶר אַבִּין אָמַר רַב יְהוּדָה קִשְׁוִרִי
 פְּרוּאָה אָמַר אַבְי^ג אִמְרָה לִי אִם תִּלְתָּא מוֹקְמִי חֲמִשָּׁה מָסוּ שִׁבְעָה אִפִּילוּ
 לְכַשְׁפִּים מַעֲלִי אָמַר רַב אַחָא בֶר יַעֲקֹב הוּא דְלֵא חֲזִי לִיה שְׁמַשׁ וּסְתִירָא
 לֵא חֲזִי מִיטְרָא וְלֵא שְׁמִיעַ לִיה קוֹל בְּרוּלָא וְקַל תִּרְגְּלוּתָא וְקַל יִגְרִי
 אָמַר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק^ד נָפַל פּוֹתָא בְּבִירָא מֵאֵי אִירֵיא בְּנִים אִפִּי בְנוֹת
 גְּמִי מֵאֵי אִירֵיא קְטָנִים אִפִּי גְדוּלִים גְּמִי אֵלֶּה מֵאֵי קִשְׁרִים כִּי הָא דִּאֲמַר
 אַבִּין בֶּר הוּנָא א"ר חֲמָא בֶר גּוּרִיא בֶן שִׁישׁ^ה גַּעְגּוּעִין עַל אֲבִיו נוֹטֵל
 רְצוּעָה מִמְּנַעַל שֶׁל יָמִין וְקוּשֶׁר לֹ^ו בְּשִׁמְאָלוּ אָמַר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק
 יוֹסִימִנְךָ תְּפִלִּין וְחִילוּפָא סְכֵנָתָא אִמְרִי^ו אַבִּין בֶּר הוּנָא אָמַר רַב חֲמָא בֶר
 גּוּרִיא יִסְחֹפִי כְּסֵא אֲמִיבּוּרִי בְּשִׁבְתָּא שְׁפִיר דְּמִי וְאָמַר אַבִּין בֶּר הוּנָא אָמַר
 רַב חֲמָא בֶר גּוּרִיא יִמּוּתֵר לְסוּךְ שִׁמּוֹן וּמִלַּח בְּשִׁבְתָּא כִּי הָא דֶּרֶב הוּנָא
 מִבְּרִיב וְרַב מְבִי ר' חִיָּיא וְר' חִיָּיא מְבִי רַבִּי כִּי הוּוּ מִיבְסָמִי מִיִּיתִי מִשְׁחָא
 מִיִּלְחָא וְשִׁיפִי לָהּ לְגוּיִיתָא דִּידִיָּהּ וּגּוּיִיתָא דִּכְרַעִיָּהּ וְאָמַרִי כִּי הֵיכִי דְצִיל
 הָא מִיִּשְׁחָא לְצִיל חֲמִרָה דְּפִלְנִיא בֶר פִּלְנִיתָא^ז וְאִי לֹא מִיִּיתִי שִׁיעָא דְדִנָּא
 וְיִשְׁרִי לִיה בְּמִיא וְאָמַר כִּי הֵיכִי דְלִצִּיל הָאִין שִׁיעָא לְצִיל חֲמִרָה דְּפִלְנִיא
 בֶּר פִּלְנִיתָא וְאָמַר אַבִּין בֶּר הוּנָא אָמַר רַב חֲמָא בֶר גּוּרִיא יִמּוּתֵר לַחֲנֹק
 בְּשִׁבְתָּא וְאָמַר אַבִּין בֶּר הוּנָא אָמַר רַב חֲמָא בֶר גּוּרִיא יִלְפּוּי^ח יְנוּקָא בְּשִׁבְתָּא
 שְׁפִיר דְּמִי רַב פֶּפֶא מִתְּנִי בְּנִים רַב זְבִיד מִתְּנִי בֶן רַב פֶּפֶא מִתְּנִי בְּנִים
 תִּתְרִיִּיחוּ^ט מִתְּנִי לָהּ בְּאֲבִין בֶּר הוּנָא רַב זְבִיד מִתְּנִי בֶן קִמְיִיתָא מִתְּנִי
 בְּאֲבִין בֶּר הוּנָא וְהָא מִתְּנִי לָהּ בִּרְבָּה בֶר בֶּר חֲנָה דִּאֲמַר^י רַבָּה בֶר בֶּר
 חֲנָה לְפּוּי יְנוּקָא בְּשִׁבְתָּא שְׁפִיר דְּמִי אָמַר אַבְי אִמְרָה לִי אִם כָּל מְגִינִי בְּשִׁמְאָ
 דִּאִימָא וְכָל קִטְרִי בְּשִׁמְאָלָא וְאָמַר אַבְי אִמְרָה לִי אִם כָּל מְגִינִי דִּמְפְּרִשִׁי
 בְּדִמְפְּרִשִׁי וְדִלָּא מְפְּרִשִׁי אֲרַבְעִין וְחָד זִימְנִי^כ ת"ר יוֹצְאִין בִּאֲבָן תְּקוּמָה
 בְּשִׁבְתָּא מִשּׁוּם ר"מ אִמְרוּ יֵאָף כְּמִשְׁקַל אֲבָן תְּקוּמָה וְלֹא שֶׁהִפִּילָהּ אֵלֶּה
 שְׁמָא תְּפִיל וְלֹא שְׁעִיבְרָה אֵלֶּה שְׁמָא תִּתְעַבֵּר וְתִפִּיל אָמַר רַב יִימֵר בֶּר
 שְׁלֵמִיא מִשְׁמִיה דִּאֲבִי וְהוּא דִּאִיכוּן וְאִיתְקַל בְּעֵי אַבְי מִשְׁקַל דְּמִשְׁקַל
 מֵאֵי תִיקוֹן וְאָמַר אַבְי אִמְרָה לִי אִם לֹאשְׁתָּא בַת יוֹמָא לִישְׁקוֹל זֹזָא
 חִיּוּרָא וְלִיזִיל לְמַלְחָתָא וְלִיתְקוֹל מִתְקִלָּה מִלְחָא וְלִצִּירָהּ בַּחֲלָא דְּבִי
 צִצְוָר בְּנִירָא בִּרְקָא וְאִי לֹא לִיתּוֹב אִפְרֶשֶׁת דְּרָכִים וְכִי חֲזִי שׁוּמְשִׁמָּא גְּמִלָּא
 דְּדִירִי מִדִּי לִישְׁקִלָּהּ וְלִישְׁדִּיהָ בְּנוֹכְתָא דִּנְחָשָׁא וְלִיסְתִּמִּיא בִּאֲבָרָא וְלִיחְתִּמִּי
 בְּשִׁתִּין גּוּשְׁפָּנִי וְלִבְרוּלָהּ וְלִידִירָהּ וְלִימָא לִיה טַעוּנְךָ עָלִי וְטַעוּנָאִי עַלְךָ
 אָמַר לִיה רַב אַחָא בְּרִיה דֶּרֶב הוּנָא לֶרֶב אִשִּׁי וְדִילְמָא אִינִישׁ אִשְׁכְּחִיה
 וְאִיפְסֵק בִּיה אֵלֶּה לִימָא לִיה טַעוּנָאִי וְטַעוּנְךָ עַלְךָ וְאִי לֹא לִישְׁקוֹל כּוּזָא חֲדָתָא
 וְלִיזִיל לְגִהָרָא וְלִימָא לִיה נִהָרָא נִהָרָא אוּפָן כּוּזָא דְּמִיא לְאוּרְחָא דִּאִיקְלַע לִי
 וְלִיהָדָר שֶׁב זִימְנִי עַל רִישִׁיה וְלִשְׁדִּין לְאִחֻרִּיהָ וְלִימָא לִיה נִהָרָא נִהָרָא שְׁקוֹל
 מִיא דִּיתֵבַת לִי דִּאוּרְחָא דִּאִיקְלַע לִי בִיּוֹמִיה אַתָּא וּבִיּוֹמִיה אוּל אָמַר רַב הוּנָא
 לֹאשְׁתָּא

לֹא שְׂדֵיפִיחָהּ, וְלֹא תִחְמַר שְׁלֵל הַמִּירוֹ לֵאמֹר זֶה אֵלֹה לְנֶאֱשָׁה שְׁעוֹלָה לְהַפִּיל עֲוֹנָהּ שֶׁהִפִּילָהּ לָהּ, שֶׁהִיא מַעֲוֶרֶת; וְהוּא דַּיִבְיוֹן וְתִקָּץ. שְׁנֵמָלֵל הַחֶסֶד מֵאֵלֶּיךָ מֵאֵלֶּיךָ לְמַשְׁקֵל הָאֵפֶן וְלֹא שְׂמִירָה לְיָמֶיךָ, שְׂמִירָתוֹ כָּל יוֹם; וְזוֹת חִיוּרוֹ, לָרוֹץ וּמֵדֵשׁ; לְמִקְוֵי שְׂרִיפַת הַמַּיִם שֶׁ הַמַּיִם לְבִרְיוֹת רַחֲמֵי הַעֲשׂוֹת לֶכֶךְ וּכְשֶׁתִּמְלֹאֵל סוֹתֵם הַיָּרְדֵּיץ וְהַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹרֵף אֶת הַמַּיִם שֶׁ מִתַּח גִּירוֹ כִּנְגַד מִפְּתָח חֲלוֹק לְשׁוֹן רִצְוֹ הַלֵּוִי; יִירֵא בִּרְקָא, לִנְאֻם^ט שֶׁל שַׁעַר יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶלֶךְ הַמַּלְאָכִים נִלְמָה גְדוֹלָה^י לְדָרֵי מִיֵּד, שְׁטוֹעַ כְּלוֹם: לִישְׁקָיָה, לְשׁוֹן מִתַּח: נִשְׁמַח בְּיִשְׁתַּמְיָה בִּבְרָא, יִסְמוֹת פִּיהַ עֲשׂוֹתָהּ, וְיִשְׁפָּקֵיךְ וּתְמִיתוֹת וְלֹא דוֹקֵף שְׂמִיךְ אֵלֶּיךָ מִיִּמִּינֵהּ הַרְבֵּה וְעַל זֶה שְׁעוֹר הַעֲשׂוֹתָהּ וְכֹזֵב וְכֹזֵב מֵטִי: וְיִשְׁבִּירוּהָ וְיִנְעֲנְנוּ: וְשְׁטוֹעַךְ עָלֶיךָ מֵה שְׂחִית נֹשֵׂא אֶשְׁתֵּי: וְיִנְעֲנֵא, הַמּוֹלֵי שְׁלֵי: אִינִישׁ אֲשֶׁכְּחֵי וְאִפְסִיךְ בִּיהַ, שְׁטוֹעַךְ עָלֶיךָ הַמּוֹלֵי שֶׁל מַעֲרֹ: כְּוֹז חֲדָתָא, כְּלִי מִרְסָ קֶטֶן מֵדֵשׁ: אֲוִיפֵן, הַלֵּוִי: וְיִחְדְּרִיהּ וְ

אומרה משם רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן. ולפי שהיתה השמועה הראשונה בן שיש לו פי ינוקא ואמר על שניהם מתני בנים זה הוא פירושם. והזקקתי לכותבו הנה מפני שראיתי קשה לחלמידים וביארתיו כדי שיתגלה לכל:

סליה פרק כמה אשה

מסורת הש"ס
עם הוספות

(ב) (קדוּשָׁן לֵא: וְשִׁי)
(ג) (נִרְכַּח מִי, א) עֵין
רְשִׁי לִקְמֵן קִי: דִּהָ וְאִי
(ד) (לִקְמֵן קִמֵּן)
(ה) חוּספָּתָא סִפְהָ
(ו) עֵישִׁי (בַּהֲגוּתָא הַגְּרָא)
(ז) עֵין שְׁבַעִית פִּי מִבִּ
וּלְקֵמֵן פִּט: (הַגְרָשׁ
מִדְּעוּסְרִיא) וְעֵין רְשִׁי
לִקְמֵן סַח. סוּף דִּהָ
לְמַעוּסִי וּמִשִּׁבִּי עֵלִי
בְּחוּסִי הָרָאשׁ שִׁי כְּאֵן
(ח) (עֵרָן אֶנְקֵמְמִין)
(ט) (וְעֵי חוּספָּתָא מִנְחוּ
לֵא. מַדִּה שִׁדְרָא).

הגהות הב"ח

(ח) גמ' כסא וסמוכות
שלו טמאין מדרס:
(צ) שם כן שיש לו
געגועין: (כ) רש"י ד"ה
ליחנק וכו' ואזרז. נ"צ
ס"א או נפלה לו
עירלת הגרון ונופל
בגרונו וכו':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קישורי
וכו' אינו טמא מדרם.
ע"ן מנחות דף לא ע"א
תוספות ד"ה שילה:

הגהות וציורים

[illegible]

ליקומי דעז"י

סְחוּפִי כְסֵא. הֲלֵי יִבְמֹתוֹ [מז:]. פְּסוּפִי.
אֲנִי וְאֶחָיוּנִי בְּלֵעִי וְלֵאמֹר
אֲנִי וְאֶחָיוּנִי וְנִקְרָא לְכָל הַכֵּלִים
לְעֵלִי בְּפֶקֶד כָּל הַכֵּלִים
[קב:]. דָּהָא שְׁמִיעִין יְהִי
לְרַב נַחְמָן דְּלֹאמַר אֲלֵא
לְפִסְוִי עֲנֵלְמָא דְּרֵי שְׁטוּרִין
וּפְסִיקִיאוּת
וְלִקְמֵן [קט:]. לְפִסְוִי.
וְלִקְמֵנוּטִי כְּמוֹ שְׁטוּרִין
אֲנִי וְאֶחָיוּנִי וְנִקְרָא לְכָל הַכֵּלִים
לְעֵלִי בְּפֶקֶד כָּל הַכֵּלִים
[קמ:]. יִשְׁמְעֵס
אֲמַרָה יְיָ אֱמֵ. אֲוִמְנִסוּ

גמ שבת

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עזו והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס: 144 הודפס ע"י אוצר החכמה

(א) מעניח יד: ע"ש,
(ב) [ע' חוס' לקמן כד.
ד"ה מעני',] (ג) [לקמן
קמט.], (ד) עירובין כ. ע"ש
נע. ע"ש, (ה) ברכות נו,
(ו) דברים ו ז (ועיין
ברכות ב.), (ז) לקמן יב,
(ח) [לעיל י"ד.], (ט) לקמן
ג, (י) ומובא לקמן קב
ע"א.

(א) [בששן ישמעאל מגדל]
אמר רבנו יעקב דהי
גין דידן כקשקושי דמין
לפי שאין משמשין עליהן
כמו שהיו רגילין להשמש
על גבותיהן צימי חכמים
לפי"ו פ"ה להגביה דהכ"ג
יחזר משאר גגין:

(ה) רש"י ד"ה חצר
היה דף מה רש"י ע"א
אומה שם אומה שהיה
עצמי פרימיס עכ"ל
(ג) ד"ה עגל תחלה
נ"ב ונערוצון דף
א. דהה רש"י בעלמו פ'
ה"ע א" (א) תום ד"ה
נלא תחת וכו' והר"י
פירש להצרים
הם כורמים מפרסי
דומי' למלאכי חבלה:

[illegible]

(א) שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה
וְנִסְכּוֹ אוֹת בְּדִלְעִלְמִי
שִׁשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
וְיִבְאֻעַ עֶשְׂרֵה
בְּדִלְעִלְמִי
וְהַמְלָכִים אֲשֶׁר אָתָּה
רִפְּאִיתָ
בְּעֶשְׂרֵת קֳרָנִים וְיָתִ
הַחַיִּים בָּהֶם וְיָתִ
הַמַּיִמִּים בָּהֶם
(י) כִּי עֲבָדִים אָבִינוּ
וְנִסְכּוֹ וְנִסְכּוֹ בְּעֶבְרֵתֵנוּ לֹא
עָבְדוּ
אֲלֵהֵינוּ וְשִׁמְעוּ עֲלֵינוּ הַסֵּד
לִמְנוּ מִלֵּךְ פֶּרֶס לַחַם
וְשִׁמְעוּ מִתֶּחֱלָה לְרוּחַ אֱלֹהִים
בֵּית אֲלֵהֵינוּ וְלִהְיוֹת עֲמִיד
אֲתָּה רִבְרִיחֵנוּ וְלִחַם
וְלִהְיוֹת עֲמִיד
וְיִבְרָכְנוּ שְׁלֹשׁ (עוֹלָם מ.ס.)

שָׁמַיִם לָרוֹם וָאָרֶץ
לָעֶמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין
חֶקֶר: [משלי כה, ג]

[נדפס בסוף המסכת]

וְכַמּוֹ (א) צִלַּי וְגוֹ', וְכַמּוֹ
שְׁפִירֵשׁ (רש"י) וְכַמּוֹ
בְּכַת"י נֹסֵף סִיפָא דְקָרָא
לְתַת לִנְי גְדֵר בִּיהוּד
(אברוראי) אֲבִירָאִי פִי
בְּשֵׁם ס"א: [7] בְּכַת"י
בְּרַשְׁיוֹנִים, וְכַמּוֹ בְּטֻעוֹת
בְּכַת"י: [8] יֵשׁ לְהוֹסִיף וְכַמּוֹ
(הוסף) [9] יֵשׁ בְּנוֹיִם וְכַמּוֹ
(הוֹמָה: [10] יֵשׁ לְהוֹסִיף
מִהֶרְשָׁל: [11] בְּכַת"י א
הִרְיָה) ד"ה גִּרְסִי בְּגִמְרָא

אין
 וְשֵׁנוּ שְׁלוֹה יוֹצֵא מִדְּרוֹשׁ אִין וְ שְׁלוֹם שְׁהִי זֶקֶן מִלְחָמוֹת הָרִי כִּיָּה שְׁנִים
 שִׁשָּׁנָה כִּיָּה נִהְיָ כִּדְלָעוֹמֵר וְהִמָּה שְׁלֹהָ כִּיָּה הַנּוֹחֲמִים מִנִּיָּה: 3:
 אֲדָרוֹמִים בֵּית אֲדָרוֹ. וְעַל יְדֵי כֵן וְיִמְנוּ לַתָּה לָנוּ גִדְרַי מִיָּהוּדָה:

כדרלעומר ושלש עשר
עשרה שנה וגו': ואמו

ה' שנה מרדו ובארבע
דבא בר מחסיא אמר

[illegible]

גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כ"א
לנעזרות אמר רב חסדא וכו' ביום ואמר ר' רב
יוסף אפי' בשבת רבי יהושע בריה דרב
אידי איקלע לבי רב אשי עברי ליה עיגלא
תילתא אמרו ליה למעום מר מידי אמר להו
בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה
מר להא דרב יהודה דאמר ר' יהודה ל' לוח
אדם תעניתו ופרע א"ל תענית חלום הוא
ואמר רבא בר מחסאי אמר רב חמא בר
גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כ"א
לנעזרות ואמר רב חסדא וכו' ביום ואמר רב
יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין
מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין
מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא
*תריסר שהיו עוסקין בתורה *מפסיקין לק"ש
ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן *לא שנו אלא
כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן
אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא
כ"ש שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין
לק"ש כי תני ההיא *בעיבור שנה דאמר רב
אדא בר אבהו וכן תנו סבי דהגזונוא אמר
רבי אלעזר בר צדוק כשהיינו עוסקין
בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא
לקריאת שמע ולא לתפלה: **מתני'** לא יצא
החייט במחטו סמוך לחשכה *שמא ישבח
יוצא ולא הלביל בקולמוסו ולא יפלה את

וְיָקָרָא כִּיּוּצָא בּוֹ לֹא יֵאָכֵל הוֹב עִם הוֹבָה
תָּמָם לֹא יֵצְמֹד אָדָם בְּרָה"ר וְיִשְׁתַּה בְּרָה"ר
בְּנִינִים רֵאשׁוֹ וְרוֹבּוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתָה מוֹתֵר
וְכֵן

ואתם שפיר הא דפרק אמרו לו (כריתות דף י"ג:) ^ע יש אוכל
והולילו צפיו חייב והשתא היכי תני ר"מ הולאה דלא

זר פרסיים ול"ג דפרסיים
 ז"י צפ"ג דגיטין (דף יז.)
 (המשנה נאמר)

ימים דומין לחיילות בית דוד
הברין דומין למלכא חזלה
בצרי אומה אחת היא והא
רק ב' דגיטין (דף פ.) אחת
קל שרגא מקמייהו אמר

נני אדומים¹⁹ מעלו מפרסיה
להים הצין דרכה וגו' ידע
אין ישראל יכולים לקבל רוב
עשו הרשע עמד והגלה אותם
משום דחצרים היו פרסא
היו הפרסאים והחצרים
היו כפופין להן ומשני הא
תו חצרי לבצל היו פרסא
מאי והא דקאמר או צטוק או
גו' עשו חצר לחסו חצרי

ר' יוחנן כדמוכח צהבא
(יבמות סג:) והרשיעו את
דרומיים מעלי מפרסאי
מש שם דאמו קצרי לזבל

ימי כורש ול"נ כדפרישי' י' רבי יוסקן אמו חברי ימי כורש ורדמורה נדפושני

פה א מ"י פ"א מהלכות
 חפלה הל' ב טו"ט
 א"ח ט' קנ טע"ף ב:
פה ב טו"ט ע"ט:
 ע ג מ"י פ"א מהלכות
 חע"ח הלכה יב סמו
 עשין דרע"ג ב טו"ט ע"א
 ט' רב טע"ף ב ונצ"ר ק"א
 וצפ"ק דחע"ח ד' קע"ב
 וצפ"ק דא"ח וצפ"ק דזכרות
 ט' ה' וצפ"ק דחע"ח ט'

או"ם ס"י תקסח סע"ק

עבד ה' מ"י וסמג שס
טוש"ע א"ח ס"י רפח
סעיף 7:

ע"ז ו' מ"ח פ"ד מהלכות
נדרים הלכה טז סמ"ג
לאוין רמז טוש"ע א"ח סי'

ע"ז ח מ"י פ"ב מהל'
ק"ש הלכה ה ופ"ו
מהל' חלה הל' ה חמ"ו

עשין יט טוש"ע א"ח סי' ק
סעי' ג :

עַד שֶׁמִּי פִּי צִמְחָה לִקֵּשׁ
הַלְכָה הִיא:
עַד שֶׁמִּי פִּי צִמְחָה לִקֵּשׁ

הנכה זו סמג לחוץ סתה
טוש"ע א"ח סי' רנב סעיף
:1

צו ב' מ"י פט"ו מהל' שנה
הלכה 3 סמג שס
טוש"ע א"ח סי' שג סעיף
א:

וכל עיר שגגותיה גבוהות
מדרג"א חומה לוותר

שנאמר לרומם
אלהינו ולהעמיר
רבותינו אמר רב
אשי [אנא] עבדי למתא מחסיאי
שהגבתי [א]ת ביתי
הכנסת למעלה מכל
דנא ליחבר מהאי ענן
(6) לעולם: אמר רב
תחת ואל תחת שימצעל
תחת ושימצאל ולא
חבר שזון רעים כדגריסי
ביבמות (סג): תחת חבר
ולא תחת תיח'. כלומר
אין בו כח להחליט מלכות
הרשעים ברודם רומה ויכשי'
יתום ואלמנה: אמר רב
כל חורל ולא חורל מעישי
כל חורל ולא חורל רב
הוא

לחלום כאש בנעורת.

[illegible]

א: תנן התם בסוף עירובין
שזו ורובו למקום ששותה
וזהו לשבת צמועלת שעשה רש
קב"ה לחזור צחי לדיקים לישון
ממילא את תרבותיו ע"ש ודו"ק

על הרי"ף ה"ע"א (מדפי
זיל, ואפשר דר"ל דתיבת

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 33 הודפס ע"י אוצר החכמה

יא:

עין משפט

גר מצוה

עַה אַ מײַ פֿעײַ מױל
שטת הלכה ב סמג
לאין סה טושע'אם ס'י
זע סעיף א:
עגב ב מ'י פ"ה מ"ה:
משער הלכה טו:
פ ב מ'י פ"ט מ"ה:
שנת הלכה ב סמג לאין סה
טושע'אם ס'י רנב סעיף ו:
פא ד מ'י שם הלכה כא
ושנת טושע'אם ס'י
ס'י שם סעיף יב:
פב ד מ'י שם הל' כב
טושע'אם ס'י סעיף יג:
פג ד מ'י פ"ב מ"ה:
טומאת אובלין הל' ג:

פא ד מ'י שם הלכה כא
ושנת טושע'אם ס'י
ס'י שם סעיף יב:
פב ד מ'י שם הל' כב
טושע'אם ס'י סעיף יג:
פג ד מ'י פ"ב מ"ה:
טומאת אובלין הל' ג:

תורה אור השלם

(א) וְכִי יִתֵּן מִיָּד עַל יָדְךָ וְנָפַל מִבְּיָמְיָךְ עֶצֶיךָ שָׂמָּה הוּא לְכֶבֶד:
(ויקרא יא, לח)

רבינו חננאל

וכן בנת: איבעיא להו מהו לעמוד בכרמלית וישתה ברה"י או ברה"י אע"פ שאינו מניסין ראשו ורובו למקום שהוא שותה: אמר אביי הוה הוה. כלומר אסור. רבא אמר הוה גופה גדולה. להניסין ראשו ורובו למקום ששותה משום חששא שמא יוציא מרשות לרשות ליקום ויגידור בכרמלית לחיובי להניסין ראשו ורובו העומד (ברכה"י (בכרמלית) ^[דרוש/הערה] (ברכה"י (בכרמלית) ^[דרוש/הערה] למקום ששותה אטו עומד ברשות ויבשל לחביא ראה לדבריו מסיפא דקטני וכן בנת. כלומר הגהת בכרמלית רבא וסבור. ודחה רבא ואמר האי דקטני וכן בנת לענין מעשר. והכי פטור כשם שהעומד ברה"י ושותה ברה"י אינו מותר לו לשתות א"כ יניסין ראשו ורובו למקום שהוא שותה. שאם ישאר לו מים מותר להחזירן למקומן בן בנת לענין מעשר אינו מותר לו לשתות מן היין שבת קודם שישער אלא אם הן צוין שיתכן לו להחזיר המותר אבל בחמין שמפסידין היין ואי אפשר לו להחזיר המותר אסור לו לשתות שכיין ומגוון בחמין נקבע למעשה אסור. ואקשי' לענין דרבא מהא דתנן לא יצא החיט במחטו שהוא גזירה לגזירה כי זו שהיה היה התחובה לו בבגדו וגזרי' עליה שלא בצנור כה בבין השמשות שמה יצא בה כח מחט התחובה בבגדו בשבת וגזרינן בה בשבת שמה יצא במחט כדיר ושוני רבא יבין הא דתנן לא יצא החיט במחטו כשהוא בידו.

וגזרינן עליה בין השמשות שמה יוציאה בשבת דחדא גזירה היא והא דתניא בהדיא במחט התחובה לו בבגדו העמידה בשבת עצמה וגזירה שמה יוציאנה בידו דחדא גזירה היא והא דתניא בהדיא במחט התחובה לו בבגדו ע"ש ע"ש חשכת אוקמא כ"י יהודה דאמר אומן דרך אומנותו חייב כלומר החיט חייב במחט התחובה לו בבגדו כאחד המוציאה בידו דלאו גזירה לגזירה היא: **תני חדא לא יצא הזב בכיס שלו** ואם יצא פטור אבל אסור ותניא אידך לא יצא ואם יצא חייב חטאת שקיין אחרדי ופריך רב יוסף לא קשיא א"ר מאיר דא"ר יהודה ונדהתו דאם רבא המונגה הוא דקטני פטור בזב בעל שלש ראיות והא דקטני חייב חטאת בזב בעל ב' ראיות דבעי ליה כיס שאם יראה אחת חייב קרבן. דתנין דגם בבגל ג' ראיות בעי כיס שאם יספור ימים טהורים ודאח א"ר סוחר כל הימים הטהורים ודחור לחשוב מאותו היום ולהבא ד' ימים טהורים ואח"כ יטהר. ושנינן כגון שראה בזב ביום שבת ולא ספר ימים טהורים עדיין ואין צורך כיס למטהר. ודחינן אם אין שם צורך הכיס למטהר צריך לו כדי שלא יטופר כליו. ודחה רב יודא ואמר האי תנא כל אצולי מטינוף לא חשיב ליה מלאכת מחשבת וכי האי תנא דהכופה קערה על פי הכותל:

הנהגות וצינונים ^[ח] (הן נהגות מפני שהוא מחזיר כ"י אינו במשנה דמכשורין רק בעירובין) (גליון) עיין ריש: [3] בכתא הגירסא ת"ש (וכ"ה ישר, דק"ס): [4] בכתא ב"מ כפשיטא **שבבואר** ר' עזרי' ^[דרוש/הערה]

זא צבע בדוגמא **שבבואר** (וכ"ה ברמב"ם מהדורו: פרנקל ובר"ד (ובמאירי): [7] ועי' מה שפירש בערוך דין [רב] (גליון): [8] ציל אבל ה**צינון** משם ל"ה כח"י: [9] עיין זוהרי (טו) וקו ינטה ופירוש שו"ת [10] נדע"ל **רש"י**: [11] נדע"ל ומשיר בן נקב: [12] בכת"י בתרבות: [13] ציל **אמור** כזה (דפרי', חכמת מנחה): [14] ברש"י בכת"י הוצאה ש"ז וב כבן:

יציאות השבת פרק ראשון שבת

דמחייב

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

יציאות השבת פרק ראשון שבת

דמחייב

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

דמחייב

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

נמי צשעת

צליעה

מסורת הש"ס עם הוספות

א (א) עירובין ט"ז: (ב) ויפלה ג' ו"ג (ג) עירובין ט"ז מעשרות פ"ד מ"ד, (ד) מוספתא פרק א', (ה) מילין טו. ומשניין פ"ד (ו) מ"ג, (ז) עיין לעיל ד', (ח) ב"מ זב"ב, (ט) שם, (טו) נדה גלגל: (י) כמנחת (יא) לקמן ק"ב ע"א.

הנהגות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ואם ילא וכו' ר' מאיר אס היתה שבת והוציאו בפיו:
(ב) ד"ה לא וכו' אע"ג ללאנלי מעיטוף הן מנחם:
(ג) עירובין ט"ז:
(ד) עירובין ט"ז:
(ה) עירובין ט"ז:
(ו) עירובין ט"ז:
(ז) עירובין ט"ז:
(ח) עירובין ט"ז:
(ט) עירובין ט"ז:
(י) עירובין ט"ז:
(יא) עירובין ט"ז:
(יב) עירובין ט"ז:
(יג) עירובין ט"ז:
(יד) עירובין ט"ז:
(יז) עירובין ט"ז:
(יח) עירובין ט"ז:
(יט) עירובין ט"ז:
(כ) עירובין ט"ז:
(כא) עירובין ט"ז:
(כב) עירובין ט"ז:
(כג) עירובין ט"ז:
(כד) עירובין ט"ז:
(כה) עירובין ט"ז:
(כו) עירובין ט"ז:
(כז) עירובין ט"ז:
(כח) עירובין ט"ז:
(כט) עירובין ט"ז:
(ל) עירובין ט"ז:
(לא) עירובין ט"ז:
(לב) עירובין ט"ז:
(לג) עירובין ט"ז:
(לד) עירובין ט"ז:
(לה) עירובין ט"ז:
(לו) עירובין ט"ז:
(לז) עירובין ט"ז:
(לח) עירובין ט"ז:
(לט) עירובין ט"ז:
(לך) עירובין ט"ז:
(לם) עירובין ט"ז:
(לנ) עירובין ט"ז:
(לו) עירובין ט"ז:
(לז) עירובין ט"ז:
(לח) עירוב

בב המוציא פחות מכשיעור וכו'. משנה (ש"ס א'): המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי טפלה לו אם החי במטה פטור כו' מפני שהמטה טפלה לו. ובהשגות א"ר בירושלמי מפרש כהלין מוחים שהן לריסות לכלים עכ"ל. ואינו רואה כן דרך גמרא אלא כל מידי דמבטל ליה לגביה אע"פ שאינו צריך לו פטור. והכין משמע בדידא פרק נוטל (ש"ס קמ"א):

המוציא קופת הרוכלין וכו'. משנה פרק ר"ע כלשון (ש"ס א'). ומ"ש ואפילו הוציאו בחור כפו פשוט הוא ומבואר. ובירושלמי תמיהו פשיטא שהכל בהעלם אחת. ותירלו לריסא לר' אליעזר:

פי"ט א כל בלי המלחמה אין יוצאין בהן וכו'. פרק כמה אשה יולאה (ש"ס דף ק). משנה לא ילא האיש לא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים ואם ילא אינו חייב חטאת. וכתב רבינו לפי שכן דף מלגוס וכן פירש"י ז"ל ופשוט הוא. עוד שם (דף ק"ג). לא ילא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בחיטס ולא באלה ולא בזומא ואם ילא חייב חטאת. ובגמרא (דף ק"ב). קסדא אמר רב סגורתא. ופירש"י רש"י כובע עור מחס כובע הממסכת וכן פירש רבינו כובע. עוד שם מגפיים פחמקי פירש"י אפסלואות של צינור כמ"ש רבינו. עוד שם (דף ק"ג). מאי אלה קופלא ופירש"י ז"ל מ"סא כלעז: **ב אין יוצאין בסנדל אמוראים כמה הם** (דף ק"ב). לא ילא האיש בסנדל מסומר ובגמרא (דף ק"ב): מבוחר דאפילו צוירי סבור. ועוד שם אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אכל לגוי מותר. ושם נחלקו אמוראים כמה הם לגוי. וכן נאמרו שם דדנין אמריס להמיר כשהפיו כולו במסמרים כדי שלא תהא קרקע אוכלתו ודרך אחרת. ומבואר זה לא נהלכות. ורבינו לא הזכיר אלא מותרת דשמואל מפני שאין ציינו אלא מסומרים לחזק ואין רגילות בלאות של גוי וגם בגמרא לא העלו פסק אי זה מהן הוא נקרא לגוי אלא א"ל איפה לרבה בר בר חנה אמון דהלמדי דר"י אמון עבדי כר"י און עבדי כר"ס ומתוך כך קלר רבינו:

ב ומותר לצאת וכו' (ש"ס י"ט): אמר רב ששה קמחא שרי איכא דלמני דלרוקחא ואמר רב ספרא מידי דהוא אטליס מחסבת. ואיכא דלמני דאניסכא מידי דהוא אלאגס של מלכיס. ופירש"י קמחא אגס חסוב. לרוקחא עושין אותה לרועה ומשוללת וזכר ואגסיו טובות קבועות בה. אניסכא כולו טס של זכר. עכ"ל. ובהלכות קמחא הוא סגור במתנים. ורבינו פירש אניסכא שחמיות נסכא קבועות בו וכן עיקר. ומכאן הידא רחיה ר"מ ז"ל שאין גוזרין בתשטיו האיש שמא ירחם לפי שהאיש אינו מתפאר בתשטיו כמו שהאשה עושה שדעתה קלה וכן מפורש בירושלמי חזק דעת רבינו כמו שיתבאר דדין הטבעת שיש עליה חותם ועיקר. ומ"ש רבינו והוא שלא יהיה רפוי וכו' נלמד מהסוגיא שבבבא הפרק. ורבינו כתב בלשון נהדר דלניסכא שריא וכו' דלרוקחא וכן מפורש בהלכות:

הרי זה ספק אם נתחייב על כוית מפני שהשלים השיעור לענין טומאה או לא נתחייב: **בב המוציא פחות מכשיעור אע"פ שהוציאו בכלי פטור. שהכלי טפילה לו ואין כוונתו להוצאת הכלי אלא להוצאת מה שבתוכו והרי אין בו כשיעור. לפיכך אם הוציא אדם חי שאינו כפות במטה פטור אף על המטה שהמטה טפילה לו וכן כל כיוצא בזה.** המוציא קופת הרוכלים אע"פ שיש בה מינין הרבה ואפילו הוציאן בתוך כפו אינו חייב אלא אחת. שם הוצאת אחת היא:

פרק תשעה עשר

א כל בלי המלחמה אין יוצאין בהן בשבת. ואם יצא אם היו כלים שהן דרך מלבוש כגון שריון וכובע ומגפיים שעל הרגלים הרי זה פטור. ואם יצא בכלים שאינן דרך מלבוש כגון רומח וסייף וקשת ואלה ותרים הרי זה [א] חייב: **ב אין יוצאין בסנדל** [ב] מסומר שסמרו לחזקו. ואפילו ביום טוב גזרו עליו שלא יצא בו. ומותר לצאת באבנט שיש עליו חתיכות קבועות של כסף ושל זהב כמו [ג] שהמלכים עושין. מפני שהוא תכשיט וכל שהוא תכשיט מותר. והוא שלא יהא רפוי שמא יפול ברה"ר ויבוא להביאו: **ג טבעת** ישיש עליה חותם מתכשיטי האיש היא ואינה מתכשיטי האשה. ושאר עליה חותם מתכשיטי אשה ואינה מתכשיטי האיש. לפיכך אשה שיצאת בטבעת שיש עליה חותם. ואיש שיצא בטבעת שאין עליה חותם חייבין. ומפני מה הן חייבין והרי הוציאו אותן שלא כדרך המוציאין שאין דרך האיש להוציא באצבעו אלא טבעת הראויה לו וכן האשה אין דרכה להוציא באצבעה אלא טבעת הראויה לה. מפני שפעמים נותן האיש טבעתו לאשתו להצניעה בבית ומנחת [ד] אותה באצבעה בעת הולכת. וכן האשה נותנת טבעתה לבעלה לתקנה אצל האומן ומניח אותה באצבעו בעת הולכת עד חנות האומן ונמצאו שהוציאו אותן כדרך שדרכן להוציאן ולפיכך חייבין: **ד לא יצא אשה** בטבעת שאין עליה חותם אף על פי שהוא מתכשיטיה גזרה שמא תוציאה [ה] ברה"ר להראות לחברותיה כדרך שהנשים עושות תמיד. ואם יצאת בה פטורה. אבל האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם מפני שהוא תכשיט ואין דרכו להראות.

ונתנו כל העם שלא יצאו בטבעת כלל: **ה אשה** ישיצא במחט נקובה חייבת וכו'. ומהאשה פטורה מפני שהיא מתכשיטיה ואינה אסורה אלא גזרה שמא תראה לחברותיה. זה הכלל כל היוצא בדבר שאינו מתכשיטו ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שמוציאין אותו דבר חייב. וכל היוצא בדבר שהוא מתכשיטו והיה רפוי ואפשר שיפול במהרה ויבא להביאו ברשות הרבים. וכן אשה שיצאת בתכשיטין שדרכן לשלוף אותן ולהראותן הרי אלו פטורין. וכל דבר שהוא תכשיט ואינו נופל ואין דרכה [ו] להראותו הרי זה מותר לצאת בו. לפיכך אצעדה שמניחין אותה

א טור סימן ש"א סמ"ג לאון ס"ה: ב שם: ג טור סימן ש"ג סמ"ג ס"ה: ד שם:

הנהגות מיימוניות

א [א] כרבנן ודלא כר"א דאמר תכשיטין הן לו ע"כ: **ב** [ב] כתבו התוספות סוגרין הנזכרים כאן לא ראויים מעולם בעינינו ואולם שמענו מכל הני שבסוגרין הנזכרים מהם מותר לצאת בהן ולא גוזרין כדאמרין עשאו כמין טס או כמין יתר מותר כו' הילכך הסוגרין שנועלים במלכות רומ"י מותר לצאת בהן אלא שהחמירו על עצמן והרי הן כקורדיקסין הנזכרים במקום שנהגו שאין יוצאין בהן בעכו משום איסור שנהגו ויש מקומות שקורין במלכות רומ"י קורדיקסין ושם כאותן היו אותן ע"כ: **ג** [ג] מידי דהוא אבנט של מלכים ע"כ: **ד** [ד] הכי מיקל לה רבא ע"כ: **ה** [ה] אמר רבא מתוך שהנשים שחציתן הן: **ו** [ו] וכו' רבינו שמעון שיש בפסקי רב שלום ריש מתיבתא וז"ל כל תכשיטין שהאשה

ג טבעת שיש עליה חותם מתכשיטי האיש היא ואינה וכו'. (ש"ס י"ז). לא תלא אשה לא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת. עוד שם (דף ק"ב). לא תלא אשה לא במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ואם יצאת חייבת חטאת. ובגמרא על המשנה זו אמר רבא עולא ופליגינן בלאש אלאה קסבר עולא כל מידי דחוי לאש לא חיי לאשה וכל מידי דחוי לאשה לא חיי לאש והקשו על זה ומירלו אלא אמר רב יוסף קסבר עולא נשים עם צניי ענמן הן. והקשו והא הולאה כללית יד היא ומירך רבא פעמים שאלם נותן לאשחו טבעת שיש עליה חותם להולכה לקופסא ומניחתה בידה עד שמגיע לקופסא ופעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להולכה לקופסא ומניחה בידו עד שמגיע אלא אומן ע"כ. וביאור זה בדברי רבינו מפורש דעולא דאמר וחלופיהן בלאש קאי אטבעת שאין עליה חותם ואמטט שאינה נקובה שהאשה פטורה והאש חייב חטאת אטבעת שיש עליה חותם ובמחט נקובה האיש פטור והאשה חייבת חטאת ולא עוד אלא שטבעת שיש עליה חותם האיש מותר אפילו לנחלה לפי שהוא לו כשיט ואין דרך האיש להראותו והקשו בגמרא דדין הטבעות היך תהיה האשה חייבת ביש עליה חותם והאיש בלאין עליה כשהוציאה באצבעותיהן והלא אין דרך הולאה בך ואין חייב חטאת אלא בניי שמואל כדרך המוציאין כמו שמוכר פ"ב. ומירך רבא שדרך ההולאה זו היא לטבעת בחול לפעמים באצבעות ולפיכך יש בה חיוז בשבת. זה דרך ההלכות ורבינו בדברים אלו וזהו הסמינו רוב המפרשים האחרונים ועיקר. אלא שנהלקו דין המטמין שדין שוה בשם ובאנשים. ולא דיבר עולא אלא בטבעות בלבד וכן פירש"י ז"ל וכן פירש רבינו שירא ורבינו האי גאונים ז"ל. וכן נראה בדברי הרמב"ן ז"ל וזהו הסכים הרשב"א ז"ל. ומכאן הרמב"ן והרשב"א ז"ל ועכשיו שלא הוזכר בך אנשים ואפילו נשים הנם להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מידרין:

ד לא יצא אשה בטבעת וכו'. כבר נתבאר בסמוך: אבל האיש מותר לצאת בטבעת וכו'. גם זה מוכר בסמוך. וכתב רבינו ז"ל והנה העם שלא יצאו בטבעות כלל ומנהג חסידים הוא בלאות אלוהו ואילו היה אפשר להחזיר כל המקומות לאותו מנהג היה טוב מאד:

ה אשה ישיצא במחט וכו'. גם זה מוכר בסמוך: זה הכלל כל היוצא וכו'. המלך הראשון פשוט שעל זה אמרו במתניות ובגמרא חייב חטאת. והמלך ה' בכל דבר שהוא רפוי וכו' מפורש בסוגיא בבבא הפרק. וכן גבי מוך שצאנה ומוך שבגמלה כמו שיתבאר בפרק זה. וכן מכשיט האשה שדרכן לשלוף וכו' כבר נתבאר בפרק זה ועוד יתבאר לפנינו. והמלך השלישי הם קלת מן הדברים שהאשה יולאה כמו שיתבאר וכל זה פשוט:

לפיכך אצעדה וכו'. במשנה (ש"ס ק"ג) ע"א (ב) צרימ טורה ויולאין זה שבת אמר

בזרוע

מגדל עז

בב המוציא פחות מכשיעור עד כיולא צוה. פרק המלניע (דף ק"ג א' ד'): בבת הראב"ד ז"ל בירושלמי כהלין מוחים שהן לריסות לכלים עכ"ל: ואני אומר מ"ש ר"מ ז"ל תלמוד ערוך הוא סוף פרק המלניע וסוף פרק הנוטל ולשון בירושלמי לא נהדר בבבא ולכן לא פסק ר"מ ז"ל כמותו ויפה כיון שכן הסמינו כל הראשונים כי הדבר המוזכר בירושלמי ולא מביאנו רבינו ורב אשי בבבא דלענין בתרא לפי שלא הסמינו לקבוע כמותו: המוציא קופת הרוכלין ב' עד סוף הפרק. פרק רבי עקיבא (דף ק"ג א'): **פי"ט א כל בלי המלחמה עד כל כיולא צוה.** פרק כמה אשה (דף ק"ב):

לא מתקשטת ואינה חולצת יוצאת בהן בשבת וכו"ש שאין דרכה לחלוץ להראות לחברותיה אף בתכשיט

רבינו

הדליקה וגשרפין
במקומן אלא לענין גזירה ת"ש היה שם כחוצ על ידות הכלים ועל כרעי המטה הרי זה יגוד ויגזו.
אלא לענין ליכנס עמהן לבית הכסא. [דף סב ע"א]
ופשטינן אס מחופין עור שרי למיעל צהו לבית הכסא ואי לא אסור * ותפילין היינו טעמא דאין נכנסין עמהן לבית הכסא ⁽⁶⁾ אלא חולץ תפילין ברחוק ד' אמות משום שי"ן דידעו דלמר אציי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. ולא בשריון וזרדא.
קסדא [צ] אמר רב לנורתא והוא כוצע בלשון מקרא דכחצי וכוצע נחשת. מגפיים אמר רבה בר רב הונא פזומקי [ק] פירוש מוקי דעצדי להו מפרזולא או מנחשא וליה להו גווייתא דכרעא:

י ברתני' לא תנא אשה במחט הנקוצה ולא בטענת שיש עליה חותם ולא בכוליילא ולא בכוצלת ולא בללוהית של פליטון. ואס יתה חייבת מטאת דצרי ר"מ.
ותכמים פוטרינן בכוצלת ובללוהית של פליטון *:

גבו' אמר עולא וחילוהיפיהן באיש כלומר אס ינא איש במחט שאינה נקוצה ובטענת שאין עליה חותם חייב מטאת והכי מסקנא דשמעתא. ולא הוצאה כללחר יד הוא היא משום דפעמים שאדם נותן לאשתו טענת שיש עליה חותם להוליכה לקופסא ומניחתה צידה פי' באצבע עד שמגיעת לקופסא. ופעמים נמי שהאשה נותנת לבעלה טענת שאין עליה חותם להוליכה לאומן * לתקנו ומנחה צידו עד שמגיע אלל אומן הרי נמצא שדרך הוצאתה

בצק בחול וכיון דדרך הוצאתה בחול באצבע אס ינא זה באצבע בשבת חייב מטאת. ותמיהני על רב אלפס ז"ל היאך יתחייב האיש מטאת [ו] במחט שאינה נקוצה הוצאה כללחר יד הוא. ועוד בשלמא בטענת שיין למימר וחלוהיפיהן באיש דבאשה צאין עליה חותם הוי תכשית ^ב ויש עליה הוי משוי ובאיש להיפך יש עליה חותם הוי תכשית אין עליה חותם הוי משוי. אבל במחט צין נקוצה צין אינה נקוצה הוי משוי לאיש. לכן נראה פרש"י ז"ל שפי' וחילוהיפיהן באיש דחייב מטאת קאי אטענת שאין עליה חותם ולא קאי אמחט וכן פי' רב שרירא ור"ת ז"ל. א] אבל רש"י פי' וחילוהיפיהן באיש דבאשה יש עליה חותם חייב מטאת אין עליה חותם פטור אבל אסור ובאיש להיפך אין עליו חותם חייב מטאת יש עליו חותם פטור אבל אסור וכן פרש"י [ש] לקמן גבי בני מלכים יוצאין בזוגין הא דאסרי רבנן בשאר בני אדם [ח] לפי שהוא חדוש להם. ור"ת ז"ל כתב דלא גזרו חכמים באיש דלמא שלפי ומחוי לפי שאין דרכו בצק וכן משמע [א] לעיל דקתינו גבי קמיש ובלבד שלא יקשרנו צביר ובטענת וינא כל לרשות הרבים אלמא דשרי בצביר לנאת בטענת לרשות הרבים. והא דאמר עולא וחילוהיפיהן באיש אחיזו מטאת קאי דבאיש יש עליו חותם מותר אין עליו חותם חייב מטאת וגרסינן נמי בירושלמי (ריש פרקין) תכשיטין למה הן אסורין ^ב אמר רב על ידי שהנשים [ב] שהננויות הן מחירתא. להראות לחצירתה והיא שוכחת ומהלכת זו ארבע אמות צר"ה. ויש מציאין ראייה מן הירושלמי לפרש"י דגרסינן התם והאיש ע"י שאינו שחץ מותר. שמעינן מן ההיא מעשה צר"ג שירד לטייל בחור חלזרו בשבת ומפתח של זהב צידו וגערו זו חציריו משום [תכשיטן] הדא אמרת העשוי לתכשית אסור. הדא אמרת העשוי לכך ולכן הדא אמרת אחד האיש ואחד האשה. הדא אמרת

חדושי ביהרש"ף
בהג"ה ד"ה ואם הוא כו'. דכי עייל לבית הכסא שרי ליה. פירוש בשאינו מכוסה עור:
הדא אמרת העשוי לכך. ולפירוש הרז"ל הדא אמרת העשוי לכך ולכן לשון בעיא ששואל התם אם לתכשית לחדר לאיש הוא דאסור או אינו אסור אלא עשוי לשניהם ופשיט הדא כו' פירוש אחד איש ואחד אשה לעולם אסור:

הגהות הגר"א
א] אבל. נמחק:

תפארת שמואל

(ה) **שאמרו ולא תצא**. כצ"ל:

דגרסינן התם אמר ר"ח בשם ר"ש ברבי חיאי אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר והאיש על ידי שאינו שחץ מותר נשמעיה מן הדא מעשה בר"ג שירד:
ד אמר רב מכבנתא פירש רש"י נושקא ע"ש שמכבנת וקושרת מפתח החלוק כמו תנו כבינתו לבתי ור"ת ז"ל פירש וכו' ואיתרמי אותיב בעינא דחויא:
ה להעביר הוזהמא וריח רע ממנה ועיקר פילון:
ו בפני מטתו ערום והמזולל בנט"י ומי שאשתו מקללתו בפניו והמשתין מים בפני מטתו ערום ולא אמרן:
ז הנוחין זה לזה בהלכה הקב"ה מקשיב להו המרגילין:

קרבן נתנאל

לכל אדם. פי' שכל אדם מותר לנאת צרה"ר באותה איגרת שריפאתה אפילו לאדם אי' ג' פעמים. אבל אס יכתוב באיגרת אחר אסור וכ"כ תוס' ד"ה עד דאיתמחי גברא ע"ש: [צ] ה"ג אמר רב פנורתא והוא כובע: [ק] ה"ג פי' מוקי. פי' אנפילאות של צרול במלתמה. ותצירו באגדה ריש מי שאלחו דף ס"ח במוקי קא אחי: [ו] **במחט שאינה נקוצה הוצאה בלאחר יד הוא**. והר"ק ס"ל דלאו הוצאה כללחר יד הוא דלפעמים היא נותנת לו מחט שאינה נקוצה להניע לה ותוחב אותה בצבירו. ^א כמו כן מחט הנקוצה מוחב בצבירו שדרך גבר בעלמא יהיה לו מוכן צעת הצורך בכל מקום שהוא מה שאין כן אשה כל כבודה ומלאכתה פנימה ואין דרכה

י לא תנא אשה במחט נקוצה ואס ינאת חייבת מטאת ובשאינה נקוצה פטור אבל אסור. ואיש בשניהם פטור אבל אסור. ואשה בטענת שיש עליה חותם אס ינאת זו חייבת מטאת ובשאין עליה חותם פטור אבל אסור: ואיש לרש"י אין עליה חותם חייב מטאת יש עליה חותם פטור אבל אסור ולר"ת יש עליה חותם מותר לכתחלה דכלל תכשיטי איש מותר לכתחלה אבל אס הוא תכשית לאיש ולאשה אסור אף לאיש וכן אס הוא

א) אלא חולצן ברחוק ד' אמות כו'. בר"ף איתא הכא ואוחז בבגדו כו' וע' מ"ש בגמ' שעיקר הקושיא מזה שצריך לכסותו. וכצ"ל גם בדבריו רבינו דהא משמע מדבריו לעיל גבי ולא בתפילין דאסור ליכנס אפי' בשל יד וכמו שהוכחתני שם בגמ' [רא"מ הורוויץ]:

במה אשה פרק ששי שבת

[דף טא ע"ב - סג ע"ב]

אשר

מז

אפי' במקום (ה) שאמרו לא תנא ואס ינאת אינה חייבת מטאת אסורה לנאת זו צחצר. והר"י הלוי ז"ל דחה ראייה זו שאני מפתח שהוא תכשית לאיש ולאשה הלכך לא פלוג צין איש לאשה אבל דבר שהוא תכשית לאיש ולא לאשה מותר. [והרמנז"ן ז"ל אמר שאין דחוי שהרי שאל מתחלה והאיש על ידי שאינו שחץ מותר בתמייה והשיב נשמעינן מן הדא וכו' עד דהא אמרה אחד האיש ואחד האשה אלמא שפשט לו שאילתו ששאל מתכשית דאיש לחודיה ולא חילק. ואני אומר שחלק כי השיב לו נשמעינן מן הדא וכו' עד העשוי לתכשית אסור ודחה השואל מה שפשט ליה אמר זה אינו הדא אמרת העשוי לכך ולכן פירוש לאיש ולאשה והדא אמרת חוה אני אומר אחד האיש ואחד האשה. [ג] וי"מ העשוי לכך ולכן כלומר שעשוי לתכשית ולתשמש כמו מפתח שפותח זו המנעול בזה אסור צין באיש צין באשה דהרואה אומר לצורך תשמיש הוא מוציאו. וכן כתב רבינו שמואל הנגיד ז"ל דבאיש לא שיך גזירה שליף ומחוי. ובאכשנו נוהגין שעושין מפתחות ותולות הנשים אותן בנצאריהן בשלשלאות של כסף או בחטוי נצטונין ויוצאין בזה:

יא וְיָא
בכוליילא מאי כוליילא ד אמר רב [ומכבנתא פרש"י כמו תנו כבינתי לבית במסכת גיטין] ור"ת ז"ל פירש שהוא כעין נעיף דמתרגמינן הרדדיים מכבנייתא. ובשילהי מכילתין [דף קנו:] משמע כרש"י דמשמע שיש כעין מחט במכבנתא דלמר שקילנא מכבנתא וכו' ואיתרמי צנינא דחיוא. ובערוך פי' שהוא כעין עטורה וכפירושו משמע בפ"צ דיומא דקמאר התם [דף כה.] שהכניהם היו עומדים מוקפין כמין כוליילא [ד] וגם הנושקא היא עגולה. כוצלת אמר רב חומרתא דפילון פירוש חוליה של בושם שמתקשטת ה' להעביר הוזהמא ועיקר פילון מלשון צלילה דמתרגמינן צלולה דפילא:

יב
[דף סב ע"ב] **אמר** רבי אמי ואמרי לה במתניתא תנא שלשה דברים מציאין אדם לירי עניות. ואלו הן המשחין מים ^א בפני מטתו ערום. ולא אמרן אלא דמהדר אפיה לפורייא אבל לא מהדר אפיה לפורייא לית לן זה. וכי מהדר אפיה לפורייא נמי לא אמרן אלא אארעא אבל במנא לית לן זה. והמזולל בנטיילת ידים כדרכי זריקא דלמר רבי זריקא המזולל בנטיילת ידים נעקר מן העולם אמר רבא לא אמרן אלא דלא משא כלל אבל משא ולא משא לית לן זה ולאו מילתא היא כרב חסדא דלמר רב חסדא אגא משאי מלא חופנאי מיא ויהצו לי מלא חופנאי טיבוחא. ושאשתו מקללתו בפניו אמר רבא על עסקי תכשיטיה והוא דאית ליה ולא עבד לה:

יג
[דף סג ע"א] **ברתני'** לא ינא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ואלו ברומת. ואס ינא חייב מטאת * ר' אליעזר אומר תכשיטין הם לו ותכמים אומרים אינן לו אלא גנאי שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וגו' * צירית טהורה ויוצאין זה בשבת. ככלים טמאין ואין יוצאין בזה בשבת: [דף סג ע"ב] **גבו'** יחיצ רצין ורב הונא קמיה דר' ירמיה ויחיצ רבי ירמיה וקא מנמננס ויחיצ רצין

לה רבה למיגמר מיייה. ומגמר' מנין שיש קרא לאסרן כינא הלא די חובמו שנאמר ורגלו עלי אהבה. פר"י. כל המגדל כלב רע בחור בחרו מונע סקד מחור בחרו שנאמר לננס מרעשו סקד וגו'. מהר"ם:
הגדה"ה
שני ח"ס הממדרים זה את זה והכללה מכלליים וכו' למיימינים זה וכו' כלומר שמפספסין זה בדקדוק פירוש אחר מיימינים זה שפסקי' לשמה משמאלי' זה שאין יגיעים זה כל כרסה אי"נ שלא לשמה: ^א תוס' וזו לזה בזהלם וכו' [י"א מחספי'ן זה לזה] המדגילים [מכשיטין צין] זה לזה אף על גב שאין יודעין הקצ"ה אוחזן והוא דלית

הדושי **ביהרש"ף**
בהג"ה ד"ה ואם הוא כו'. דכי עייל לבית הכסא שרי ליה. פירוש בשאינו מכוסה עור:
הדא אמרת העשוי לכך. ולפירוש הרז"ל הדא אמרת העשוי לכך ולכן לשון בעיא ששואל התם אם לתכשית לחדר לאיש הוא דאסור או אינו אסור אלא עשוי לשניהם ופשיט הדא כו' פירוש אחד איש ואחד אשה לעולם אסור:

הגהות הב"ח

א לתקנה ומניחתה באצבעו עד שמגיע אצל אומן:
ב ויש עליה חותם הוי משוי:
ג אמר ר' בא ע"י שהנשים שחצוניות הן היא מתירתן להראותן לחברתה והיא שוכחת ומהלכת בהו ד"א וכו' שעשוי אלתכשית ודתשמיש. ולפי פי' זה שפיר ר' רחיה מן הירושלמי דלגבי אנשים שחץ שליף ומחוי. אלא שרבינו ממאן בפי' הי"מ וכ"כ ר"ש הנגיד דבאיש לא שיך שליף ומחוי. והביא עוד ראייה דלא כפי' הי"מ דהא באכשנו נוהגין שעושין מפתחות כו' ^א ולפי הפי' הי"מ העשוי לתכשית ולתשמש אסור צין באיש וצין באשה וא"כ מפתחות של כסף עשוי לתשמש ולתכשית וא"כ שלא כדין נוהגין לנאת אלא ש"מ דלא כ"מ: [ד] וגם הנושקא היא עגויה. כלומר

קיצור פסקי הרא"ש

לנאת במחט הנקוצה: [ש] לָקַמְן. דף ס"ז: [ת] ה"ג: **לפי שהוא** חדוש **דאם** שדף ומוחוי: [א] לָעֵי. דף ס"א: [ב] **שהצננויות** הן. פי' גפי רות: [ג] וי"מ **העשוי** לָכַךְ וּלְכַךְ בַּחוּר שחץ שליף ומחוי. אלא שרבינו ממאן בפי' הי"מ וכ"כ ר"ש הנגיד דבאיש לא שיך שליף ומחוי. והביא עוד ראייה דלא כפי' הי"מ דהא באכשנו נוהגין שעושין מפתחות כו' ^א ולפי הפי' הי"מ העשוי לתכשית ולתשמש אסור צין באיש וצין באשה וא"כ מפתחות של כסף עשוי לתשמש ולתכשית וא"כ שלא כדין נוהגין לנאת אלא ש"מ דלא כ"מ: [ד] וגם הנושקא היא עגויה. כלומר

קיצור פסקי הרא"ש

תכשית ולתשמש אסור:
יא לא תנא אשה בכוליאר לרש"י נושקא ולר"ת כעין רביד ולבעל הערוך כעין עטרה. לא תנא אשה בכוצלת והוא קשר של בושם שמתקשטת זו:
יב שלשה דברים מציאים אדם לירי עניות המשחין בפני מטתו ערום והמזולל בנטיילת ידים ושאשתו מקללתו בפניו על שאינו קוניה לה תכשיטין והוא שיש לו ממה לקנותם:
יג לא ינא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ולא בצבילים

קובץ מפרשים

א) כמו כן מחט הנקוצה כו'. דבריו תמוהין מכולו סוגי' דלעיל י"א [רא"מ הורוויץ]:
ג) ולפי הפי' הי"מ העשוי לתכשית כו'. אע"י דנשים לד"ה אסורות בזה כרב נהגו להקל כדלקמן סי' י"ד [רא"מ הורוויץ]:

ראש פרקו

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 397 הודפס ע"י אוצר החכמה

רבינו

במה אישה פרק ששי שבת

אשר

[דף סג ע"ב - סה ע"ב]

וְקֹאֲמֵר צִירִית בָּחַח וּכְבִּלִּים בָּשִׁים הָאֵל אֵלֹ וְאֵלֹ בָּשִׁים וּמִטִּינִן שֶׁלֹּשֶׁת צִירִיתִן וְנִעֲשֶׂה כְבִּלִּים. וְנִקְרַב קֶרֶן ה' אִישׁ אֶשֶׁר מֵאָה וְגו' [דף טו ע"ב] אָמַר רַב שֶׁשֶׁת לִמָּה מִנָּה הִכְחוּז תַּכְשִׁיטִין שִׁחְוֹן עִם תַּכְשִׁיטִין שִׁפְפִים לִימָר לָךְ כֹּל הַמִּסְתַּחֵל בְּאִצְעָה קִטְנָה שֶׁל אִשָּׁה כִּאֵלֹ מִסְתַּחֵל בְּמִקּוּם הַתּוֹרָף:

מתני' יואל אשה בחוטי שיער בין משלה בין משל חזירתה בין משל צהר
 בטוטפת ובסרצטיץ צומן שהן תפורין כבבול ובפיאה נכרית לאחר. צמון
 שבאונה צמון-בסנדלה צמון שהתקניה לנדחה ובפלפל ובגרגיר מלת וכל דבר
 שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתולה בשבת ואס נפל לא תחזיר. שן חותמת [שן]
 של וזב רבי מתיר וחכמים אוסרים: **גמ'** חנא ובלבד שלא תחא ילדה בשל זקינה
 זקינה בשל ילדה. כבבול ובפיאה נכרית לאחר אמר רב ^ב כל שאסרו צו לנאת לרשות
 הרבים אסור לנאת צו בחצר חוץ מכבול ופיאה נכרית. ור' ענני בר שאון משום דרבי
 ישמעאל אומר הכל כבבול. והלכה כרב דקסא לן תנא כוותיה. ולרב מאי שנא הני
 אמר עולא כדי שלא תחגנה על צעלה ונמנאל צעלה מגרשה. כדתיא יהודה בנדחה
 חכמים הראשונים אמרו שלא תכחול ושלא תפקוס ולא תתקטש צבדי צבצוני עד
 שבה ר"ע ולימד א"כ נמנאל חתמה מגנה על צעלה ונמנאל צעלה מגרשה. אלא מה ח"ל
 והדזה בנדחה בנדחה תא ^א עד שצבא צמים. (ו) ור"ת ז"ל פסק כר' ענני בר
 שאון בשל סופרים הלך אחר המיכל ואע"ג דקסא מתניין כרב. ודכוותיה אשכחן
 גבי פרוצבול דקסא מתניין סבא דלא מצי למימר פרוצבול היה לי ואבד וקיימא לן
 בגיטין בפרק השולח (דף לו:) כצרייחא דסבא ^א כרב דמצי למימר פרוצבול היה
 לי ואבד ^א הלכך מותר להתקטש בחצר וכן נמי ברשות הרבים שאין רחב ט"ו
 אמה ואין מפולשין משער לשער ואינו אלא כרמלית דהא שריין בחצר. ^ב ומשמע
 אפילו בחצר שאינה מעורבת ומדקדק במתני' ולא כבבול לרשות הרבים ^ב משמע
 הא כרמלית שפיר דמי והכל כבבול. ונראה דאין ללמוד היתר כרמלית מהיתר
 לאחר שאין מעורבת כדאשכחן לקמן בפרק כל כתיב הקודש (דף קטו:) גבי הכלת
 ספרים למצוי שאינו מפולש רבי יהודה בן בחירא אמר אף למפולש ומפרש בגמרא
 מצוי שיש לו שמי מחיצות ולחי אחד ואליבא דרבי יהודה היינו כרמלית וגבי הכלה
 שאינה של מזה קאמר חסר רבי יהודה בן בחירא אומר אף לאחר שאינה מעורבת
 אבל לכרמלית לא שרי הואיל ואין מזה בהלכות. והא דדייק מדקתני ולא כבבול
 לר"ה. דמשמע הא כרמלית שפיר דמי לאו דיוקא היא דבההיא דלא יעמוד אדם
 בצ"ה ויחנה צרה"י (ערוצין טז.) קאמר אבי דה"ה כרמלית ואפילו רבא דפליג
 עליה לאו משום דקתני לר"ה אלא כדקאמר היא גופה גזירה וכו' ובההיא דלא
 יעמוד אדם ברשות הרבים וישמין לר"ה (שם טז:) וכן לא ירוק כ"ע מורה דה"ה
 כרמלית אלא היה אור"ת ז"ל דאין להאריך לגשים כחשטייהן כי לא ישמעו לנו
 ויהנח להן לבנות ישראל שיהו שוגגין ואל יהו

הגדה"ה
 (ג) כל מקום שאסרו חכמים משום
 מודעין * :

חדושי מזהרש"ל וכן נמי ברה"ר שלנו שאין רחבה כו' כצ"ל: לבנתיה דגני בהדי הדדי דלא ל ור"ת

הגהות הב"ח

ח"א" רב הווא אלו ואלו וכו' ונעשו ככלים אחת ברו' ירימה ואמרי' וכן אמר רבי יוחנן ונקרב קרבה וכו' המסתכל אפילו בארבע קטנה: כ' כל שאסרו חכמים לצאת בו ל"ה וכו' ברו' ושון שמונה דרבי שמעאל: א' דאן הבלה קו' ג"כ ע"כ ברו' באשרי' ו' בחית דן קמ' ו' האריך הדמאי כלל אמר רשב"א כל שנה למטה: ה' הבנות קטנות וצרות בחושין וכו' ערבות וצרות רגליהו' דליהוון נפקי בחושי' וכו' לבנותא למיגנא בהדי הדדי דלא ליפלו' ללו' גופא נוכראה: ז' תחת ורגליהו' הקדקע וכו' על ידי קו' פירות. ג"כ ע"כ פירות. סוף נדה דף פ"א וע"כ כתב

קרובן נתנאל

[illegible]

קיצור פסקי הרא"ש

[illegible]

שדה צופים

דף סד ע"ב ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת. ה"ל"ש צעירויצן פ"ו סימן ק"י: והדודה בנדתה זקניה
 כו' עד שתבא במים. ה"ל"ש נכחויות פ"ה סי' כ"ד: דף סה ע"א שוטחן בחמה אבל לא כנגד ה
 דף סה ע"ב אין המים מטהרין בזוחלין. ה"ל"ש צע"ו פ"ה

קובץ מפרשים

(6) תוספות ד"ה רבי ענני ע"ש [גליון]: (5) בד"ה כ"מ שאסרו וכו' מודה בהאי דחולין דהרוצה

[illegible]

פר' (ל) ש' תוחבת של זהב א"ר זירא לא שנו אלא של זהב אצל של כסף (ד) ד"ה מותר של זהב ר' מחיר וחכמים אוקרים וכל שכן שן של אדם דמותר אחר אצ"ר ר' ור' אלעזר ור' שמעון זן אלעזר כוליה סבירא להו כל מידי דמיניא בידיה לא אחיא לאחיו ר' הא דאמרן ר' אלעזר דתנן ר' אלעזר פוטר כבוצלת ובצלוותה של פליטון כ"ר ש זן אלעזר דאמר כל שהוא למטה מן הסבכה יואלץ צו למעלה מן הסבכה יואלץ צו. והללו כולן שיטה אחת הן ואין הלכה כדאמר מהן: **מתני'** יואלץ צלע ש על גבי היניית. הצנות יואלץ בחוטין ורפילו ופסוקן צקסמן צבאניהם. **[א]** ערציות רעולות ומדיות רפרות וכל אדם אלא שדבר חכמים צהווה: **גמ'** מאי צינית צת ארעא: הצנות יואלץ בחוטין

צמותי. והתנן הצנות יוצאות צמותין צנמיה לדבזה
 דשמואל דלצטונין הוה ולא שציק להו לצנמיה דגניאן
 וכו' [דף טז ע"ב] דלא לילפן גופא נוכראה. ועבד להו
 מקואות ציומי ניסן * ומפלי ציומי דתשרי:

[illegible]

כצ"ל: בהג"ה נוכראת וצביד כו' כצ"ל: בהג"ה דהשתא ליכא דע"י נדנוד כשעלתה כו' מעליה כך פרש"י

תפארת שמואל

(1) ד"ה מותר תנ"ה של כסף ד"ה מותר של זהב ר' מתיר וכו' כצ"ל:

הוא זה: **א**ע"פ לגבי צינור כ"ו ופוסק: **ה** סבור רמי בר חמא למימרו: **ו** רבי שמעון בן אלעזר
ז דלא צריכיתו וכו'. **ח** ג"כ עי' בתוספות בדף י"ז ע"ב בד"ה לא בקטלא: **ט** שבב להו נכבתי
י עי' ה"ט סוף כ"ו וצ"ל: **יא** הדשתא ליכא אימור בדרינו שכלתה מן המז (כו') כמו שמלחלים
יב ד"ס חלק על ר"ת בזה והוא: **יג** דרך חזילה ואם י"ג גשמים הן לא המז מטהרים:

מִתַּר שְׂמִינָה מְעוּרָבָה. וְעוֹמֵז אֶחָד רַב עֲנִי הַכֵּל כְּצוּר וַיֵּינן מִתְרַשֵּׁי מִ"שׁ זֶה וְלִמָּח דִּלִּי לֹא
מִנִּי סִפֵּס כְּצוּר לֹאֲחַר הָא דִּהָא דְקָמִי רִשָּׁא לִרְ"ה קָרִי אֲכוּלָה בְּנָא דְמִתְמָר וְק"ל: [א] וְהוּא
שִׁקְשׁוּר לָהּ בְּאֻזָּה וְדוּקָא קִשְׁר פְּשׁוּרָה. וְכֵן הוּא בְּטוֹר וְכֵן מוֹכֵחַ מֵהָךְ פִּרְכָּה עַל רִבִּי
יִשְׁמָעֵל דִּלָּךְ נֶפֶס מִרְשׁוֹת רְשָׁעִים בְּטוֹר שְׁקוּרָה מִשּׁוּם דִּלָּךְ מִיִּמְדָּךְ כִּפִּי רִשִּׁי בְּלִי אֲחִרָן
דִּיִּרְ"ה וְתוֹלָקִין. וְצִהֲרִי"ף כְּתֹב זֶה וְדוּקָא קִשְׁר מֵהֻדָּת אֲבָךְ פִּיטְקָא בְּטוֹר שְׁכַנְדִּלָּה. וְעִבְרָתָהּ
שְׂגִירָתָהּ הִיא כְּגִירָא שְׁלֹפִינִי רִבִּי יִשְׁמָעֵל נֶפֶס זֶהוּ מִשְׁמַע אֲבָךְ שְׂכָאֲנִי וְכַנְדִּלָּה. וְהָאֵל מִשְׁנִי
הָאֵל דְּמִיִּהֲדָק הָאֵל דִּלָּךְ מִיִּהֲדָק וְהִאֲחֻרִּינִי לֹא פִירְשׁוּ זֶה דִּכְרִי: [ב] וְהוּא שִׁקְשׁוּר לָהּ
בְּעִקְבֵּיהָ. וְכֵן הוּא בְּטוֹר וְצִשִּׁים שְׁלֹפִינִי וְכֵן בְּשִׁעִי שְׁקוּרָה לֵה כְּנַדְלָה: [ג] שֵׁן תוֹתֻבֵּת שִׁדָּ
וְהוּבָה. גִּי רִבִּינִי וְרִשִּׁי. וְגִירָתָהּ הִרִי"ף וְהַרְצִבָּא וְהַרְצִבָּם שֵׁן מוֹתֵבֶת שֵׁן שֶׁל וְכֵן וּפִירְשׁ שֵׁן
שֶׁל וְכֵן כְּשִׁישׁ לֹא מִשְׁנִי וְהַצְרִיחִי עוֹשֶׁה מִכְסָּה שֶׁל וְכֵן. ר' מִתִּיר דִּלָּךְ חִישִׁי לְנִפְלֵה. אִלּוּ
לְמִישְׁתָּלָךְ וְחִלִּי לְאֲחֻרִּינִי דְבָעֵן מוֹתֵבֶת לְמֵלָא נִפְלָה. וְכֵן שֶׁל וְכֵן דְּלִמִּי
לְאֲחֻרִּינִי. וְהָא דְּלִמִּינִי בְּשֶׁל כִּסְפִּי דִּיִּרְ"ה מוֹתֵר קָרִי אֲמַלְפֵּה כִּיִּן דִּלָּךְ חֲשִׁינָה לֹא מִחוּלִי:
[ד] וְהָא דִּיִּרְ"ה עֲרִבּוּת יוֹצֵאֵת רִבּוּלָת:

[illegible]

שדה צופים

הר"א"ש נגדה פ"י ס' ט': אלא מה ת"ל והדוה בנדתה
הר"א"ש נשצח פכ"ג סימן ט': ועביד להו מקראות ביומי ניסן. הר"א"ש נגדה ה'ל' מקראות ס' יו"ד:
כ"ס: הקטע יוצא בקב שלו. הר"א"ש נצדיה פ"ג סימן ה':

קובץ מפרשים

ר חצירו וכו'. (כצ"ל ועי' בתוס' בסוגיא) [ארץ צבי]: (ג) וכן בהאי דפ' אע"פ בצנור וכו'. (עי' 'ר חצירו וכו'.

ראש פרקו

תלמוד בבלי <עוז והדר> - ג שבת תלמוד בבלי עמוד מס : 398 הודפס ע"י אוצר החכמה

ע"ב. גרסת הגאונים ז"ל כך היא מניחין מיחם על גבי מיחם וקדירה על גבי קדירה ומיחם ע"ג קדירה וקדירה על גבי מיחם, וכן גריס רב אלפס ז"ל וכן מצינו אנו בתוספתא, ובספרים כתוב אבל לא מיחם על גבי קדירה ולא קדירה על גבי מיחם, ואחרים גורסין ומיחם ע"ג קדירה אבל לא קדירה ע"ג מיחם וגירסת הגאונים אמת.

והא דקתני אין מרסקין לא את השלג וכו'. פי' רש"י דדמי למלאכה שבורא המים האלו, אבל נותן הוא לתוך הכוס ואף על פי שנמוח מאליו, ובתוספתא תני אבל מרסק הוא לתוך הקערה, ונראה דמשום סרך מלאכה נגעו בה האלו הניחין בחמה ונפשו ורש"י כנגד המדורה מותרין הן דלאו נולד הוא, ולא דמי למשקין שזבו (ביצה ג' א') משום דהני בעודן קרושין נמי תורת משקין עליהן לכל דבר, ובעל ספר התרומה כתב שאסורין משום נולד, ואסור ליתן קדירה שקרש שמנוניתה כנגד המדורה משום דמעיכא עב וקפוי ועכשיו נמחה ונעשה צלול והו"ל נולד, ולפי טעמו אף בחמה אסור השומן דנולד הוא, וקשה לי בשמן דכיון דלעולם אוכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מותר, דהא בפירות דלאו בני סחיטה ניהו סוחטין אותן לכתחילה, ואפי' בתותים ורמונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מותר הוא (לקמן קמ"ג ב'), אלא נראה דהכל מותר בין בחמה בין כנגד המדורה דהא ממילא אתו דומיא דלתוך הכוס, ומשום חמום לא מתסר דאולודי הפשר הוא.

במה אשה

דף נ"ז ע"א. מתני' לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן. פירשו רבותינו הצרפתים ז"ל דוקא בשלא קלעה בהן שערה אבל קלעה בהן שערה יוצאה אשה בהן לפי שאם נודמנה לה טבילה של מצוה אינה מתרת שאסור להתיר כדאמרין בפ' הבונה הגודלת חייבת משום בונה וכיון שכן הוא המתרת חייבת משום סותר. עוד פירשו שלא חששו שמא יעבירם ארבע אמות ברשות הרבים אלא בתכשיטין קטנים וכיוצא בהן שאין אדם מרגיש בהן כל שעה, אבל בדברים גדולים מותר שאם [לא] כן אף בסרבול וכן בחגורה במתניו לא יצא שמא ישכח ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים, לפיכך אמרו דמותר נמי להתיר חגורה ולחגור בה אפי' ברשות הרבים כדאמרין גבי קמיע מומחה לקמן.

עוד פיר' ז"ל שלא אסרו לצאת בדברים שגזירתן משום דלמא שלפא ומחויא ואתיא לאתויי אלא לאשה אבל לאיש מותר שהאנשים דעתן מיושבת עליהן ולא אתי לאחוויי כנשים שדעתן קלה והן מתפארות בתכשיטיהן, והא דתנן (ס"ו ב') ובני מלכים בזוגין וה"ה לכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה ואוקימנא בגמ' באריג בכסותו הא לאו הכי אסור, שאני התם שיש לגזור שמא יחוכו עליו ואתי לשלפוי משום חוכא אבל משום אחוויי ליכא למיחש, ואחרים אומרים

מוכיחין עליו שאינו רוצה בהשרשתן ועדיין אינן מחוברין מותר אבל נתכוין לשם זריעה לעולם אסור.

דף נ"א ע"א. אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן. פירש"י ז"ל להטמינו שלא יחמו ולא גזרי' אטו הטמנה כדי שיחמו, סבור הרב ז"ל דלחמם אסור אף על פי שהוא דבר שאינו מוסיף, וכמדומה שהגאונים ז"ל סוברין שלחמם נאמרו הדברים כלומר שלא יצטנן יותר או שתפוג צינתו קצת ומתניחין הכי דייקא דכולה בהטמנה דחמום גשנית, וכן לשון הגמ' שאמרו דאי ממתני' הוה אמינא ה"מ דבר שאין דרכו להטמין דהיינו מים הכי משמע, דלצנן ודאי דרך המים להטמינן יותר מכל דבר, ולכך הוצרך רש"י לידחק בזה מעט ולומר דאגזירה דלחמם קאי. וכן משמע מבריייתא דלקמן דכיון דשרינן פינן ממיחם למיחם כל שכן בצונן, ולא אסרו אלא בחמין ובמיחם ראשון שהוא מצטמק בחמום שלו ודרך הטמנה בכך, ואף על גב דסיפא דבריייתא אסר ת"ק להטמין צונן, משום דת"ק לית ליה קולא דרבין שמעון בן גמליאל בפינן ממיחם למיחם, ואיהו דבריה סבירא ליה דצונן מותר, ורש"י מפרש גם זו כפי שיטה שלו דפינן ממיחם למיחם כדי לקרר קא שרי רבין שמעון בן גמליאל להטמין שלא יצטננו ביותר משום דליכא למיגזר ביה דהשתא אקורי קא מיקר לה במתכוין אחומי קא מחמם לה, וכל זה יותר מחוור ללשון אחר שכתבנו, ומיהו דוקא בדבר שאינו מוסיף ומשחשיכה, אבל להטמין בדבר המוסיף אפילו מבע"י אף הצונן אסור מדרב חסדא (ל"ט א') במעשה דאנשי טבריא.

כיצד הוא עושה רבין שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניח הגלופקרין. פי' רבין שמעון בן גמליאל לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים כדקתני אמר ר' שמעון בן גמליאל כיצד, ומשמע דוקא נוטל ומניח אבל לא להוסיף בלא נוטל, ואף על גב דתנן כסוה ונתגלה מותר לכסותו, ה"מ להחזיר כיסוי הראשונים אבל לא להוסיף אלא ע"י הערמה דהיינו נוטל, וטעמא דמילתא מפני שנראה כטומן בשבת, ואינו נכון, ואי' אחרים דוקא נתגלה מאליו אבל גלהו אדם אסור לכסותו וכאן אף על פי שגלהו מותר להוסיף עליו הואיל ולא גלהו לגמרי אלא שנטל אחד מן הבגדים שעליו, ואין זה נכון שהרי בקופה שטמן בה שנינו נוטל ומחזיר אף על פי שגלהו אדם, אבל נראה לי דלאו דוקא נוטל ומניח אלא משום דבעי [למיתני] תרתי נוטל סדין ומניח גלופקרין להוסיף ונוטל גלופקרין ומניח סדין למעט מש"ה קתני הכי, א"נ קמ"ל דאפי' אין עליו אלא סדינין מותר להוסיף דטמון קרינא ביה, ובירושלמי כתוב אין טומנין חמין משחשכה אבל מוסיפין עליהן כסות וכלים, וכמה יהא עליו ויהא מותר לכסותו ר' זריקא בשם ר' חנינא אמר אפי' מפה אמר ר' זעירא ובלבד שיהא דבר שהוא מועיל אמר רבי חנינא כל הדברים מועילין אמר רבי מתניא ויאות אלו מאן דנסיב סמרטוט ויהיב ליה על ראשה בשעת צנתה דילמא דלא כבש צנתא.

מתני' בקטנים שדעתן קלה כנשים אבל גדולים אע"פ שאינו אריג בכסותו מותר, ולפ"ז הא דקתני מתני' וכל אדם היינו קטני כל אדם אבל אי איירי בגדולים ה"ל לחלוק ביניהן שזה באריג וזה אפי' אינו אריג ולא להשוותן, אבל נמצא בירושלמי כן מהו וכל אדם בין גדולים בין קטנים, ואפשר דגמרא דילן סבר מהו וכל אדם בין קטני עניים בין קטני עשירים, וסמך מצאו לרבינו תם ז"ל ממאי דשרינן בגמרא (נ"ט ב') קמרא דאניסכא ואבנט של מלכים ולא חיישינן לאחוויו, והדבר היפוך שזה קושיא לדבריו שמאחר שלישנא קמא חששו בקמרא דאניסכא משמע שיש לחוש באיש משום אחוויו ולא הותר להם אלא [דארוקתא] משום דהוא כטלית מוזהבת כלומר שאינו תכשיט אלא מלבוש נאה, ואע"ג דקיי"ל כלישנא בתרא שאני התם משום דאין אדם עשוי להתיר אבנטו ברשות הרבים דהוא נמי מלבוש הוא מידי דהוה אאבנט של מלכים שאין זה דרך צניעות, וכיוצא בהן אף בנשים הותר, ושמא י"ל דלאחוויו לא חששו אלא ללישנא דאסר משום שאינו תכשיט אלא כמשי למי שלא הורגל לצאת בו, לפי שהוא עשוי למי שמשמש מלכים כמזוז עצמו לעבודתו, ומנהג משמשי מלכי פרס לחוגרו, וכן הוזכר בספר הערוך בשמו של רבי שרירא גאון ז"ל. ואפשר שהן עצמן כמקפידין שלא ללבשו אלא בשעת עבודה שהוא נראה כמזוז (נ"א: כמתגדר) במלאכתו אלא שאין דרך לפושטו בשוק והיינו דומיא דטלית מוזהבת, ואין זה נכון כלל ממה שדימו אותו לטלית ולאבנט.

עוד הביא רבינו תם ז"ל ראייה לדבריו מדאמרינן גבי קמיע (ס"א א') ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת אלמא יוצא בשיר ובטבעת, ולא מילתא היא דהתם לא בדרך תכשיטין מפיק להו אלא לצורך קשירה דקמיע וכי האי גוונא אי צורך קמיע הוא מותר דלא שליף להו כלל אלא שאסורוהו משום שאין צורך לקמיע הזה בכך והו"ל כמשאוי למראית העין, ולא מצאתי ראייה לדבריו אלא מפני שלא שנו במשנתנו תכשיטין באיש, אלא שיש לומר לפי שאין דרכו של איש להתקטש ואסור הוא בכך, שנו התכשיטין באשה, והראויין מהם לאיש כגון נזמים במקום שנהגו בהן וכגון צלוחית של פלייטון להעביר את הזוהמא נלמוד מאשה, וכן היא למידה מן האיש בסנדל המסומר והאיש נלמד ממנה כמון שבאזנו וסנדלו.

ובירושלמי תכשיטין למה הן אסורין אמר ר' בא על ידי שהנשים שחצניות הן והיא מתירתה ומראתה לחברתה והיא שכחה ומהלכת בהן ארבע אמות וזה מפורש כדברי ר"ת ז"ל, אבל במקום אחר אמרו בשם ר' חנינא בר סיסי משום ר' ישמעאל כל מקום שאמרו חכמים לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת מותר לצאת בחצר וכל מקום שאמרו חכמים לא תצא ואם יצאה חייבת חטאת אסור לצאת בה לחצר, ר' בא בר כהנא בשם ר' ששת מתני' אמרה כן ובפאה נכרית לחצר, פ"י והוא הדין לשאר כל השנויין במשנה שאם יצאת אינה חייבת חטאת לפי שלא היו יודעין להפריש ביניהן כמו

שהפרישו בגמ' דילן, ר' חייא בשם ר' שמעון בר חייא ואפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאה אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר, ואיש על ידי שאינו שוחץ מותר נשמענה מן הדא מעשה בר"ג שירד לטייל בתוך חצירו ומפתח של זהב בידו וגערו בו חבריו משום תכשיט הדא אמרה העשוי לתכשיט אסור הדא אמרה העשוי לכך ולכך אסור הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר. ויש מקצת מן החכמים שהן סבורין לפרש מה ששאלו כאן והאיש על ידי שאינו שוחץ מותר שלצאת לרה"ר אמרו ולחלוק על מה שאמר ר' בא ע"י שהנשים שחצניות נאסרו, ויצא להם מכאן שדברי ר"ת ז"ל במחלוקת, ואע"פ שדבריו אינן מתחזקין לי לפי שיטת גמרא שלנו, לענין הגמרא הירושלמית איני רואה דרך הסוגיא כך שאם נאמרו הלכות הללו בירושלמי סמוכות או על ענין אחד היה זה אפשר, אבל עכשיו שחלוקות זו מזו אין זה הפירוש נראה כלל.

ועיקר הפירוש כך הוא כלפי שאמר ר' חייא בשם רשב"ח ואפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאה אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר שאלו מה טעם גזרו חכמים כל כך במקום שאינו בא לידי איסורא דאורייתא, שמא מתוך שהנשים שחצניות והן יוצאות מחצר לרה"ר בתכשיטיהן לפי שהן מתפארות כשרואות אותן והאיש על ידי שאינו שוחץ מותר לצאת בחצר בכל דבר שאסור לצאת לרה"ר הואיל ואינו חייב עליו חטאת, ואמר נשמענה מן הדא דר"ג שהיה אסור לצאת במפתח לרה"ר משום שמא יצטרך לפתוח בו ויעבירו בידו ארבע אמות ברה"ר ומיהו אם יצא אינו חייב חטאת הואיל ותכשיט הוא ואעפ"כ אסורוהו בחצר, אלמא כל דבר שאסור לצאת לרה"ר אפי' מדבריהם אסור לצאת בחצר אפי' האיש גזירה שמא יצא לרה"ר, וכולה חזא גזירה היא שכיון שהוא תכשיט אין דרך בני אדם ליטול תכשיטיהן מהן וישכח ויצא. ועוד למדנו מדברין גמליאל שאפילו תכשיט העשוי לתכשיט ולתשמיש שאסור לצאת בו לרה"ר מדבריהם אסור לצאת לחצר, דלא תימא דוקא מיוחד לתכשיט אבל עשוי אף לתשמיש יהא מותר בחצר כשאר כל הכלים הניטלין בחצר אע"פ שאסור לצאת בהן לרשות הרבים. ופירוש מפתח של זהב בידו באצבעו כדרך טבעת והוא תכשיט ודרך נשיאים ומלכים בכך, ותניא בגמ' דילן (ס"ב ב') לא תצא אשה במפתח שבירה ותני לה בתוספתא באצבעה.

ולפי דברים הללו טבעת שיש עליה חותם שהוא תכשיט לאיש מותר לצאת בו וכן אמרו מקצת חכמי ספרד וכ"כ רבי שמואל הנגיד ז"ל, ואע"פ שאמרו (ס"ב א') וחלופיהן באיש לא לומר שבחותם פטור אבל אסור אלא לומר שתכשיטי אשה חלוף מתכשיטי האיש שבחותם הוא משוי לאשה ותכשיט לאיש ובלא חותם תכשיט לאשה ומשוי לאיש, אבל רבינו חננאל ז"ל כתב והדין כך הוא שיהא האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם והאשה בטבעת שאין עליה חותם

חדושי

שבת פרק ששי

הרמב"ן

נה

אלא לומר דאפילו דשער חוצץ משום דאמר בראשי הבנות שנינו ואדרבה הוה ליה למימר בסתם שנינו ובכל מקום שהן קתני דחוצצין.

ע"ב. ה"ג הכא בקרטלא עסקינן דאשה חונקת עצמה. וכן מצינו בנוסחאות וכן בפר"ח ז"ל, ובמשנתנו גרסינן קטלא. אבל רש"י ז"ל גורס אף כאן קטלא, ופי' כמו השנוי במשנתנו, ואם כן קטלא ששנינו לא נאסרה אלא משום דילמא מזדמנה לה טבילה של מצוה, ואינו נכון שכל השנוים אחר ולא תטבול בהם עד שתתפסם אינן בכלל הטעם הראשון, ובתוספות ראינו שהם אומרים דקטלא נזמנים וטבעת דסיפא על כרחנו משום גזרה דטבילה נמי איתנהו, דתניא בתוספתא מקואות השירים הנזמנים והקטלאות אוצין חוצצין רפין אין חוצצין, פי' אוצין דחוקים מלשון כי אץ לך הר אפרים. ולי נראה אוצין, והוא כמו כן לשון דוחק בכמה מקומות, מ"מ חוצצין, אלא משום דבעי למיסר להו אפי' ברפויין קתני להו בסיפא דאסירי נמי משום תכשיטי. ולא יראה לי זה, דא"כ למה לי לפרושי ברייתא דקטלא משום דאשה חונקת עצמה בה כדי שתראה כבעלת בשר, הא תכשיט היא ומשום טעמא דמחויא לה אסורא דמתני', ועוד דודאי כל שדרכן של נשים להשתמש בו כדחוק ויש בו משום חציצה אסרו לצאת בהן אפילו ברפויין, דלא תני במתני' לא תצא בהם עד שתתפסם, וכל שדרכן בתשמיש של נשים ברפויין לא גזרו בהן בשבת אלא א"כ הן תכשיט ואיכא למיחש בזה לאחוריי. והיינו טעמא דסיפא דהני כולהו (הילכך) דרכן ברפויין, הילכך לאו משום טבילה נאסרו אלא משום שהם תכשיט, וקטלא תכשיט הוא דכתנן במסכת כלים ומייתי לקמן בגמ' אלו הן תכשיטי נשים קטליות נזמנים וטבעות, ועוד דמשמע התם בכלים דקטלא לאו היינו חבקים אלא תכשיט שתולין בצואר ואין חובקין אותו.

כבלא דעבדא תנן. פי' ושפחות נמי יוצאות בהן דהא בלא תצא אשה קתני לה, א"נ נשים ועבדים כלל אחד הן, וא"ת מאי שנא דקתני לרה"ר בשלמא בכיפה של צמר קאמר לקמן (ס"ד ב') טעמא שלא תתגנה על בעלה, איכא למימר בתכשיטין גזרו שאין דרך לשלפן מחצר לרה"ר, בסימני עבדים לא גזרו, וקשיא לי אי כיפה של צמר תנן אמאי אסורה הא תחת שבכה הוא כדקתני בדרשב"א [נ"א: ושפיר קאמר רשב"א] ותנן (ס"ד ב') יוצאה אשה בטוטפת ובסרביטין בזמן שהן תפורין והיינו תפורין בשבכה וכדקתני בברייתא יוצאה אשה בשבכה המוזהבת ובטוטפת ובסרביטין הקבועין בה [וטעמא] משום דלא מישלפה שבכה שאינה פורעת ראשה, ושמא י"ל שהכיפה הזו למטה מן השבכה היא עומדת אבל השבכה מונחת על שערה בגובה של הראש והכיפה על פדחתה ושער שלפניה בראש ומקצת שערה מכסה על צד הכיפה שכנגד הראש למעלה, ויכולה היא לשלוף כיפתה בלא גילוי ראשה מן השבכה, ורשב"א שרי כיון שעל השער ממש היא למטה מן השבכה קצת.

אין בה משום כלאים. כל גדולי המפרשים ז"ל אמרו מפני שאינו ארוג, ותימה הוא שהרי שנינו הלבדין אסורין

מפני שתכשיט הוא להם וכל תכשיט שרי, אלא משום גזירה דרבא דאמר פעמים שהאשה נותנת לבעלה ופעמים שהאיש נותן לאשתו לפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה לצאת בין בטבעת שיש עליה חותם בין בטבעת שאין עליה חותם (אחד האיש ואחד האשה), ואין לדבריו הללו על מה שיסמוכו בגמרא, ויש לדון בכאן להקל ולומר שלא נאמרו דברים הללו אלא בדורות הראשונים שהיה מנהגם לעשות חותם בטבעות ולא היה האיש יוצא בטבעת בלא חותם כאשה, אבל בדורותינו שאחד האיש ואחד האשה מנהגן בטבעת שאין עליה חותם והוא תכשיט להם מותר האיש לצאת בו כדין טבעת שיש עליה חותם בדורות הראשונים, ושמא תאמר הואיל ונאסר בב"ד ראשון צריך ב"ד אחר להתירו, אינו כן שלא גזרו ב"ד על הטבעת אלא כך אמרו תכשיט מותר שאינו תכשיט אסור ומנו חכמים את אלו לפיכך אם ראינו שהוא תכשיט בדורות האחרונים מותר, וזו הקולא רחוקה בעיני כל שכן להורות בה, משום שאין נאה ולא מותר לאדם להתקשט בתכשיטין של נשים, לא הותר לו אלא של חותם מפני צרכו ושהוא נאה לו לנהוג כאדם חשוב הלכך אין הדורות משנין הדין הזה ואין ראוי להורות כן, אבל ראיתי מנהג בני אדם לצאת בטבעת ואין מוחה בידם ואף הגשמים יוצאות בהן והנח להם מוטב שיהיו שוגגות ואל יהו מזידות.

ובספר התרומה אמר שעכשיו במקומות הללו אין בהם רה"ר גמורה מפני שאין המבואות רחבים שש עשרה אמה ועוד שאין עובדים בהן ששים רבוא בכל יום הלכך לא נאסרו התכשיטין דליתא לגזירה דלמא נפקא בהו לרה"ר, ואלו דברי הבאי שחכמים גזרו בתכשיטין אפילו בחצר שלא תתקשט בהן ואין גזירתן בטלה עכשיו, ועוד דהא עיירות יש בעולם שבהן רה"ר גמורה ואין דברי חכמים במדינות לשעורין דודאי עולם כמנהגו נוהג, כך היה בימי רבותינו כפרים ועיירות בעולם שאין בהן רה"ר גמורה ומקומות שמבואותיהן רחבים שש עשרה אמה ויותר והן רה"ר, ולא שנו משנתנו דוקא בכרכים גדולים שבהן ששים רבוא, ועוד שזה המנין שהן נתלין בו לא מצינו בגמרא שיהא עיקר שלא יהא רה"ר אלא במקומות של ששים רבוא, ואע"פ שרש"י ז"ל מפרש כן בכמה מקומות אם היה אמת לא משתמיט בכל התלמוד ובפ"ק דמכילתין דתנינן רשויות דשבת לא משתמיט ותני כלום במנינא דגברי**).

גמרא הא דאמרינן בחוטי שער שאין חוצצין, בראשי הבנות שנינו לפי שאין שער ושער נקשר ונהדק לעולם והמים באין בהן אבל על גבי בשר או קשר אחר אין לנו, והא דאקשינן אדרב הווא למעוטי מאי ולא אמרינן רב הווא אדרבי יהודה קאי משום דאמר וכולן משמע דקאי נמי אאחריני, והא דלא אמרינן דרב הווא לאו למעוטי דצואר

(*) ע"י מ"ש רבנו לקמן ס"ב א'.

(**) ע"י משי"כ רבינו בזה בעירובין נ"ט א'

א מיי פֿי"ט מהלכות שבת הלכה ו סמ"ג לאוין סה טוש"ע אור"ח סומן שג סק"ד: ב ג מיי שם פֿי"ט הלכה י טוש"ע אור"ח סומן שג סק"ד:

פֿיליפּינען

שליטי הגבורים

א איבא פלוגתא בֿ לרש"י (ז. ד"ה עיר) עיר של זכב היינו טוש"ק ור"ת פי' (ד"ה זלג) שהיה כענין עטרה לראש שמותהין מחול לכל אלס חוץ מחתנים וכלות: ב בריי פֿי"ט מהל' שבת (ה"ה) פסק כרעיו זכב נראה דעת סמג לאוין סה (ס"ה) והרמ"ש (פי' ד) והטור א"ח ס' ש"ג המירו דלרוקתא ואסרו דלניסכא וכתב המפרשים (עין מורה"מ) כי אפילו למאן דשרי כלילא בכל ענין מטעם שאין יוצאה צו אלף אשה תשובה שאין דרכה לתלוץ אין להורות מחלף דכל תכשית שרי לאשה תשובה ללאת צו אלף הכא גבי כלילא היינו טעמא לפי שאין שאר נשים רגילות בהן אלף נשים תשובות הלכן שרי לדיראה אצל שאר תכשיטי נשים דכל הנשים רגילי בהו אפי' לאשה תשובה אסורי דלא פלוג רבנן:

עו

רבינו

וְלֹא בּוּזָג בּוּזָג שֶׁבְּצִוְאָרָה וְלֹא בּוּזָג שֶׁבְּכִסּוּתָהּ. דְּמִיִּמְחוּ כִּמְאֵן דְּלוּל לְמִיעֵנָה: [טז]: כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו. **נמסכת**

נדרים (ז):

[טז]: **בְּלִילֵא. על פדמסה היא קושרת מאון לאון: דאניסכא.**

שכולו טס של ^{נר}צצה

זהב **אניסכא דצר שנקר דהיינו זהב**

או כסף: כולִי עֵלְמָא דַּא פְּלִיגִי ^{ספ}

דאסור. דקין דמטוב גורמין דלמא שלפא וממחיל. ^והרצ אלפסי ז"ל פי' ניסכא חוט וכמו שכתב צהלכותיו: **בפירוש אמרת לן משמיה דרב בַּיָּאֵא שרי. אלמא דלאניסכא פליגי אצל דלרוקתא אפילו רצ מודה דשרי:**

קמרא שרי. ואסיקנא אפילו דלניסכא מידי דהוה לאצנט של מלכים: איבא מאן

חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחויא: ^וא"ל רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב כלילא שרי: אמרו ליה רבה אריבא ומטלע ^זומנו לוי הוה כדאמרינן לוי אחוי קידה ואטלע אתא לנהרדעא ודרש כלילא שרי וכן הלכתא. פירוש ניסכא ^ח (מ)חוט ^ט של כסף או של זהב) כלומר שהן חתיכות חתיכות ^ינקובות ומכניסין לתוכן חוט להעמידן. פירוש רוקתא בגוין ^י ממלית שאותן חתיכות קבועות על המטלית: אמר רב יהודה אמר רב ששת ^י קמרא שרי והוא

[טז]: **מותיב רבא הזוג והענבל חבור. פירוש,** כלומר הרי הם שניהם ככלי אחד מחובר בין לטומאה בין להזאה, וכל זמן שמחוברין מקבלין טומאה. ואם ניטל אחד מהם, העיקר טמא והטפל טהור, כדין ידות הכלים והסכינים שמקבלין טומאה וטהרה על גב אביהן, ואם ניטל זה מזה הכלי טמא והיד טהור. אף הענבל כידי הוא לזוג, ומקבל עמו טומאה וטהרה כל זמן שהוא מחובר לו.

ואם ניטל הענבל הענבל טהור והזוג טמא אף על פי שאבד הענבל לא חיישינן לחזרתו כמשהיה דאביי, וקשיא לרבי וכן תימא הכי קאמר אף על גב דלא מחבר כמאן דמחבר דמי משום דהדיוט יכול להחזירו, והוא שלא אבד ושניהם חיבור לטומאה וטהרה, אם כן הרי אף הענבל עיקר הכלי כמו הזוג, והוו להו שני כלים המשמשין מלאכה אחת כמספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני. וכל כי האי גוונא חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה, והכא קתני חיבור סתמא, דאלמא חיבורינן בין לטומאה בין להזאה. אלא אמר רבא, ואין להדיוט יכול להריקיש הזוג ע"ג כלי חרס. והזוג הוא העיקר והענבל טפלה לו. אעפ"י שניטל הענבל, טמא הזוג כדין כל הכלים שניטלו ידותיהן. והיינו דקתני בברייתא הזוג והענבל חבור. וה"ר שלמה פירשה בענין אחר.

[טז]: **אמר ליה רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב, בַּיָּלֵא שרי. פירוש** ולא קשיא דרב אדרב דנקטינן כרב אשי דמתני לקולא ודארוקתא שרי דאניסכא אסור, וכן הלכתא. והר"ף סתם דברים הללו ולא פירשם. נקטינן מהא שמעתא, שתכשיטי הזהב או הכסף שהם תקועים ומחוברים ברצועה או בכגד ומפורזין לכאן ולכאן, אשה יוצאה בהן כדין כלילא דארוקתא. ותכשיטין שהם כולץ של זהב ושל כסף אסורין באשה כדין כלילא דאניסכא וכעיר של זהב.

ובאיש בין כך ובין כך מותר, מידי דהוה אקמרא דאניסכא ואאבנט של מלכים. ולא חיישינן באיש דילמא שלף ומחוי, אלא משום דילמא נפיל, אבל באיש לא חיישינן לעולם דילמא שלף ומחוי מפני שהוא בן דעת, אבל לנשים וקטנים שדעתן קלה עליהם חיישינן. ומש"ה לא שרו [לקמן סו.] בני מלכים לצאת בגוין אלא באריג בכסותו. ומפורש טעם זה בתלמוד ירושלמי [פ"ו א], תכשיטין למה הן אסורין, ע"י שהנשים מחצניות הן, היא מתירן להראותן לחבירתה, והיא שכוחה והמלכת בהן ארבע אמות. והאש, ע"י שאינו שוחץ מותר. נשמעינה מן הדא, מעשה בר"ג ברבי שירד לטייל בתוך חצירו בשבת, ומפתח של זהב בידו, וגערו בו חביריו משום תכשיט. הדא אמרה העשוי לתכשיט אסור, העשוי לכך ולכך מותר, הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה, הדא אמרה אפילו

במה אשה פרק ששי שבת

[טז]. - [טז]:

דמוכח ^י מהכא שאפילו האיש אסור ללאת תכשיטין דחיישינן ליה ^{יא} נמי דלמא שלף ואחי לאחויי שלא כדצרי רצינו תס ז"ל (עירובין סט. ד"ה כיון) שכתבנו צמשתנו דהא לא שרינן קמרא הכל אלף מידי דהוה לאצנט של מלכים ^{יב} (ואו טלית מזהבצת) כלומר אין ^{יג} אדם עשוי להחיר אצנטו צרה"ר משמע הא לאו הכי אסור. ולא ראיא הוא דלפטר דהכא משום משוי ולא ^{יד} (ט)משוין שקלא וטריא דללמא למי שלא הורגל ללאת צו משוי הוא לפי שאינו עשוי אלף למי שמשמש מלכים שמזרז עזמנו לעזודתן ומנהג משמשי מלכי פרס לתגרו וכן הוזכר בספר (התרומה) ^{טו} (הערוין) (עך קמר) צמנו של רצינו שריא גאון ז"ל וזהו שאמר הכתוב (איוז יב, יח) מוסר מלכים פתח ויאסור אזור

[כז]. - [כז]:

ולא בּוּזָג שֶׁבְּצִוְאָרָה וְלֹא בּוּזָג שֶׁבְּכִסּוּתָהּ: ^אבעיר של זהב: מאי עיר של זהב אמר רבה בר בר חנה ירושלים דדהבא [טז]: כדעבד לה רבי עקיבא לדביתהו: כלילא ^ב רב אסר ושמואל ^ג שרי דאניסכא כולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי דארוקתא מר סבר גיסכא עיקר ומר סבר רוקתא עיקר ^ד רב אשי מתני לקולא דארוקתא ^ה כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי דאניסכא מאן דאסר ^ו דלמא משלפא ומחויא ואתיא לאיתויי ומר סבר מאן דרכה למיפק בכלילא אשה

חשובה ואשה חשובה לא שלפא ומחויא: ^וא"ל רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב כלילא שרי: אמרו ליה רבה אריבא ומטלע ^זומנו לוי הוה כדאמרינן לוי אחוי קידה ואטלע אתא לנהרדעא ודרש כלילא שרי וכן הלכתא. פירוש ניסכא ^ח (מ)חוט ^ט של כסף או של זהב) כלומר שהן חתיכות חתיכות ^ינקובות ומכניסין לתוכן חוט להעמידן. פירוש רוקתא בגוין ^י ממלית שאותן חתיכות קבועות על המטלית: אמר רב יהודה אמר רב ששת ^י קמרא שרי והוא במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר.

ואף על פי שנראה מן הירושלמי הזה שהוא אוסר אפילו באיש, יש לומר מתוך שהוא עשוי לכך ולכך בין לאיש בין לאשה, אסור לצאת בו בדרך קישוטו אחד האיש ואחד האשה אפילו לחצר, וכל שכן לרשות הרבים. אבל דבר שהוא מיוחד לתכשיט של איש, מותר לצאת בו אפילו לרשות הרבים, ולא חיישינן דילמא שלף ומחוי. וכן בטבעת שיש עליה חותם. וכן פסק הרב רבי שמואל הלוי הנגיד בטבעת שיש עליה חותם שמותר האיש לצאת בה אפילו לרשות הרבים בשבת, ונראין דבריו. ועוד אוסיף ביאור בזה במקומו.

וההוא עובדא דרבי יהודה נשיאה דנפק בחומרתא דמדושא במסכת מועד קטן בפרק מי שהפך את זיתיו [יב:], טבעת שאין עליה חותם היתה, ולחצר יצא בה. כדנתיא השירים והנומים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניתלין בחצר, והוא ברייתא מיתית הנת על ההוא עובדא. וההוא דנפק בחומרתא דמדושא בפרק דעם הנכרי [עירובין סט.], לרשות הרבים הוה. וטבעת שאין עליה חותם, לאיש אסור לצאת בה לרשות הרבים, ואם יצא חייב חטאת. ובפירוש רש"י מפרש לה להחיא, בטבעת שיש עליה חותם. ואם כן לא הוציאה האיש באצבעו דרך קישוטא, אלא בתוך ידו. ואין לשון דנפק מוכיח כן. ומההוא עובדא דבפרק מי שהפך את זיתיו, נראה לנו כפירושנו בחומרתא דמדושא שהיא טבעת שאין עליה חותם, שאלו היתה טבעת שיש עליה חותם אפילו לרשות הרבים היה מותר לצאת בה, כדאמרינן לא חיישינן באיש דילמא שלף ומחוי. ומדמייתינן על ההיא עובדא ההיא ברייתא דהשירים והנומים וכו' אלמא לרשות הרבים אסור.

ויש שפוסקין להיתר לצאת לחצר בכל הכלים, אחד האיש ואחד האשה. מההוא דרבי יהודה נשיאה דנפק בחומרתא דמדושא לחצר. לכן נראה להם שהלכה כרבי ענני בר ששון משמיה דרבי ישמעאל ברבי יוסי [לקמן סד:] דאמר הכל ככבול. ולא כן פסק הרי"ף ז"ל ואנו נוטין לדבריו. וההוא עובדא דר' יהודה נשיאה ל"ק ולא מידי, שיש לנו להקמיד דברי הרי"ף ולומר שלא אמר רב כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר, אלא בדברים כעין כבול ופאה, שאם יצא בהן לרשות הרבים אין חייבינן עליהן חטאת, והם הם שאסרו חכמים. אע"פ שאין סברא זו כדברי התלמוד ירושלמי שכתבנו, אין נראה מתלמודנו לאסור אלא בדברים שאם יצאה אינה חייבת חטאת, ובהנהוג איכא למיגזר בהו דילמא נפיק בהו לרשות הרבים. אבל דברים שחייבינן עליהם חטאת ביציאתן לרשות הרבים התורה אוסרתן, ולא גזרינן בהו דילמא נפיק בהו לרשות הרבים ומותר לצאת בהן לחצר.

מלחמת ה'

[לקמן קמז:] אמרת לן משמיה דרב משחא שרי אצל ר"ח חשש משום דרב אשי משני לפלוגתא דרב ושמואל והוה צתרא ודלוי וממחא ונהרעא דילמא דלרוקתא היו גם כן ראימי שם צפרק חצית שלא סקן הרצ ז"ל על רצ שמואל צר צר חנה אלף על סתם הגמרא ששוין רצ אסר ושמואל שרי וכן נמי אחר מסקנא דשמעתא האריך לפרש מהו נסכא ומנו רוקתא לקיים דצרי רצ אשי שהפריש צנייהם.

נסים

רש"י

כדעבד דה רבי עקיבא לדביתהו. לאשמו צמסת נדרים (ז.): בידיא. היא קושרתו על פדמסה מאון לאון יש מהן שטולו טס שקורין למ"א של זכב יש שעשו ממנו טויו עם הזהב: דאניסכא. טס העשוי כולו מניסכא דהיינו זהב או כסף דצר הנימך: דאסור. דמנו דחשיב מישינן דלמא שלפא ומחיל: דארוקתא. דלמא מאזינת צובת: וצאנדים טובות: ארוקתא דאית ביה עיקר. ולא חיישינן דלמא שלפא ומחיל דלא שצי: ומר סבר דאניסכא דאית ביה עיקר. ומיישינן דלמא שלפא ומחיל: בפירוש אמרת

לן. קודם חולטין ששכתת תלמודן: משמיה דרב כלילא שרי. א"כ מאי דלכא רב היינו צאנסינא אצל לא צלרוקתא דלרוקתא לכולי עלמא שרי: גברא רבה אריבא. לוי אריכא: קמרא. אצנט תשוב ויש שעושים אותו טס של זהב ויש שעושים אותו לצועה ומשצנא זהב ואצנים טובות קצועות צו:

הנהגות וצינונים
מבחינת יציאת מפרשים

(א) גיב צריך לפרש לדעת האלפסי דה"ק מר מר ניסכא עיקר כלומר דקא בדאניסכא היו עיקר תכשיט ושייך ביה דילמא שלפא ואסור אבל בארוקתא לא חיישינן ושירי ומר סבר דארוקתא נמי היו עיקר תכשיט כמו דאניסכא וחיישינן ביה דילמא שלפא ואסור וזה הוא ממש איפכא מפי' רש"י דלמ"ס ניסכא עיקר אסור ולמ"ס ורוקתא עיקר שרי ואפשרי יש לתמוה בהיאך יעלה על הדעת דארוקתא שהיא הרצועה דאית ביה היא העיקר ולא הכסף והזהב ואבנים טובות שעל הרצועה ודויק (ביח): (ב) גי' ד"ח מר סבר: (ג) מן תי' ומנו עד כדי' אתא כ"ז מוקף וגיב הגה היא (כ"ה): (ד) גיב לשון הערוך ניסכא חוט מלשון מסכת (ביח): (ה) ד"ח מ"ז: (ו) גיב חוט כלומר שהן חוביות חתיכות של כסף או של זהב נקובות ומכניסין כצ"ל והשאר נמחק (ביח): (ז) תוי"ז (א"י): (ח) ורוקתא מטלית כגון שאותן חתיכות. כצ"ל (פ"ש): (ט) אמר רב יהודה אמר רב קמרא שרי. כצ"ל ותימא ששש מוקף (פ"ש): (י) עי' רמב"ן גז. ד"ה עוד פיר'ת: (יא) צ"ל ביה (ד"ח): (יב) גי' מהר"ם: (יג) כלומר שאין כצ"ל (שט"ק כ"י): (יד) גיב הוא שקלא כצ"ל והשאר נמחק (ביח): תוי"ז וגיב וליבוי שקלי כו' (א"י) וא"ה בדפוס שהיה לפניהם לא היה חביבת משייר שבמוקף: (טז) גי' ד"ח: (טז) גי' ד"ח:

האם גזרו גם באיש - ודין טבעת באיש

תלמוד ירושלמי שבת פרק ו' הלכה א'

תכשיטין למה הן אסורין אמר רבי בא על ידי שהנשים שחצניות והיא מתרתן להראותן לחבירתה והיא שכיחה ומהלכת בהן ארבע אמות

רבי אינייני בר סוסיי אמר משום ר' ליעזר כל מקום שאמרו לא תצא ואם יצתה חייבת חטאת אסורה לצאת בו בחצר כל מקום שאמרו לא תצא ואם יצתה אינה חייבת חטאת מותרת לצאת בו בחצר רבי בא בר כהן בשם רב ששת מתניתא אמרה כן ובכבול ובפיאה נכרית בחצר רבי לייא בשם רבי שמעון בר חייא אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר והאיש על ידי שאינו שחוץ מותר נשמענה מן הדא רבן גמליאל בר' ירד לטייל בתוך חצירו בשבת ומפתח של זהב בידו וגערו בו חביריו משם תכשיט הדא אמרה העשוי לשם תכשיט אסור הדא אמרה עשוי לכך ולכך הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצתה אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו בחצר

רש"י דף ס"ב עמוד א' ד"ה אמר עולא.

חידושי הרמב"ן דף נ"ז עמוד א'

חידושי הר"ן דף נ"ז עמוד א' והוא פירוש על דברי הרמב"ן

עוד כתבו בשם ר"ת ז"ל דהנך תכשיטין דאסירי משום דילמא שלפא ומחויא דוקא בנשים הוא דחיישינן להכי לפי שדעתן קלה עליהן להתפאר בתכשיטיהן אבל באנשים דלא עבדי הכי שרי ויש ראייה לדבריו בירושלמי דפרקין דאמרין התם תכשיטין למה הן אסורין א"ר בא על ידי שהנשים שחצניות הן והיא מתירתן ומראתן לחברתה והיא שכחה ומהלכת בהן ארבע אמות והרי זה מפורש כדברי ר"ת ז"ל

ואע"פ שאמרו שם במקום אחר ר' חייא בשם ר' שמעון בר' חייא אפילו שאמרו לא תצא ואם יצאתה אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בה לחצר ושיילינן עלה והאיש על ידי שאינו שחוץ מותר ומהדרין נשמענה מן הדא מעשה ברבן גמליאל ברבי שירד לטייל בתוך חצירו ומפתח של זהב בידו וגערו בו חביריו משום תכשיט הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה ומשמע לכאורה מהא דתכשיטין אסורין אף לאיש ושלא כדברי ר"ת ז"ל ולפי זה תהיה סוגיא זו חולקת על אותה מימרא של ר' אבא שהזכרנו

אלא שבא הרמב"ן ז"ל ולמד דאיכא למימר דלא פליגי משום דהכא הכי קאמרין דהא חומרא יתירא דעבדינן לומר שאפי' דברים שלא נאסרו ברשות הרבים אלא משום שבות שיהו אסורין בחצר דנימא דוקא באשה שהיא שוחצת אבל באיש שאינו שחוץ דברים שהן אסורין לו משום שבות ברשות הרבים שיהיו מותרין לו בחצר או דלמא לא שנא ועלה אמרי' נשמענה מן הדא דרבן גמליאל ירד לטייל בחצרו ומפתח של זהב בידו כלומר שהיה נושא אותו באצבעו לתכשיט בטבעת וגערו בו חביריו משום תכשיט כלומר שאלו לא היה תכשיט היה מותר לטייל בו בחצר דליכא למיחש שמא יצא בו אבל לפי שהי' תכשיט

גערו בו לפי שהדבר קרוב שיצא בו לרה"ר ואלו יצא בו היה אסור בדבר אפילו אם תמצא לומר שלא נאסר תכשיט לאיש וטעמא דמילתא משום דהכא כיון שיש שם מפתח שהוא צריך לו איכא למיחש שמא יצטרך לו ויוציאו מאצבעו ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים אבל לעולם תכשיטין מותרין לאיש :

חידושי הרשב"א דף נ"ט עמוד ב'

איכא דאמרי דאנסכא ואמר רב ששת מידי דהוה אאבנט של מלכים. מכאן הביא רבינו תם ז"ל ראייה דלא אסרו תכשיטין באיש אלא באשה, שהרי קמרא דאנסכא תכשיטין הוא וקא שרי ליה משום דהוי אאבנט של מלכים, והיינו נמי דבמתניתין לא איירי אלא בתכשיטי נשים, אלא דאיכא למימר שדברו בהווה דדרך הנשים להתקשט ואין האנשים מתקשטים, ועוד ראייה מדקאמרינן לקמן (ס"א א') גבי קמיע מומחה ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת, אלמא שיר וטבעת עצמן שרי, ונראה לי דאין זו ראייה דאילו היה מותר לקשור בשיר ובטבעת היו טפילה לקמיע ושרי מידי דהוה אצלוחית של פליטון (ס"ב ב').

אבל בירושלמי מפורש כדבריו דגרסינן התם (ה"א) תכשיטין למה הן אסורין אמר רבי אבא על ידי שהנשים שחצניות היא מתרתן להראותן לחברתה והיא שכחה ומהלכת בהן ארבע אמות

ואע"פ דאמרו התם בירושלמי במקום אחר והאיש על ידי שאינו שוחץ מותר, נשמענה מן הדא מעשה ברבן גמליאל ברבי שירד לטייל לתוך חצרו ומפתח של זהב בידו וגערו בו חבריו משום תכשיט, הדא אמרה עשוי לתכשיט אסור, הדא אמרה עשוי לכך ולכך אסור, הדא אמרה אחד האיש ואחד האשה, הדא אמרה אפילו במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת אסור לצאת בו לחצר, דאלמא אפילו באיש גזר, איכא למימר דפליגא אההיא דרבי אבא ובשל רבנן הלך אחר המיקל, ועוד דפשטא דמתניתין ושמעתא דגמרינן הכין דייקי, הלכך באיש מותר

והא דאמרינן לקמן (ס"ב א') גבי טבעת שיש עליה חותם ושאין עליה חותם וחילופיהן באיש, לאו אחיוב חטאת ופטור אבל אסור קאי, דנשמע מינה דטבעת שיש עליה חותם באיש פטור אבל אסור, אלא אחיוב חטאת בלחוד קאי, כלומר חילופיהן באיש דכשאין בה חותם הוי משוי וחייב חטאת אבל כשיש עליה חותם הוי תכשיט והלכך מותר ואפילו לכתחלה, וטעמא משום דאנשים דעתם מיושבת עליהם ואינם מתפארים להראות תכשיטיהם כנשים

ואי קשיא לך הא דתנן לקמן (ס"ו ב') ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה, ואוקימנא בגמ' באריג בכסותו, הא לאו הכי אסור, י"ל דמתניתין בקטנים שדעתן קלה עליהן כנשים אבל גדולים אפילו אינו ארוג בכסותן שרי, ומאי כל אדם קטני כל אדם, אבל בירושלמי (ה"ט) אמרו מהו כל אדם הכל במשמע בין גדולים בין קטנים, ולפי זה י"ל דטעמא דזוגין משום דחיישינן דלמא מחכו עליהו ואתי למישלף ולאתויי, וכן התיר הנגיד ז"ל בתכשיטי אנשים.

אבל רבינו האיי גאון ז"ל ורבינו חננאל ז"ל אסרו, וכך אמרו והדין כך הוא שיהא האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם והאשה בטבעת שאין עליה חותם מפני שתכשיט הוא להם וכל תכשיט שרי, אלא מפני גזירה דרבא דאמר (ס"ב א') פעמים שהאשה נותנת לבעלה והאיש נותן לאשתו לפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה לצאת בין בטבעת שיש עליה חותם בין בטבעת שאין עליה חותם אחד האיש ואחד האשה

והוא מן התימה שלא נאמרו לקמן דברי רבא אלא לתרוצה למתניתין דקתני בטבעת שיש עליה חותם חייב חטאת, ואמרינן בגמרא דאיש כשאין עליה חותם חייב חטאת ואקשינן והא הוצאה כלאחר יד הוא, ופריק רבא דלאו כלאחר יד הוא להם דפעמים שהאיש נותן לאשתו להניח בקופסא והאשה נותנת לבעלה להוליכה לאומן והן נושאים באצבע, ולא בא רבא לאסור שאין עליה חותם באשה ושיש עליה חותם באיש מההוא טעמא, ועכשיו שלא הוזהרו בכך בין אנשים ואפילו נשים, הנח להן לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין.

חידושי הריטב"א דף נ"ז עמוד א'

ועוד אומר ר"ת ז"ל שלא חששו חכמים לכך אלא באשה שהיא שחצנית ורוצה להתפאר לחברותיה ושלפא ומחויא, אבל האיש כל שהוא תכשיט לו מותר לו לצאת בו לכתחלה דליכא למיחש דילמא שליף ומחוי, וכן אמרו בירושלמי (ה"א) תכשיטין למה אסורים אמר ר' בא מתוך שהנשים שחצניות היא מתירתו ומראתו לחברתה והיא שכוחה ומהלכת בו ארבע אמות, וא"ת והא אמרינן בגמרא (ס"ו ב') ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה ואוקימנא בגמרא בארוג בכסותו ודברי הכל הוא הא אם אינו ארוג בכסותו אסור דילמא שליף ומחוי, י"ל דהתם בתינוקות שהם שחצנים, אי נמי דהתם להכי בעינן ארוג שאם אינו [ארוג] הוה ליה משוי אליבא דרבנן, ודלא כמאי דס"ד מעיקרא דאוקימנא כר"ש דאמר כל ישראל בני מלכים ויוצאים בזוגין,

וא"ת והא לקמן (ס"ב א') גבי טבעת שיש עליה חותם שאם יצאת בו האשה חייבת חטאת אמר עולא וחילופיהם באיש, ומשמע דהכי קאמר דאשה בטבעת שיש עליה חותם חייבת חטאת וכשאין עליה חותם אינה חייבת חטאת אבל לא תצא משום דשלפא ומחויא, וחילוף באיש דבטבעת שאין עליה חותם חייב חטאת ובטבעת שיש עליה חותם שהיא תכשיט לו לא יצא ואם יצא אינו חייב חטאת, דאלמא אף באיש [חיישינן דילמא שליף ומחוי, וי"ל דלא נאמר וחילופיהן באיש אלא לענין] חיוב חטאת שהאשה חייבת על טבעת שיש עליה חותם והאיש חייב על טבעת שאין עליה חותם, אבל טבעת שיש עליה חותם יוצא בה האיש לכתחלה

ג. דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה

הרא"ש פרק ששי סימן י' מהירושלמי הנ"ל

בעל המאור דף כ"ז מדפי הרי"ף ד"ה אמר

חידושי הריטב"א דף נ"ז עמוד א'

וק"ל מהא דאיתא בירושלמי (ה"א) מעשה ברבן גמליאל שהיה מטייל בחצרו ומפתח של זהב בידו פירוש שהיה עשוי מפתח של זהב בטבעת שבידו וגערו בו חביריו משום תכשיט, ואמרינן הדא אמרה העשוי לזה ועשוי לזה אסור, פירוש כי העשוי לתכשיט ולתשמיש כגון טבעת זו שיש בה מפתח שהוא תשמיש לפתוח בו תיבה אסור לצאת בו כשאר תכשיטים דילמא שליף ומחוי, והדא אמרה אחד האיש ואחד האשה, פירוש שאף האיש אסור לצאת בו כמו האשה, והדא אמרה אפי' במקום שאם יצאה אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בחצר, אלמא האיש אסור בתכשיט [כמו] האשה,

י"ל דהתם בתכשיטין השוין באיש ובאשה דכיון שנאסרו על האשה נאסרו על האיש, אבל תכשיטים שאינם נוהגים אלא באיש לא גזרו בו דילמא שליף ומחוי, וכן הסכימו רבותינו בעלי התוספות ז"ל וכן דעת מורי הרב ז"ל.

ד. העשוי לתכשיט ולתשמיש

הרא"ש פרק ששי סוף סימן י'

שו"ת הרא"ש כלל כ"ב סימן י"א

וששאלת: בני אדם היוצאים במפתחות בשבת והן קשורין ברצועות שבחגורות שבמתניהם ולעולם אין זזין משם אם מותר לצאת בהם מאחר שאין זזין משם. ולעולם אם נאמר כל המחובר לדבר הרי הוא כמוהו. דע כי הוא משוי ואסור כיון שאינו צורך לבישה ואינו תכשיט משוי הוא ואסור. ויותר מזה ראיתי שאסרו רבותינו ז"ל באשכנז ובצרפת שהיו עושין בסוף החגורה בתחלת עשייתה מפתח של נחשת יפה כעין תכשיט ואסרוהו להם.

ה. חילוק רשויות

רמב"ם הלכות שבת פרק י"ט הלכה ח' ומגיד משנה, הגהות מיימוניות הלכות שבת פרק י"ט הלכה ה' אות ו'

מסכת מנחות דף ל"ו עמוד ב'

רב חסדא ורבה בר רב הונא מצלו בתפילין באורתא. ומי אמר רבה בר רב הונא הכי והא אמר רבה בר רב הונא ספק חשיכה ספק לא חשיכה לא חולץ ולא מניח הא ודאי חשיכה חולץ התם בערב שבת איתמר. מאי קסבר אי קסבר לילה זמן תפילין שבת נמי זמן תפילין

תוספות מנחות דף ל"ו עמוד ב' ד"ה אי קסבר

וא"ת מכל מקום חולץ כדאמרינן בפ' במה אשה (שבת דף סא.) גמרא ולא בתפילין דאפי' למאן דאמר שבת זמן תפילין לא יצא דלמא מיפסקן ואתי לאיתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים ומיהו לרבי ענני בר ששון דאמר בפרק במה אשה יוצאה (שם דף סד:) בכבול לא אסרו אלא ברה"ר אבל בחצר שרי ניחא דהכא בחצר ור"ת פוסק כרבי ענני אבל לרב דאמר כל שאסרו חכמים לצאת לרה"ר אסרו לצאת לחצר קשה

ואין לומר דמודה רב בבית דשרי דהא אמרינן בריש כירה (שם מו.) השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלים בחצר ואמר עולא מה טעם הואיל ואיכא תורת כלי עליהם ואם היו ראויין להתקשט לא היה לומר טעם (דמשמע) דשרי לטלטל משום תורת כלי אע"ג דלא חזי בשבת דמדמי ליה התם לשרגא דנפטא

וי"ל דמודה רב דתפילין דשרי בחצר דלא אסירי אלא ברה"ר דלא דמי לשאר תכשיטין דגזר רב בחצר דלמא מישתלי ואתי לאפוקי לרה"ר אבל תפילין כיון דעשוין למשמש בתפילין מידכר דכיר ליה כדאמר בפ"ק דשבת (דף יב.) גמרא לא יצא החייט במחטו דאמר שמואל יוצא אדם בתפילין עם חשיכה מ"ט כיון דאמר רבה בר אבובא חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה ושעה הלכך מידכר דכיר להו

וא"ת אם כן כי אמר רב (שבת דף סד:) כל שאסרו חכמים לצאת לרה"ר אסור לצאת לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית הוה ליה למימר נמי חוץ מתפילין וי"ל דלא מיירי רב אלא בתכשיטין ועוד משום דלמאן דאמר שבת לאו זמן תפילין הוא לא שייך למימר חוץ מתפילין

חידושי הרמב"ן דף ס"ד עמוד ב'

הא דאמרינן כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר לאו דוקא חצר אלא אסור ללבשן אפי' בבית כלל וכל שאסרו חכמים היינו בין אותן שאמרו אינו חייב חטאת בין אותן שאמרו חטאת ובלבד דרך מלבוש דכיון דלבוש בהן בבית חוששין שמא יצא בהן לשוק שאין דרך לפשוט ושוכח ויוצא הוא וליכא הכא למימר היא גופה גזירה בשאינו חייב חטאת ואנן ניקום ונגזור בית וחצר אטו רה"ר דהא אמרן בתכשיטין שהוא לבוש אין דרך לפשטן והיינו דאמרינן בפ' כירה (מ"ו ב') השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלים בחצר ואמר עולא מה טעם הואיל ואיכא תורת כלי עליהן אלמא אסור ללבשן בין בבית בין בחצר והיינו דאמרינן דשרינן כבול שלא תתגנה על בעלה והיינו בבית ומיהו אלה ורומח ביד בחצר מותר דהא לאו דרך מלבוש הוא וטלטול בעלמא הוא וכלים הללו נמי לצורך מיטלטלין הן והכי איתא נמי לקמן בדוכתה

ושמא נאמר דבבית מותר ולא אסרו אלא בחצר דדיירי בה רבים ודמי לרה"ר ושלפא ומחוייא התם ואיכא לא תתגנה על בעלה [נ"א בביאה] דחזי לה בחצר שאלו ברשות הרבים אינו רואה אותה ומה שאמרו הרי הן ככל הכלים הניטלים בחצר לומר דאע"ג דלא חזו התם ללבישה ואף להכניסן לבית בידו לא חזו כשאינה מעורבת ניטלין הן בחצר משום דחזו לכסויי מאני

וראיתי לר' משה הספרדי ז"ל שפי' אסור לצאת בהן לחצר בשאינה מעורבת אבל למעורבת מותר ואין צריך לומר בבית וק"ל אם כן אפילו בחצר שאינה מעורבת ראויין הן ללבישה שם כשם שראויין לכסויי מנא שהרי מותר לטלטל בכולה ולא אסור אלא לצאת בהן מבית לחצר מפני שאסור להוציא כלום דרך טלטול מבית לחצר או עבדין כעין גזירה דילמא שלפא ומחוייא ומפקא להו ביד מבית לחצר ועוד דלא נהיר דחצר סתם לאו שאינה מעורבת משמע

עבודת הקודש לרשב"א בית נתיבות שער ג' סימן ב'

אות קי) כשהתירו לטלטל בהן כלים ששבתו בתוכן לא התירו אלא דרך טלטול, אבל דרך מלבוש כל שאסרו לצאת בו לרשות הרבים בין משום משאוי שיש בו חיוב חטאת בין משום תכשיטין שהאשה חולצת ומראה לחברותיה ופטור אבל אסור, אסור לצאת בהם בחצר שאינה מעורבת שמא ישכח ויצא בהן בחוץ, אבל לטלטל מותר. ולפיכך השירים והנזמים והטבעות מותר לטלטלן בחצר שאינה מעורבת, אבל ללבושן שם אסור. ולא התירו אלא כבול ופיאה נכרית כדי שלא תתגנה על בעלה.

חידושי הריטב"א דף ס"ד עמוד ב'

אמר רב כל שאסרו חכמים לצאת לרשות הרבים אסורה לצאת לחצר יש שפירשו דלחצר שאינה מעורבת קאמר דדמיה לרשות הרבים דאילו בחצר המעורבת ליכא למיגזר כלום ואחרים פירשו דסתמא אסור ואפי' לחצר המעורבת משום דמילתא דרגילה ושכיחא הוא דאי שרית שתתקשט בהם בחצר שתצא לחוץ כדרכה ולא רמיה אנפשה והכין מסתבר דאי ס"ד מותר להתקשט בהם בבית ובחצר למה הוצרכנו לומר (לעיל מ"ו ב') שהם ככל הכלים הניטלים בחצר ולמה הוצרך עולא לפרש הטעם מפני שיש תורת כלי עליהם אלא ודאי בכל מקום אסור להתקשט בהם ואפי' בחצר המעורבת

ודעת מורי הרב ז"ל דלא אסרו אלא בדברים שאם יצאת אינה חייבת חטאת דאילו בדברים שיש בהם חיוב חטאת שפיר מיזדהר ולא גזרו אטו רשות הרבים וכן כתבו קצת המפרשים ז"ל ואינו נכון בעיני דהא תנא בתר דקתני דיני חיוב חטאת ודיני איסורא דרבנן קתני הא דפאה וכבול בחצר לאשמעין דכולהו אידך אסירי אפי' בחצר ובירושלמי (ה"א) אמרו גבי ההיא דר"ג שיצא לטייל בחצרו ומפתח של זהב בידו וכו' הדא אמרה אפי' במקום שאמרו לא תצא ואם יצאת אינה חייבת חטאת אסורה לצאת בו לחצר ע"כ ומדקאמר אפי' מכלל דכל שכן בדברים שיש בהם חיוב חטאת שאסור לצאת בהם לחצר

רב עניני בר ששון משמיה דר' ישמעאל אמר הכל ככבול ופרכינן עלה ממתני' ואוקימנא דאיהו דאמר כר' ישמעאל ברבי יוסי דפליג אמתניתין. ודעת הגאונים ז"ל דלית הלכתא כר' עניני בר ששון דהא סתם מתני' אזלא כרב וק"ל כסתם משנה

הרא"ש פרק ששי סימן י"ג

דיני התכשיטים בזמן הזה

חידושי הרמב"ן דף נ"ז עמוד א' ד"ה יש לדון

חידושי הריטב"א דף ס"ד עמוד ב'

וקשיא להו לרבנן ז"ל על מה סמכו הנשים לצאת בתכשיטין לרשות הרבים דהא בכולם אסורה לצאת כדתנן בהדיא ור"ת היה אומר שסמכו בזה משום דהלכה כרב עניני דבשל סופרים הלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דלא כותיה אשכחן לרב דאמר במסכת גיטין (ל"ז ב') נאמן אדם לומר פרוסבול היה לי ואבד והילכתא כותיה ואע"ג דאיכא סתמא דפליגא עליה וכיון דקי"ל כרב עניני שהכל ככבול ומותר לצאת בהם ואפי' לחצר שאינה מעורבת הוא הדין לכרמלית ובזמן הזה אין לנו שום רשות הרבים [לפי] שאינו רחב י"ו אמה ולא מכוון משער לשער

ואין דברים אלו מחוורים לר"י ז"ל דהתם הילכתא כרב משום דסוגיא דשאר אמוראי בתראי רהטה כוותיה אבל הכא היכי דחין סברא דרב וסתם מתני' ועוד דדילמא אף רב עניני לא התיר אלא לחצר שאינה מעורבת אבל לא לכרמלית דאע"ג דקתני מתני' איסורא בכבול ופאה נכרית לרשות הרבים דילמא הוא הדין לכרמלית דבדוכתי טובא השוה חכמים דין כרמלית לרשות הרבים וכדאמר אביי בפ"ק (י"א ב') גבי הא דתנן לא יעמוד אדם ברשות הרבים אמר אביי דכרמלית היא היא כרשות הרבים ורבא התם פליג משום דאפי' ברשות הרבים ליכא למיחש כולי האי שמא יוציא הכלי לחוץ ולענין הצלה דדליקה (לק' קט"ז ב') אשכחן לר' יהודה בן בתירא דשרי להציל לחצר שאינה מעורבת ולא שרי לכרמלית

ולענין מה שנהגו הנשים לצאת בתכשיטים שלא כדין נהגו אלא דהנח להם לישראל מוטב שיהו שוגגים ואל יהו מזידיים ואם באנו למחות בידם לא ישמעו לנו א"נ דלא אסרו רבנן אלא בנשים שבאותו הדור שהיו שחצניות וכדאיתא בירושלמי (ה"א) אבל בזמן הזה שאין רגילות כלל למישלף ואחוויי לא שזו לא היתה גזירה דרבנן עד שיהא צריך מנין אחר להתירו אלא איסור הוא שאסרו לפי הזמן וכן שדר הגאון רב שלום ז"ל בתשובה ועוד אומר רבינו ברוך ז"ל דאפשר שלא אסרו חכמים אלא לדידהו דהוה להו רשות הרבים דאורייתא אבל לדידן דלית לן רשות הרבים וליכא חשש איסור תורה לא גזרו כלום וכתבו בתוספות האחרונות כי הרבנית אשת רבינו יהודה ז"ל היתה אומרת כי בעלה היה אוסר לה וגם השר מקוצי ואחיו ז"ל היו אוסרים לנשותיהם ואפי' לדברי המתירים דוקא דברים שאיסורם מדרבנן דילמא שלפא ומחויא אבל דברים שיש בהם משום משוי לדברי הכל אסורים אף בזמן הזה ע"כ

וחזינן ברוב המקומות שנהגו האנשים לצאת בטבעת שאין עליה חותם ואילו לעיל אמר עולא וחלופיהם באיש למימרא דטבעת שאין עליה חותם אם יצא בהם האיש לרשות הרבים חייב חטאת אבל י"ל שלא אמר עולא אלא לפי דורם שלא היו רגילים האנשים בחול אלא בטבעת שיש עליה חותם אבל בזמן הזה שאין רגילין אלא בטבעת שאין עליה חותם הרי הוא תכשיט ונוי גמור שאין בדברים אלו אלא כפי מנהג כל מקום ומקום וכדתנן (לק' ס"ה א') ערביות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם וכו' מ"ר ז"ל

חידושי הר"ן דף נ"ז עמוד א'

וע"פ סברא זו יש מי שאומר שעכשיו יוצא האיש אפילו בטבעת שאין עליה חותם דאע"ג דאמר' בגמ' (ס"ב א') אמר עולא וחלופיהן באיש כלומר דמאי דמשמע ממתניתין דטבעת שאין עליה חותם תכשיט

לאשה מדקתני עלה ואם יצאתה אינה חייבת חטאת וטבעת שיש עליה חותם משוי הוא לה כדקתני ואם יצאתה חייבת חטאת הוי חילופיהן באיש דטבעת שיש עליה חותם תכשיט הוא לו ושאין עליה חותם משוי הני מילי לפי דורם שלא היו האנשים רגילים בטבעת שאין עליה חותם וכיון שלא היו רגילין בו אפילו בחול היו עוברין משום לא ילבש גבר שמלת אשה אבל עכשיו שנהגו בו הרי הוא להם תכשיט ובין בחול בין בשבת שרי כשתמצא לומר שלא נאסרו תכשיטין לאיש כדברי ר"ת ז"ל אלא שיש חולקין עליו וכמו שיתבאר בגמרא בס"ד

אבל קשה הדבר על מה סמכו בדורות הללו שהנשים יוצאות לרשות הרבים בטבעת שאין עליה חותם והרב בעל התרומה ז"ל מלמד עליהן זכות לפי שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה משום דבעינן שיהו המבואות מפולשין ורחבים שש עשרה אמה ושיהו ששים רבוא עוברין שם בכל יום לפיכך כיון שאי אפשר לבא לידי איסור תורה לא גזרינן דילמא שלפא ואתי לאתויי והך סברא לא מחוורא שלא מצינו שהזכירו חכמים ברשות הרבים דבעינן שיהו עוברין שם ששים ריבוא בכל יום ואע"פ שרש"י ז"ל מפרש כן בהרבה מקומות אם איתא אי אפשר דלא לישתמיט תלמודא לאדכורי הכי בחדא דוכתא ועוד שחכמים סתם אסרו ולא נתנו דבריהם לשעורין לחלק בין כפרים לעיירות גדולות אלא שעכשיו שנהגו בכך ולא ישמעו למי שימחה בידם בכיוצא בזה הנח להו מוטב שיהו שוגגות ואל יהו מזידות :

רמב"ם הלכות שבת פרק י"ט הלכה ג' וד'

מגיד משנה הלכות שבת פרק י"ט הלכה ד'

§

[ג] היה הולך והגיע לאמת המים וכו' עד כדי שלא יבא ידי פחיתות. נסוף פרק אלו קשרים (ק"ג):

[ד] היה הולך לדבר מצוה וכו' עד אבל במנעול מותר דלא נפיק. פרק בתרא דיומא (ע"ז ע"ח). ואיננו לן רב אלא תלמיד

מהו ולא איפשיטא וכתבו הר"ף (א): והרא"ש (סי' ה) דנקטינן לחומרא ולכן לא הזכירו רבינו דממילא משמע דאסור שהרי לא החיר אלא להקביל פני גדול ממנו: ומה שכתב שהטעם שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו הוא כדי שיזכור ולא יבא ידי פחיתות. כן כתבו שם הרא"ש (סי' ד) והר"ן (א: ד"ה ע"ג) אבל רש"י פירש שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו להגביה שפת חלוקו על זרועו דאין נראה כמלבוש אלא כנושאה על כתפו ואמר מר (שבת קמ"ו). היוצא בטלית מקופלת על כתפו בשבת חייב. ובחילוק מן מנעל לסנדל פירש רש"י (יומא ע"ח. ד"ה סנדל-מאי) דסנדל אינו יכול להדקן ולקשרו יפה כרגלו כמות מנעל:

[ה] ודע דגמרא (יומא ס"ט) שרי להולכים לדבר מצוה לחזור ולעבור צמים כדי שלא תהא מכשילן לעמיד לנא:

[ו] ותו שרי להולך לשמור פירותיו לעבור צמים ורבינו השמיטם כאן וסמך על מה שכתבנו בסיומן תרי"ג (שי"ט). לגבי יוס הכפורים ששם הוא עיקרם נגמרא: וכתב עוד שם שההולך לשמור פירותיו לא החירו לו לעבור צמים בחזרתו ודבר של טעם הוא דהא לא שייך למימר ביה כדי שלא תהא מכשילן לעמיד לנא ומכל מקום החירו לו לעבור כדי לילך לשמור פירותיו דשמירת ממונו לא הו' דבר הרשות לגמרי:

[ז] ויש כלים שמנעו חכמים לצאת בהם וכו' זה הכלל בדבר היוצא בדבר מתכשיטין וכו'. מדברי הרמב"ם נפרק י"ט (ה"ה) ונלמד מתוך דברי הגמרא פרק גמא אשה יוצאה מתוך הדינים שיצאו בסמוך:

צמים כנ"ל פשוט והכי משמע להדיא מלשון רבינו שכתב ומוטב דלילוג אפילו יקיף אפילו אינו לדבר מצוה כל שכן לדבר מצוה וכן נראה ממה שכתב מהרש"ל צבאוריו לסמ"ג דין הדש (לאין ספק, טו ע"א). אלא דהר"ם בהגהתו שלחן ערוך בהלכות יוס כפורים סימן תרי"ג (ס"ח) כתב כל מקום דמותר לעבור צמים אפילו היה לו דרך שיכול להקיף ביצעה מותר לעבור דלמעט צהלון עדיף טפי עכ"ל וכתב כן על פי אור זרוע (ח"צ סי' רע"ו) דסבירא ליה דכיון שהחירוהו לעבור צמים על ידי שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו שז' אין כאן אסור ואיכא לחוש דמפי' צהלונ' ואין דוחין הא מפני הא וכבר הורה זקן כאן: באן קינר רבינו צהלונ' דינים אלו לפי שסמך על מה שכתב בסיומן תרי"ג ששם הוא עיקרם נגמרא:

דרכי משה

(א*) עיין לקמן סימן תרי"ג (שי"ט). ובד"מ אות ד' מדין זה:

דרישה

[ו] או פני מי שגדול ממנו בחכמה כו'. כתב בית יוסף ואיכא לן רב אצל תלמיד מהו ולא איפשיטא וכתבו הר"ף והרא"ש דנקטינן לחומרא ולכן לא הזכירו רבינו דממילא משמע דאסור שהרי לא החיר אלא להקביל פני גדול ממנו עד כאן. ולקמן סימן (תק"ג) [תרי"ג] כתב רבינו דין זה עיין שם: עוד כתב שם דגם בחזרה מותר לו לעבור צמים כדי שלא תהא מכשילן לעמיד לבא ותו שרי להלך ולשמור פירותיו ולעבור במים כו' עיין שם: **[ז]** יבוא לעבור בה. אפשר לומר דאם אפשר לו להקיף דאסור לעבור בה:

הגהות והערות

כ' בכתב יד פאריז, שמתענגים בו מותר, ותיבת לראותו ליתא: כאן עיין בב"ח סימן תרי"ג סעיף ח' במה שרייך בדעת הטור וגם כתב שם דלענין מעשה נראה לו להחמיר, ובספר תהלה לדוד כתב דנראה דדווקא התם דאיכא נמי איסור רחיצה ביום הכיפורים החמיר אבל בשבת הסכים לרמ"א ז"ל ועיין שם:

ואלו הוואה כללחר יד הוא וכו' נראה דסבירא ליה להר"ף דלחמט
 התחובה צבד נחא ליה דננקובה חייב חטאת באשה ובאינה נקובה
 חייב חטאת באיש ושפיר הויה דרך הוואה בכך אף באיש בתחובה
 צבדו כיון דאין דרך להוציא מחט יחידה בידו פן תשמט מידו אלא
 מוציאה תחובה צבדו ודכדך שכתבתי בסוף סימן רנ"ב (סעי' יא ד"ה
 כח) צמוציא תפילין בראשו אי נמי המתעטף צניעית ומוציאין בכנף
 צבדו ולא פרכיין והא הוואה כללחר יד הוא אלא אטבעת שאין דרך
 הוואתה בחול באצבע אלא בידו ולהכי משני רבא פעם שאדם נותן וכו'
 כנ"ל דעת הר"ף והיא דעת הרמב"ם בפרק י"ט. **אב"ל** הרא"ש
 ושאר מפרשים הקשו עליו כמו שהביא בית יוסף ומסקנתם כפירוש
 רש"י בדמחט התחובה צבדו באיש פשיטא דהוואה כללחר יד הוא
 באינו חומן לכולי עלמא ואם יאא פטור בין נקובה בין אינה נקובה ולא
 קאמר רבא דחייב חטאת באיש אלא בטבעת שאין עליה חותם אבל אם
 יש עליה חותם פטור אבל אסור דאף על פי שהוא תכשיט לאיש איכא
 איסורא דרבנן לרש"י וכן הסכים הר"ן [ד*] דהכי משמע בסוגיא.
 אבל לרבינו חם ליכא איסורא באיש ביש עליה חותם דכיון שהוא תכשיט
 לו וליכא למיחש דילמא שליף ומחוי ליה למה יהא אסור אלא בדאשה
 אף על פי שאין עליה חותם שהוא תכשיט לאשה אפילו הכי אסור
 דילמא שלפא ומחויא ליה ולכן כתב רבינו לעיל בסמוך זה הכלל וכו'
 ואשה לא תלא בתכשיטיה וכו' דנקט אשה משום דבאשה ליכא פלוגתא
 מה שאין כן באיש דפליגי רש"י ורבינו חם ולרבינו חם צמה שהוא
 תכשיט לאיש ולא לאשה מותר וכן כתב הרמב"ם (פי"ט ה"ד) כרבינו
 חם להדיא דטבעת שיש עליה חותם מותר באיש דאין דרכו להראות
 אלא שכתב שנהגו כל העם שלא יאצו טבעת כלל: **אב"ן** דדורומינו
 נהגו הכל ללכת בטבעות ביו איש ביו אשה ביו יש עליה חותם ביו

דרישה

במחוט לגן נקובה צריך להגיה שאינה נקובה וכן הוא בהדיא במשנה וס"ל כרייף והרא"ש והרמב"ם לד' וכן כתב רבינו לקמן סימן ש"ג עיין שם. וכן צריך להגיה אחר כך בדברי הר"יף דאיש היוצא במחט שאינה נקובה כו'. וכן מה שכתב על דברי המגיד משנה נראה מדבריו שהוא ה. וכן מה שכתב אחר כך לדברי הר"יף והרמב"ם איש היוצא במחט הרב המגיד בשאינה נקובה כו' צריך למחוק תיבת בשאינה:

[ה] ב"ד עין רואה ירא וישפטו פליאה נשגבה קמה גם נכזה על דיבורי בית יוסף כאן שהם קותרים להדיא משניות ערוכות ודברי הרי"ף והרמב"ם מהיפך להיפך. והב"מ כחז שאיזה תלמיד טועה כחזם בשמו. ועיין דרישה ונ"ו (פ"ק ה) ומגן אברהם (פ"ק טו) שהביאו בדבריו עיין שם: [ו] ב"ד ועוד טעות סופר ולא נמצא שם צהרא"ש ואולי ז"ל עוד והיא מדברי הבית יוסף:

כט] **רֹאֵה** דרישה כאן וט"ז סוף ס"ק ה ומגן אברהם שכתבו שיש כאן טעות סופר בדברי הבית יוסף. ובדרישה ובט"ז הגיהו את דברי הבית יוסף אלא שקיצרו ולא ציינו לכל המקומות שצריך להגיה, ובמור קציעה הגיה כל המקומות וזה לשונו, תנן ואם יצאה אשה במחט נקובה [כצ"ל] כו' ואם יצאה במחט שאינה נקובה [כצ"ל] כו' דאיש היוצא במחט שאינה נקובה [כצ"ל] כו' ואם יצא במחט נקובה [כצ"ל] כו' פטור עכ"ד. וכמו כן יש להגיה בדברי הבית יוסף להלן, ראה הערה לב. וכל הגהות אלו הצבנו גם כן בפנים למען ירחיק הקורא. ב. עוד כתוב במור קציעה וז"ל יש להפליא מאד על זה אמר האלמן הלז כל כך משוכש מהפך להפך מראשו עד סופו אין בו מתום ויראה שאחד מן התלמידים המתחילים שחנכם הרב בהעתקת ספרו טעו בענין ונתחלפה להם הכתוּב: [ל] **בְּהַלְכָּהּ** ד' פסק הרמב"ם דאיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם וכדעת רבינו תם [בהיאו הטור להלן] אלא שנהגו שלא יצאו בטבעת כלל, והוהבאו דבריו בבית יוסף להלן, ומה שכתב הבית יוסף וכן דעת הרמב"ם היינו שפירש דברי עולא בגמרא כהר"ף: [לא] **בְּמִגִּיד** משנה, וכפ' רבינו שירא ורבינו האי גאונים ז"ל ע"כ. ותשובת רב שירא נדפסה בשו"ת הגאונים מוסאפיה [ליק] סימן ע"ג: [לב] **רֹאֵה** לעיל הערה כט, וז"ל הגהות מור

אין עליה חותם. וז"ל הרב המגיד לשם (ה"ג) וכתבו הרמב"ן (פו. סוד"ה ממנו) והרשב"א ז"ל (נטו: סוד"ה איכא) ועכשיו שלא הוזכרו בזה אנשים ואפילו נשים הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יזו מוידין (שבת קמח: עכ"ל). ולפע"ד נראה דאין כאן לא שוגג ולא מזיד דכיון דכולם נוהגין לשום טענות באמצעות לשום חכשית אף בחול וצ"ל יש עליה חותם וצ"ל אין עליה חותם חכשיתין הוא להם בין לאיש בין לאשה אם כן אין כאן חששא דחיוצ חטאת כלל דאין לנו בזה אלא לפי הזמן. מיהו ודאי באשה אסור מדרבנן דילמא שלפא ומחויא

ובזו יש לנו לומר הנח להם לישראל ועיין במה שכתב בית יוסף דבהא לאיש גם כן אסור דכל שהוא חכשית לאיש ולאשה אסור כמו שכתב רבינו בסמוך: עוד כתב הרב המגיד שהמפרשים נחלקו אהר"ף והרמב"ם צדין המחטין שדין שזה נשים וצאנשים ולא דיבר עולא אלא בטענות בלבד וכפירוש רש"י וכן פירשו רבינו שריאל ורבינו האי הגאונים וכן נראה מדברי הרמב"ן ולא הסכים הרשב"א עכ"ל. ונראה דמה שכתב דנחמטין דיין שזה נשים וצאנשים היינו לומר שאין נחמטין חיוצ חטאת כלל לא באיש נחמט שאינה נקובה ולא באשה נחמט נקובה והיינו נחמט נקובה או נקובה דהוא לא נחמט יד היא בין באיש בין באשה והא דחנן לא תלא אשה נחמט הנקובה ואם יתה חייבת חטאת היינו דוקא נחמטתה כנגד פדמתה דדרך הולאה היא בזה דומיא דרישא לן וכלקמן בסיומן ש"ג אבל נחמט הנחמט נקובה צדד דיין שזה נשים וצאנשים דליכא חיוצ חטאת ולא דיבר עולא וחילופיהן באיש דליכא חיוצ חטאת אלא בטענות אבל נחמטין ליכא חיוצ חטאת נחמט נקובה צדד וזו היא דעת הר"ש ע"פ פירוש רש"י ודברי רבינו לן. אבל הבית יוסף מ"כ כתב נראה מדברי הרב המגיד שהוא סובר דלרש"י איש היוצא נחמט שאינה נקובה חייב חטאת כמו האשה ונקובה פטור וג' מחלוקת בדבר וכו' ותמה אני על דבריו אלה דמהפך הקערה על פיה לומר דבאשה נמי באינה נקובה חייבת חטאת ונקובה פטורה וכן כתב בשלחן ערוך דיש אומרים כך לן ולפע"ד דאיה חלמיד טועה כתב כך משמו:

ו רמ"ש אב"ד דבר שהוא תכשיט דאשה ודאיש אסור גם דאיש. פירוש דכיון דבאשה אסור דילמא שלפא ומחויא לא פלוג חכמים בין איש לאשה והכי איתא בירושלמי הציאו הרא"ש לפי פירוש הר"ה:

דרישה

[יב] ולרבינו תם מותר דב"ד דבר וכו'. כתב בית יוסף דכן כתב הרמב"ם שיותר לאיש לצאת בטבעת שיש עליה חותם כיון דהוא תכשיט שלו לט. ואין להקשות דאם כן למה כתב הרמב"ם גבי איש שאם יצא במחט נקובה פטור אבל אסור ממה נפשך אם חשיב משוי אם כן חייב חטאת ואם חשיב תכשיט אם כן יהא מותר לכתחלה כמו בטבעת דיש לומר דודאי אינו חשוב תכשיט והא דאינו חייב חטאת משום כיון דלא הוציאו בדרך המוציאין אלא שקשה מאי בין נקובה לאינה נקובה:

חדושי מהר"ח והגהות

[ז] ורא"ה הו"ה נראה כלאחר יד מה שמוציאו באמצעות משום שכן דרך התגרים כשמוציאין אותן למכור לפעמים מוציאין אותן באמצעות (מהר"ח"ט): [ח] פירוש גאון וגסות רוח וכן פירש רש"י (איוצ מ"א טו) כל בני שחץ עיין שם: [ט] פירוש הירושלמי הזה מנאחר צדיק יוסף בסמוך (ד"ה ומ"ש רבי וכן):

הגהות והערות

שכתב לעיל: [טז] בבית יוסף הזכיר דעת הרמב"ם ולא סיים דהוא תכשיט שלו ועיקר טעם ההיתר הוא כדעת ר"ת משום שאין דרכו להראות וכך כתב שם הרמב"ם אבל האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם מפני שהוא תכשיט ואין דרכו להראות. אמנם עיקר דברי הירושלמי נסובים כאן על ענין זה שהוא תכשיט: [מ] ורא"ה מה שכתב עוד בעל המאור בזה, כח ע"ב דיבור ראשון: [מא] בן הגיה במור קציעה: [מב] ביוזן וכו' עד עליו חטאת, נוסף במהדורה זו מתוך כתב יד: [מג] בבתל יד שלפני ליתא לחיכות "וזה עיקר" כאן אלא לקמן בסוף ד"ה אבל בשלשלת, שהשמיטתו המדפיסים. ועיין בפרישה סימן ש"ג אות כה ובהערה שם:

מילי לפי דורס שלא היו האנשים רגילים בטענת שאין עליה חומס
אבל עכשיו שנהגו זו הרי הוא להם כתכשיט ושרי עכ"ל: **אבל**
הרמב"ם צדק ר"ט (הל' ג-ד) אף על פי שהתיר לאיש ללכת בטענת
שיש עליה חומס כדברי רבינו תם כתב דבאין עליה חומס חייב חטאת

ולא חילק בין זמן לזמן להקל בזמן
הזה ולדבוק בכתב שנהגו העם שלא
יאלו בטענת כלל. וגם בכל הספרים
שראיתי שהזכירו דעת רבינו תם
חייבו חטאת לאיש באין עליה חומס
ולא חילקו בין זמן לזמן. ורבינו
ירושם בחלק ה' (נחמ"ג י"ב עד סוף"ה)

כתב שאף על פי שזמן הזה הוא טענת שאין עליה חומס כתכשיט
לאיש יש לאסור מטעם שהוא כתכשיט גם לאשה וכל שהוא כתכשיט
לאיש ולאשה אסור עכ"ל. הרי שאסור גם בזמן הזה לאיש טענת
שאין עליה חומס אלא שאינו מחייב עליה חטאת שהרי לא אסרו
אלא מפני שהוא כתכשיט לאיש ולאשה וכל כה"ג לא מיתסר אלא
משום דילמא שלף ואחי לאחיי מד' ודבר של טעם הוא דמיון דמיון
שהוא כתכשיט לו אי אפשר לחייבו עליו חטאת (ב):

[י] כתב הכלבו (סי' לא, כט ע"א) דטענת שקצוץ זה אכן וכן אם

כמוצים זה אומות אין עליה חומס מיקריא שלא נקרא חומס אלא אם כן חקוקים זה אומות או זורות כדי שיהא צמה שחוממין
זה חומתה זולת עכ"ל. ונראה לי דחומתה זולת לאו דוקא דהוא הדין אם מה שחוממין זה חומתה שוקע אלא דנקט אורחא דמילתא:
וז"ל שגלי הלקט (ריש סי' קו) טענות שכותבים זהם אומות לרפואה ואין זהם חומס נראה דאסור להוליכן בשבת אם לא נתמחו היטב

לפי החסיד

בקמיע מומחה:

[יא] ומה שכתב רבינו וכן דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו כגון אותן מפתחות נאות וכו'. הירושלמי שכתבתי בסמוך
פירשו הרא"ש צדק צמה אשה (שס) דה"ק הדא אמרה העשוי לכך ולכך פירוש לאיש ולאשה הדא אמרה צמה אני אומר
אחד האיש ואחד האשה ויש מפרשים העשוי לכך ולכך כלומר שעשוי לתכשיט ולתשמיש כגון מפתח שפותח בו המנעול צה אסור בין
באיש בין באשה דהרואה אומר לנורך תשמיש הוא מוילאו ובאשכנז נהגים שעושים מפתחות ותולות אותן הנשים צנאריהם בשלשלות
מן או בחוטי צבעונין ויוצאין זהם עכ"ל: ולפי דברי המפרשים דהעשוי לכך ולכך היינו שעשוי לתכשיט ולתשמיש הדבר ברור דהני
מפתחות אסורי וכמו שכתב רבינו אצל הרא"ש משמע דאינו מפרש העשוי לכך ולכך אלא העשוי לאיש ולאשה אצל העשוי לתכשיט
ולתשמיש לא הזכיר לאסור דמישרא שרי ולכן כתב שצאשכנו נהגים היתר ולא נחלק עליהם אלא דהכי סבירא ליה וכן כחוב צמ"ג
(שס) וסמ"ק (סי' רפז עמ' רטז) והתרומה (סי' רמ) והגהות פרק י"ט (אות י קמא) דרגילות נשים עשירות להוציא בשבת מפתח של כסף או
של זהב ויש צו מחט וסוגרת זה מפתחי חלוקה צנאריה. כלומר שראשה האחד מד כמין מחט וראשה השני עז ועשוי צו מפתח. ולפי
דצריהם נ"ל מן דמה שגער חזקיו צדק גמליאל שאל צמפתח זה צדו שאני התם דכידו הואי ואיכא למיחש למשלף ואחיי באשה
וכיון שהוא כתכשיט דאיש ואשה אסור אף לאיש אצל מנהג אשכנז שהמפתח קשור צנאר ליכא למיחש להכי דהא יכלה לאחיי צעוד
המפתח עליה וגם אינו נקל כל כך למשלפיה הילכך שרי אף לאשה: **ומה שכתב שהר"מ אסר בשל ברזל ונחשת אפילו עשאו**

דרכי משה

(ב) והמגיד משנה (פי"ט ה"ג) כתב דמוטב שיהיו שונגין ואל יהיו
מזדיין ולכן נהגו להקל וכן כתבו הרמב"ן (נו. סוד"ה מחיין)
והרשב"א (נט. סוד"ה איכא) עכ"ל. וכן כתבו התוספות (סד. ד"ה רבי)
והרא"ש (פ"ו סו"ס יג) דמטעם מוטב וכו' נהיגי עכשיו לצאת
בתכשיטין ולא מוחין בהן. ובהגהות אלפסי פרק במה אשה

דרישה

הרא"ש (פ"ו סי' י) כתב רבינו בהדיא דאסור בלי שום חולק. לכן נ"ל
דמה שכתב רבינו וכן דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו כו' אסור
לפסק הלכה כתב כן וגם הרא"ש סבירא ליה דאסור כדעת יש מפרשים.
וזה מבואר בהבנת דקדוק דבריו שמסיק וכתב ובאשכנז נהגין שעושין
מפתחות ותולות אותן הנשים בצנאריהן כו' כלומר שאינן מוציאות
המפתחות אלא דוקא בענין זה שתולות בצנאריהן כו' אבל אינן
מוציאות אותם בידן שהרואה אומר לצורך תשמיש כו' והיינו ממש
כדעת יש מפרשים מח. ועל דרך זה יש לפרש גם כן הא דכתב רבינו
וכן דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו כו' אסור היינו להוציא אותו
בידו ודו"ק:

הגהות והערות

הרא"ש ז"ל וזה כאחד מהם. עוד כתב דבידו לא הוי הר"מ מתיר שלא
כדרך תכשיט וגם שמבואר במדרכי ובהגהות מיימוניות פרק י"ט דמיירי
במוציא בחגורה. עוד כתב דלכשתדוק שפיר תראה דדברי רבינו הטור
שברמזים הם מוקשים מצד עצמם דאף אי נימא דמיירי במוציא בידו מ"מ
קשיא מפני מה לא כתב דאלו מפתחות של כסף מוציאות הנשים
בצנאריהן שור כמ"ש הרא"ש בפקי שם ולכן היה נראה לי לומר דיש
חסרון וקיצור ברמזים וצ"ל שם שתי דיעות:

מד' כן בדפוסים אחרונים. בדפ"ר, לאחיי: מהן ראה תוספות פרק
במה אשה סד ע"ב ד"ה רבי, שכתבו כעין זה בשם רבינו שר שלום
והביאם הבית יוסף בסמ"ן ש"ג נו ע"ב ד"ה ויוצאה: מן ברא"ש
לפנינו, בשלשלות של כסף או בחוטי צבעונין וכן הביא הב"ח להלן
סעי' ח: מן כן בדפוס ראשון. בדפוס שני, ולפי דבריהם צ"ל:
מח עיין במאמר מדרכי שכתב דלא גרע ממה שמצינו בכמה מקומות
שהטור ז"ל מביא סברא אחת בסתם וכותב אח"כ שאין כן דעת אביו

ח וכו' ובספר המצות כתב מפתח וכו' עד והקדם אחזו במפתחי חלוקה יש אוסרין ויש מתירין ע"כ ודעת אדוני אבי דהתיר. כן נריך להיות והכי פירשו מחלה כתב שאין להחמיר המפתח הקצוץ בחגור אלא אם כן שהמפתח מחובר ברצועה דהיינו שמהלך ונז הרצועה מוצלעת בחוך יד של מפתח שאלו הוא תכשיט לרצועה כעין הזענק"ל שעושין בסוף החגורה אצל אם משים שלשלת בחוך יד של

המפתח כמנהג העולם ובשלשלת יש קרס נראה כדי שיהא הקרס תכשיט לאחזו בו מפתחי חלוקה בזה יש אוסרים דכיון שאין המפתח עצמו כלל שום תכשיט למפתחי חלוקה אם כן ה"ל מפתח כאלו היה חלוש בפני עצמו בלא השלשלת ואסור. ויש מתירין דמשגיגין השלשלת והקדם שבו עם המפתח הכל תכשיט אחד למפתחי חלוקה ובה דוקא נחלקו אצל אם היה הקרס בגוף המפתח ואוחזת בקרס מפתחי חלוקה בזה לא נחלקו דפשיטא היא דמפתח עצמו חשוב תכשיט לאחזו בו מפתחי חלוקה ושאינו לכולי עלמא. ואמר רבינו דמנה

אלא להשתמש בו בפני עצמו הוקצו שם ואינו בטל לגבי האזור ומי וחיוב חטאת מהאי טעמא ומכל מקום יש למצוא היתר לזאת בשל כסף מפני שהיא עצמה תכשיט: **ובתשובה** אשכנזית (שו"ת מהרי"ל סי' פד וסי' קנו סעי' יג) מצאתי כתוב מפתח כסף המחובר בחגור אי הו' תכשיט לאשה נא אפילו של ברזל נהוג עלמא להתיר כדברי רבינו פרץ (הגהות למשנ"ץ סי' מט) ואגודה (שם סי' פה) אף כי מהר"ם קורא תגר והמהדרים מחזירים אותו על ידי יתד כסף וטעם המותרים דחשיב כמו תכשיט דחגור שקורין זינקי"ל וכדאמרין (שם נח). בארזו נכסותו דממחה מימחא וכל שהוא ארוג לא גזרו אלא שמהר"ם חילק וכבר פשט המנהג להיתר דאי אפשר לכל אדם לעשות של כסף. אצל בשל כסף נראה דמהר"ם מודה דתכשיט גמור הוא אף על גב דלמקצת פי' נב' הרא"ש הוא דרבן גמליאל במפתח של זהב צירושלמי מחלק בין איש לאשה לא היה מחובר בחגורה כעין זינקי"ל עכ"ל. ואנו לא ראינו מי שנהג היתר דבר זה והכי נקיטין (ג): **ומה** שכתב רבינו בשם ספר המצות לחלק בין רצועה מובלעת בתוך יד של מפתח לשלשלת שיש בה קרס וכו'. כן הוא בסמ"ק נג' וציור דבריו דכשרוצה מוצלעת בחוך יד המפתח כלומר שהכניס ראש הרצועה במפתח והכה עליו בקורנס עד שנעשית הרצועה מחוברת למפתח כאלו הם גוף אחד שרי כיון שהרצועה

לנוי. כן כתוב בהגהות פרק י"ט (אות ד בתרא) וצמרדכי פרק צמה אשה (סי' טז) שנשאל הר"ם (שו"ת ד"פ סי' תקנז) אם מותר לקצוץ ברזל ושאר מיני מתכות נראה מחמתו לנוי כדרך שעושים לחגורים וכשיקצונו יחוק בו לורת מפתח ולהוליכו בשבת ולפתחו ולנעול בו והשיב דודאי אסור והביא ראיות לדבר. ובהגהות (מיימוניות שם) מבואר מט' ללא אסור אלא בשל ברזל ונחשת וכיוצא בו אצל בשל כסף וזהב

שרי וגם הרא"ש כתב בהשגחה (כלל כז סי' יא) שראה רבותיו שאסרו בשל נחשת ואפילו עשאו כעין תכשיט: **והרשב"א** כתב בהשגחה (מ"ג סי' רסג) ג' מעשים באלו לידי ישראלים הדברים נכפרים שהיו עושין מפתח בסוף האזור ומוציאין אותו וחושבין שהוא בטל לגבי האזור ואינו אסור להם דכל דבר שאינו לורך הכלי ואינו תשמיש הכלי אינו בטל לגבי כלי והרי הוא כאלו מוציאו לדבר בלא הכלי וראה מדגריסין בפרק חולין (קלט:) היוצא בטלית שאינה מצויינת כהלכתה חייב חטאת משום דליניות לגבי טלית חשיב ולא בטלי והוא הדין והוא הטעם למפתח זה שבאזור שלא הוקצו שם לתשמיש האזור שמוציאו כן בשבת חייב חטאת עכ"ל ולפי זה בשל כסף נמי אסור וחיוב חטאת מהאי טעמא ומכל מקום יש למצוא היתר לזאת בשל כסף מפני שהיא עצמה תכשיט: **ובתשובה** אשכנזית (שו"ת מהרי"ל סי' פד וסי' קנו סעי' יג) מצאתי כתוב מפתח כסף המחובר בחגור אי הו' תכשיט לאשה נא אפילו של ברזל נהוג עלמא להתיר כדברי רבינו פרץ (הגהות למשנ"ץ סי' מט) ואגודה (שם סי' פה) אף כי מהר"ם קורא תגר והמהדרים מחזירים אותו על ידי יתד כסף וטעם המותרים דחשיב כמו תכשיט דחגור שקורין זינקי"ל וכדאמרין (שם נח). בארזו נכסותו דממחה מימחא וכל שהוא ארוג לא גזרו אלא שמהר"ם חילק וכבר פשט המנהג להיתר דאי אפשר לכל אדם לעשות של כסף. אצל בשל כסף נראה דמהר"ם מודה דתכשיט גמור הוא אף על גב דלמקצת פי' נב' הרא"ש הוא דרבן גמליאל במפתח של זהב צירושלמי מחלק בין איש לאשה לא היה מחובר בחגורה כעין זינקי"ל עכ"ל. ואנו לא ראינו מי שנהג היתר דבר זה והכי נקיטין (ג): **ומה** שכתב רבינו בשם ספר המצות לחלק בין רצועה מובלעת בתוך יד של מפתח לשלשלת שיש בה קרס וכו'. כן הוא בסמ"ק נג' וציור דבריו דכשרוצה מוצלעת בחוך יד המפתח כלומר שהכניס ראש הרצועה במפתח והכה עליו בקורנס עד שנעשית הרצועה מחוברת למפתח כאלו הם גוף אחד שרי כיון שהרצועה

דרכי משה

לא בחגורו שמא יוציאו לרשות הרבים וכן כתבו הרמב"ן (סד: אמר רב) והרשב"א (עבה"ק בית נתיבות ש"ג סי' ב) עכ"ל וכן הוא במגיד משנה פרק י"ט (ה"ח). וכתב בית יוסף (סו"ס שג ד"ה כתב רבינו) דהם לטעמיהו דסביא להו דכל דאסור לצאת בו אף בבית אסור. ויש חולקים בדבר ועיין לקמן סימן ש"ג (נז:):

דרישה

כעין זענקי"ל שעושין בסוף החגורה אבל אם משים בה שלשלת כמנהג ומשים בשלשלת קרס בראשה כדי שיהא תכשיט לאחזו בה מפתחי חלוקה בזה יש אוסרין מפני שאין המפתח עצמו תכשיט כלל למפתחי חלוקה ויש מתירין שחושבין הכל כגוף אחד ותכשיט אחד למפתח חלוקה אבל אם הקרס בגוף המפתח ואוחזת בה מפתחי חלוקה מותר לדברי הכל. ועל פי זה כתב הטור ודעת אדוני אבי ז"ל להתיר מפני שהרא"ש ז"ל סבירא ליה מאחר שתולין אותן המפתחות בצוואריהן לנוי בשלשלאות או בחוטי צבעונים מותר לצאת בהם ומסדר לשון הטור משמע לי שמפרש כוונת הרא"ש להתיר אפילו בשל ברזל ונחושת וכן משמע מדרסתם הסמ"ק. עד כאן העתקתי ממה שמצאתי כתוב אבל לשון רבינו בהעתקת לשון סמ"ק לא משמע כן גם כי קשה בסוגיא נד' דבמפתחות חלוקה יש בו דיעות לקמן סימן ש"ג אי יש נה' לחוש לאתי לשלפי ומחוי נד' ודו"ק. שוב אחרי ימים רבים שכתבתי זאת מצאתי בטור ישן גושן של קלף שכתוב והקדם אחזו במפתח חלוקה יש אוסרין כו' וזהו סיוע לפירוש שמצאתי כתוב ונכון הוא ודלא כבית יוסף כמ"ש בפרישה עיין שם:

הגהות והערות

הם בסימן רפ"ב עמ' רצט ולפינוי איתא שם, "והקדם אחזו במפתח חלוקה יש אוסרין", וכן הוא הנוסח בסמ"ק דפו"ר. אמנם נראה דבטור וסמ"ק שלפני הבית יוסף היה הנוסח "והקדם אחזו במפתח יש אוסרין" וראה הערה נט, וכן העתיק האגור בסימן תמו לשון הטור וכו' בשלטי הגבורים שעל הרי"ף כח ע"א אות ג ועיין בזה בדרישה ובכ"ח: נד' כ"ה בדפוס קניגסברג. בדפוסים אחרים איתא "בסוגי" בהמפתחות חלוקה", ובכתב יד "בסוגי בה מפתחי חלוקה". ונראה דצ"ל בסוגרת בה מפתחי חלוקה: נה' בכתב יד, "אי יש לחשש תו לשלפי": נד' וראה דרישה שם אות ג:

המפתח הקצוץ בחגור

המפתח הקצוץ בחגור

כולה גוף אחד אבל אם עשה כן בשלשלת אסור לפי שהשלשלת עשו מקרסים רבים אחרים זה היה ומשום הכי אף על פי שראש השלשלת תהיה מוצלעת במחך המפתח אסור לפי שסוף סוף המפתח והשלשלת אינם גוף אחד שהרי השלשלת מחוברת מחלקים. ודעת אדוני אבי

ז"ל דהתיר אפילו בשלשלת ואפילו אין ראש השלשלת או הרצועה מוצלעת במחך יד המפתח שהרי כתב שצאשכנו נוהגים לתלות המפתחות צלצוריהם בשלשלות או צמנוים הרי שהמיר בשלשלת וגם לא הנריך להיות ראש השלשלת או החוטמים מוצלעים במחך יד המפתח. כן נראה לי מדנקט גבי הימחל רצועה וגבי אסורה שלשלת דאם לא

כן לא היה ליה לפלוגי אלא בין מוצלע במחך יד המפתח לאינו מוצלע ולא בין רצועה לשלשלת אלא ודאי בכל שלשלת אסור. ומה שכתב אב"י בש"ש שיש בה קרם. ה"ק אבל בשלשלת שכל שלשלת היא מקרסים יש אסורים לפי שאף על פי שראש השלשלת יהא מוצלע במפתח כיון שאותו ראש שמוצלע במפתח ראשו השני עשו כקרם ואחז על ידו בשלשלת הוה ליה תרי גופי אחרים זה היה ואסור: ויותר נראה לומר דלא אסור בשלשלת אלא בשאינה מוצלעת במחך יד המפתח לרבותא נזקק ששלת דאף על פי שהיא מכסף כמו המפתח לא חשיב גוף אחד כיון שאינה מוצלעת אלא אחזה בקרם אבל אם היא מוצלעת אפילו רצועה שאינה ממין המפתח שרי. ודעת אדוני אבי ז"ל דהתיר. שכתב שצאשכנו תולות המפתחות צלצוריהם בשלשלות או צמנוים וכו' ענין חילוק בין מוצלעים במחך יד המפתח לאינם מוצלעים: ושמעתי שיש מחירין לעשות חיק כתי עינים מכסף ולקצו בשלשלת כסף ויוצאין זו בשבת ואפשר שרנו ללמוד כן מדין מפתח כסף וכדברי המחירים. ואין הנדון דומה לראיה דשאינה תסם שהנתי עינים שצמחן החיק הם גוף בפני עצמו והוי משוי ואין לומר שהם צמחים לגבי החיק שהוא של כסף דאדרבה כתי עינים הם עיקר דאין אומרים נעשה כתי עינים לחיק אלא נעשה חיק לבתי עינים:

של המפתח אבל בשלשלת שיש בה קרם והקרים אחרים במפתח נט' חלוקה יש אסורין ויש מתירין עד כאן. ודעת אדוני אבי ז"ל להתיר (ד): [יב] לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו (י) ולא נגר בקיסם שבאזנו (יא) ולא סורק במשיחה שבצוארו ואם יצא פטור: [יג] ולא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מזיבתו שלא יטנף בה. וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה (יד) שלא תתלכלך בדם חדשים מקרוב צאו ומוציאין מפתח של צרול ונחשת צרועה הקצועה צמור ואמרו דיון דאסור לסלקו משם בשבת משום הכל כחגור וטועין דאף לדברי המיקל צרול ונחשת דוקא כשקצוע בקוף החגורה בדרך תכשיט שקורין וענק"ל הא לאו הכי אינו תכשיט כלל ואסור לדברי הכל ועיין צמ"ש צמחון סעיף (י) [י"א]. וכל זה שהחירו בשל כסף מצויר בספר התרומה והסמ"ג דוקא כשהוא צמין דליכא למיחש לדילמא שלפא ומחויא דאי איכא למיחש לשלפא ומחויא אף לאיש אסור דלעיל. והצית יוסף כתב שני דרכים לפרש דברי ספר המנות שהציא רבינו וליתנהו להני דרכים אלא כדפרי' הוא הנכון ודו"ק:

א יצא החייט וכו'. פלוגתא דרבי מאיר ורבי יהודה בפרק קמא דשבת (דף י"א) ופסק כרבי מאיר דפטור דהואיל כלאחר יד היא. ועיין לעיל סוף סימן רנ"ז: וכו"ש ויא יצא הזב וכו'. שם משום דכל שאינו עשו אלא לאצולי טנוף לאו מלבוש הוא אלא משוי הוא:

משוי ואין לומר שהם צמחים לגבי החיק שהוא של כסף דאדרבה כתי עינים הם עיקר דאין אומרים נעשה כתי עינים לחיק אלא נעשה חיק לבתי עינים:

[יב] א יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו ויא נגר בקיסם שבאזנו ויא סורק במשיחה שבצוארו וכו'. פלוגתא דרבי מאיר ורבי יהודה בפרק קמא (שם י"א) ופסק כרבי מאיר דפטור כמו שפסק הרמב"ם בפרק תשעה עשר (הכ"א) וכבר נתן שם הרב המגיד טעם לדבריו:

[יג] ויא יצא הזב בכיס וכו'. גם זה שם צמחיות ואמרינן צמחא (יד) דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא ולרבי יהודה חייב ולרבי מאיר סב' פטור וכבר כתבתי בסימן רע"ח מחלוקת הפוסקים בזה [י]: וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה וכו'. בפרק צמח אשה (סד): מנן דיוצאה אשה צמחן שהמקינה לנדמה ופירש רש"י לנדמה צמחון מקום שצנעו צו הדם ולא יטנף בגדיה. וכתבו

דרכי משה

(ד) וכתב האגור (ס"י תכז) דהמנהג באשכנז כדעת הרא"ש:

פרישה

אב"י נח' בש"ש שיש בה קרם כו'. וז"ל בית יוסף נראה לומר דלא אסור בשלשלת אלא בשאינה מוצלעת במחך יד המפתח ולרבותא נקט שלשלת דאע"פ שהיא מכסף כמו המפתח לא חשיב גוף אחד כיון שאינה מוצלעת אלא אחזה בקרם אבל אם היא מוצלעת אפילו רצועה שאינה ממין המפתח שרי ודעת הרא"ש להמיר שכתב שצאשכנו תולות המפתחות צלצוריהם בשלשלות [אן] צמנוים ולא חילק בין מוצלעים במחך יד המפתח לאין מוצלעים. עוד פירש צמין אחר אבל זה עיקר: (י) ויא נגר בקיסם שבאזנו. כל"א ויר"א והגדר תולה צאזנו צמחון בשוק להראות צו מהו

חדושי מהר"ח והגהות

[י] ופסק רבינו שם כמאן דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור (מהר"ח):

הגהות והערות

איתא, שבאזנו, ובמהדורות פונקל שבצוארו עפ"י דפוס קדמון וכת"י: [א] ויא סורק במשיחה שבצוארו. פירש רש"י דף י"א ע"ב סא סורק בגדים צקונים שקורין קרינ"ש וצמחיה קושר הקוליס גם הבגד קושר ומחבר צו צ' ראשים צקונים על יחידות האומנים לחוצו צמחון לזקוף את שער. ותולו הסורק צלצור צמחון לשוק סימן שהוא סורק: (יב) ש"א תתצבץ. פירוש בגדיה צמח דמס נדמה והטעם דכל זה סגן אצולי מטינוף הוא ומלאכה שאינה צריכה לגופה היא דלרבי יהודה חייב ולרבי מאיר פטור ועיין לעיל סימן רע"ח שכתבתי פלוגתא הפוסקים בזה. בית יוסף:

נז' נראה דצ"ל "ולרבותא נקט", וכן העתיק הפרישה: [נח] אב"י בשלשלת וכו' עד סוף הקטע נוסף במהדורה זו מתוך כתב יד: [נט] בפור דפוס קושטא "והקרים אחוז במפתח יש אסורים" וכן הוא בטור הנדפס עם בית יוסף דפוס, וראה הערה נג': [ס] בגמרא לפנינו, ולא סורק במשיחה "שבאזנו", וראה בתוספתא פרק א' הלכה ה דגרסינן שם במשיחה "שבצוארו", ובהגהות הגר"א שם גרס, משיחה שבאזנו, וברמב"ם בדפוס

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

טור <מכון שירת דבורה> - ג (או"ח רמב - שמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס : 266 הודפס ע"י אוצר החכ

[ה] כלי'א אם הוא עשוי מחתיכות דקות של זהב וכו'. ומ"ש דרבינו תם פירש שהוא כעין עטרה לראש. כן כתבו שם (נט): כלילא רב אסר ושמואל שרי ופירש רש"י כלילא על פדחתה היא קושרתו מאזן לאזן עכ"ל ולא דמי לטוטפת דטוטפת אינו קשור אלא מונח על פדחתה ואם צאה לקושרו קושרתו נשכחה אצל כלילא אינה מניחתו על פדחתה צלי קשירה ואינה קושרתו נשכחה אלא רלוועת תלויות זו וקושרתן צהם. ואיתא בגמרא (ס) דלניסכא כולי עלמא לא פליגי דאסרי כי פליגי בארוקתא רב אשי ממתי לקולא דארוקתא כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי דלניסכא ופירש הרי"ף (כו). אינסכא חוט של כסף או של זהב כלומר שהם חתיכות חתיכות נקוצות ומכניסין לתוכן חוט להעמידן פירוש רוקתא כגון מטלית שאותן חתיכות קצוועות על המטלית. ופסק הרא"ש (ס) כלישנא דרב אשי וכרב דאסר דלניסכא אצל מדברי הרי"ף נראה דאפילו דניסכא שרי מדדש לו כלילא שרי ולא חילק בין דניסכא לדרוקתא יא' וכן דעת הרמב"ם בפרק י"ט (ה"י):

[ו] דסוקיא פירוש חתיכת מעיל וכו'. שם אמר רב אשי האי דסוקיא יג' אי אית מפרחיתא שרי ודברי רבינו כפירוש רש"י. והרי"ף (כו). פירש צענין אחר:

[ז] וליא תצא בקטלא. שם במשנה (ו). ובגמרא (נט): מאי קטלא מנקטא פארי ופירש רש"י בגד שיש לו שניים כעין מכנסים וכו' והבגד תלוי על לבה והוא חסוד ומזויר צוהב:

[ח] וליא בגדיו האף. גם זה שם במשנה (ו). ולא נזכרים ובגמרא (נט): נזמים האף ופירש רש"י אצל נזמי האזן מותרין לכתחלה דטריחא לה מילתא למשלף ואחויי מפני שאזניה מכוסות בקשוריה וכן כתבו המוספות (ד"ה נזמי) והרא"ש (סי' ו) והר"ן (כו. ד"ה מנקטא) והמרדכי (סי' שג):

[ט, יח(א)] וליא תצא במחט שמחלקת בה שיערה וכו'. שם במשנה (ו). ולא נזכרים שיערה וכו'. ופירש רש"י למאי חזיא. למכשיר דקמני אינה חייבת חטאת: אוגרת זה שיערה. היוצא חוץ לקשוריה כורכתו סביב המחט ותוחצת המחט נשכחה מתחתיה שלא יראה שיערה. וכתב הרא"ש

דרכי משה

(ב) כתב באור זרוע (שם אות ח) ומלכות כנען שהנשים מוליכות טבעותיהן באזניהן וקובות מכנסת בהן טבעות בריוח ומוציאה כשתרצה ואין אזניהם מכוסות לאו שפיר עבדי עכ"ל. אבל במקום שאזניהן מכוסות שרי דלא מגליא אזניהן:

פרישה

ופירש רש"י ברונג"א ב"ר. ז"ל רש"י כמין נוסק"א ומזיירין זה כמין עיר וביאר הרא"ש דבריו שהוא מכשיר עגול ויש נאמנע לשון שני מחזירין אותו למנוח וכן בשלחן ערוך: (ח) כלי'א. פירש רש"י על פדחתה היא קושרתו מאזן לאזן עד כאן ולא דמי לטוטפת דטוטפת אינו קשור אלא מונח על פדחתה ואם צאה לקושרו קושרתו נשכחה אצל כלילא אינה מניחה על פדחתה צלי קשירה ואינה קושרתו נשכחה אלא רלוועת תלויות זו וקושרתן צהם. צ"ח יוסף: (ט) חרוזות בחוט אסור. דמגו דחשיב חיישינן דילמא שלפא ומחויא. רש"י: (י) על המטלית שרי. דאינו חסוד כל כך י' (ועיין בתוספות דף ע''): (יא) והוא בגד חשוב וכו'. כן הוא דף ק"פ ע"ב (רא"ש סי' ו): וכתבו המוספות דף (ע') [ז]: ד"ה הכא נקטלא כו' דקטלא היא נמי עשויה לנו לפעמים שהיא רפוי

ואותו אסורה משום דלמא שלפי מחוי ומזה אסרי דין זה [ז] ולפעמים שהיא מהודקת צוורה כדי שתרצה בעלת בשר ונחלתו אסור ללא משום חליצה כלעיל ולא משום דלמא שלפי מחוי כו' (הוא אינו אסורה) [דהא אינה מסירה] אותו כדי שתרצה בעלת בשר כו' עיין שם: (יב) רצועה רחבה. כשהיא רחבה אף שמהדקה אינו מוסיף לה: (יג) אבל יוצאה בגדיו האזן. פירש רש"י משום דטריחא לה מילתא למשלף ואחדורי מפני שאזניה מכוסות בקשוריה. וכתב רמ"א ובמקום שנוהגין לגלות האזנים אסור. פירוש היכא שאין מהדקים יפה ויכולה להולין. ונראה להבדיל ראה לדבריו ממה שכתב רבינו בסמוך בסיומן זה (ז): ז"ל הצננות הקטנות שנוקצים אזניהם כו' עד אם הם נצוועת אסור לילך בהן: (יד) שמחלקת בה שיערה. עיין לקמן בסוף הסיומן (אות כח):

הגהות והערות

סביבותיו: שרי. דמיהדק שפיר וליכא למיחש דילמא, ונראה דכך צ"ל בטור: [ג] בגמרא לפנינו "האי רסוקא", ובראשונים וכן בטור מופיע בכמה נוסחאות שונות. עוד גרסין בגמרא לפנינו, אי אית ביה מפרחיתא: [יד] תלויות והוא בגד חשוב וכו' עד על בגדיה, אינם בדפוסים קדמונים ובכתי"י שלפנינו, ונדפסו בדפוסים האחרונים וכן בטור שנדפס עם הב"ח דפוס. וראה פרישה ריש אות יא ונראה דכוונת הפרישה שם לקיים גירסא זו. וראה רש"י דף נו ע"ב ד"ה בקטלא: [טז] חיינו קטלא שבטור כאן, ואח"כ מביא הקטלא דאיתא בטור לעיל, ועי' כתב הפרישה בהמשך, משום חציצה כדלעיל:

ח' נוסחאות אחרות בטור. ברונג, ברונגא, כרונינגא: ט' כן איתא בתוספות. וראה במתניתין שם מט ע"א, של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ושל טיטוס על עטרות כלות: י' בפרישה שבכתי"י מופיע כאן הקטע המתחיל בחיבות וכתבו התוספות, שנדפס במהדורה זו בהמשך לאות יא, וחתיבות ועיין בתוספות וכו' אינם בכתי"י. וכפי הנראה הוא קיצור של המדפיסים: יא' ראה מה שכתבו בזה בעל המאור והרמב"ן במלחמת השם שם: יב' בכמה דפוסים קדמונים ובכתי"י איתא "פירש רש"י", וראה בית יוסף. וכל לשון הטור כאן הוא כלשון רש"י, אלא דברש"י בהמשך איתא "ולהדקו

וב"ש אב"א מחט שמעמדת בה קשוריה יבול"ה לצאת בה. שם מסקנה דגמרא דכיון דלנעיותא הוא דשער נאשה ערוה לא מחויל ודינא כצירית. ומיהו דוקא נמחט שאינה נקובה ועשויה להתקשט זה דטס של זהב יש לה על ראשה דמניחמה נשנת כנגד פדחתה ואינה אסורה ללכת זה נשנת אלא משום דמשלפא ומחויא הכא דעבד לנעיותא לא מחויא ומותרת ללכת זו לכתחלה אבל נמחט נקובה או

אפילו אינה נקובה כשאינה תכשיט אלא שחולקת זה שערך בלדף על פי שמעמדת זה קשוריה אסורה ללכת זה שהרי אינה יכולה ללכת בכל הדברים הנרמזין לה כיון שאינו לא מלבוש ולא תכשיט ה"ל משוי וכן כתבו התוספות (פ. ד"ה למאי) והרא"ש (סי' ז) להדיא כא. ומיהו אף זהא ליכא חיוב חטאת כיון דהוא"ה זו נמקום שמעמדת זה קשוריה לאו דרך הולאתה צדק ודלא כמ"ש בית יוסף דנמחט נקובה חייבת חטאת אפילו אם מעמדת זה קשוריה ללכת דאף על פי דהויא לה משוי מכל מקום אין דרך הולאתה צדק כדפי' גם לא כמה שפסק בשלחן ערוך נשמת צאינה נקובה אם מעמדת זה קשוריה מותר דמשמע אפילו אינה תכשיט וליתא:

ואסורים יח' משום דילמא שלפא ומחויא וכתבוהו הגהות צפרק י"ט (דפוס קושטא ה"ח) וגם צספר התרומה (בסימנים סי' רמ) כתוב דמחט שאינה נקובה וראשה אחד עז וסוגרת מפתחי זארה או נצעיף לא תלא. צריך לומר דהכי פירושו מחט שאינה נקובה שדרכה להיות סוגרת זה מפתחי חלוקה או הנעיף לא תלא זה כשהיא תחובה לה בצגדיה נמקום שאינו סוגר ולא מעמיד הנעיף שאם הוא נמקום סוגר או מעמיד לכתחלה נמי שרי כדלעיל והאי דנקט וסוגרת זה וכו' כדי ליתן טעם למה כשיצאה תחובה לה בצגדיה אינה חייבת חטאת דכיון שדרכה להיות סוגרת זה מפתחי חלוקה וכו' הוי תכשיט ואפילו הכי לכתחלה לא תלא כל שאינה סוגרת ולא מעמדת משום דילמא שלפא ומחויא. ובן כתב רבינו ירוחם (שם) וז"ל ומכל מקום אותם הנשים שנוהגות לתכשיט ללכת עם מחטים ציורת ממה שצריכות להעמיד קשוריהן אסור כי צודאי יש לחוש אותן שמה ישלפס י"ט ושמה יעצרים ארבע אמות. וגם הגאון מההר"י אבנה כתב וז"ל אבל מחט שמעמדת זה קשוריה יכולה ללכת זו אבל יש להזהר שלא תוציא אלא המחט הצריכה לזה שאם תוציא יותר מזה אסור והני נשי דידן אינם נוהגות כזה וראוי לגזור בהם שאפילו לא יגעור בהן על המכשיות האחרים לפי שלא ישמעו לנו ומוטב שמהיינה שוגגות וכו' (ע"פ שנת קמח): זהו ישמעו דבריו שאין להם תועלת כל כך זה עכ"ל:

דרישה

[ב] אפילו אם הוא עשוי להתקשט. יש להקשות דהא בגמרא קאמר למאי חזיא ופירש רש"י למאי חזיא. לתכשיט דקתני אינה חייבת חטאת: ומסיק אלא תרגמה רב אדא הואיל ואשה חולקת בה שערך כו'. שמענין בהדיא דמה שראויה לחלוק בה שערך לכך נקרא תכשיט. ונראה [שוב ראיתי שבגמרא שם דף ס' ע"א מסיק אהא דחולקת בה שערך וז"ל ובשבת למאי חזיא פירש רש"י שהרי בשבת אינה חולקת שערך. והתוספות (ד"ה למאי) כתבו שמותר לחלוק אלא שפריך כיון שאינו לא

מלבוש ולא תכשיט הוי משוי עיי"ש. אמר רבא טס של זהב יש לה על ראשה בחול חולקת בה שערך בשבת מניחתה נגד פדחתה. וכתבו שם התוספות (ד"ה ומניחתה) וז"ל מניחתה נגד פדחתה. השתא לא היה צריך לומר שחולקת בה שערך כלל אלא האמת מפרש. דרבינו סבירא ליה צריך שני דברים יחד דאף על פי שראויה לחלוק בה שערך מכל מקום כיון דאינו תכשיט אלא בביתה בלבד לחלוק בה שערך אי לא הוה עשוי להתקשט גם חוץ לביתה לא נקרא תכשיט שתהא פטורה אם יצאה. והוא הדין איפכא שאף אם עושה לה איזה דבר לתכשיט צריך גם כן להיות לה ממנו איזה הנאת תשמיש להתקשט וק"ל: [ג] אב"א מחט שמעמדת בה קשוריה יבול"ה לצאת בה כו'. כתב בית יוסף ומשמע דהיינו דוקא באינה נקובה אבל בנקובה אסור וכ"כ רבינו ירוחם בחלק י"א וכ"כ סמ"ג דמחט נקובה אסור לצאת בה לרשות הרבים לסגור חלוקה סביב צוארו או אשה לקשור צעיפה אבל במחט שאינה נקובה מותר לצאת בענין הזה כו' ומה שכתב סמ"ג וז"ל מחט שאינה נקובה וראשה אחד עז וסוגרת בה כו' כדי ליתן טעם למה כשיצאה תחובה לה בבגדיה אינה חייבת חטאת דכיון שדרכה להיות סוגרת בה מפתחי חלוקה כו' עיי"ן שם. וקשה לי דהא המרדכי כתב גם כן בפרק במה אשה (סי' שוב) כמו שכתב הסמ"ג וז"ל גם לא תצא אשה במחט שאינה נקובה שקורין אשפילג"א וסוגרת בה מפתח חלוקה סביב צוארה או בצעיף עכ"ל ואם אי אפשר לתרץ כמ"ש בית יוסף דהא כתב שם המרדכי (סי' שנה) וז"ל מאי כולייך אמר רב מכבנתא פירוש נושק"א בלע"ז אם כן נושק"א דהיינו מכבנתא הוי משוי בשבת וחייב חטאת דאינו עשוי אלא להראות עושר ואין שם תכשיט עליו ואפילו הכי אם היא סוגרת בה סמוך לצואר מפתח של חלוקה כמו אפיק"א בלע"ז מותר והוי תכשיט כו' עכ"ל ורש"י פירש בגמרא (סב. ד"ה מכבנתא) נושק"א על שם שמכבנתא וקושרת מפתחי החלוקה ע"כ. הרי קמן להדיא אף על פי שדרכו לקשור בו מפתחי החלוקה אפילו הכי אמרינן דחייב חטאת אם אינו קושר בו מפתחי החלוקה ואם כן מאי שנא נושק"א ממחט שאינה נקובה. לכן נראה לע"ד ליישב דהא דאסר המרדכי במחט שאינה נקובה שסוגרת בה מפתח החלוקה סביב צוארה או בצעיף היינו דוקא במחט שאינה צריכה כל כך לסגור בה מפתח החלוקה כי יש לה שאר עניינים שסוגרת בהן מפתח חלוקה ומשום הכי אסור כמו שכתב בית יוסף בשם רבינו ירוחם וז"ל ומכל מקום אותם הנשים שנוהגות לתכשיט לצאת עם מחטין ביותר ממה שצריכות להעמיד קשוריהן אסור כו' וכן כתב מהר"י אבנה עיי"ש. וקצת מוכח כן מתוך משך לשון המרדכי דבמחט שאינה נקובה כתב שסוגרת בה מפתח החלוקה סביב צוארה כו' ולעיל גבי נושק"א כתב אם היא סוגרת בה סמוך לצואר מפתח של חלוקה כו' ונראה דלכן שינה משום דסביב צוארה אף אם

הגהות והערות

יז' ראה שלטי הגבורים שעל הרי"ף כח ע"א אות ב: יח' ואסורה משום צ"ל (מור וקציעה). ואמנם גם בסמ"ג איתא "ואסורים", אך שם איירי גם בטבעת: יט' שמה ישלפס צ"ל (מור וקציעה): כ' ראה תוספות ס ע"א ד"ה ותיהיו: כא' וראה מה שכתבו בזה הט"ז ס"ק ז ומג"א ס"ק ח:

ולא תצא במחט נקובה וכו'. שם נמשנה (סג). ומשמע דכלל גוויי שיתנה זה חייבת אפילו אם מעמדת זה קשוריה דכיון דאין דרך להעמידם נמחט נקובה לא הו' תכשיט והוא לא משוי: ומ"ש ובשאינה נקובה לא תצא וכו'. כבר נתבאר בסמוך:

[י] ולא בטבעת שיש עליה

חותם וכו' עד ואם יצתה

פטורה. שם נמשנה (מ. , סג):

[יא] ולא תצא בכוליר. גם

זה משנה שם (סג) ומפרש

זגמרא (סג) מאי כוליר מכנתא

ופירש רש"י נושק"א על שם

שמכנתא וקושרת מפתחי החלוק:

ולא בכובצ"ל. גם זה משנה שם

וזגמרא (סג) מאי כובצ"ל חומרתא

דפילון ופירש רש"י קשר שקשור זו

סס וריחו ערב ואשה שריחה רע

טוענתו עליה: ורצנן סברי תכשיט

הוא. הילכך אם יצתה פטורה ומיהו

לכתחלה לא תלא דילמא שלפא

ומחויא:

[יב] שן תותבת וכו'. גם זה שם נמשנה (סד): יולאה אשה

צחוטי שער וכו' שן תותבת שן של זהב רבי מחיר וחכמים

אוסרים וזגמרא (סה). אמר רבי זירא לא שנו אלא של זהב אצל זבל

כסף דברי הכל מותר ופירש רש"י דשל זהב שמשונה זגמרא משאר

שינים ודילמא מצו לה ושקלא ליה צדה וממטיא אצל של כסף שדומה

לשאר השיניים דברי הכל מותר. וכתב הרא"ש (סי טו) וכל שכן שן

דאדם דמותר כו':

שהחשין (קט): צעודא דנרתא דרבי עקיבא משמע כפירוש רש"י שיש

רדיד דמתרגמינן הרדדים (ישעיה ג כג) מכנתא כדן. וצערין פירש

הוא עגולה כל זה כתב הרא"ש ונמשך רבינו אחריו. ולפע"ד נראה דהנושא

ואוחזת זו מפתחי חלוקה והפגוס צולע לוארה וזהו שפירש רש"י על שם

עגולה הוא לפי שהוא כמו חצי עגול. ולפי זה הא דקאמר לעיל מאי

צגד שיש לו שניים וכו' וכמו שכתב רבינו לעיל סעיף ג' כהן אצל לפירושו

לפרש בכוליר כפירוש רבינו תס או כפירוש הערוך ועיין בתוספות פרק מי שמת

(ג"ז דף קנ"ו): האריכו על זה צד"ה חיתן כצנתי כו':

דרכי משה

(ג) ובמרדכי פרק במה אשה (סי' שנא) כתב הטעם משום דאינו אלא להראות עושר אבל אם היא סוגרת בו מפתחי חלוקה או תקוע בשלשלת של זהב או של כסף שרי. וכתב עוד ורבינו תם פירש רידד כגן ואם היא תחת הצעיף שרי דלא מגלה ראשה:

פרישה

(טז) ואם יצאת חייבת. ואפילו מעמדת זה קשוריה דכיון שאין דרך להעמידה נמחט נקובה לא הו' תכשיט והו' כמשוי, צית יוסף. ופירוש קשוריה כתב הרא"ש והתוספות שחוצת המחט לתוך השכנה שלא ילא שעה חוץ לקשוריה: ופירש רש"י נושק"א. על שם שמכנתא וסוגרת זו מפתחי חלוקה. פירוש דרכה לכך אצל עמה אינה יולאה זו אלא כדי להתקטע אצל אם גם עמה חוצתה שם כדי לסגור ומצנעו לא היה מסוגר מותר וכ"כ המרדכי (סי' שנא) וכן צית יוסף צד"ה לא תלא נמחט (לעיל ד"ה ומ"ש סמ"ג) עיי"ש: (יז) שמתקשטת בו. פירש רש"י ואשה שריחה רע טוענתו ואינה חייבת עליו מפני שהוא תכשיט אצל לכתחלה אסור משום דלמא משלפי: (יח) אם הוא של זהב לא תצא בו. דכיון דמשונה הוא זגמרא משאר שינים דלמא מצו לה ושקלא ליה וממטיא אצל של כסף שדומה לשיניים

ולא תצא במחט נקובה (טז) ואם יצאה חייבת.

ובשאינה נקובה לא תצא ואם יצאה פטורה:

[י] ולא בטבעת שיש עליה חותם ואם יצאה

חייבת. וכשאין עליה חותם לא תצא ואם יצאה

פטורה: [יא] ולא תצא בכוליר ופירש רש"י

נושק"א (ג) ורבינו תם פירש כעין רדיד ובערוך

(ערך ככליאר) פירש כעין עטרה. ולא בכובלת

והוא קשר של בושם (יז) שמתקשטת בו:

[יב] שן תותבת פירוש אם נפל אחד משיניה

ומשימה אחר במקומו (יח) אם הוא של זהב לא

תצא בו ואם הוא של כסף או של אדם מותר:

נקובה אף על פי דהוא תכשיט שסוגרת זה מפתח חלוקה דילמא

שלפא ומחויא והא דכתב אחר כך דמותר נמחט שאינה נקובה לסגור

זה מפתחי חלוקה לא כתב כן אלא לדידן דלית לן רשות הרבים

רק כרמלית דשרי כיון דאפילו לדידהו צרשות הרבים אין איסור אלא

משום דילמא משלפא ומחויא עיין שם מפורש כך דפ"י וכן מפורש

בספר התרומה סימן ר"מ (ג ע"א וע"ב) דמשם למד הסמ"ג להורות

כך וכתב כלשונו ממש ובסמוך סעיף י' כתב כך גם רבינו:

ו ולא תצא בכוליר ופירש רש"י נושק"א. ופירש כך זהא

דקאמר זגמרא מאי כוליר אמר רב מכנתא והיינו על שם

שמכנתא וקושרת מפתחי החלוק וכתב הרא"ש (סי' יא) דצפרק מי

שהחשין (קט): צעודא דנרתא דרבי עקיבא משמע כפירוש רש"י שיש

רדיד דמתרגמינן הרדדים (ישעיה ג כג) מכנתא כדן. וצערין פירש

הוא עגולה כל זה כתב הרא"ש ונמשך רבינו אחריו. ולפע"ד נראה דהנושא

ואוחזת זו מפתחי חלוקה והפגוס צולע לוארה וזהו שפירש רש"י על שם

עגולה הוא לפי שהוא כמו חצי עגול. ולפי זה הא דקאמר לעיל מאי

צגד שיש לו שניים וכו' וכמו שכתב רבינו לעיל סעיף ג' כהן אצל לפירושו

לפרש בכוליר כפירוש רבינו תס או כפירוש הערוך ועיין בתוספות פרק מי שמת

(ג"ז דף קנ"ו): האריכו על זה צד"ה חיתן כצנתי כו':

דרישה

נפתח שם אין קפידא כל כך אם תראה שם בשרה יש נשים שדרכן להיות שם פרועות מה שאין כן מצווארה ולמטה ששם דרך הנשים להיות תמיד מכוסה ואיכא קפידא ואף שהמרדכי כתב גם כן צעיף יש לומר דוגמא סביב צווארה דהיינו שיש לה עניינים אחרים שגם זולת זה אין קפידא ועל דרך זה מפרש גם כן הסמ"ג והתרומה ודו"ק. ובזה נתיישב קושיא אחרת שלבאורה יש להקשות מדברי המרדכי דלעיל אדברי הגהות מרדכי פרק י"ו (סי' תסב, פא ע"ד) שמתיר להדיא ד"ל אבל במחט שאינה נקובה שיש לה ראש מצד אחד כעין אשפילג"א בלע"ז היא נקראת תכשיט ע"כ. ובמה שכתבתי [גם בתירוץ בית יוסף הנ"ל] נתיישב קושיא זו לפי שאפשר לומר דמה שמתיר הגהות מרדכי מיירי במחט הצריכה לסגור בה מפתח חלוקה כי אין לה שום מחט זולת מחט זו וק"ל:

הגהות והערות

זהב שהוא כעין עטרה וכ"כ התוספות נט ע"א ד"ה ולא בשם ר"ת. ועיין עוד בתוספות בב"ב קנו ע"ב ד"ה כבינתי ושם כתבו בשם הערוך דכוליאר הוא עטרה וכ"כ הטור כאן בשם הערוך בפירוש כוליאיר ועוד כתבו התוספות בשם הערוך דרדיד הוא מכנתא והוא צעיף: כדן ובפרש"י ישעיה שם, כבינתא והם של זהב שמכנבין בה הסרביל שהאשה מתעטפת בו: כהן רבינו הטור כתב כן במקום שהוא סעיף ד' בב"ח אלא שהב"ח ביאר הענין בסעיף ג: כו' לפנינו שם ד"ה כבינתי (וראה בהגהות הב"ח שם אות א): כזן עיין בשלטי הגבורים שעל הר"ף כט ע"א אות ד:

כבן ראה מראי מקום לסמ"ג שהובאו בבית יוסף, ומה שכתב כאן הב"ח בשם הסמ"ג לא הובא בבית יוסף. אמנם הדין אחר הוא דהתירו מחט שאינה נקובה ימשום דהו' תכשיט. וע"ע בספר התרומה בסימן רלט דף פט ע"ב וע"ג ובסימן רנד, וש"ע הרב מהדו"ב השייך לסימן שא: כגן במרדכי לפנינו ליתא, וראה בחידושי אנשי שם שכן הגיה שם, ור"ת פירש וכו' (והוא מספר התרומה סימן רלט, פט ע"ב וע"ג). ומה שכתב הדרכי משה בהמשך, ואם היא תחת הצעיף וכו', הוא במרדכי סימן שמו, ושם איירי בעיר של זהב ולא בכוליר ואיחא שם בשם ר"ת דהוא חשוק של כסף או זהב כעין עטרה וכ"כ הטור בשם ר"ת בפירוש עיר של

ז **יוצאה** בחומי שער וכו'. ריש פרק צמה אשה (טו): אסיקנא דצחוטא שער לא פליגי דלכולי עלמא מותר לאכלא זמן דליקן מולין צטילה מפני שהמים נאין צהם וצמחנה שם (דף ס"ד): יולאה אשה צחוטא שער צין משלה צין משל חצרתה צין משל צהמה וצמחנה מנריך להו צריכי ע"ש ופירש רש"י חוטי שער שקולעת צהן שער: ומ"ש והרמב"ם התיר צ"ל צהן בשל זקנה. כנר התחננו המפרשים למלא טעם לפסקו זה ולא עלה צידם על פי סוגיית הגמרא ולפע"ד נראה צרור דהרמב"ם היה גורם כגירסתו תנא וצנצנא של תנא וקנה צשל ילדה וילדה צשל זקנה וכמו שכתבו המוספות (ד"ה וצנצנא של תנא) דכן היא עיקר הגירסא. מיהו לא היה הרמב"ם מפרש כפירוש רש"י ומוספות וכל

המפרשים דמרייהו לאיסורא דאם כן הכי ה"ל למתני וצנצנא של תנא וקנה צשל ילדה ולא ילדה צשל זקנה. מדלג תני לא ולא אלא חד לא אלא דחד לאיסורא ואידך להחירא. והכי קאמר וצנצנא של תנא וקנה צשל ילדה וילדה שריא לאכלא צשל זקנה וקאמר תלמודא צשלמא וקנה צשל ילדה איצטרך לאשמועינן דלא תנא ס"ד אמינא כיון דשנא הוא לה לא מחכו עלה קמ"ל דאפילו הכי חיישין דילמא מחכו עלה ושקלא להו ואמי לאייתנהו ארבע אמות צרשות הרצים אלא ילדה צשל זקנה גנאי הוא לה שעושה ענמה וקנה ודואי דלא מחכו עלה ופשיטא דמותר ומשני אידי דתנא וקנה צשל ילדה דלא תנא תני נמי ילדה צשל זקנה דתנא:

ה **ויוצאה** בחומרתא דקטיפתא. משנה וגמרא ריש פרק צמה

[יג] **לא תצא** במנעל הקרוע וכו'. צרייתא צסוף פרק חולין (שנא קמא):

[יד] **יוצאה** אשה בחומי שער וכו'. משנה צפרק צמה אשה (סד): ומ"ש ובבבד ש"א תצא [זקנה] בשל ילדה.

סס (תנא) [תנא] כח וצנצנא של תנא ילדה צשל זקנה וזקנה צשל ילדה צשלמא וקנה צשל ילדה שנא הוא לה ואמיא לאחויי כט אלא ילדה צשל זקנה ואמיא גנאי הוא לה אידי דתנא וקנה צשל ילדה תני נמי ילדה צשל זקנה. ומשמע דהכי פירושו צשלמא וקנה צשל ילדה איצטרך לאשמועינן שאף על פי שצנא הוא לה לא תנא משום דמחכו עלה ואמיא לאשלופי אלא ילדה צשל זקנה ואמיא איצטרך לאשמועינן דלא תנא פשיטא דכיון דגנאי הוא לה מחכו עלה ושלפא

להו וכן פירשו המוספות (ד"ה וצנצנא של תנא) ומשני אידי דתנא וכו' אף על גב דהר"ף (כט). גורם כדי נצנא פירשו הר"ן (ד"ה גמ') צענין זה והכי קאמר צחנס ואנצ גררא נקטיה: **אב"ל** הרמב"ם צפרק י"ט (ה"ט) החיר ילדה צשל זקנה ונראה שפרש צשלמא וקנה צשל ילדה שפיר דמי דלא תנא משום דאמיא לאחויי דשנא הוא לה אלא ילדה צשל זקנה ואמיא לא תנא דכיון דגנאי הוא לה ודאי לא אמיא לאחויי ומשני כדי נצנא כלומר צחנס נקטה דודאי ילדה צשל זקנה יולאה דהא ליכא למיחש למידי אלא דאידי דתנא של תנא וקנה צשל ילדה תנא נמי דלא תנא ילדה צשל זקנה כן פירש הרצ המגיד ותמתינא דלפי זה תני תנא שקרא משום אידי ל:

[טו] **ויוצאה** בחומרתא דקטיפתא. ריש פרק צמה אשה (טו).

דרכי משה

כט. אות א) ומותר לאשה נשואה לגלות פיאה נכרית שלה לא שנא אם היא עשויה משערתיה או משער חבריה דאין שער באשה ערוה אלא דווקא שערתיה המדובקים בבשרה אבל לא בתלושין עשויות לכסות שערתיה האחרות אף על גב דעבדה לקישוט שתהא נראית בעלת שער:

פרישה

וכל שכן שן דלדס מותר: (יט) **ויוצאה** בחומי שער. מלמתי כחצו צה"ה אלפסי המדשום דמותר לאשה נשואה לגלות פאה נכרית שלה לא שנא אם היא עשויה משערתיה או משער חבריה דאין שער באשה ערוה אלא דווקא שערתיה המדובקים בבשרה אבל לא בתלושין עשויות לכסות שערתיה האחרות אף על גב דעבדה לקישוט שתהא נראית בעלת שער עכ"ל דרכי משה (אות ו). ונראה דהיינו טעמא דמותר כאן צחצי לאכלא מוחוטי הנמר צצנאש הסימן ולא חששו הכא נמי דילמא אימרמי לה צצילה ואמי לאחויינהו דהא הני שערות צדואי מחוצרין צצנר ויש צו משום צצילה דשאני הכא דהא פאה נכרית היא כשאר אחד ממלבושיה דאיהו הולכת וזולתן אס כן צשעת צצילה מניחמן צציה מה שאין כן צחצי דלעיל: (כ) ובבבד ש"א תצא כו'. פירש רש"י לאן משום דשחורה על צננה נראין הן ומאוס ודלמא מחכו עלה ואמיא לשלופי ומימי: (כא) והרמב"ם ז"ל התיר כו'. דהאי דאסור וקנה צשל ילדה משום דאמי לאחויי לה דשנא הוא לה מה שאין כן צצילה צשל זקנה דגנאי הוא לה דודאי לא אמיא לאחויי. ועיין צציה יוסף שחמה על דברי הרמב"ם שלפי דבריו תני תנא שיקרא ועיין צציה: **ויוצא** לן בחומרתא דקטיפתא. פירש רש"י קשר שעשין לרפא קטוף עין רע של תשלוט:

הגהות והערות

בפרישה אות כא לפי נוסחת הדפוסים עיי"ש: [ד] **נראה** דצ"ל "ואתא לאחויי", וכן משמע מהמשך דברי הדרישה דאף אם מגיחין וכו'. ונראה דלדעתו אם גנאי הוא לה א"א לומר דחיישין דילמא תראה לחברותיה ומשום"כ יש לגרוס "לאחויי" במקום "לאחויי": [ה] כן הנוסחא בדפוסים וכן הוא בבית יוסף. בכת"י "דאמי לאחויי" וכן גם בהמשך דברי הפרישה וראה מה שכתב צענין זה בהערות לדרישה אות ד צציל "לאחויי": [ו] **דמפס** פייבי די שאקו נוסף כאן צוה"ל, י"מ צי פרונטל בלע"ז ואני המעתיק מצאתי פירוש חוליא ידועה שתולין אותה בצואר משום עין הרע: [ז] **ויוצא** בחומרתא וכו' עד אות כב נוסף במהדורה זו מתוך

כח] כן הגיה במור וקציעה: כט] **תיבות** "ואתא לאחויי" ליתא בגמרא לפנינו, ונ"ב שם דכן הגירסא בס"י. וראה חכמת שלמה ומהר"ם: [ל] ובכסף משנה הוסיף דיותר נכון לומר שגרסא אחרת היתה לו לרבינו בגמרא וראה דרישה וב"ח: [לא] **ראה** רש"י ד"ה ובבבד שלא תצא ורש"י לעיל מנייה ד"ה דלא מאיס. ותיבות "נראין הן", ליתא ברש"י שם. וראה ר"ן כט ע"א ד"ה גמ', שכתב "נראין הן ואמי למשלף": [לב] **בגירסת** התוספות שם ד"ה ובבבד שלא תצא, וקנה בשל ילדה וילדה בשל זקנה: [לג] **נראה** דצ"ל "ואתא לאחויי", וכן הוא בבית יוסף וכן משמע שהיתה הגירסא לפני המהרש"ל והמהר"ם עיי"ש וכן הוא

תנן ולא נטוטפת ונממרת (סס:) מאי נטוטפת אמר רב יוסף חומרתא דקטיפתא אמר ליה אביי ותהי כי קמיע מומתה ומשמתי אלא אמר אביי אפיזיוני ופירש רש"י חומרתא דקטיפתא קשר שעושין לרפואת קיטוף עין הרע שלא תשלוט: במוך הקשור ומהודק באזנה

במוך שבסנדל'ה. משנה שם (סד:) יולאה אשה נחמתי שער וכו' צמון שנאזנה וצמון שבסנדל'ה ונממרת (סס:) צמון שנאזנה ונממרת יחזקאל והוא שקשור צאונה וצמון שבסנדל'ה והוא שקשור לה נסנדל'ה. וכתב הרא"ש (סי' יד) על מוך שנאזנה ודוקא קשר מהודק: וכתב בספר המצות דפנדל' ומנעל שצנו מותר וכו' מותר ליתנו לכתחלה בשבת. כן כתוב בסמ"ג (לאזין סה, יח ע"ג) וסמ"ק (סי' רפב, עמ' רטז) והמרומה (סי' רמ, ז ע"ג) וצמרדכי פרק צמה אשה (סי' שגד). ודבר פשוט הוא שאין דבריהם אמורים אלא צמנעלים וסנדלים דידן הנעולים מכל עזר אצל הפתחים אפילו מנזר אחד איכא למיחש דילמא

נפיל ואמי לאמי: ובמוך שתקנה לנדתה אפילו אינו קשור וכו' אפילו אם יש לו בית יד. משנה (סד:) וגמרא (סה) צפרק צמה אשה. וצסימן ש"א (נ: ד"ה וכן) נחבאר שדעת המפרשים דהא דשרי ללאת צמון שהתקנה לנדתה היינו כשמציאתו כדי שלא יפול הדם על צורה וימינש ותנטער אצל אם מכוונת כדי שיבלע זו הדם ולא (יטנף) [יטנף] הדם על צדיה ויטנפו היא אלוני טינוף ואסור ושלל כדברי רש"י דשרי: ובפ"פ ובגריג' מ"ח וכו' ואם נפ"ל לא תחזיר. משנה שם (סד:) ולפי מה שכתבו המוספות (ד"ה ונלד שלא תחזיר) צמון פורת מן ונלד שלא תחזיר ונלד שלא תחזיר קאי גם צמון שנאזנה ונממרת ושהתקנה לנדתה אצל אין נראה כן מדברי הרמב"ם צפרק י"ט (הל' יא-יב) מאן ומדברי רבינו ירוחם צמלק י"א (נחז' י"ב, פא ע"ד) (ה): וכתב בספר המצות מי שיש לו ריח הפה וכו' ומסופקני אם יבול ליתנו לכתחלה. כן כתוב בסמ"ג (שם ע"ד) וסמ"ק (שם) והמרומה (שם) וז"ל ואדם שיש לו ריח הפה מותר לתת פלפל צפוי וללאת לרשות הרבים אצל ספק אם צריך ליתנו מערב שבת כמו גריג' מלח עכ"ל וטעמא משום דמתניתין הכי איתא יולאה אשה נחמתי שער וכו' צמון וצמרדכי מלח ונלד דבר שמתן למוך פיה ונלד שלא תחזיר לכתחלה צמון ומספקא להו אי האי דקמני ונלד שלא תחזיר ונלד שלא תחזיר שמתן אצל לא אפלפל: וכתב ר"י שיכולה לצאת בבתי שוקיים וכו'. כן כתוב צמרדכי פרק צמה אשה (סי' שג) וצמרדכי (שם ע"ג) וסמ"ק (שם) והמרומה (שם) וצמנעלים פרק י"ט (אזכר קמא) ורבינו ירוחם צמלק י"א (שם ע"ג):

דרכי משה

(ה) וכתב הכל בו (סי' לא, לג ע"ד) צריך עיון אם מותר ליתן קש במנעל לכתחלה בשבת:

פרישה

ומהודק באזנו. פירש רש"י לנלוע זו לואת האזן: [בעקבה]. לח] ועיקר לתענוג: דלא נפיל מיניה. דנעולים הם מכל נד: לא חיישינן דלמא שקאי ליה. ודוקא אם נמנה כדי שלא תפול דם נדמה על צורה ותנטער אצל לא משום שלא ילכלכו צדיה כדלעיל צסימן ש"א. בית יוסף: ובפ"פ. לריח הפה: גריג' מ"ח. לוחלי שייס. גמרא (סה): (כז) ומסופקני. צפירוש סוגיית הגמרא אם הא דמתן ונלד שלא יתן לכתחלה גם על זה קאי או לאו:

הגהות והערות

כתב יד: לח] ראיה רש"י במתניתין סד ע"ב שאחר שפירש במוך שכאזנה כתב, שבסנדל'ה. לתענוג: וכן בביאורי המהרש"ל לטור איתא, בעקבה ג"ב פי' לתענוג: לט] צמנינו הכל במתניתין, ובספר התרומה סימן רלט פט ע"א נראה דהביא לשון המתניתין ולא כתב שם אם נפל לא יחזיר ובדף צ ע"ג כתב כלשון הסמ"ק. וע"ע ברמב"ם פי"ט הי"ב שלא כתב אם נפל לא יחזיר וראה ג"כ במ"מ שם. ויש שכתבו בדעת הרמב"ם דהאיסור הוא משום שחיקת

אשה ופירש רש"י קשר שעושין לרפואת קיטוף עין הרע שלא תשלוט: ובמוך הקשור וכו'. שם משנה (סד:) וגמרא (דף ס"ה): ומ"ש וכתב בספר המצות דפנדל' ומנעל שצנו וכו' עד ומותר ליתנו לכתחלה בשבת. כ"כ סמ"ק וז"ל תנן יולאה צמון שבסנדלים תני רמי דר יחזקאל והוא שקשור אצל צמנעל שלנו מותר ללאת צמון צמון שכתבו דלא נפיל מיניה כמו מסנדל ואפילו שבת יכול ליתנו לכתחלה וסיפא (סד:) דקמני ונלד שלא תחזיר לכתחלה וצמרדכי לט] דמני ואם נפל לא יחזיר לא קאי אלא אפלפלין וגריג' מלח צפוי כשנמנו צמנעל צפוי אסור לפי שגמרא שרואה להוליכו למקום אחר דרך רשות הרבים אצל מוך שצמון מנעלו מותר ללאת זו אפילו שבת (הג"ה צריך עיון אם הוא הדין קש, עכ"ה) מי שיש לו ריח הפה מותר לו ללאת צמון צמני ומספקא לן אם מותר ליתן לכתחלה שבת אם לא עכ"ל סמ"ק וכו"כ הסמ"ג. הנה פשוט להם דאגריג' מלח וכל דבר שמתן למוך פיה דנסיפא קמני דאסור ליתן למוך פיה לכתחלה שבת אצל צמון צמון דנסיפא דנסיפא פשיטא להם דיכול ליתן לכתחלה שבת דלא עליו קמני סיפא דאסור אצל צמנעל דנמנעל מסופקים אם עליו קמני סיפא נמי דאסור ואף על גב דמסקנת המוספות דאף כל הנך דרישא מוך שנאזנה ונממרת קמני נמי סיפא דאסור ליתן לכתחלה שבת רבינו תופס עיקר דברי הסמ"ג והסמ"ק וכו"כ בספר המרומה: וכתב עוד ספר המרומה (סי' רמ, ז ע"ג) להחזיר צמנעל שלנו ללאת צמון שכתבו כמו צמון ואפילו שבת יכול ליתנו לתנן או למוך צמון המנעל ואינו מסופק בזה דלא כהגהת סמ"ק שכתב צריך עיון אם הוא הדין קש. וכתב עוד ספר המרומה (שם) על כרחין לא קאי צמון שצמנעל ששרי על כרחי נראה להסירו אם

למוך פיה דנסיפא קמני דאסור ליתן למוך פיה לכתחלה שבת אצל צמון צמון דנסיפא דנסיפא פשיטא להם דיכול ליתן לכתחלה שבת דלא עליו קמני סיפא דאסור אצל צמנעל דנמנעל מסופקים אם עליו קמני סיפא נמי דאסור ואף על גב דמסקנת המוספות דאף כל הנך דרישא מוך שנאזנה ונממרת קמני נמי סיפא דאסור ליתן לכתחלה שבת רבינו תופס עיקר דברי הסמ"ג והסמ"ק וכו"כ בספר המרומה: וכתב עוד ספר המרומה (סי' רמ, ז ע"ג) להחזיר צמנעל שלנו ללאת צמון שכתבו כמו צמון ואפילו שבת יכול ליתנו לתנן או למוך צמון המנעל ואינו מסופק בזה דלא כהגהת סמ"ק שכתב צריך עיון אם הוא הדין קש. וכתב עוד ספר המרומה (שם) על כרחין לא קאי צמון שצמנעל ששרי על כרחי נראה להסירו אם

מ וכתב ר"י וכו'. כ"כ המרדכי פרק צמה אשה והצ"ח רבינו כאן לומר אף על פי דצמון צריך שיהא קשור אצל אין צריך קשירה ועיון שם הדין ראיה מדקאמר התם (סג:) לרצון דמחלק צין צירית אחת לנכלים שמים דאסור ואי קשורות למה אסור שמים טפי מנאחמ:

מ וכתב ר"י וכו'. כ"כ המרדכי פרק צמה אשה והצ"ח רבינו כאן לומר אף על פי דצמון צריך שיהא קשור אצל אין צריך קשירה ועיון שם הדין ראיה מדקאמר התם (סג:) לרצון דמחלק צין צירית אחת לנכלים שמים דאסור ואי קשורות למה אסור שמים טפי מנאחמ:

(ה) וכתב הכל בו (סי' לא, לג ע"ד) צריך עיון אם מותר ליתן קש במנעל לכתחלה בשבת:

ומהודק באזנו. פירש רש"י לנלוע זו לואת האזן: [בעקבה]. לח] ועיקר לתענוג: דלא נפיל מיניה. דנעולים הם מכל נד: לא חיישינן דלמא שקאי ליה. ודוקא אם נמנה כדי שלא תפול דם נדמה על צורה ותנטער אצל לא משום שלא ילכלכו צדיה כדלעיל צסימן ש"א. בית יוסף: ובפ"פ. לריח הפה: גריג' מ"ח. לוחלי שייס. גמרא (סה): (כז) ומסופקני. צפירוש סוגיית הגמרא אם הא דמתן ונלד שלא יתן לכתחלה גם על זה קאי או לאו:

כתב יד: לח] ראיה רש"י במתניתין סד ע"ב שאחר שפירש במוך שכאזנה כתב, שבסנדל'ה. לתענוג: וכן בביאורי המהרש"ל לטור איתא, בעקבה ג"ב פי' לתענוג: לט] צמנינו הכל במתניתין, ובספר התרומה סימן רלט פט ע"א נראה דהביא לשון המתניתין ולא כתב שם אם נפל לא יחזיר ובדף צ ע"ג כתב כלשון הסמ"ק. וע"ע ברמב"ם פי"ט הי"ב שלא כתב אם נפל לא יחזיר וראה ג"כ במ"מ שם. ויש שכתבו בדעת הרמב"ם דהאיסור הוא משום שחיקת

ובכל מה שיכולה לצאת וכו'. כ"כ המוספות דצור ראשון רש"י פרק זמנה אשה וז"ל ונראה לר"י דדוקא דצורים שרגילות להסירן כדי להראותן או משום חליה או משום קפידא גזרו שלא ללכת דשמא כשיסיר ישכח שהוא שבת ואח"כ לאחיי אצל דברים שמוטר ללכת בהן שאין רגילות להסירן מותר לקשור ולהתיר ברשות הרבים דליכא למיחש למידי דאם יהא זכור שבת בשעת התרה לא אחי לאחיי ואם לא יהא זכור לשבת אפילו נאסור להתיר ולהסיר לא יועיל וכן משמע לקמן (סא סוע"א) וכו' עכ"ל:

ויוצאה בחצר בכבול ובפאה נכרית. משנה שם ופירוש כבול הוא כפה של צמר כדלעיל סעיף ד' ופאה נכרית פירש רש"י קליעת שער תלושה וזוהרתה על שעה עס קליעתה שתיראה צעלת שער עכ"ל: ומ"ש אב"ב ב"ש שאר הדברים וכו'. שם מימרא דרב וטעמא דמילתא דכדי שלא תתגה על צעלה המירו לה קלף קישוטים הנאים:

ומ"ש אב"ב רבינו תם פירש דגם בשאר הדברים מותרת לצאת בחצר וכו'. טעמו דפסק כרבי ענני צר ששון משמיה דרבי ישמעאל צ"ר יוסי דתנא הוא ופליג ואמר דהכל מותר צחצר ככבול ועיין שם בתוספות דף ס"ד ד"ה רבי ענני ומציאו בית יוסף וכו' צמרדכי לשם (ס"י שנה) על שם רבינו חס דפסק כרבי ענני וכו': ומ"ש ובעדה"ת חילק וכו'. זהו מה שהציא בית יוסף (נו: ד"ה ולא מלא צמח שמחלקת) צסם סמ"ג והקשה עליו ונתצאר ע"י צסעיף ה' וצס"ד מד':

מלא כחוצ צסם רבינו צר שלום מב' דדצר שהוא רגילות להראות וז' לזו אסור וצסאינ רגילות מותר ונשי דידן אינן מראות ככשיטיהן וטענותיהם ומשום הכי מותרות ללכת צסם וסוף דצר אמרו הקדמונים דמותרות ללכת צסם דמוטצ יהו שוגגות ואל יהו מוידות עכ"ל גס הר"ש (ס"י ג) והר"ן (כו: ד"ה אצל) העלו כן דמדינא אסורות אלא שכוין שלא ישמעו מוטצ יהו שוגגות ואל יהו מוידות: ובב"ב התרומות חילק וכו'. כן כתב גס כן סמ"ג (שס, יח ע"ב) וסמ"ק (שס) והגהות פרק י"ט (אות י קמא). וז"ל התרומה (צסימניס ס"י רמ) מג' עתה התירו ככשיטי אשה לדין דלית לן רק כרמלית דלדידהו אפילו צרשות הרבים אינן אסורים אלא דילמא שלפא ומחויא אצל טצעת שיש עליה חומס ואין עליה חומס לאיש שניהם אסורים אפילו לדין דהא חנן צהו חייב חטאת ואם כן ככרמלית אסור אפילו לדין עכ"ל: מיהו לפי הדעת שכתצתי צסימן ש"א (ג: ד"ה ומ"ש רבינו אצל) שצומן הזה שנהגו האנשים ללכת צצצעת שאין עליה חומס הרי הוא להם כככשיטי ושרי אף אנו נאמר דכוין שנהגו עכשיו הנשים להציא טצצעת שיש עליה חומס הרי הוא להם כככשיטי ושרי:

דרכי משה

(ז*) והמגיד משנה כתב שהרשב"א והרמב"ן חולקין ואוסרים אפילו בבית וכל שכן בחצר מעורבת וראוי לחוש לדבריהם:

פרישה

צמחטין שהן צריכות להעמיד קשוריהן ולא יותר כי צה שאין להן חועלת צו ישמעו לנו עד כאן. ורבינו שמשון מלא כחוצ צסם רצ צר שלום דדצר שהוא רגילות להראות וז' לזו אסור וצסאינ רגילות מותר והני נשי דידן אינן מראות טצעותיהן ומכשיטיהן ומשום הכי מותרות ללכת צסם עד כאן. וכן כתב רמ"א צצלחן ערוך (שס) מטעם דנשים דידן שכיחי גבן ככשיטין ויוציאן צסם אף צחול מה שאין כן צימיהם שלא היו רגילות ללכת צסם כי אם צצצת והוי חידוש להן דלזו איכא למיחש דילמא משלפי: (כה) אסור גבוי צדידן. וצ"ת יוסף כתב דלרבינו ירוחם מה' שכתב שהואיל שצומן הזה נוהגין האנשים ללכת צצצעת שאין עליה חומס ונשים צצצעת שיש עליה חומס הרי הוא להם כככשיטי:

חדושי מהר"ח והגהות

[צ] פירוש תחילה של צגד כמו מלנפת קטנה שקושרין אותה על המצא ונותנין הציץ עליה כדי שלא יזיק הציץ צמלח ופעמים שהאשה מתקשטת צה צלל ציץ. (מהר"ל ח:)

הגהות והערות

מב' רא"ה שו"ת הגאונים חמדה גנוזה סימן עח ושו"ת הגאונים מוסאפיה [ליק] סימן ע"ב והובא גס בהגהות מיימניות פרק י"ט אות ו קמא ובשו"ת רש"ש גאון ס"י כט-ל. ועיין ראב"ן ס"י שמת: מג' ורא"ה בפנים הספר סימן רלט פט ע"ג וע"ד וסימן רמ צ ע"ב: מד' כן בדפוס. בדפוס וורשא ונתבאר עוד בסעיף ה' כס"ד: מה' בבית יוסף סימן שא כתב בשם הר"ן דמתיר לאיש בטבעת שאין עליה חומס וסיים בשם רבינו ירוחם דאוסר, (וקצת נראה דהפרישה ר"ל דכאן נתיר אפילו לשיטת רבינו ירוחם וצ"ע) ועיין בפרישה לעיל סימן שא אות ט ד"ה אבל דבר:

טור <מכון שירת דבורה> - ג (או"ח רמב - שמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 299 הודפס ע"י אוצר החכמה

ו. לפירוש הרמ"ש [שם]
פ"ח סימן ד' והר"ן [שם א],
ב ד"ה ערבין:
ז. שם בגמרא [שם ב]:
ז. רש"י שם ד"ה סנדל
מאי:
ח. שם [שם ב]:
ט. שם:
י. ב טור בסימן תרי"ג
[עמוד סדל]:
כ. לשון הרמב"ם בפרק
י"ט מהלכות שבת [הלכה
ה] מתוך דברי הגמרא
פרק ו' דשבי:
ל. שבת ס"ג [שם א]:
(*) פירוש כמו מקל של
ברזל צלורך אמה וחצי
ובראשו כדור, ערוך [שם]
אלה [הרמב"ם]:
ל. טור עמוד רל:
ל. שבת ס, א:
מ. שבת ס' [שם א] וס"א
[שם א] ופירוש רש"י ד"ה
דילמא:
נ. שם קמ"א [שם ב]:
נ. טור עמוד רל:
ס. שם ס':
ס. רש"י שם ד"ה זומן,
בשם רבותיו:
ע. שם ס"א [שם א] וכתב
בר רב, הר"ף [שם ב, ב]
והרמ"ש [שם פ"ו סימן ט]
והרמב"ם בפרק י"ט
[משנת הלכה טו]:

חכמת שלמה

שא (שורש סעף ו) כל היוצא
בדבר שאינו תכשיט. נ"ב,
עין בחבורת לוי"ד מהדורא
וה"ו [טוב טעם ודעת ח"א
מהד"ק סוף סימן ט"ו מה
הלכות דם סימן ט"ו מה
שכתבתי לקהלת (קאריטט)
[קאריטט] דין אגב דדין אס
מוחר להם לילך ביארמלקין
נרמז בשבת במקום שאין
עירוב ויש להם פחד פן ילכה
השטות ויטעק להסירו ואמי
לאמי ארבע אמות, ע"ש
וה"ק:

ג'יון מוהרשא

שא [א] (מ"ז ס"ק ג)
למה לא חשביה
עו"א בהדי ג' דבריהם.
עין שער המלך פרק ד'
מהלכות יום טוב [ו] הלכה
י"ב עלה מ"ג ע"ג:

ח לשמור פירותיו. דשמירת ממונו נמי קלת מזה הוא, עיין סוף
סימן רמ"ח [נהגה]: ב חייב. דע, דכל מקום שנאמר חייב, אס
עשה צמוד חייב כרת, ונשוגג דהיינו ששכח שהוא שבת או שידע
שהוא שבת ולא ידע שמלכה זו אסורה, חייב חטאת (ועיין סימן
של"ד סעף כ"ו (נהג"מ)
[נהג"ה] [כא]). אצל אס עשה
מלכה שלא צמחין, כגון ששכח
דבר אצלו ויאל עמו לרשות הרבים
פטור. ודין רשות הרבים עיין סימן
שמ"ה: י בסיף. אפילו חגור
צמחין חייב, שדרך הולכה כך
צחול, וכן משמע בגמרא [שבת סג,
א]: יא בקסדה. הוא כובע צרול.
ומגפיים, אנפלאות צרול למלחמה:
יב מפני שצריך להסירם.
הקשה צמחפות יום טוב [שבת פ"ו
משנה כ"ד ואל] דלמה לי הא טעמא,
חיפוק ליה דשבת (ל) לאו זמן תפילין,
ע"ש. ולי נראה דאחא לאשמעין
דצמחפות הכתובים צו שמואל אע"פ
שהוא מומחה אסור ללכת זה
בשבת, מהא טעמא, אס לא
שמוחה עור, ועיין סעף כ"ה
[וס"ק מ]. ולפי מה שכתבתי (ס) סימן
ש"ח סוף סעף ד' [וס"ק יא] לא קשה
מידי: יג במנעל. העולם שבת [וס"ק
ט] לא עיין סימן ש"ג סעף י"ג:

(ג) אב"ד לא בחזרה. דכלן אין שייך מכשול לעמיד לנכא, דדוקא
(ו) דהעברה שם, דשמירת ממונו לא הוי דברי הרשות לגמרי, כן נתן
ה"ז [עמוד רכט ד"ה וכתב] הטעם. ולענ"ד נראה דכלן צעזל שאלם
זהול על ממונו, לא ימנע עצמו ללכת שם לעמיד לנכא, מה שאין כן
צעשיית מזה. וצמח שמחין כאל
[סעף ה] דדבר מזה חשש מכשילין
לעמיד, קשה (ו) למה לא חשביה
עולא דהדי ג' דברים שהחירו סופן
משום תחילתן, צפרק קמא דבינה
דף י"א [ע"ב], וי"ע: (ד) באותו
שאין בו המכה. דלא לא אחי
לאחוי. וזהו כח"א בר רב [שבת
סא, א]. אצל דהנהגות רש"ל [על הטור]
מייח משנות מהר"מ [מרוטנבורג,
דפוס ברלין כח"א פארמא סימן לא] דפסק
כרצ הונא דנפק צלואו שיש צו מכה.
וכתב מו"מ ז"ל [ב"ח עמוד רל ד"ה
ולא יאל צמנעל], על כן יש להחמיר
שלא ללכת כלל צמנעל אחד, בין
שיש צו מכה בין צלן צו:

להסירם מעליה, רש"י גיטין לג, ב ד"ה למישלפה) ולהראותם: הגה ועיין לקמן סימן ש"ג סעף י"ח
אס אסור אפילו צמח או צנית: הלכך ל לא יצא האיש לא י בסיף ולא בקשת ולא בתרים
(פירוש מגן טו, ערוך ערך תרים [השגות]) ולא (*) באלה (ו) ולא ברומח (ז) ולא בכלים שאינם
תכשיט ואם יצא חייב חטאת (ז) ולא בשריון ולא יא בקסדה (פירוש, כובע של ברזל,
ר"ע ברטנורא שבת פ"ו משנה ב ד"ה וקסדה) ולא במגפיים (א) [אנפלאות של ברזל טו, רש"י שבת סב, א
ד"ה פומק] ואם יצא פטור שהם דרך מלבוש (ז) ולא יצא בתפילין יב [מפני שצריך
להסירם כשיכנס לבית הכסא] ולא יצא קמן במנעל גדול י דילמא ואתי לאיתויי אבל יוצא הוא בחלוק גדול
ס ולא יצא יג במנעל אחד אם אין לו מכה ברנלו ס' [יט] דילמא מחייבי (ז) עליה ואתי לאיתויי אבל אם יש לו מכה ברנלו
פ יוצא (ד) באותו (ו) [ז] שאין בו המכה:

ערך פהם למהריק"ש

שא סעף ו [ההולך לשמור פירותיו וכו']. ועיין סימן תרי"ג [סעף ט]: סעף ז ודבראותם וכו'. ועיין סימן ש"ג דין י"ח:

ביאור הגר"א

ע"א: [טז] ואשה לא תצא. עיין רש"י ריש פרק ו' [שבת נו, א ד"ה במה], וגמרא
שם נ"ט ב' במאי קמפלגי כו' כלילא כו', ושם ס"ב א' וס"ה א'. ואמר [שור"ע]
ואשה דוקא, כמו שכתוב בירושלמי [שם פ"ו הלכה א] והביאו הרא"ש [שם] סימן
י' על ידי שהנשים שחצניות כו', והאיש שאינו שחץ מותר. ויתבאר בסעף ט'
[וס"ק כ"ד]: [יז] ואל בכ"ז. למד מהנ"ל, דלא פליגי רבי אליעזר וחכמים
נשבת סג, א אלא אם הן תכשיטין: [יח] מפני שצריך. לשון הטור [עמוד רל].
וצריך עיון, דקיימא לן [שם ריש סימן לא] שבת לאו זמן תפילין, והרמב"ם [שבת
יט, ד] השמיט מטעם זה, לא כתב אלא סיפא היוצא בתפילין פטור, וכאיכא
דמתי כו' [שבת סא, א]. ואחר העיון נראה דאף על גב דאמרין שם לא תימא
אליבא דמאן דאמר כו' אגן קיימא לן דלאו זמן תפילין, שם אמר אליבא דרבי
יוסי הלגילי מנחות ל"ו ב' דילי מחזקה נשמות י, א, אבל אגן קיימא לן כרבי
עקיבא [מנחות שם] דיליף [מושמת] [מזהיה לאות] [כז] [שם, טז], כמו שכתוב
שם קסבר הלכה ואין מורין כן, ואין איסור להניח בשבת יום טוב, וכמו
שכתבו תוספות בנדה נ"א ב' סוף ד"ה ולבני מערבא, וביור"ט [ביצה ט"ו א'
ד"ה הכי קאמר כו', וכמו שכתוב בב"י [סימן כ"ט] [עמוד קנד ד"ה ואיכא] ומה
שם. והיה יכול לומר [שבת שם] דלא אליבא דמאן דאמר לאו זמן תפילין, אלא
דקא תעביד לן אף למאן דאמר זמן תפילין (ה) [כנ"א]. והרמב"ם שלא כתב
זה, אויל לשיטתו דסבירא ליה לילה לאו זמן תפילין, שכתב [תפילין ד, יא]
שעובר בלא תעשה. והטור אויל לשיטתו דסבירא ליה זמן תפילין, כמו שכתב
בסימן כ"ט [עמוד קנד] וסימן למ"ד [עמוד קנד]. והא דאמרין במנחות שם ספק
חשיכה כו', הא ודאי כו', אף לרבי עקיבא, וכמו שכתוב שם היינו במניה לשם
צוות תפילין, וכמו שכתוב במ"א סימן כ"ט. ועיין תוספות [נהגה] שם:
[טז] דילמא מחייבי. כלשון רבותיו שברש"י שם במתניתין [שבת ס, א ד"ה בזמן],
ע"ש: [כ] שאין בו כו'. גירסת הר"ף [שם נס, ב] כחייא בר רב, אבל לגירסת
שלנו [שבת סא, א] דלמא, הוא דחייא בעלמא. ודעת הר"ף תמוה, וכבר השיגו
הר"ה [המאור שם], וכן הוא מפורש להדיא בירושלמי [שם] פרק ו' הלכה ב'
רבי יוחנן אמר על אותה שיש בה מכה הוא נותן, שמעון בר בא הוא משמש
קומיה דרבי יוחנן והוא מושיט ליה סנדליה כו', אמר ליה רבי יוחנן בבלאה
לא תעביד כן, שהראשונים לא היו עושין כן כו', הדא אמרת על אותה שיש
בה מכה הוא נותן, אמר ליה אין בבליא דקמתיה עליה. והוא רב שמן בר
אבא דגמרא דילן. אלמא דרבי יוחנן סבירא ליה כרב הונא [בבבלי שם]:

(ג) אב"ז. עיין ט"ז. שמירת פירות לא הוה מצוה, ולא שייך מכשילין כו'. ומכל מקום מותר לעבור במים, דלא הוה רשות לגמרי. והט"ז כתב אף אם תאמר שמירת ממוץ מצוה הוה, מכל מקום לא התירו סופן משום תחלתן, דאדם בהול כו'. ובלבדש [סעיף ה] ההולך לשמור פירותיו, חשיב ליה ענג ולא מלאכה. צריך עיון, דלעבור במים הטעם משום סחיטה הוא, לא משום מלאכה, וצ"ע. מה שקשה איך עובר במים הא שרייתו זהו כיבוסו כבסימן ש"ב סעיף ט' וסעיף י', עיין רא"ש יומא דף ע"ז ב' [פ"ח סימן ד] דבאין מלוכלך, שרייתו לאו כבוס. ועוד תירץ, דרך לכלוך לאו זהו כיבוסו, יע"ש. ויש נפקא מינה באלו תירוצים אם הבגד מלוכלך בטיש וכדומה, לתירוצן [ראשון] אסור לעבור במים. ועיין אליה רבה כאן אות ח' מזה. ואי"ה בסיון ש"ב סעיף ט' [אשל אברהם אות יח] וסעיף י' [שם אות כד] אבאר עוד בזה, וכאן אין להאריך: **(ד) באותו**. עיין ט"ז. שבת ס"א א'. וב"ח פסק להחמיר, והיינו שילך יחף לגמרי כשיש מכה ברגל אחד. ואף למאן דאוסר כשאין ברגלו מכה ללכת יחף, כבסעיף (י"ז) [טז] [בהגה], כשיש מכה אי אפשר בענין אחר. ובחדושינו [ראש יוסף] שבת ס"א א' [ד"ה בדרך] הארכנו דנפקא מינה בין הטעם חשדא שיאמרו בין שחיינו נושא המנעלים, ובין פירוש דחייבי עליה ושלף, יע"ש. ובכרמלית או חצר שאין מעורבת, עיין סימן ש"ג סעיף י"ח דיש אומרים כן באשה דלמא שלפא ומחויא, הא בכרמלית שרי, עיין שבת ס"ד ב'. ויש לומר מחייבי טפי איכא למגזר אף בכרמלית. וא"כ אפשר להחמיר דפסק המחבר בכאן לדין שיש אומרים שאין לנו כי אם כרמלית:

[סוף] ס"ד ז' ד"ה כל שאסרו מוז' כו', יע"ש: **יב מפני**. עיין מ"א. ושם הקשה מסימן ל"א [סעיף א] דאסור יש נשנת. ויש לומר לשם מזה, אבל להמנאות כך אין זו איסור: **יג במנעל**. עיין מ"א. בצאליה רבה [ס"ק] ט"ו הביא דעולת שנת הקשה אמאי השמיט המחבר אשה לא תאז במנעל קרוע ותדש. ובסימן ש"ג סעיף י"ג הביאו המחבר:

באר היטב

(ה) **לשמור**. דשמירת ממונו נמי קלת מזה הוה, עיין סימן רמ"ח, [מ"א ס"ק ח: (ו) חייב. פירוש, כרת צמוד. ועיין סימן שמ"ה [סוף] סעיף ו' דזה אינו צוה הומן, [מ"א ס"ק ט: (ז) שאין. וט"ז [ס"ק ד] אוסר גם צוה, ע"ש:

פסוק

(פ"ק ח) **לשמור כו'**. קצת מצוה. ולכן הותרה ההליכה, אבל החזרה לא הותר, כיון דאינו מצוה גמורה. והט"ז [ס"ק ג] כתב טעם אחר, דבשמירת פירותיו אין להתיר החזרה סופו משום תחלתו, דאין לומר דאי לא נתיר החזרה לא ילך לכתחלה, כי הוא יחוש להפסד פירותיו ובודאי ילך. וגם מה לנו בכך אם לא ילך: (פ"ק ט) חייב כו'. כרת. ואם התרה בו חייב סקילה, אלא מ"א השמיטו כיון דאין דינן בזמן הזה דיני נפשות: פטור. ר"ל, אפילו מחטאת, דמלאכת מחשבת אסרה תורה [ביצה יג, ב] והוא לא נתכוין כלל למלאכה: ודין רשות הרבים עיין סימן שמ"ה. אם יש בזמן הזה רשות הרבים: (פ"ק י) בסיף. אפילו הגור כו' וכן משמע בגמרא. דף ס"ג, דחכמים מחייבים אם יצא באחד מאלו, דסבירא להו דהוי משוי ולא תכשית, ורבי אליעזר פטור, דסבירא ליה תכשיתין הן, ושאל בגמרא דאם טעמא דרבי אליעזר, ומשני דכתיב [והלים מה, ד] תגור חרוב על דרך גבור הודך והדרך, הרי הדכתוב קראו הוד והדר. והתם תגור כתיב, משמע דעיקר ההוד ותכשית כשהוא תגורה על מתניו, וכחאי גוונא פוטרי רבי אליעזר, ואפילו כחאי גוונא פליגי חכמים ומחייבים: (פ"ק יב) מפני כו'. **תיפוק ליה דשבת לאו זמן תפילין כו'**. דאיתא בשבת דף ס"א ע"א אהא דתנן [שם ס, א] לא יצא בתפילין, אמר רב ספרא לא תימא אליביה דמאן דאמר שבת לאו זמן תפילין, אלא אפילו למאן דאמר שבת זמן תפילין לא יצא דילמא אתי לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים (והיינו ע"י שיצטרך להסירן כשיכנס לבית הכסא), ולכן הוקשה לתוספות יום טוב דלדידן דקיימא לן [טוש"ע סימן לא סעיף א] שבת לאו זמן תפילין לא הוצרך לטעם מפני שצריך להסירן כו'. על זה תירץ מ"א ניהו דלגבי תפילין לא אצטרך להאי טעמא, מכל מקום כיון דהטעם אמת נקט להאי טעמא, דנפקא מינה לקמיע שהוא מן המומחה דמותר לצאת בו דהוי תכשית, מכל מקום אם כתובים בו שמות אסור לצאת בו כי אם במחופה עור, מטעם מפני שצריך להסירן כו': וז"ל מה שכתבתי סימן ש"ח סוף סעיף ד' לא קשה מידי. ר"ל, שכתב שם ניהו דקיימא לן שבת לאו זמן תפילין, היינו כדרכי עקיבא [ועייובן צו, א] דכתיב בתפילין [שמות יג, ט] והיה לך לאות (ר"ל, שהוא אות שאנחנו עבדים לה' ונושאים חותמו כמו כבלי דעבדא), יצאו שבת ויום טוב שהן גופן אות, ואין צורך לאות אחר, אבל אם ירצה

ח **לשמור**. עיין מ"א. דשמירת פירות קלת מזהו, לא מזהו גמורה, ומשום הכי לא התירו סופן משום תחלתן. ועיין ט"ז אות ג' עוד תירוך צוה: **יז חייב**. עיין מ"א. צמוד כרת. ואם עשה מלאכה כו' והזיק ממון אס פטור מתשלומין. עיין חו"מ סימן תכ"ד [סעיף ג] וסימן רע"ח [בא"ח] צמ"א [ס"ק] א', יע"ש. והיינו ממון ונפשות לאחד כחאי גוונא. ועיין מה שכתבתי כאן צוה שם [אשל אברהם], וצפתימה כוללת [מ"א אות א"ג] כתבנו עוד מזה. ושכח והוציא לרשות הרבים פטור מחטאת, דמלאכת מחשבת אסרה תורה [ביצה יג, ב], עיין תוספת שבת [סוף ס"ק יצ]. ועיין סימן ש"ל, דנפקא מינה צמיצ צמאט שיתן מ"י פשיטין ללדקה ויחענה, יע"ש צמ"א [ס"ק לד] מזה: **י בסיף**. עיין מ"א. שבת ס"ג א' דרבי אליעזר אומר תכשיתין הן לו שנחמל [מהלים מה, ד] תגור חרוב על ירך, ותכמים אומרים כחאי גוונא חייצ צמאט, אלמא צמור צמתניו מיירי, דצידו גס רבי אליעזר אוסר וחייצ צמאט, יע"ש: **יא בקסדה**. עיין מ"א. ורש"י [שם] ס"ב א' [ד"ה סנארתא] פירש כוצע עור תחת כוצע נחושט ב"ג. ועיין דרישה [אות ח] ופרישה [אות ג] ואליה רבה אות י"ג. וכחצ צפרירה [אות ד] הטעם, שנראה כיולא למלתמה, וכן כתב אליה רבה אות ט"ו צסם מרדכי [שם רמז שגז] ור"ן [שם כ, א] סוף ד"ה ממין]. ונפקא מינה אי צכרמלית שרי, לטעם מראית עין אפשר צחצר שאינה מעורבת שרי, כמו פוקק וזג ומטייל צחצר כבסימן ש"ה סעיף י"א, דרצנן לא אמרו מראית עין צחצר. אבל כפי הנראה מלבוש [סעיף ו] דלאו מלבוש הוא שאין לנשטין צגדים אלו צשנת ללאת צנה, א"כ יש לומר הוא הדין צחצר שאין מעורבת אסור. ועיין אליה רבה [שם], וז"ע * . שוב ראיתי דנראה כיולא למלתמה הוה כאיסור תורה, ועיין סעיף מ"ה. * שוב ראיתי צמוספת שבת כאן [ס"ק יז] כתב כן, הביאו רש"י שבת [סוף] ס"ד ז' ד"ה כל שאסרו מוז' כו', יע"ש: **יב מפני**. עיין מ"א. ושם הקשה מסימן ל"א [סעיף א] דאסור יש נשנת. ויש לומר לשם מזה, אבל להמנאות כך אין זו איסור: **יג במנעל**. עיין מ"א. בצאליה רבה [ס"ק] ט"ו הביא דעולת שנת הקשה אמאי השמיט המחבר אשה לא תאז במנעל קרוע ותדש. ובסימן ש"ג סעיף י"ג הביאו המחבר:

שערי תשובה

שא (ה). ואינו דרך מלבוש. וכתב ברכי יוסף [אות א] בשם מה"ר יעקב מולכו [שו"ת כת"י סימן יז] דלא חשבינן דרך מלבוש אלא מה שדרך ללובשו בחול, וכתב ליישב קצת מקומות שלא נראה משם כן, ע"ש. ועיין לקמן סעיף (י"ד) [כג] בעטרת זקנים [ס"ק א] שאסור לצאת במטפחת קשורה כסיב הרגל בחשבם כי זה דרך מלבוש כמו הווי"ן בענד"ל כו':

מחצית השקל

רשאים להניחן בשבת. א"כ אתי שפיר דאפילו לדידן צריך לטעם מפני שהוא צריך להסירם כו', משום דגם לדידן לא הוי משא כיון דרשאי להניחן. אלא דלפי זה צריכין דברי רב ספרא ביאור, שאמר לא תימא אליבא דמאן דאמר שבת לאו זמן תפילין כו', דמאי איכא בין מאן דאמר זמן תפילין או לאו זמן תפילין, הא על כרחך צריך לטעם מפני שצריך להסירן אפילו למאן דאמר שבת לאו זמן תפילין כיון דעל כל פנים רשאי להניחן. וצריך לומר דהא אמרינן בעירובין דף צ"ו ע"א תניא ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה [שם, י] (והוא קרא בפרשת קדש שהיא אחת מארבע פרשיות שבתפילין), ימים ולא לילות, מימים ולא כל ימים, פרט לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי, רבי עקיבא אומר לא נאמרה חוקה זו אלא לענין פסח בלבד, ובתרא הכי הובא שם כרייתא רבי עקיבא אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים תלמוד לומר והיה לך לאות, מי שצריכים אות, יצאו אלו שהן גופן אות. וכתבו התוספות [שם] ד"ה ימים פרט לשבתות וימים טובים, נראה דאדרשה דלאות על ירך דבסמוך קא סמך, עד כאן לשון התוספות. וכוונתם, ניהו דמימים מיעוטא דיש ימים שאין תפילין נוהגות, אולם מאי שנא למעט שבתות וימים טובים יותר משאר הימים, ומאי חזית לאוקמי אשבתות וימים טובים, לכן כתבו דסמך על קרא דוהיה לאות. אלא דלפי זה לאות לי מיעוטא דמימים כיון דשבתות וימים טובים בלא הכי נתמעטו מקרא והיה לאות, אלא על כרחך צריך לומר כמו שכתב מ"א דמקרא והיה לאות לא נתמעט אלא דשבת ויום טוב אין צריך אות, אבל אם ירצה רשאי להניחן, ולכן איצטרך מימים למעט שבתות וימים טובים דאסור להניחן. וא"כ הא דאמר רב ספרא לא תימא למאן דאמר שבת לאו זמן תפילין ר"ל דאסור להניחן, והיינו רבי יוסי הגלילי, אלא אפילו למאן דאמר שבת זמן תפילין וסבירא ליה דאפילו חייב להניחן, מכל מקום אסור לצאת דלמא אתי לאתויי ארבע אמות כו'. אבל אנן קיימא לן כרבי עקיבא, וא"כ רשאי להניחן בשבת ויום טוב, לכן הוצרך בשו"ע ליתן טעם מפני שצריך להסירן כו': (פ"ק יג) **במנעל**. העיראת שבת לא עיין כו'. ר"ל, הדעולת שבת הקשה על הרב ב"י שהשמיט דין מנעל המוזכר בסימן ש"ג, לכן כתב מ"א ניהו דלא הביאו פה בסימן זה,

לבושי שרך

דנפקא מינה למה שכמוצ צהגה שם דמי שחייצ צמאט יתן י"ח פשיטין ללדקה, ע"ש: (ח) שם ספי"ב לאו זמן תפילין. ואסור להניחם. וצ"ש [שם סא, א] לא הולרך לטעם זה אלא למאן דלמחר שבת (לאו) זמן תפילין: (ט) שם סימן ש"ח סוף סעיף ד'. צמג"א שם ס"ק י"א, דלע"ג דשנת לאו זמן תפילין, מכל מקום

אוצר מפרשים

ב (באר הגולה אות י) טור בספר. נמחק. נ"ב, בסימן, ד"א [טז]: (ותחם סופר)

[טז] כ"ה ממנהדורת אמ"ד תכ"א (באר הגולה). דפוי"ר וינילאה של"ד אימא "מגן תכבניט משולש", ומקורו צר"ע צרטנורא שנת פ"ו משנה ד ד"ה תריס:

[יז] בדפוי"ר של ציאורי מיליס הנ"ל אימא כאן ואלה, מגן עגול ושיניהם של ע"ז, ומקורו צר"ע צרטנורא שם ד"ה אלה. והושמט ממנהדורת אמ"ד תכ"א (באר הגולה), ואלה צאר הגולה אחר אות ל':

[יח] כ"ה צדפ"ר, וכן הוה צב"י [עמוד רל] ובמשניות דפוס נאפולו צר"צ. דפוי"ר הנוסח "מגפיים", כפי הנוסחא הנפוצה צש"ס ונבאשונים:

[יט] כ"ה ממנהדורת אמ"ד תכ"א (באר הגולה). דפוי"ר וינילאה של"ד אימא "מגין צמי שוקיים של צרל", ומקורו צר"ע צרטנורא שנת פ"ו משנה צ ד"ה מגפיין:

[כ] בדפוי"ר של ציאורי מיליס הנ"ל אימא כאן "פירוש משחקים עליו", והושמט ממנהדורת אמ"ד תכ"א (באר הגולה):

[כא] תוקן ממנהדורת פראג תקמ"ה, וכן הגיהו לנצוי

שרד ומקור חייס:

[כב] תוקן ע"פ דמשק אליעזר:

[כג] צפנינו צרש"י אימא "המחכת":

[כד] נראה שהיה לפניו שו"ע מדורת פראג תקמ"ה, ושם דפס צטעות "צספר" צמקוס "צסימן". ומש"כ ד"א יתכן שכן ר"מ דפוס אמשטרדם דסס הוא מתוקן:

פ. שם דף י"א [ע"ז] כ"ז:
 5. (הרי"ף והרמב"ם
 שם) [כ"ז] עמוד ר"ל ד"ה
 והרב, בדעת מגיד משנה שבת
 י"ג, ג' בשם רש"י שבת ס"ב, א'
 ד"ה אחר, הגאונים בשו"ת
 מהדורות מוסאפיה ליק סימן
 ע"ג, והרמב"ן בחדושי שם
 ד"ה גמרא, והרשב"א שם ד"ה
 אחר:]

ק. (רש"י והרמב"ם) [כ"ז]
 [רי"ף שם סוף כח, א'; רמב"ם
 שם הלכה ה']
 ה. שם [שבת] ס"ז [ע"א]
 וכעולה:]

ר. שם ד"ה אחר; ר"ן
 שם כח, ז' ד"ה ואיכא:
 ** מוספות עירובין
 סט, א' ד"ה כיון, וספר
 הישר חלק המדושים
 סימן רד, ומשמעות
 המוספות שבת שם ד"ה
 וחילופיהן; ז"י עמוד
 ר"ל ד"ה ולא, בדעת
 הרמב"ם שבת פ"ו סימן
 י'; מרדכי שם רמז שמש;
 סמ"ג לאין סה עמוד
 קנ"ז; ספר המדומה סימן
 רלטר"מ;
 הגהות
 מיימוניות דפוס קושטא
 שבת יט, ח':

*** שבת יט, ד':
 5. הירושלמי [שבת פ"ו
 הלכה ה'] לדעת הר"ה
 [המאור שבת כ, א' ד"ה אחר]
 והרא"ש [שם] ושאר
 פוסקים [רבינו יוחנן נמי
 י' ח"ה עה, א"ב]:
 ת. כל זו [סימן לא כח, א']:

הגהות הסמ"ע

שא סעיף ה' ויש אומרים
 בהפך, ודעת הטור [עמוד
 ר"א] בין נקובה ובין
 שאינה נקובה פטור וכן
 [דעת הרא"ש] [שבת פ"ו
 סימן ז']:

סעיף ט' ע"ש פטור. [אבל]
 אסור:

שם בהנה ועיין לקמן סימן
 ש"ג. סעיף י"ח:

סעיף י' חקוקין בה אבותיות.
 לאו דוקא חקוקין... בה
 האבותיות אלא ... שיכולין
 לחתום ב...:

יד בבגדו. אבל צידו מחייבים בכל ענין, האיש והאשה, נקובה
 ובשאינה נקובה (ובשאינה נקובה) [כ"ז]. והעולות שבת [ס"ק י"ג] לא
 דק צוה כל עיקר: [זו נקובה]. צ"י [עמוד ר"ל] יש כאן טעות
 סופר, אבל בשו"ע הוא כתוב כהוגן. וכתב הצ"ח [עמוד ר"ל ד"ה
 עוד] דמכל מקום ליכא למאן דלחמר

דבאיש חייב בנקובה, ע"ש. ואינו
 מוכרח. והכלל, הכל לפי הזמן, אם
 דרכן ללכת כך בחול ולא היו תכשיט
 היו דרך הולאתו כך וחייב, ואם
 אין דרך הולאתו כך בחול, פטור
 אבל אסור, משום דאינו תכשיט.
 אלא שנחלקו באיזה מחטת הוא דרך
 הולאתו בזמן החלמוד. ואם רוב
 שאנשי מקום אחד מוציאים בדרך,
 פטור, דבטלה דעתן אלא כל אדם,
 כדאיתא בגמרא [שבת] דף כ"ז
 [ע"ז]: [זו ואם יצא חייב.
 שלפעמים נותנת אשה לבעלה
 טבעת להוליכה לאומן, ומניחה צידו
 עד שמגיע שם [שבת ס"ב, א'], וא"כ אף בחול הוא דרך הולאתו בדרך,
 וחייב, דהרי אינו תכשיט לאיש: יז או צורות. עיין צ"ח סימן
 קמ"א סעיף ה' דבולטת אפילו בחול אסור להניחה, ולהרב צ"י
 [עמוד ר"ל ד"ה כתב] אשתמיטתיה כאן דין זה:

אמרן שפירש וחילופיהן באיש אמחייב חטאת קאי אטבעת באין חותם, ולא קאי אמחטת, עכ"ל. ונראה מדבריו ד' (ע"ז) דמסקנתו (דבאשה)
 [דבאיש] [כ"ז] הוא נקובה ואינה נקובה שוין, בשניהם פטור אבל אסור, משום דהולאה כלומר יד היא, דהיינו דמחטת מחובה צבגה,
 כמו שכתב הטור [עמוד ר"ל, (ע"ז)] וכו' וכן שאין דרכו בדרך, דהא משו הוא אלא, אין עליו חיוז אלא אם הולאה זיד, וצוה חייב ודאי (ע"ז) בכל
 דבר שבעולם. ובאשה חייבת במחטת נקובה וא"ע דתחובה צבגה, (ע"ז) כי כן דרכה תמיד להשתמש במחטת שאינה נקובה נעזפים או מפחח
 חלוקה, כדאיתא סימן ש"ג [סעיף ט'] ע"ל כן אומר בפירוש במתניתין דאם ילאת בנקובה חייבת, דהו משו לה והוא דרך הולאה. וצ"י
 [עמוד ר"ל ד"ה ונראה] כתב לפרש דברי הרא"ש שם שכתב דלאו דרך הולאה, כלומר שמאחר (ע"ז) שאין דרכו להוציא מחטת שאין נקובה, הוא
 ליה מוציא שלא כדרך המוציאים ופטור. ותימה לי, דא"כ יהיה פטור כל מי שמוציא דבר שאין דרכו להוציא. (ע"ז) אלא ודאי כמו שכתבתי
 דפטור כו' כל זמן שלא הוציא צידו, אבל אם הוציא צידו חייב על כל דבר. נמצא לדעת הרא"ש לפירוש רש"י, באיש צין במחטת נקובה צין
 אינה נקובה פטור אבל אסור, פטור מכח שלא הוציא כדרך המוציאים ציד אלא תחוב צבגה, ואסור דעל כל פנים הוא משו, ואף שהוא
 שלא כדרך המוציאים מכל מקום לכתחלה אסור. ובאשה, בנקובה הוא משו ודרך הולאה על כן חייבת, ובאינה נקובה שהוא תכשיט לה
 אסור משום [שם] [כ"ז] תראה לכתחלה. והמגיד משנה [שבת יט, ג'] כתב (ע"ז) שהגאונים [שו"ת הגאונים מהדורות מוסאפיה ליק סימן ע"א וע"ג] כתבו
 כרמב"ם, אלא שנחלקו בדיון המחטין, שדין שזה נגשים ונאששים, ועולה לא דיבר אלא בטבעות בלבד, וכן פירש רש"י כו'. א"כ לדדידה
 הוה גם באיש ממש כמו באשה ששנינו זה בפירוש דנקובה חייבת ובאינה נקובה פטור אבל אסור, דמדאמר שזה נגשים שמע מינה שדין
 נשים פשוט, אלא שאנשים היין ג"כ הכי, ועל כן הפשוט נגשים היינו מה ששנינו במשנה אלא חיוז בנקובה. נמצא ששפיר כתב צ"י [שם
 ד"ה נמצא] שיש ג' מחלוקות בדבר, אלא שיש טעות סופר בדבריו בג' מקומות, דהיינו תחלה כתב [שם דבור ראשון] ופירש הרי"ף כו' דאיש
 ערך להם למהדריק"ש

סוף סעיף ט' [תכשיט לאיש ולאשה כו']. ועיין סימן ש"ג דין י"ח:

ביאור הגר"א

חייב, צריך לומר כמו שכתב המ"א ס"ק י"ט. אבל נראה שדעת רש"י
 כהרא"ש [שם] דבאיש בשניהם פטורים, ולכן לא פירש רק אטבעת, וקושי
 הגמרא ותירוצה הכרחי, כנזכר לעיל: [כג] [סעיף ט'] ע"ש פטור. כפשוט
 דלישנא דגמרא [שבת ס"ב, א'] וחילופיהן באיש, וכן פירש [רש"י] שם ס"ז א'
 ד"ה בני מלכים, אי נמי כו' שליף ומחוי. ורבינו לירושלמי [שבת פ"ו
 הלכה ב'] הביאו הרא"ש שם פ"ו סימן ז' והאיש על ידי שאינו כו', הדא אמרה
 אחד האיש ואחד האשה, וכמו שכתב הרמב"ן [בחדושי שם נז, א' ד"ה וצ"ק],
 ע"ש: [כד] ולרבינו תם. מירושלמי הנ"ל שכתבתי בסעיף ד' [ס"ק טז] על ידי
 שהנשים שחצוניות כו'. וראה גם כן בגמרא [שם] נ"ט ב' קמרא שרי כו' מידי
 דהוי אאבנת כו' [ז], ושם ס"א [סוף ע"א] וכלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת,
 אלא דמותר לצאת לאיש בטבעת, וחילופיהן באיש פירש דלא קאי אלא
 לענין תכשיט ואינו תכשיט. והא דבני מלכים [שם ס"ז, א'] תירץ הר"ה [המאור
 שם כז, א' ד"ה אמר] דקטנים כמו נשים, ואחרים פירשו כפירוש ראשון שברש"י
 [שם ד"ה בני מלכים] דמחייב. והירושלמי הנ"ל משום דהוא תכשיט לאיש
 ולאשה, וכמו שכתוב שם הדא אמרה העשוי לכך ולכן כו' הדא אמרה כו'.
 והר"ן [שם כח, ב' ד"ה ואיכא] תפס עליהם על מה שפירשו וחילופיהן לא לענין
 חיוב פטור, כנזכר לעיל, דא"כ מאי פריך [שם ס"ב, א'] תרצת אשה, איש מאי
 איכא למימר. ונראה לי דתוספות [שם ד"ה וחילופיהן] נזהר מזה, וכתבו פירש
 ר"ת דאחיוב חטאת קאי. ועיין תוספות בעירובין ס"ט א' ד"ה כיון, ור"ת
 מפרש כו', ע"ש. וזה שכתב [שו"ע] דאינו כו', כמו שכתב [שבת] שם
 במתניתין: [כד*] אבל דבר כו'. כנזכר לעיל [ס"ק כז]: [כח] [סעיף ט'] טבעת
 שקבוע כו' ש"א. כן משמע שם בגמרא [שבת ס"ב, א'] באשה גזברית כו':
 [כז] חקוקין. משום צורות נקט חקוקין, ועיין מ"א [ס"ק יז]:

[כא] [סעיף ח'] בנקובה חייב. כפירוש רש"י [שבת ס"ב, א' ד"ה אמר] ומגיד משנה
 [שבת יט, ג'] ורא"ש [שם פ"ו סימן ז'] בשם רוב הפוסקים, דעולה [שם] לא קאי רק
 אטבעת: [כב] ויש אומרים בהפך. הרי"ף [שם סוף כח, א'] והרמב"ם [שבת יט,
 ה'] שפירשו גם אמחט. וקשה על הרמב"ם, שכתב [שם הלכה ד'] בטבעת שיש
 עליה חותם באיש מותר לכתחילה, כמו שכתוב בסעיף ט' וכנזכר לעיל בסעיף
 ד"ה [כא] וכתב דבנקובה פטור. ועוד קשה לרמב"ם, אמאי לא תירצו גם
 במחט בגמרא [שבת ס"ב, א'] על קושיא והא הוצאה כו'. ונראה דודאי אין טעם
 במחט משום תכשיט, דשניהן אינן תכשיטין, דאפילו באשה אמרו [שם ס"ב, א']
 ובשבת למאי חייזא כו', ועיין תוספות שם [ד"ה למאי], וכמו שהקשה הרא"ש
 [שם] על הרי"ף כאן [יש כח, ב'], אלא דטעם משום שזה דרך הוצאה הוא אינו
 דרך הוצאה, ועל כרחך צריך לחלק כן, דאם לא כן קשה ממה שכתוב שזה
 י"א ב' ונקושיית תוספות שם ד"ה ואם, וצריך לומר דבאשה דרך הוצאתה
 בכך, וכן הוא בהדיא בירושלמי [שם פ"ו הלכה ג'] זה החילוק, שאמר שם תמן
 אמר רבי מאיר לא יצא החייט במחטו כו' אם יצא פטור, וכאן הוא אמר
 חייב, תמן דרך הוצאה בכך כו', ונקושיית תוספות הנ"ל ותירוצם. וזה
 הכרחם דקאי נמי אמחט, דעל כרחך באיש פטור בנקובה, וזה שהקשו על
 עולה אלא הוצאה כו', ולא על מתניתין, אלא מדבריו הקשו עליו שאשה
 מחלק באיש בין מחט למחט משום הוצאה כלומר יד. וכן מדויק לשון
 הרמב"ם, שבטבעת [שם הלכה ג'] כתב שיש עליה חותם הוא מתכשיט האיש
 ואינה מתכשיט האשה, ושאל עליה כו', ובמחט [שם הלכה ה'] כתב אשה
 שיצאה במחט נקובה חייבת והאיש פטור, ואיש שיצא במחט שאין נקובה
 חייב והאשה פטורה מפני שהיא מתכשיטה כו', ולא כתב ג"כ באיש הטעם
 מפני שהוא תכשיט. ולפירוש רש"י ושם ס"ב, א' ד"ה אמרו והמפרשים דבנקובה

(ה) לא יצא. עיין ט"ז, האריך. ויש טעות סופר, וצ"ל דמסקנת הרא"ש "באיש" בין נקובה ואין נקובה פטור, דלאו דרך הוצאה בבגדו, וכידו חייב כבסימן רנ"ב סעיף ו'. ובאשה, נקובה חייבת, כמו שכתב **התוספות** יום טוב (שבת פ"ו משנה ג) דהוה אומן דרך אומנתו בכך, שתופרת ומתקנת בגדים, והוה כאומן, ודרך הוצאה לתחוב בבגדה נקובה, וחייבת. ואינה נקובה משתמשת במפתחי חלוקה ולצעפיה מכואר בסימן שי"ג סעיף ט' לא הוה משאוי, אבל אין דרכה בנקובה לתת בצעפיה כו', ומשמע לכאורה בנקובה אף שנותנת בצעפיה חייבת חטאת, ואי"ה בסימן שי"ג [משכבות זהב אות ז; אשל אברהם אות ז] יבואר זה. והקשה [הט"ז] על הב"י מה שנראה מדבריו שכשהוציא האיש בידו מחט שאין נקובה פטור, וזה אינו, רק הטעם בתחוב בבגדו פטור. והמעייין בב"י י"ל דכך כוונתו אתחוב בבגדו, ובין נקובה ואין נקובה באיש פטור. והג' מחלוקת פירוש, ודיעה א' בסתם הם דעת המגיד משנה פרק י"ט מהלכות שבת הלכה ג' בשם **הגאונים** [שרי"ת הגאונים מהדורת מוסאפיה ליק סימן עג], ודיעה שניה היא רי"ף [שבת סוף כת, א] ור"מ [שבת יט, ג וד]. והשמיט המחבר דעת הרא"ש [שם פ"ו סימן ין והטור [עמוד ה'רל"א] לגמרי דבאיש בשניהם פטור, וגם הר"ב לא הגיה כלום, קשה קצת. ומכל מקום קשה למה כתב דיעה א' בסתם ויש אומרים רי"ף ור"מ, והלא דרכו לפסוק כרי"ף ור"מ כשני עמורים מהשלשה, כמו שכתב בהקדמתו [לביה יוסף ד"ה ולכן]. ובחמד משה [ס"ק ה] כתב כן. ובבאר הגולה אות צ' וק' דיעה א' רי"ף ור"מ, ודיעה ב' רש"י, ולא ציין מגיד משנה בשם הגאונים, והוא כפי מה שכתוב הנוסחא בב"י, וצ"ע:

שאין חותם, הוה מכשיל ליה, והכל לפי חומן, עיין מ"א [ס"ק ט"ו]. ועל כל פנים צאנשים אין מוחין בהם עתה, ומטעמים המוזכרים בסימן שי"ג סעיף (י"ד) [ות], כל שכן שרי"ת והרמב"ם מתיירס בזה: יז או. עיין מ"א. צנ"י כתב דחותם בין בולט והחתם שוקע, ובין שוקע והחתם בולט, מותר לו פטור. וכמה דמ"א דלם חותם בולט צננעם אף בחול אסור להניסם. וכוננו, א"כ הוה משאוי וחיוב, שאין דרך מכשיל בדבר אסור. וצאליה רבה הוא כ"צ דלורה למוד שרי, יע"ש. ודאי חותם שמוקקן אומיות לבד וכדומה אין אסור, אלא דהמ"א כתב שמה שכתב הכל בל כו' [סימן לא טע, א] חותמה שמה

באר היטב

(ח) בהיפך. אכל בידו חייב בכל ענין, מ"א [פ"ק דין]. ועיין ט"ז [פ"ק ה]: (ט) צורות. שאינם בולטות, דאם לא כן אף בחול אסור, כמו שכתב צ"ד סימן קמ"א סעיף ה', [מ"א ס"ק יז]:

מחצית השקל

הלא הובא בסימן שי"ג: (פ"ק יד) בבגדו. **אבל** בידו כו'. וכן הוא להדיא בש"ס שבת דף י"א ע"ב דבידו דרך הוצאה בכך, וכן כתב רש"י בדף ס"ב ע"א ד"ה והא הוצאה כלאחר יד כו', שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציאם אותו בידים, ולא דרך מלבוש, עכ"ל. אבל בבגדו פעמים אין דרך הוצאה בכך, כאשר יתבאר [במ"א ס"ק טז]: (פ"ק טז) נקובה. בב"י יש כאן **טעות סופר**. בב"י שלפנינו כן הוא מתוקן, וכתב כן לפי הגירסא בב"י שהיה לפניו ולפני הב"ב, ועיין בט"ז [ס"ק ה] שהביא הגרסא שהיתה לפני הב"ב, וכתב ג"כ שיש טעות סופר, ע"ש: וכתב הב"ב דמכ"ל מקום. דתנן ויש פרק במה אשה [שבת נז, א] לא תצא אשה בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינו נקובה ואם יצאה אינה חייבת חטאת, ובדף ס"ב [ע"א] תנן לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ואם יצאה חייבת חטאת, ואמר עולא ותילופיהן באיש. ונחלקו הפוסקים בפירוש דברי עולא, וכולי עלמא מודים דעל טבעת ודאי קאי עולא דבאיש הוא היפך מאשה, דבאין עליה חותם חייב וביש עליה חותם פטור (ואם מותר לכתחלה הוא מחלוקת רש"י ור"ת ורמב"ם, דלרש"י שם ד"ה אמר אסור לכתחלה, ולר"ת תוספת עירובין סט, א ד"ה כיון: ספר הישר חלק החדושים סימן רד ולהרמב"ם שבת יט, ד מותר אפילו לכתחלה, דלא אסור לכתחלה מה שהוא תכשיט דלמא שלפא ומחור ואתי לאתווי ארבע אמות ברשות הרבים אלא לאשה, משום דגנשין שחצונות הן, אבל איש אין דרכו בכך להתפאר ולהראות תכשיטיו, ולכן מותר אפילו לכתחלה, חוץ מדבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה, כיון דלאשה אסורה מודה ר"ת ורמב"ם דגם לאיש אסור משום לא פלוג, וכמו שכתוב בסעיף ט'. וכן מבואר בירושלמי שבת פ"ו הלכה א, יובא לקמן בס"ק כ"ז). אלא אם עולא קאי גם על מחט כד הר"ף [שבת סוף כת, א] ודעימיה דגם על מחט קאי, לכן סבירא להו דאיש נקובה חייב ובנקובה פטור. ודעת רש"י [שם] דעולא לא קאי על מחט, וכתב המגיד משנה [שם הלכה ג] דלדעת רש"י במחט איש ואשה שוין. והן הן שני הדיעות שהובאו פה בשו"ע, דעה א' היא דעת רש"י ומגיד משנה, ויש אומרים להיפך הוא דעת הרי"ף. וכתב

אין אסור להניסם: (י) ט"ז סק"ה **במחט שאינה נקובה ולא בטבעת שאין עליה חותם ואם יצאת אינה חייבת חטאת, כל"ל**. דמכשילין הם צנאשה, ומדנכרין הוה לאסור דלמא שלפא ומחור: (יא) שם ואם יצאת חייבת, דלאו אינם תכשיטים צנאשה: (יב) שם ומנחת בידה. פירוש, צנאצנא, ומטום הכי מיקרי דרך הולאה נכך לעולם: (יג) שם היאך יתחייב האיש במחט וכו'. ר"ל, דנמטט נשאר קושיה הש"ס: (יד) שם הוי משוי **לאיש**. דאין דרך האיש כלל להשתמש בהם, ואם חייב בזה חייב גם בזה, אלא על כרחך דפטור משום שאין דרך הולאה נכך: (יז) שם דמסקנתו **דבאיש הוה נקובה, כל"ל**: (טז) שם **ובכיון שאין דרכו בכך אין עליו חיוב וכו' ככל דבר שבעולם דהא משוי הוה אצלו ובאשה חייבת וכו', כל"ל**: (טז) שם **ככל דבר שבעולם**.

אוצר

ג (שו"ע סוף ה' ואם יצא. נ"ב, רש"י [שבת סב, א ד"ה אמר] לדעת המגיד משנה [שבת יט, ג] והרשב"א בחידושו [שם ד"ה אמר]: (נתיב חיים)

אשל אברהם

יד בבגדו. עיין מ"א. כבסימן רנ"ב סעיף ו' מחטו "צידו" איכא חיוב מטמא, יע"ש צט"ו [ס"ק ח] ומ"א [ס"ק גג], וכן כתב הללז' [שם סעיף ו]. אכל הפרישה כאל [ואם ז] משמע מדכריו צידיו נמי פטור, ול"ע, יע"ש: **הו נקובה**. עיין מ"א. צט"ז [ס"ק ק] ה' ונחמל צ"י [ס"ק ה] האריכו בזה שיש טעות סופר צנ"י, דצנאשה ודאי צננגדה נקובה חייבת ואינה נקובה פטורה, וכן הוה צסימן שי"ג סעיף ט', וצאנש [דיעה] אחת שזה לאשה ננקובה חייב ואין נקובה פטור, ותילופיהן [שנח סב, א] קאי רק אצנעבה, וזה דיעה ראשונה, כמו שכתב צנ"י עמוד רל"א ד"ה וסב, דנעת מגיד משנה שנת יט, ג] צנש רש"י [שם ד"ה אמר]. ודיעה שניה הוה רי"ף [שם סוף כת, א] ורמב"ם [שם הלכה ה] דמילופיהן קאי נמי אצנעבה, צאנש נקובה פטור, שאינה נקובה חייב. ועיין "צנר" [הגולה, אות ז' וק', ויבואר א"ה צט"ז [אות ה'. ומה שכתב שם הב"ח [על המחנך שכתב] חייב, דמכל מקום קשה על המחנך, דיעה ראשונה בנקובה חייב צאנש ליכא למאן דלמך. וכי חותם המגיד משנה פרק י"ט מהלכות שבת הלכה ג' שכתב שיש מפרשים במחטין דינם שוה צנשים ואנשים, פירש הב"ח דבין צאנש ואיש חתום צננגדים בין נקובה ואין נקובה, כל שאין אומן פטורים, וכי חתן [שם] נקובה אשה חייבת, צננייתה נגד פדחתה, יע"ש, ואם כן קשה מאין י"ש אומרים קמא דליש נקובה חייב, הא למגיד משנה גם אשה פטורה, ע"ש, כתב המ"א דלוינו מוכרח, שיש לפרש דברי המגיד משנה שדינם שוה איש לאשה, בנקובה חייבים ואין נקובה פטורים כו': **הו ואם**. עיין מ"א. אמרל שנת ס"ב א' אף מניחו צנאצנעו הוה דרך הולאה ואין מלבוש וחיוב, וכל שכן צידו ממט דרך הולאה נכך, עיין [אשל צננהס] אות י"ד. ויש עליה חותם הוה מלבוש ומכשיל, ולרש"י אסור דלמא שליף ומוחו אף צאנש, ולר"ת דווקא צנש שחצוניות הם ומרלאים, הא איש מותר דלא מרלא. וצסימן שי"ג סעיף י"ח דצומן הוה דרך אצנשים אף צננעם

ואנשים צאנשים אין מוחין בהם עתה, ומטעמים המוזכרים בסימן שי"ג סעיף (י"ד) [ות], כל שכן שרי"ת והרמב"ם מתיירס בזה: יז או. עיין מ"א. צנ"י כתב דחותם בין בולט והחתם שוקע, ובין שוקע והחתם בולט, מותר לו פטור. וכמה דמ"א דלם חותם בולט צננעם אף בחול אסור להניסם. וכוננו, א"כ הוה משאוי וחיוב, שאין דרך מכשיל בדבר אסור. וצאליה רבה הוא כ"צ דלורה למוד שרי, יע"ש. ודאי חותם שמוקקן אומיות לבד וכדומה אין אסור, אלא דהמ"א כתב שמה שכתב הכל בל כו' [סימן לא טע, א] חותמה שמה

הב"ח דלדעת מגיד משנה שכתב דאיש ואשה שוין לענין מחט, ר"ל בין בנקובה ובין אינה נקובה פטור, והא דתנן באשה אם יצאה במחט נקובה חייבת, הוה דוקא במניחתה נגד פדחתה, שאז דרך הוצאה בכך, על דרך המבואר לקמן סימן שי"ג סעיף ט' [בב"ח עמוד רסה ד"ה ופ"ש], ועיין שם במ"א [ס"ק ז], וזה לא שייך באיש, לכן באיש בכל ענין פטור. ולכן כתב מ"א בשם ב"ח דליכא למאן דאמר דבאיש חייב בנקובה, דלהר"ף הוה א סבירא ליה דחלופיהן באיש קאי גם על מחט, א"כ באיש בנקובה פטור, ולרש"י ומגיד משנה דסבירא להו דבמחט איש ואשה שוין, מכל מקום הא סבירא להו דאפילו באשה אינה חייבת כי אם במניחתה נגד פדחתה, וזה לא שייך באיש כנזכר לעיל, ולא משכחת לה דבאיש חייב כי אם באינה נקובה ולדעת הרי"ף דוקא. ועל זה כתב מ"א דאינו מוכרח, ד"ל דלרש"י ומגיד משנה איש ואשה שוין ובאינה נקובה פטורים, אבל בנקובה חייבים בין איש ובין אשה: **כדאיתא בגמרא דף צ"ב**. אם אחד הוציא משא על ראשו פטור, שאין דרך הוצאה בכך, ואפילו אחד מאנשי הוצל שהוציא משא על ראשו גם כן פטור, אע"ג שדרכן של אנשי הוצל להוציא משא על ראשן בחול, בטלה דעתן אצל כל אדם. ועיין לקמן סימן שי"כ [מ"א ס"ק א]: (פ"ק טז) **ואם כו' שלפעמים כו'**. שלא תימא באיש אין דרך הוצאתו להניח טבעת שאין עליה חותם באצבעו, ועל זה אמר שלפעמים כו': (פ"ק יז) **או צורות כו' דבולטת אפילו כו' ר"ל**, שהרב ב"י כתב על דברי כלבו [סימן לא כט, א] שכתב דין זה וסיים אלא אם כן חקוקים בו אותיות או צורות כדי שיהא כמה שחותמים בה חותמה בולט, וכתב הרב ב"י ונראה לי דחותמה בולט לאו דוקא, דהוה הדין אם מה שחותמים בה חותמה שוקע, אלא דנקט אורחא דמילתא, עכ"ל הרב ב"י. ועל זה כתב מ"א דלפי המבואר ביור"ד סימן קמ"א דצורות אדם והדורה לו, אם הצורה שלימה דהיינו הראש וכל הגוף, ואפילו בחול אסור להניחה משום חשד עבודה זרה, לכן נקט כלבו וכתב חקוקים שיהיה חותמה בולט, והיינו דנקט מלתא פסיקא, דכהא גוונא בחול מותר בכל ענין ובכל מיני צורות. אע"ג דחותם שוקע אע"ג דמותר להניחו מכל מקום

לבושי שרד

אפילו צנר שאין דרכו להוליא כלל ואפילו תכשיט: (ח) שם כי כן דרבה תמיד וכו'. ומיין שדרכה נכך צנאנה נקובה, משום הכי בנקובה הוי עכ"פ דרך הולאה ומינחת: (י) שם שאין דרכו **להוציא מחט**. ומשמע מלשון זה דפטור אפילו הוליא צידו: (יט) שם **אלא ודאי כמו שכתבתיו דפטור כל זמן שלא הוציא בידו, כל"ל**: (כ) שם שהגאונים כתבו כרש"י **אלא וכו', כל"ל**. והגאונים והרמב"ן [שנת סב, א ד"ה גמל] ורשב"א [שם ד"ה אמר] פירשו כרש"י יז"ל דעולא אצנעמא לצד קאי, ולא אצנעמא, אלא שנמלקו אהרל"ש צננעמא, דפצינא ליה להרל"ש דרש"י פטור צאנש בין נקובה בין צאין נקובה, וזה סבירא להו דלרש"י איש ואשה שוין צננעמא: (כא) שו"ע ס"ט **דאינו תכשיט**. דצאנש לא גזרינן דלמא שלף ומסור, לפי שאין דרכו נכך, אכל דנר שהוא תכשיט לאיש ולאשה לא פלוג

אוצר מפרשים

ד (פ"ו ס"ק ה) דמסקנתו דבאיש הוי נקובה ואינה נקובה. כצ"ל: (נתיב חיים)

(פ"ו ס"ק ה) דמסקנתו דבאיש הוה נקובה כו', [כצ"ל]: (שם) וכיון שאין דרכו בכך אין עליו חיוב כו' ככל דבר שבעולם דהא משוי הוה אצלו ובאשה חייבת כו', [כצ"ל]: (שם) **אלא במה שכתב דפטור כל זמן שלא הוציא כו', כצ"ל**:

הגהות והערות

[כה] גוסף ממהדורת דיהנפאלרט מנ"ב:

[כו] בגמרא שם לימא המוספת ד"צין נקובה בין שאינה נקובה" והוא מלשון הטור [עמוד רל"א] ע"פ הרא"ש [פ"ו סימן ין, אלא שהם פוסקים דצנניהם אס לא פטור, דכתב הב"י [שם ד"ה וגרלה] עי"ש, ועיין משניות וזה [סוף ס"ק ה]: [כז] הבאר הגולה צ"ן ע"פ הטעות סופר צנ"י [שם דבור ראשון וד"ה נמלאן] דנעת הרי"ף והרמב"ם. ועיין צנשא' כל"ס שם וכלן שהאריכו צנעמא סופר זו:

[כח] תיבת "והרל"ש" הושמטה ממהדורת אמ"ד מ"פ. וכן נראה, שהרי הב"י שם [ד"ה נמלאן] כתב להדיא דדעת הרא"ש אינה דנעת המגיד משנה צנש רש"י, אלא דבין נקובה ובין אינה נקובה פטור ועיין הערה ס: [כט] הושמט ממהדורות דיהנפאלרט מנ"ב:

[ל] גוסף ממהדורת אמ"ד מ"פ. וכן הוה לשון הגמרא שם:

[לא] תוקן ממהדורות פראג מקמ"ס, וכ"ה נמי מיס, פמ"ג, יד אפרים לצנשי שרד, מקור מיס ולקוטין פנר כן מיס:

[לב] גוסף ממהדורות אמ"ד מ"פ:

[לג] נראה דל"ל "צנסיף ו" [ס"ק טז]:

[לד] עיין דמשק אליעזר דלרל"ז וז"ל צנ"ק הקדס, דהוא רליא לשיתוט רש"י, ע"ש. אף עיין צנעל המארל [שנת כו, א ד"ה אמר; כת, ג דבור ראשון] דמכאן רליא לשיתוט ר"מ, וכן כתב המגיד משנה [שנת יט, ג ד"ה ומותר], ע"ש:

א. טור [עמוד רלג] לדעת יש מפרשים הירושלמי [הג"ל] כן והביאו הרא"ש שם:

ב. [טור] שם [הגהות מיימוניות שבת יט, יח אות ד] בשם הר"מ [מרטנובורג, כש"ת דפוס פראג סימן מקלנ] וכן כתב הרא"ש [ש"ת כלל כב סימן יא] וסמ"ג [לאוין קה עמוד קל] וסמ"ק [סימן רפב עמוד רנע] ושלר פוסקים [ספר המעשר סימן רמ; הגהות מיימוניות שם הלכה ח (בד"ה חסד)]:

ג. שבת י"א [ע"פ] וכרבי מאיר, הרמב"ם פרק י"ט [משנה הלכה כא]:

ציונים לרמ"א

א. ב"י [עמוד רלה ד"ה ושעמתי]:

ד. מרדכי פרק במה אשה [שבת רמז ט, בשם מהר"ם מרונטנובורג, כש"ת דפוס פראג סימן מקלנ; ש"ת הרא"ש כלל כב סימן יא] ובי"י [עמוד רלה ד"ה והרשב"א] בשם תשובת הרשב"א [ח"מ סימן רפב]:

ה. ב"י [שם ד"ה ונתפנה] בשם תשובת אשכנזית [ש"ת מהר"ל סימן קנו אות יג] [והרי"ף] [וה"ר פרץ] [הגהות משנ"ד סימן מט] והאגודה [שבת סימן פה] וכן משמע באור זרוע [הלכות שבת סימן פד אות ז]:

הגהות והערות

לה. ביאור מילים זה השומע ממהדורת אמ"ד ש"ב:

לו. הרא"ש שם לא הוסיף להדיא במפתח של כסף, אלא שכתב לאיסור במפתח של נחשת. ועיין דרכי משה אות ז ד"ה ודעת:

לז. עיין סמ"ק שם שלא הוסיף יותר זה כלל:

לח. כ"ה בדפוס, נכפל ס"ק יח. וממהדורת אמ"ד ח"פ השמיטו כאן ציון הס"ק, והוסיפו מצינו "ומה שכתב" כגון מפתחות:

לט. ראה הערה לח: מן גופה ממהדורת פראג תקמ"ה:

מא. תוקן ממהדורת לעמנונג תר"ף:

יח. כגון מפתחות. והוא הדין נדן של כסף, דרגילין להתקטט צו (מ"ב). (כ) ואם יש צו סכין, פשיטא לאסור: יח"ד [טז] בזה להיתר. דוקא כשקצוץ בראש החגורה ועשוי כמין וענק"ל לחגור צו, אבל כשקצוץ באמצע חגורה אסור (ב"ם עמוד רלה ד"ה ומיהו, וכן משמע בדרכי משה אות ז ד"ה ודעת): י"ח ואם יצא פטור.

אע"פ שהוא דרך אומנותו, כיון שלא הוציא כדרך המוציאין (רמב"ם שם יט, כא גמרא שם יא, ז). ומיירי שחכמה צנצנו במקום (כ) שאין דרך הוצאתו לגמרי בכך, רק שעשה להראות שהוא אומן, אבל במקום שדרך לחגור צו בחול לפרקים חייב, כמו שכתוב סעיף ח' וסימן ש"ג סעיף ט' (תוספות שם דף י"א ע"ב ד"ה ואם). וזוהי דברי העולת שבת [ס"ק כא] בטלים:

יא. ^א [כד] דבר העשוי (ו) לתבשיט ולהשתמש בו יח. כגון מפתחות נאות של כסף במין תבשיט אסור שהרואה אומר שלצורך תבשיט מוציא ^ב [כט] ויש מתירים אם הוא של (י) כסף: הגה [ל] (א) ומכל מקום (כ) אסור ללכת בחיק של צמי עינים שקורין צרילין אף על פי שהחיק הוא של כסף דהבתי עינים צעצעים הם משוי [לא] (ד) ואם המפתח (ו) של נחשת וצרול [לב] אפילו מחובר וקצוץ בחגורה אסור (י) ויש שכתבו שנהגין יח"ד צוה (יא) להחיר: יב. ^א לא יצא החייט (ח) במחמח התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאוננו ולא סורק (פירוש [טז] האומן שסורק הצמר במסרק, ערוך ערך סרק [השני] במשיחה שבצוארו (ט) י"ח [לג] ואם יצא (יב) פטור:

היוצא במחמח נקובה חייב וצאינה נקובה פטור כו', ז"ל איפכא, צנקובה פטור וצאינה נקובה חייב, כמו שכתוב בהדיא צר"ף ע"מ ובהעמקת הרא"ש להרי"ף. וזו כתב [שם ד"ה והרב] כשיטת הרב המגיד ח"ל, ונראה שהוא סובר דלרש"י איש היוצא במחמח שאינה נקובה חייב מחמח כמו האשה, עכ"ל, ז"ל במחמח נקובה, דהא צאשה מפורש חייב שלה צמנה צנקובה. ואח"כ כתב [שם ד"ה נמלא] בג' מחלוקת כו' ח"ל, ולדברי הרב המגיד צאינה נקובה חייב וצנקובה פטור, ז"ל צנקובה חייב צאין נקובה פטור. נמלא דכך הם ג' מחלוקת, לר"ף ורמב"ם צאיש חייב צאין נקובה ופטור צנקובה, ולהרא"ש צין צנקובה צין צאינה נקובה פטור, ולדברי הרב המגיד צנקובה חייב וצאינה נקובה פטור. ומה שכתב כאן בשו"ע צדיעה הראשונה אם יצא צנקובה חייב, הוא דעת הרב

המגיד דדין האיש כמו האשה צמחט. ויש אומרים בהפך, וזו דעת רי"ף ורמב"ם שצאיש הוה חילוף מן האשה גם צמחט, ממילא פטור צנקובה ומייב צאין נקובה. וכתבם כתב מו"ח ז"ל [עמוד רלז סוף ד"ה עיד] שדברי צ"י ושו"ע כאן הם דברי תלמיד טועה, אלא הכל נחמא, רק שצריך להגיה כמו שכתבתי. ודין האשה צמחט וטענת כתוב צימן ש"ג [סעיף ט"ז, ע"ש: (ו) לתבשיט וצדשתמש. דצירושלמי [שבת פ"ו סוף הלכה א] אימתא דהא אמת עשוי לכך ולכך, פירוש לאסור, ומפרשין לה דהיינו עשוי לתכשיט ולהשתמש. (כ) ויש אומרים סבירא להו דהיינו אם לאיש ולאשה אז דוקא אסור, אבל צוה מותר כיון דעשוי עכ"פ לתכשיט, וצאיש לא גורטין דלמא אחי לחמווי: (ז) ש"ל נחושת וברזל כו'. זה לשון הטור [עמוד רלג], והר"מ [מרטנובורג, ש"ת דפוס פראג סימן מקלנ] מפתח אסור אם אין עשוי צרצועה מוצלעת בחוך יד של מפתח, אבל צשלשלת שיש בה קרס והקרס אחוז במפתח יש אוסרין ויש מתירין, ודעת אדוני אבי [ראש"ש שבת פ"ו סוף סימן י] להחיר, עכ"ל. ציחור דברים אלו הם לפענ"ד צדדך זה, דיש שני דרכים להיתר צענין זה, דהיינו האחד מלד תכשיט כמו שכתב צ"י [עמוד רלה ד"ה והרשב"א] על תשובת הרשב"א [ח"מ סימן רפב] שאוסר במפתח צסוף האצור, דיש היתר עכ"פ (כ) מלד שהם תכשיט. (כ) שנית, מלד שהוא צטל לגבי דבר אחר, כגון שקשור צסוף האצור. וזוהי כתב מהר"ם (כ) דיש היתר צטל כסף מלד שהוא תכשיט. ובספר המצות חילק צדדך, דאם המפתח תלוי צרצועה, דהיינו החגור היא צרצועה, וסופה מוצלעת צצית יד של מפתח, צענין שאי אפשר להפרד משם כי הוא מדובק צצרול של המפתח והם כחתיכה אחת, דאז מותר מטעם שהמפתח צטל לגבי חגורה ארוכה (כ) שיש בה צינק"ל, וכמו שכתב צ"י [שם ד"ה ונתפנה] צסם תשובה אשכנזית [ש"ת מהר"ל סימן קנו אות יג] דנהגו להקל צוה אפילו צטל צצרול. אבל צהיתר שהוא (כ) מלד תכשיט, דהיינו צשלשלת של כסף או חוט של צצעונים והמפתח הוא אחוז צקרס צסופו, אסור, כיון שאינו חתיכה אחת עם השלשלת. ויש מתירין, דצטל הוא אלא השלשלת והוה תכשיט, כן נראה לי פירוש. (כ) ומה שכתב רמ"א כאן דצצרול אפילו קצוץ אסור, דהיינו דעת הרשב"א בתשובה [הג"ל] שהצ"י צ"י, דצצירא ליה דאע"פ שהמפתח צסוף האצור אסור, דכיון שאינו צורך הכלי ואינו משמש הכלי אינו צטל לגבי הכלי. והיש שכתבו להחיר היינו תשובה מהר"ל שנקט צ"י צסם [תשובה] (כ) אשכנזית [הג"ל] דנהגו גם צצרול ונחושט להקל, והיינו ג"כ צוינק"ל דוקא. ונראה לי דצומן הרשב"א לא היו נוהגין ללכת צוענק"ל, לכך חשיב לזה כדבר צפני עצמו, אבל לדידן מודה. (כ) אבל צקצוץ באמצע האצור, זה לא מיקרי צטל לגבי האצור, דאינו שייך להאצור. ועל כן אותן האנשים שצורין לעצמן היתר לטלטל צצנת מחמת שחלוי צצרול הקצוץ בחגורה, וכל שכן צמאי דתלוי צקצר קיימא על האצור, כל זה הוא טעות והם מורים שלא כהלכה, דאין היתר אלא א"כ הוא קעין וענק"ל דוקא דאז צטל לגבי החגורה, או אם הוא של כסף או תלוי צשלשלת של כסף דאז מותר מחמת תכשיט, כמו שכתב הרא"ש [שם] וצאשכנו נוהגים שעושין מפתח ומולות אותן הנשים צצוראריהם צשלשלאות (כ) או צצוטי צצעונים ויוצאים צהם, עד כאן לשונו, ומשמע דאפילו של צצרול, מדתלה היתר צשלשלאות או צצוטי צצעונים, דהם תכשיט והמפתח צטל לגביהו. ועיין מה שכתבתי צסעיף כ"ג [ס"ק יג], כן נראה לענ"ד: (ח) במחמח התחובה כו'. כל אלו הם שנותנים צני האומנות לסימן מאצור אומנות הם צלאחם לשוק, כדי שיכירו: (ט) ואם יצא פטור. דאין דרך הוצאה צכך, אלא צידו. דוקא כשרוצה (כ) להכריז על עצמו שהוא אומן אז מוציא צכך, אבל לא צשאר פעמים:

ערוך דאם למהדריק"ש

סוף סעיף יא [וייש מתירים אם הוא של כסף]. וכן כל כיוצא בזה. ואם הם שני גופים כגון צמי עינים ומיקן, אפילו צצמי עינים גם כן של כסף וגם המיקן כסף יש לאסור להיות צצמי עינים מצוסים, אם לא צסיו נגלים גם הם גם המיקן. וכל זה לפסדו וז:

באר היטב

(י) כסף. והוא הדין נדן של כסף אם אין בו סכין, דרגילין להתקטט צו, ואם יש צו סכין פשיטא לאסור, מ"א [ס"ק יח]: (יא) להיתר. דוקא כשקצוץ בראש החגורה ועשוי כמין וענק"ל לחגור בו, אבל כשקצוץ באמצע

ביאור הגר"א

[כד] [סעיף יא] דבר העשוי. כפי פירוש העשוי לכך ולכך [ירושלמי שבת פ"ו הלכה א], ועיין רא"ש [שבת פ"ו סימן י]: [כח] כגון מפתחות. ירושלמי שם מעשה ברבן גמליאל כו': [כט] ויש מתירים. שמפרש כפירוש הג"ל בסעיף ט' [ס"ק כד] לאיש ולאשה: [ל] [הגה] ופ"ב מקום אסור. כמו מצות הצוררין בסדינו [שבת קמ"ז א': [לא] ואם המפתח. שם ס"ב ב' במפתח שבידה, ור"ל על אצבעה, כמו שכתוב בירושלמי הג"ל וס"ק כח: [לב] אפילו מחובר כו' ויש

שנחתם בולט, יש לומר דקאי אלורה שלימה, ואין נריך לומר אורחא דמלחא נקט. ואף בחומתה שוקע בלורה האסורה אסור לתמוס בה כמבואר ביו"ד [סימן קמ"א סעיף ה', מכל מקום יש לומר הוה תכשיט לאיש כהאי גוונא אף שאין רשאי לתמוס בו, ועיין חמד משה [ס"ק ו] בזה: [י"ח בגון מפתחות]. וכתב על מה שכתב המבאר בסעיף י"א כגון מפתחות, ובהג"ה בתי עינים עם המין אסור דאין בתי עינים צטילין למיק, כמו שכתב ב"י [עמוד רלה ד"ה ושעמתי], הא בתיק לחוד יש לומר דשרי, ויש לומר דאסור, כי אין נאומים בתיק בתי עינים לחוד. אבל תיק של סכין אסור אף הסכין שם שרי, דנאומים ואסור לאו אסור, דאין הסכין צטיל למיק, אף שהתיק משוץ יותר מכל מקום אומרים נעשה תיק לסכין, יע"ש: יח * בזה. עיין מ"א. דווקא כו'. זה מלמדה, היינו כשעשוי צוקף החגורה כעין קרס וחגור צו. וכסף אפשר אף אס תלוי בשלשלת על החגורה תכשיט הוא לו, ועיין ב"ח, ועיין אליה רבה אור כ"ה, וז"ל: יא ואם. עיין מ"א. רמב"ם פרק י"ט מהלכות שבת הלכה כ"ה, גמרא שבת י"א ב'. ובט"ו [אות ט] כתבנו דר"מ לשיטתיה בסעיף ח'. ולהמחבר בסעיף ח' דעה א' בסתם, נריך לחלק בין מחוצה במקום הראוי רק להראות שהוא אומן, פטור כרבי מאיר, עיין מה שכתבנו ב"ט [אות ט] מזה. ומוספות שבת ד"ה ואס, [וצ"ל שם, ועיין חמד משה [ס"ק ח]:

יש מזה. והר"מ ז"ל פרק י"ט מהלכות שבת הלכה כ"א פסק כרבי מאיר, דפוסק בהלכה ה' איש בנקובה (בבגדו) פטור, ואף חייט פטור, מה שאין כן להמחבר פסק בסעיף ח' כדעיה א' בסתם. ולומר כמו שכתב המ"א אות י"ט דמיירי בבגדו במקום שאין דרך לתחוב בו, א"כ קשה מה שכתב המגיד משנה שם [שבת יט, כא] דמשום הכי פסק כרבי מאיר נגד רבי יהודה, דמוקי מתניתין וברייתא בערב שבת כרבי מאיר, ואכתי לוקמיה בשבת ובתחובה במקום שדרך לתחוב בבגדו והוה כאיש אחר וחייב. ולהר"מ נחא כמו שכתבתי. וא"כ לכאורה המחבר בסעיף ח' וכאן זיכה שטרא לבי תרי, דלמאי דאוקמיה בידיה או בשבת, חייט לאו דוקא, ועיין חמד משה [ס"ק ח], וצ"ע:

מחצית השקל

סב, א ואם יצאה אשה במחט נקובה חייבת חטאת דברי רבי מאיר, התם לגמרי דרך הוצאה בכך כו', עכ"ל. ופירש מ"א דר"ל דמיירי שהאשה הוציאה במקום שדרך הוצאה, ובחייט מיירי שהוציאה במקום שאין דרך להוציאה, אלא להראות ולהודיע אומנתו תוחבים אותו מקום, ולכך סבירא ליה לרבי מאיר דפטור. ובספר חמד משה [ס"ק ח] הקשה על מ"א, וכל קושיותיו יש לדחות בקל. אלא מה שחולק עם מ"א בפירוש דברי התוספות הנ"ל, שכתב שאין כוונת התוספות לחלק בין מקום למקום אלא כוונת התוספות לחלק בין איש לאשה, דבאשה דוקא דרך הוצאה בתחובה בבגדה, כמו שכתב התוספות יום טוב בפירוש המשנה [שם פ"ו משנה ג ד"ה במחט] לפי שכל אשה דרכה ואומנתה לתפור ולתקן בגדי ביתה, עכ"ל התוספות יום טוב, מה שאין כן באיש הוא לו לבדו, אלא כשיש לו צורך ולהראות שהוא אומן, עכ"ל. ולענ"ד זה איננו יגיהו דהתוספות הקשו מן המשנה דתנתי חיובא באשה, ועל זה לומר כמו שכתב התוספות יום טוב, אבל מה יענה לדברי עולא שאמר [שם] וחלופיהן באיש, להפוסקים דגם על מחט קאי, וחייב באיש באינה נקובה, או למאן דאמר דלא קאי על מחט, ובמחט איש ואשה שוין לחייב בנקובה (חוץ מב"ח, כנזכר לעיל ס"ק טו), ועל כרחך צריך לומר כמו שכתב מ"א:

לבושי שרד

לא מיקרי תכשיט ואסור: (כח) שם שיש בה זינק"ף. ביאורו, שצאריגת החגורה נעשה כמו טבעת לניו, ושם הוקצו המפתח, והזינק"ל נעשה כשציל זה, והמפתח אפילו אם הוא של צדל מכל מקום המפתח והזינק"ל הם נוי ותכשיט להמחבר, ובטל אל החגור. אע"פ שאין המפתח תכשיט דגברא כיון שהוא של צדל, מכל מקום מותר מלד ציטול: (כט) שם מצד תכשיט דהיינו כו'. ר"ל, מפתח של צדל שכתב ב"י [עמוד רלה ד"ה ושעמתי], דאלו שיוציאו צידו בלאו הכי אסור, וכמו שכתבנו בזה ט"ו: (לד) מ"ו סק"ו ויש אומרים סבירא דהו דהיינו. הם פירשו הירושלמי לענין עשוי לאיש ואשה, וכמו שכתבנו בזה כ"ה, אבל לתכשיט ולהשתמש לא חיישין שהרואה אומר כו'. ומשום הכי במפתח שרי צין בלשון צין בלשון, לפי שהוא קצוב ואין צקל למשלפה, כך מבואר ב"י [עמוד רלה ד"ה ולפין מהפוסקים]. ומימא מה שסיים הט"ו וצא"ש לא גזרו כו', הא המפתח הוא תכשיט גס לנשים, והוה ליה לאסור גס בלשון אף לאו דקצוב, וא"כ גס בלשון שרי. ואולי דהך קיומא דט"ו לא למפתח קאי, אלא קא משמע לן עוד דין דצדנר העשוי לאיש לצד לתכשיט ולהשתמש מותר אפילו בלשון קצוב: (מ) שם סק"ו מצד שהם תכשיט. ר"ל, אפילו אף ימא שאינו צטיל לגבי האזור, מכל מקום תכשיט הוא המפתח עצמו אם הוא של כסף, ולשלפה לא חיישין כיון שהוא קצוב בלשון, ולא חיישין שיקיר כל חיזורו מעליו, וכדרך שציאריגת בלשון הקודש [ס"ק כד]: (ט) שם שנית מצד שהוא בט"ו. ר"ל, אף אם המפתח עצמו אינו תכשיט, מכל מקום יש לומר שצטיל: (ס) שם דיש היתר בשל כסף. אבל צדל ונחשת

(ו) לתכשיט ולשתמש. עיין ט"ו. דיעה לפרש בירושלמי ב' הפירושים, הדיא אמרת לזה וזה אסור בין לאיש ואשה תכשיט אסור משום לא פלוג, כמו שכתוב בסעיף ט', וכן לתשמיש ולתכשיט אסור, יע"ש: (ז) ש"י. עיין ט"ו. משמע מדבריו דבכסף אפילו תלוי באמצע חגורה, או ברזל ושלשלת כסף נמי תכשיט ושרי, ולא שייך דלמא מחוי, דקשור הוא בחגורה, אף למאן דאוסר תכשיט לאיש בסעיף ט'. ולא חיישין דלמא יתיר כל החגורה בשוק, להא לא חיישין. אבל ברזל לחוד אם עשוי בזענק"ל דהיינו כעין קרס שרי, דבטל לגבי האזור, אף אם יש בצד אחד מפתח בו. ועיין מ"א אות י"ח: (ח) במחט. עיין ט"ו. שבת י"א ב' גמרא ופירוש רש"י שם [ד"ה בקיסם], ואפילו הכי פטור, דאומן פטור ג"כ, כרבי מאיר דאמר שם הכין. ועיין מה שאכתוב באות ט' א"ה מזה: (ט) ואם. עיין ט"ו. הם דברי רש"י ז"ל שבת י"א ב' ד"ה במיד, יע"ש. ורש"י סובר דאיש ואשה שוין, בנקובה בבגדו חייב חטאת, בסעיף ח' וט"ו [ס"ק ה', ורש"י שבת ס"ב א' ד"ה [אמר עולא] וחילופיהן. ואפילו הכי חייט אפשר גרע מאיש אחר, דאינו יוצא בנקובה בתחובה בבגדו כי אם בזמן שיוצא להכריז על עצמו, דגנאי הוא לו שיודעים שהוא חייט. ורש"י כתב שם [יא, ב] "אפילו" אומן, משמע כל שכן איש אחר, והא לשיטתיה [סב, א] איש אחר חייב בנקובה כמו אשה, וצ"ע קצת, ועיין מ"א [אות

ט] מזה. והר"מ ז"ל פרק י"ט מהלכות שבת הלכה כ"א פסק כרבי מאיר, דפוסק בהלכה ה' איש בנקובה (בבגדו) פטור, ואף חייט פטור, מה שאין כן להמחבר פסק בסעיף ח' כדעיה א' בסתם. ולומר כמו שכתב המ"א אות י"ט דמיירי בבגדו במקום שאין דרך לתחוב בו, א"כ קשה מה שכתב המגיד משנה שם [שבת יט, כא] דמשום הכי פסק כרבי מאיר נגד רבי יהודה, דמוקי מתניתין וברייתא בערב שבת כרבי מאיר, ואכתי לוקמיה בשבת ובתחובה במקום שדרך לתחוב בבגדו והוה כאיש אחר וחייב. ולהר"מ נחא כמו שכתבתי. וא"כ לכאורה המחבר בסעיף ח' וכאן זיכה שטרא לבי תרי, דלמאי דאוקמיה בידיה או בשבת, חייט לאו דוקא, ועיין חמד משה [ס"ק ח], וצ"ע:

רצון, ואסרוהו גס בלשון: (כז) מג"א סק"ה ואם יש בו סכין. כדן בתי עינים צהבה, שאם הצרי"ל מוך המין אסור, ואם המין לצדו מותר. ונראה לי דאף שהמין והזנן מכוסים מכל לנשים לא נדע אם הכל צמון שרי, דהא המין הוא עשוי לניו ותכשיט וגם להשתמש דמותר להיש מחזירי שצממנו, ועל זה כתב רמ"א ומכל מקום וכו', משום הכי לא אסר אלא אם כן הצרי"ל צמון, וק"ל: (כח) הגה מ"א אסור לצאת בתיק. היינו תיק של כסף וקצוב בשלשלת כסף ולתלות עליו לתכשיט, וכן הוא ב"י [עמוד רלה ד"ה ושעמתי], דאלו שיוציאו צידו בלאו הכי אסור, וכמו שכתבנו בזה ט"ו: (כד) מ"ו סק"ו ויש אומרים סבירא דהו דהיינו. הם פירשו הירושלמי לענין עשוי לאיש ואשה, וכמו שכתבנו בזה כ"ה, אבל לתכשיט ולהשתמש לא חיישין שהרואה אומר כו'. ומשום הכי במפתח שרי צין בלשון צין בלשון, לפי שהוא קצוב ואין צקל למשלפה, כך מבואר ב"י [עמוד רלה ד"ה ולפין מהפוסקים]. ומימא מה שסיים הט"ו וצא"ש לא גזרו כו', הא המפתח הוא תכשיט גס לנשים, והוה ליה לאסור גס בלשון אף לאו דקצוב, וא"כ גס בלשון שרי. ואולי דהך קיומא דט"ו לא למפתח קאי, אלא קא משמע לן עוד דין דצדנר העשוי לאיש לצד לתכשיט ולהשתמש מותר אפילו בלשון קצוב: (מ) שם סק"ו מצד שהם תכשיט. ר"ל, אפילו אף ימא שאינו צטיל לגבי האזור, מכל מקום תכשיט הוא המפתח עצמו אם הוא של כסף, ולשלפה לא חיישין כיון שהוא קצוב בלשון, ולא חיישין שיקיר כל חיזורו מעליו, וכדרך שציאריגת בלשון הקודש [ס"ק כד]: (ט) שם שנית מצד שהוא בט"ו. ר"ל, אף אם המפתח עצמו אינו תכשיט, מכל מקום יש לומר שצטיל: (ס) שם דיש היתר בשל כסף. אבל צדל ונחשת

62

משבצות זהב

אשל אברהם

ו ב'י"א. עיין מ"א. שבת נ"ט ז', כשמואל, מאן דרכה, אשה חשונה, לא מחויל, וכי"ף [שבת כו, ב] ור"מ ז"ל [שבת יט, י], וכלו דריש כלילא שרי, ולא חילק, בניסא נמי שרי. ואיני יודע למה חלה בשלטי גזורים, מנזאר בתוספות שם ד"ה מאן, ובלגוש [סעיף ה] כחז כלילא שרי דקושרה ואי אפשר להסיר בקל, עיין אליה רבה אות ח'. ועיין בתדושינו [ראש יוסף שם נט, ב ד"ה פסקא... והו' יודע] הארכנו להמחזר בסעיף ד' צעיר והבז לא חלה, כחכמים דרבי אליעזר שבת נ"ט [ע"ב], ואפילו הכי בסעיף ה' כלילא שרי. הטעם, דעיר והבז חשז ציורא, סברי חכמים דרבי אליעזר אף אשה חשונה מחויל, וכלילא חשז קמא ואין יוצאת רק אשה חשונה, לא מחויל, אצל חכמים שכל הנשים יוצאות זו, אף חשונה לא חלה, דלא פלוג בו, ועיין חידושי הרשב"א [שם ד"ה ושמאלן] ומור"ם מלובלין ז"ל [על מוספות שם]. אצל הלגוש [שם] סובר דכלילא שרי דקשור הוא ואי אפשר להסיר בקל, ומשום הכי לא חיישין דלמא שלפא ומחויל. ובאמת בגמרא נ"ט ז' אמרו מאן דרכה למיפק אשה חשונה בו, סובר זה לשמואל, ואף אין קשורה שרי, וכרבי אליעזר דחכמים צעיר והבז, אצל אכן דפסקין בחכמים דעיר והבז אסור, סובר החילוק בין קשור או לא קשור. ועיין ט"ז אות ד' ה', א"ה שם יבואר עוד: והנה, המחזר בסעיף (ו') [ד] הביא פירוש רש"י ור"מ, יש לומר הנפקא מינה לדינא, לרש"י לא חיישין דלמא נפל דמחזר היטב בשלשון בו, והטעם דשלפא ומחויל. ובהכרח לחלק, בחשז יתר אסור לאשה חשונה, וכלילא לא חשז כל כך שרי לאשה חשונה, לר"מ עטרה של הראש, יש לומר הטעם דנפל, ואין לחלק בין חשז ציורא נמי שרי לחשונה כל דליכא למיחש לנפל, וכן משמע בר"מ [שבת פרק י"ט הלכה ו']. והנה בסיומן מק"ם סעיף ד' לשאר כל אדם מומר, ולרש"י אין הכרח, דמרי מיני עיר והבז הוה, דנושא"ף שרי לכל, רק בשבת אסור, ועטרה נראש, יש לומר אף לשאר בני אדם אסור, עיין תוספות שבת נ"ט א' ד"ה ולא, יש לומר דמוכס מהא דעבד רבי עקיבא לדביהו, עיין ב"י [סימן] מק"ם [עמוד רמ ד"ה ומ"ש דוקא] וא"ה שם יבואר * ז' חייבת. עיין מ"א. הביא הקשה על ה"י בחמתה, א', מה שכתב בנקובה מעמדת קישוריה חייבת מטעם, דלאו דרך הוצאה נכח, אע"ג צננדה יש לומר דרך הוצאתה נכח, לא צנעף, או צנעפה נגד פדחתה הוה דרך הוצאה נכח, יע"ש. ב', הקשה על מה שכתב המחזר דחייבה נקובה מעמדת קישוריה מומר אף חשז חשז כלל, דליחא, כל שאין חשזיה הוה מושאוי, עיין יע"ש. והנה, צוה ח' השיג המ"א עליו דלא הוה משאוי, כל שצריך להעמיד קישוריה הוה דרך לנישה ושריא לגמרי, דמשאוי לא הוה, ולא מחויל דאין חשזיה, ודומיא דטבעת הכלים, וצריכה מוכח דאין חשזיה כלל, ואדבריה גנאי לה שאין לה אלא אחת, לפירוש התוספות שם בשבת סמ"ך א' ד"ה ומהו, יע"ש, וס"ג ז' ד"ה צריכה, יע"ש, ואפילו הכי לא הוה משוי, דכיון דנושאה לנזר לנישה, הוא הדין מחט [שאינה] נקובה מעמדת קישוריה אף שאין חשזיה כלל שרי לגמרי, ואפילו הכי נקובה כיון דאין דרך להעמיד נקובה לאו דרך לנישה הוה, ומו חייבת מטעם. ולא דמי לנישה וכללים, דרך להעמיד נכח לא הוה משאוי, מה שאין כן זה. ועיין נחלת כזי [ס"ק ט], ולפי מה שכתבתי אחי שפיר. אצל לומר מה שכתב צ"י בנקובה צנעפה מעמדת קישוריה חייבת, קאי אפירוש רש"י [שם ס, א ד"ה אונת] אונת שעה ומוחזקת לחון הכעף, דהוה כחולקת שעה. חלה, דלא דמי, שם לא הוה דרך לנישה כלל, מה שאין כן זה. ועוד, דמשמע מצ"י אף מעמדת קישוריה מוחזקת המחט צנעף, נמי חייבת מטעם דאין דרך בו, והוה הן לרש"י [ד"ה למאי] וחייבת מטעם, ואף לתוספות ד"ה למאי חויל, למה רגילה, מכל מקום למאי חויל השני, צנעף למאי חויל, מוכח כן דחייבת מטעם, דהוה דרך הוצאה נכח. ומיהו ממה שכתבו התוספות

מחצית השקל

לענין שבת [אע"פ דלענין טומאה לא מיקרי חשזיה] מכל מקום כיון דעביד לצניעות לא חיישין דלמא שלפא ומחויל, והאי מחט נמי לצניעות השער עבירה, דשער באשה עורה, וליכא למיחש דלמא שלפא, ואמאי לא תצא לכתחלה. אלא הואיל ואשה חולקת בה שעה. ופריך בשבת למאי חויל, ופירוש רש"י [ד"ה ובשבת למאי] דבשבת אסורה לחלק השער, והם היש אומרים שהביא רמ"א בסעיף כ"ו מטעם אסור תלישת שער. ומשני אותה מחט מצד אחד יש לה עוקץ ובצד השני יש בו טעם זהב, ובחול חולקת שעה בעוקץ, ובשבת מניחה הטעם נגד דפחתה, ולכן הוי חשזיה ולא משא, לכך פטורה, ולכתחלה אסור, כיון דלאו לצניעות היא, חיישין דלמא שלפא ומחויל, כן היא שיטת רש"י. והתוספות [ד"ה למאי] חולקין בכמה דברים, קושיא ראשונה של הש"ס למאי חויל, דפירוש רש"י דתהיה חייבת דלא חויל והוי משא, על זה הקשו התוספות א"כ מאי מתוך בתירוק השני הואיל ואשה חולקת בה שעה, איך מיושב בזה דהוי משא, ניהו דהיא צריכה למחט מכל מקום כיון דאינו מלבוש ולא חשזיה הוי משא. ואע"ג דלשיטת התוספות באמת זו היא קושיא המקשה השני, פריך דהא דחולקת בה שעה, ובשבת למאי חויל דהוי משא כיון דלא הוי חשזיה, דלא כפירוש רש"י, כמו שאכתוב להבא, מכל מקום דקאי לה מאי קארי לה המתוך שחולקת בה שעה, ליישב קושיא מקשה הראשון למאי חויל והוי משא, ואפילו לתירוץ שחולקת בה שעה אינו מיושב. לכן פירוש התוספות דקושיא מקשה הראשון למאי חויל, אינו קושיא לדינא, כי אם שואל בחול למה רגילה לצאת בו, ובוה אתי שפיר תירוץ שחולקת בה שעה, ותחלה תירץ אונת בה שעה, ופריך ותהיה כבירית, והקשו על פירוש רש"י דכיון דעבידא לצניעות לא חיישין דילמא

(ה) בקמלא. עיין ט"ז. בסעיף ז' (טעות סופר סעיף ד' י) ובתוספות, שבת נ"ז ב' ד"ה הכא, יע"ש. ועיין ב"ח [עמוד רסב ד"ה אבל וד"ה ויש]. והכלל בזה, דכל שמהדקת מתראה כבעלת בשר, אף שאין מוזהבים אסור משום חציצה, כפירוש רש"י [שם נ"ז א' ד"ה חבקיך, יע"ש. ואם רפוי, אם חשוב אסור, דמחויא כבסעיף ז', ואם אין חשוב ורפוי שרי, עיין ב"ח שם. ואם כן לא קשה קושיא התוספות, דיש ב' מיני קטלא, אחד נוי ואחד לא חשוב, עיין שבת נ"ט (א') [ב] מנקטא פארי. והנה, המחבר כתב לא בטופט וסרביטין באין תפורין דלמא שלפא ומחויל, אבל תפורין בסבכה שרי, כפירוש הטור [עמוד רסב]. אבל הר"מ ז"ל בפרק י"ט מהלכות שבת הלכה ו' והלכה י' כפירוש המגיד משנה שם [הלכה ו] טופט וסרביטין הטעם דלמא נפלו ואתי לאתוי ארבע אמות, וכל שתפורין זה בזה דלא נפלו שרי. אבל רש"י [שם נז, א ד"ה טופט] והראב"ד ז"ל [שם] סוברים שמה מחויל, תכשיט, ודווקא בסבכה, דלא מגליא שעה. ומכל מקום איני יודע למה שינה המחבר וכתב "תפורין" בסבכה, הוא הדין קשורים בסבכה שרי, כמו שכתב הטור. והלבוש בסעיף ב' כתב קשורים שרי, ובסעיף ה' כלילא שרי דקשור הוא, ובסעיף ו' דסוקיא קשור הוא ויש בו טורח בו, סובר כל שקשור ליכא למיחש דלמא מתירוץ ומחויל, דתוכור שהוא שבת. והא דטופט דווקא בסבכה, הוא לאו דווקא, אלא דרכה לקושרה בסבכה, ואין הכי נמי כל דקשור שרי. והמחבר סובר אף בקשור, כל שמוטר להתייר בשבת, ותכשיט, חיישין דלמא שלפא ומחויל, אלא אם כן דווקא בסבכה, ואפשר הוא הדין קשור בסבכה, לאו דווקא "תפורין". ודסוקיא בסעיף ו', אין כל כך חשזיה חשוב למשלף ולמחויל, הלכך כל שקשור דלא משליף מעצמו ונפל תו לא חיישין שמה יפול. ועיין מ"א אות ו', וכאן אין להאריך יותר, ובחדושינו [ראש יוסף שם נז, ב ד"ה פסקא ולא בטופט] הארכנו. ומה שכתב הב"י [עמוד רסב ד"ה ואינה] שכן הם דברי הר"מ ז"ל, צריך עיון קצת, דמשמע הטור והר"מ מחולקין בפירוש טופט, וכדכתיבנא. ועיין שבת נ"ז [ע"ב] אמר רב הונא עניות עושין צבעונין ועשירות כסף וזהב, לכאורה לתירוץ דמשנה תנן בזמן שאינן תפורין משמע זה בזה, וכאן הקבועין "בה" בסבכה, לזה אמר מחברתן בכתב דווקא "בה" בסבכה. ובר"מ אי זה בזה סגי, וברייא בכתב דווקא "בה" בסבכה. ובר"מ אי אפשר לומר כן, שכתב בהלכה ו' והלכה י' כסף וזהב, גם בשבת ס"ה [ע"א] צבועים נמי חשיבי, וצ"ע בכל זה * עוד רגע אדבר, כל מה שאסרו חז"ל לצאת לאשה מפני חציצה, אפשר אף "אגדורגיוס" דשכיחא טבילה ביה, מטעם באודם כאשה. אבל טומטום ספק זכר ונקיבה, יש לומר בדרבנן ספקין לקולא. ועל זכר לא גזרו אף במידי דחייב, כי לא שכיחא ביה טבילה מצוה כל כך, אף בזמן התלמוד שהיו אוכלין חוליהן בטהרה. אבל אשה אף זקניה ובתולה לא תצא, עיין ט"ז אות ב', כל שכן בתולה מפני טבילה לחולין ולקדושים, כדאמרן כאן: (ו) יוצאת. עיין ט"ז. הם דברי הר"ב בהג"ה. ועיין מ"א אות י"ו, והוא בתוספות [שבת נ"ט ב' ד"ה נמי, וא"ה שם יבואר עוד: (ז) מעמדת. עיין ט"ז. הביא דברי התוספות שבת סמ"ך א', והתוספות חולקין שם על רש"י בכמה

משאוי וכאמור. ומה שכתב ראינו מדפריך למאי חויל שם צנעף סמ"ך א', הן רגילה, מכל מקום למאי חויל השני, צנעף למאי חויל, מוכח כן דחייבת מטעם, דהוה דרך הוצאה נכח. ומיהו ממה שכתבו התוספות

שג (מ"ז ס"ק ז) שמעמדת קשורה ומותרת, דהיינו בו, כצ"ל:

גליון מהרש"א

שג [ח] (מנ"א ס"ק ז) אצל תכשיטין שכל הנשים רגילים בהן. נראה לי דכל תכשיטין שם מין אחד, אף מה שחלקין בתמונתן, אסורה אשה חשונה אף בתמונה שאין דרך ללמא בה כי אם לאשה חשונה, על פי מה שכתב הר"ן בנזירות שם דף ס"ז א' [מנ, ב] על ה"ה דאמר עולא וחולפיהן צאש, סוף ד"ה ואיכא דליף, דלשיטת ר"ח [תוספות שבת שם ד"ה וחולפיהן, עינין סג, ב ד"ה כיון דמחיל דלשיטת מותר ללמא תכשיטין, מכל מקום אסור ללמא צנעפה שיש עליו חותם, אף דלמא אינו חשזיה כי אם בנזיר עליה חותם, מכל מקום טבעת תכשיטין השוים לשניים מיקרי, ואף דמי של השלטי גזורים, כתב גם כן הראש"ש [שבת פ"א סימן ד'] דדרך ספק. ויראה שנלמד במהל שכן לר"מ ה"ל, לפי מה שכתב הר"ן הלוי [המחזר שם מנ, ב דבור ראשון] ומוכח בהראש"ש פרק כמה אשה [שם] סימן י' דגזרו מלשה לאש, כל שכן מאינה חשונה למשונה:

הגהות והערות

- [ח] עיין סימן (ער"ה)
- [ע"ה] סעיף ד' [ומ"א ס"ק ג']
- [ג] [גליון ב"א]
- [ט] ב"ח מהמדות אמ"ד תכ"א (באר הגולה). ומהמדות ויניחיה ש"צ אימא "פירוש ענין סימן קטן חד ומריק".
- [י] ביאור מילים זה השמט מהמדות ויניחיה ש"צ: [יא] עיין סימן ש"א סעיף ח': [גליון ב"א]
- [יז] זה נוסף מהמדות אמ"ד ת"פ:
- [יב] ברי"ף שלפנינו הגירסא "כלילא פרוזי:
- [יג] תוקן ע"פ דמשק אליעזר:
- [יד] ביונתן למקן דמהמדות אמ"ד ת"פ נדפס נטעות "סעיף ד'":

[טו] גופא ממנהדרת אמ"ד ת"פ:

[טז] עיין בב"מ דמה שכתב "ודלא כב"י" קאי אמתא נקובה, שכתב הב"י [רי"ש עמוד רסח] דחייבת בכל גווני. אולם במחשבת שמינה נקובה שמוחל ללכת במעמדתו בו קישוריה אפילו באינו תכשית, לא הוזכר בב"י, רק דייק בן הב"מ מלשון השו"ע כאן:

[יז] הרא"ש לא כתב להדיא דין מעמדת קישוריה וכוונתו בתכשית, ועיין קרבן נתנאל שם [אות כ] שהשיג על דברי הט"ז דעת הרא"ש:

דאין [דרך] [טו] הולאתה בך. ועוד, הא כתבו המוספות [שם] דף י"א [ע"ב ד"ה ואם] דלא תחובה בצגדה חייבת, ואם כן מה לי בצגדה או בצעיפה. אלא דברי הרב ב"י עיקר: ח מותר לצאת. משמע אפילו אינו תכשית, וליתא, אלא דוקא כשיש טעם של זהב בראשה ומניחתה כנגד פדחתה, ואין איסור אלא משום דלמא שלפא ומחויא, אבל הא, כיון דעבד לנציעות לאו שלפא ומחויא. אבל

כשאני תכשית לא תלא, שהרי אינה יכולה ללכת בכל הדברים הנציעים לה, כיון שאינו לא מלבוש ולא תכשית הוה ליה משוי, ודלא כב"י [טז], וכן כתבו המוספות [שם ס, א ד"ה למאי] והרא"ש [שם פ"ו סימן ז] להדיא, עכ"ל הב"מ [עמוד רסד]. ולא דק, שהמוספות והרא"ש כתבו בן ארש"י, עיין שם דמיירי שאין צריך כלל למחשט הזה לצורך הלציה אלא שחולקת זה שעה, ועל זה כתבו הוה משוי, אבל כשמעמדת זה קישוריה, אדרכה [ע"פ פריך בגמרא] [סא] ותשמתי, ומשני כמין טעם של זהב יש לה על ראשה, בחולקת זה שעה, ובצעת מניחתה כנגד פדחתה, וגורין דלמא שלפא ומחויא, וכתבו המוספות [שם ד"ה ומהו] דלא אוגרת זה שעה אינה מניחתה לעולם כנגד פדחתה ואינה חשובה תכשית, [ע"פ] ולא מחויא ושרי, עכ"ל.

דחנן ולא במחשבת שאינה נקובה, אי אפשר להעמיד בזה, דאם כן היה לנו לומר דמותר, כדפרישין [יט] ותהו כצריית ותשמתי, פירשו המוספות [שם ד"ה ומהו] דטעם ההיתר בזה דלא כרש"י [שם ד"ה טהורה] שפירש משום דכיון דלנציעות הוה לא שלפא, דהא גבי כבלים הוה ממש כצריית וחיישין שמה הוה שלפא, [ע"פ] אלא [יט] דכאן אינו תכשית ומותר מחמת דהוה כטבעת הכלים, והוה דרך מלבוש כיון שהיה

לצורך בתי שוקים. ומשום הכי מוקמינן למתניתין דאוסר בחולקת שעה, ומיירי ביש לה טעם של זהב, דבצעת מניחה כנגד פדחתה דהוה שם תכשית על זה, על כן אסור דלמא משלפא כו'. ופירשו המוספות [שם ד"ה למאי] והרא"ש [שם פ"ו סימן ז] דאף במידי דלצריך לאשה, מכל מקום כל שאינה מלבוש ולא תכשית [יט] הוה משוי ואסור, ע"כ. והיינו בזה שצריך לחלוקת שעה, ועל כן צריך לטעם של זהב דהוה תכשית, ואסור משום דלמא שלפא כו'. אבל במעמדת קישוריה, היתר גמור הוה, דהוה כצריית, דהוה כצית יד של כלים. ודוקא [ע"פ] כל שאינו תכשית, אבל אם היה תכשית, אסור דלמא שלפא, ולא כצריית לכו כרש"י שפירש דכיון דלנציעות היא לא שלפא, וראיה מכללים. והכלל בזה לשיטת המוספות והרא"ש [יט] דבחולקת שעה ואינו תכשית חייבת חטאת כיון שאינו דרך מלבוש, ואם הוה תכשית

אסור מדרבנן דלמא שלפא, ובמעמדת קישוריה הוה ליה דרך מלבוש, דהוה ליה כצית יד של צעיף שלה, או מותר אפילו מדרבנן כל שאינו תכשית, אבל אם הוה תכשית אסור ג"כ מדרבנן, ואין היתר אלא באינו תכשית. ובספר מו"מ ז"ל [ב"מ עמוד רסד] כתב דבמחשבת שאינה נקובה כשאני תכשית אלא שחולקת זה שעה בלבד, אע"פ שמעמדת זו קישוריה אסורה ללכת בה, כיון שאינו לא תכשית ולא מלבוש הוה ליה משוי, וכן כתבו המוספות והרא"ש. ולא כמו שכתבו בשו"ע דמותר בסתם במעמדת קישוריה, [יט] וזכר דברי רש"י דכיון דלנציעות הוה לא שלפא. וכל זה הוה שלא דקדוק, דבמעמדת קישוריה היתר גמור הוה, דהוה כמו בית יד לכלים, ואפילו אינו תכשית, וכן הוה בדברי המוספות והרא"ש וטור [עמוד רסד] ושו"ע, דזה הוה כמו מלבוש דהוה צורך למלבוש, אלא בחולקת שעה דאין בזה צורך לשום מלבוש רק לצורך גופה, בזה הוה משוי כל שאינו תכשית, [יט] ולא אמרינן כאן כיון דלנציעות הוה אפילו במעמדת קישוריה, וזה פשוט בגמרא לשיטת המוספות, אלא דחקפה עליו משנחו בזה. עוד הקשה מו"מ ז"ל על מה שכתב ב"י [עמוד רסא ד"ה ולא תלא במחשבת] בפירושו דברי הטור [שם] דכתב דלא תלא במחשבת נקובה היינו אפילו אם מעמדת זו קישוריה, דחייבת חטאת, כיון דהולאה זו במקום שמעמדת זו קישוריה, לאו דרך הולאתה בך. ואין זו קושיא, דכבר זכרנו מזה בסימן ש"א [ס"ק ה] דהך לא תלא במחשבת, וכן באיש מיירי בתחוב בצגדו, כמו שכתב הטור בהדיא לעיל [סימן שא עמוד רל], ומשום הכי באיש דלאו דרך הולאה היא כל שאינו מוילא צידו, אבל באשה דרכה לילך במחשבת בצעיפה בחול במקום שמעמדת קישוריה או בצביל חלוקת שעה, אלא כיון דהוה נקובה הוה ליה משוי לאשה וחייבת חטאת: (ח) ואם אינה מעמדת בו קישוריה אסור. קשה, דעל כרחך כאן מיירי שאינו תכשית, דאם לא כן אף במעמדת אסור דלמא שלפא, לדעת המוספות [שם] כמו שכתבתי לעיל [ס"ק ז], ואם כן באינה מעמדת, יש אפילו חיוב חטאת דהוה ליה משוי, והיינו קושיא בגמרא למאי חזיא. וצריך לומר דנקט כאן אסור משום היפוכא דרישא דקתני מותר, אבל באמת חייבת חטאת. ובטור [עמוד רסג] כתב לא תלא במחשבת שמחלקת זה שעה אפילו אם הוה עשוי להתקשט, אבל מחשבת שמעמדת זו קישוריה יכולה ללכת בה, ולא תלא במחשבת נקובה ואם ילאה חייבת, וכשאני נקובה לא תלא ואם ילאה פטורה. צריך לבאר דבריו, דבחולקת שעה יש חיוב חטאת, אלא באם הוה תכשית כגון שיש זהב כדאיחא בגמרא [שם ס, א] או אסור מדרבנן דלמא שלפא, אבל מחשבת שמעמדת ואינו עשוי להתקשט יכולה ללכת בה דהוה כמו מלבוש. ולא תלא במחשבת נקובה, וחייבת אפילו אם הוה תכשית, דנקובה הוה משאוי לגבי אשה. וכשאני נקובה והיא תכשית אסור לכתחלה דלמא שלפא, אבל אם אינו תכשית נחבאר ברישא דיש חילוק בין חולקת לשער או מעמדת קישוריה, ופשוט הוה כל שאין בזה צורך כלל [יט] כל שכן דחייבת באינו תכשית, ובאמת קיצרו הטור ושו"ע כאן, והדברים ברורים ופשוטים בשיטת המוספות והרא"ש. והביא כאן ב"י [עמוד רסד ד"ה ומשמע וד"ה ומה] דברי סמ"ג [לחין סה עמוד קנד] באינה נקובה, שהם [סו] סותרים זה את זה. והב"י פירש דההיתר הוה כשתחובה במקום הנציע, והאיסור הוה שלא במקום הנציע. וממהני על פה קדוש, דהא אף במקום הנציע יש איסור מדרבנן לדעת המוספות [שם] דב"ה ומהו כצריית, שכתבו ואם תאמר אמאי לא משני השתא כמין טעם של זהב כו', משמע מדבריהם דגם במעמדת קישוריה אסור מדרבנן אם הוה תכשית, ובסמ"ג חשיב זה לתכשית בזה שראשה עב. ונראה לי שהסמ"ג סבירא ליה דמה שהקשו המוספות על רש"י שפירש טעם אוגרת שעה כיון דלנציעות הוה לא שלפא, והמוספות חולקים על זה ומדמי לכלים, ביאור הגר"א

כשיטת הרא"ש: [כג] ואם בו אסור. דהוה משוי, וכמו שכתבו תוספות [שם ס, א ד"ה למאי, ובתר הכי פריך כו': [כד] אסור. דוקא במחשבת שמתקשטת בו, כמו שכתוב שם [בגמרא] טעם של זהב כו', אבל בלאו הכי, חייבת חטאת, כמו

לבושי שרד

צריך לחזור מתירון הראשון לאוגרת שעה ולאוקמי בחולקת שעה, אלא הוה מני לאוקמי שפיר באוגרת, ואפילו הכי אסור כיון דטעם של זהב יש לה והוה תכשית וחיישין לשלפא. ומירצו דאם היתה אוגרת שעה לא היתה מניחתה לעולם נגד פדחתה, כיון שצריכה להסתיר שעה, ואורחא דמילתא שיש לה מחשבת כו' דמחשבת הש"ס לחלוק שעה ולהתקשט בה בצעת: (י) שם ותהו כצריית. כמין אעדה שעושה על בתי שוקים להדקן שלא יפלו על רגליה: (יג) שם דבאן אינו תכשיט. אצריית אסור, ואינו לוי כלל אלא לצורך הנתי שוקיים, והכי נמי הוה מחשבת אינה לוי אלא לצורך הנציע, וליכא חשש שלפא: (יד) שם הוה משוי ואסור ע"כ. ר"ל, חייבת חטאת, משום הכי צריך לאוקמי בטעם של זהב דהוה תכשית, משום הכי

אוצר מפרשים

ג (פ"ז ס"ק ה) משמע מדבריהם. נ"ב, לא עיין כל צרכו, ועיין בספרי [קרבן נתנאל] דף ח' ע"ג [שבת פ"ו סימן ז אות כן באריכות, ע"ש: (נתיב חיים)

[שם] י"א ז' צד"ה ואם, דהוה דרך הולאה צק, הוה נקובה, כי דרכה לתפור נגדי צימה והוה אומן דרך אומנתו דחייבת, מה שאין כן בצלן נקובה קשה. וצריך לומר דמכל מקום קצירה להש"ס דחייבת אף בצגדה או נצעיף צין נקובה וצין אינה נקובה, כל דלא הוה מכשיט ולא לצורך לצישה. והא דמנן שם ס"צ א' ולא כצוליל"ר, מכנתה, קושרת מפמתי חלוקה, דמשמע שם דחייבת חטאת אף לרננן, צריך לומר שצלה במקום אחר, ולא מכשיט ולא לצורך לצישה. ועיין אליה רצה אות ט"ו אמה שכתב המחבר בסעיף י"א לא כצוליל"ר כו'. וצד"מ [שנת] פרק י"ט הלכה ז' ח' לא מנאמיו שיכתוב כצוליל"ר חיוז חטאת, יע"ש, וצ"ע. ואי"ה צט"ו אצלר עוד צוה צלות וי"ן: ח מזור. עיין מ"א. פירשמו צלות וי"ן, דהתוספות כתבו על חולקת שיערה לחוד, דכל שאין מכשיט ולא לצישה רק לחלוק שיערה וודאי הוה משאוי, עיין שם ד"ה למאי וצד"ש שם, אצל כל שהוא דרך לצישה אף שאין מכשיט שרי לגמרי, מידי דהוה כצירית וטענת הכלים כמו שכתבו התוספות ד"ה ומיהו, דשרי לגמרי. והצ"ח דברי התוספות סמ"ך א' ד"ה ומיהו, דהוקשה להם אמאי לא משני ממעמדת קישוריה וטעם יש לה, ומיישני דלמא מחוי, ומירלו דלס מעמדת קישוריה לא מניחמה נגד פדחתה, ולא הוה מכשיט ולא מחוי, ולכן משני שחולקת שיערה ויש טעם, וצנעת מניחמה נגד פדחתה ומחוי. וכתב המ"א דלס עשויה כך כעין של שרים למכשיט, אע"ג דליה זה טעם ומעמדת קישוריה אסור עכ"פ דלמא מחוי, אע"ג לצינעוהא היל, מכל מקום הוהיל והעמדת קישוריה שנתחבת נצעיף א' לא מנאל מיה, כמו צירית מיה, מכל מנאל מיה, ע"ש תוספות ד"ה ומיהו וס"א צ' ד"ה צירית, יע"ש, לשיטתם [שם ס, א] צד"ה הוהיל. ואף לפירוש דפירש

א"כ מיד מגלי שיערה, מה לו להזכיר בירית, היה להקשות מריש פרקין בזמן שהן תפורין ("בסבכה") שריא דלא מגלי שיערה, הוא הדין זה, אלא אוגרת תוחבת בצעיף ולא מגלי מיד, ומשום הכי פרין במירית, והיינו כתוספות דבירית לאו טעמא משום דמגלי אלא שאין מכשיט, הא כל שהוא מכשיט אף דמגלי, הוהיל ואין מיד אסור בתכשיט. והשיג הט"ז על הב"ח ז"ל בתלאת. א', מה שכתב על המחבר דמעמדת קישוריה באין תכשיט אסור דהוה משאוי, ונהי דפטורה שלא כדרך המוציאין באפשר, מכל מקום איסורא איכא. וזה אינו, דהתוספות ורא"ש כתבו כן בחולקת שיערה לבד דהוה משאוי, לא כהאי גוונא דהוה דרך לבישה. [ב'], גם מה שכתב בנקובה אין חייבת חטאת דלאו דרך הוצאה, באשה הוה דרך הוצאה בכך בבגדה, והוה הדין בצעיף יש לומר דהוה דרך הוצאה הוהיל ובאינה נקובה תוחבת שם להעמיד קישוריה או חולקת שיערה, הוא הדין בנקובה הוה דרך הוצאה בכך. ומכל מקום לאו לבוש הוה, דאין דרך בנקובה, וכן כתב המ"א באות וי"ן וז"ל: קצת בענין אחר דהוה כאומן דרך אומנתו, ומה לו בכגדה או בצעיף, יע"ש. ועיין סימן ש"א במ"א אות י"ט, לא דמי לאשה דרכה בצעיף ג"כ להוציא מחט נקובה, וכדאמרן. [ג'], עוד הקשה עליו, דזכר דברי רש"י לפסק הלכה, משמע כל לצניעותא כבירית אע"ג דאין מגלי בתי שוקיה מיד שרי אף בתכשיט. ונהפוך הוא, תכשיט אסור בהעמדת קישוריה בתוחבת בצעיף (הא כורכת שיערה שרי, כמו סנביטין בזמן שהם תפורים בסבכה, שבת נ"ז א' ב'), ובאין תכשיט שרי באין נקובה כל שהוא דרך מלבוש, ואפשר הוא הדין וכל שכן בכורכת שיערה, דמכל מקום דרך מלבוש הוה, שלא יראה שערוותיה. ומה שכתב הט"ז מלת "ואפילו" אינו תכשיט, כוונתו אף שאין תכשיט הוא אפילו הכי לא הוה משאוי, לא כהב"ח, אבל בתכשיט, אדרבה אסור הוא לתוספות ורא"ש והמחבר כאן, ודלא כמו שכתב בב"י [נעמד וסד ד"ה ומשמע] בזה דאף בתכשיט שרי, שזה לרש"י, וכאמור. ולפי זה מה שכתב המחבר דמעמדת קישוריה שרי, באין תכשיט, ובאין מעמיד קישוריה, יש לומר פטור אבל אסור דאין דרך הוצאה בכך, דווקא נקובה שתופרת בגדי ביתה, מה שאין כן אינה נקובה. אלא שהוא ז"ל סובר דאינה נקובה נמי דרכה "בצעיף" לחלוק שיערה או לפעמים במקום קישוריה, ומשום הכי אף אינה מעמדת קישוריה חייבת חטאת. ואי"ה באות ח' אבאר עוד: (ח) ואם. עיין ט"ז. אויל לשיטתיה באות ז', כי המחבר כאן בשו"ע סעיף ט' וסעיף ט"ו (בט"ז ס"ק י"א) פוסק כתוספות ורא"ש ותכשיט אפילו מעמדת קישוריה אסור דמחוי, ולא דמי לטוטפת וסנביטין דמגליא מיד, מה שאין כן בתוחבת בצעיף הוה כסובית וכלים כו', ואם כן חייבת חטאת נמי אף באינה נקובה, מדפריך שבת סמ"ך א' למאי חזיא בשבת, והיינו חיוב חטאת כפירוש התוספות בד"ה למאי, יע"ש, ואם כן הוה ליה למימר חייבת חטאת כמו בנקובה, והוה דרך הוצאה בכך, כמו שנתבאר בזה אף באינה נקובה, ועיין מ"א [ס"ק] ז' ח'. ועיין רא"ש פירש בשבת למאי חזיא, "שתוכל לצאת" בה, והלא אין תכשיט, ובתוספות ד"ה

מחצית השקל

לא הוה דרך הוצאה, סבירא ליה למ"א דכל שכן במקום אחר פשיטא דלא הוה דרך הוצאה לדעת הב"ח, וכמו שכתב מ"א אחר זה: ועוד הא כתבו התוספות דף י"א כו'. אהא דתניא שם אם יצא חייט במחט תחובה לו בבגדו, רבי יודא סבירא ליה חייב, דסבירא ליה אומן שהוציא דרך אומנתו חייב דהוה דרך הוצאה, ורבי מאיר פליג וסבירא ליה פטור, דאומן דרך אומנתו לא הוה דרך הוצאה, והקשו התוספות לרבי מאיר, וכי גרע אומן מהדיס דסבירא ליה לרבי מאיר גופיה אשה שיצאה במחט נקובה חייבת, ויתירש דבבגד כל מקום שתחובה הוה דרך הוצאה, ולא פליג רבי מאיר ופוטור אלא כשתחובה לו במקום מיוחד, ששם מראהו דרך אומנתו, וכהאי גוונא לא הוה דרך הוצאה לרבי מאיר. הרי דבבגד בכל מקום הוה דרך הוצאה, ואם כן מה לי בבגד ומה לי בצעיף, דהיינו אוגרת בה שיערה ותוחבת בצעיף כנזכר לעיל: (פ"ק ח) מותר כו'. וז"ל דק שהתוספות כו'. הקשה שלש קושיות על הב"ח. תחלה דחה ראיות הב"ח מתוספות ורא"ש דהיינו דליכא טעם אע"ג שמעמדת קשוריה דהיינו אוגרת בה שיערה מכל מקום חייבת, זה אינו, דהתוספות לא כתבו כן כי אם על מה שתיקן חולקת בה שיערה, על זה כתבו התוספות דכהאי גוונא הוה משאוי וחייבת, כמו שכתבתי בשם בס"ק שלפני זה: אבל כו' אדרבה פרין בגמרא ותשתי רבי. ר"ל, כדמשני תחלה אוגרת בה שיערה פרין ותיהוי כבירית ותשתי אפילו לכתחלה, אע"ג דאכתי לא אסיק דמייז ביש לה טעם ואפילו הכי פרין ותשתי לכתחלה כשאוגרת בה שיערה. והיא קושיא שניה של מ"א: ומשני כמין טעם כו' וכתבו התוספות כו'. היא קושיא שלישית, דהתוספות לשיטתם, דקושיית הש"ס ותיהוי כבירית ותשתי, משום דבירית וכן מחט שנתעמדת קשוריה ואוגרת בה שיערה אינו תכשיט, אלא לצורך מלבוש, הוה כמו טבעת הכלים דליכא לימחש דלמא שלפא, א"כ הוה ליה לשנוי דמייזי ויש לה טעם והוה תכשיט, ומהאי טעמא אסור לכתחלה דלמא שלפא כו', ותיירשו כיון שאוגרת בה שיערה אינה מניחמה נגד פדחתה, משמע דאם אוגרת בה שיערה ויש לה טעם ומניחמה נגד פדחתה, אסור לכתחלה

דברים. ומה שעושה כאן לענינו הוא זה, דלרש"י כל לצניעותא לא שלפא, אף אם הוא תכשיט כמו בירית יוצאין בה, וכבלים דלא יוצאין בה, לרש"י הוא הטעם דאם שלפה אחת עדיין נשאר אחד ויחזיק בתי שוקיים, או דכבלים יש בהם שלשלת ואין קבוע בהם, חיישין דלמא שלפא שלשלת ומחוי, ובירית במקומה עומדת, כמו שיראה הוהא שם (בס"ב) [בדף סג] ב' [גרש"י] ד"ה בירית וד"ה ועשו להן, דכי שקליה לשלשלת עדיין בירית במקומה עומדת, יע"ש. ולתוספות שם ד"ה בירית לא הונח להם בזה, דתינת לרב הונא אם, אבל למאי דאמר מעיקרא בירית באחת כבלים בשתיים מאי איכא למימר, אלא הטעם, דבירית אחת גנאי לה שאין לה אלא אחת ולא מחויא, ושתיים תכשיט, דלמא מחויא, וטמאים ג"כ מהאי טעמא. ואף דמגליא שוקה, הוהיל ולא מגליא מיד, לא דמי לסנביטין התפורין בסבכה, כי שם מגליא מיד מותר, מה שאין כן זה דלא מגליא מיד, אסור בתכשיט דלמא שלפא ומחויא. והמחבר בסעיף ט"ו כתב ויוצאין באצעה שבורע ויש מי שאוסר, וכמו שכתב הט"ז באות י"א דיש אוסרין הוא דעת רש"י בבירית דלא מחויא דלצניעותא, הא של זרוע מחוי, אבל לתוספות זרוע נמי שרי, וכדבעינן למימר שם אי"ה. והשתא הנך רואה שסתם כדיעה ראשונה שם כתוספות, דבירית לאו טעמא דלא מגליא שוקה כו'. וכתב הט"ז דעת התוספות, והרא"ש כו', כי הרא"ש ג"כ ממש כתוספות סובר, דפירש אוגרת שיערה תוחבת בצעיף, והוה דומיא דבירית דלא מגליא "מיד" בתי שוקיה כו'. הוסיף קצת תיבות יותר ממה שכתבו התוספות [שם ס, א] ד"ה הוהיל, ופירש לדברי התוספות, דלרש"י אוגרת כורכת שיערה,

א"כ מיד מגלי שיערה, מה לו להזכיר בירית, היה להקשות מריש פרקין בזמן שהן תפורין ("בסבכה") שריא דלא מגלי שיערה, הוא הדין זה, אלא אוגרת תוחבת בצעיף ולא מגלי מיד, ומשום הכי פרין במירית, והיינו כתוספות דבירית לאו טעמא משום דמגלי אלא שאין מכשיט, הא כל שהוא מכשיט אף דמגלי, הוהיל ואין מיד אסור בתכשיט. והשיג הט"ז על הב"ח ז"ל בתלאת. א', מה שכתב על המחבר דמעמדת קישוריה באין תכשיט אסור דהוה משאוי, ונהי דפטורה שלא כדרך המוציאין באפשר, מכל מקום איסורא איכא. וזה אינו, דהתוספות ורא"ש כתבו כן בחולקת שיערה לבד דהוה משאוי, לא כהאי גוונא דהוה דרך לבישה. [ב'], גם מה שכתב בנקובה אין חייבת חטאת דלאו דרך הוצאה, באשה הוה דרך הוצאה בכך בבגדה, והוה הדין בצעיף יש לומר דהוה דרך הוצאה הוהיל ובאינה נקובה תוחבת שם להעמיד קישוריה או חולקת שיערה, הוא הדין בנקובה הוה דרך הוצאה בכך. ומכל מקום לאו לבוש הוה, דאין דרך בנקובה, וכן כתב המ"א באות וי"ן וז"ל: קצת בענין אחר דהוה כאומן דרך אומנתו, ומה לו בכגדה או בצעיף, יע"ש. ועיין סימן ש"א במ"א אות י"ט, לא דמי לאשה דרכה בצעיף ג"כ להוציא מחט נקובה, וכדאמרן. [ג'], עוד הקשה עליו, דזכר דברי רש"י לפסק הלכה, משמע כל לצניעותא כבירית אע"ג דאין מגלי בתי שוקיה מיד שרי אף בתכשיט. ונהפוך הוא, תכשיט אסור בהעמדת קישוריה בתוחבת בצעיף (הא כורכת שיערה שרי, כמו סנביטין בזמן שהם תפורים בסבכה, שבת נ"ז א' ב'), ובאין תכשיט שרי באין נקובה כל שהוא דרך מלבוש, ואפשר הוא הדין וכל שכן בכורכת שיערה, דמכל מקום דרך מלבוש הוה, שלא יראה שערוותיה. ומה שכתב הט"ז מלת "ואפילו" אינו תכשיט, כוונתו אף שאין תכשיט הוא אפילו הכי לא הוה משאוי, לא כהב"ח, אבל בתכשיט, אדרבה אסור הוא לתוספות ורא"ש והמחבר כאן, ודלא כמו שכתב בב"י [נעמד וסד ד"ה ומשמע] בזה דאף בתכשיט שרי, שזה לרש"י, וכאמור. ולפי זה מה שכתב המחבר דמעמדת קישוריה שרי, באין תכשיט, ובאין מעמיד קישוריה, יש לומר פטור אבל אסור דאין דרך הוצאה בכך, דווקא נקובה שתופרת בגדי ביתה, מה שאין כן אינה נקובה. אלא שהוא ז"ל סובר דאינה נקובה נמי דרכה "בצעיף" לחלוק שיערה או לפעמים במקום קישוריה, ומשום הכי אף אינה מעמדת קישוריה חייבת חטאת. ואי"ה באות ח' אבאר עוד: (ח) ואם. עיין ט"ז. אויל לשיטתיה באות ז', כי המחבר כאן בשו"ע סעיף ט' וסעיף ט"ו (בט"ז ס"ק י"א) פוסק כתוספות ורא"ש ותכשיט אפילו מעמדת קישוריה אסור דמחוי, ולא דמי לטוטפת וסנביטין דמגליא מיד, מה שאין כן בתוחבת בצעיף הוה כסובית וכלים כו', ואם כן חייבת חטאת נמי אף באינה נקובה, מדפריך שבת סמ"ך א' למאי חזיא בשבת, והיינו חיוב חטאת כפירוש התוספות בד"ה למאי, יע"ש, ואם כן הוה ליה למימר חייבת חטאת כמו בנקובה, והוה דרך הוצאה בכך, כמו שנתבאר בזה אף באינה נקובה, ועיין מ"א [ס"ק] ז' ח'. ועיין רא"ש פירש בשבת למאי חזיא, "שתוכל לצאת" בה, והלא אין תכשיט, ובתוספות ד"ה

שלפא מחוי, והתוספות הוכיחו דאפילו עבידא לצניעותא מכל מקום חיישין דלמא שלפא, אלא הטעם בבירית דיוצאים בה דאינו תכשיט לנוי, ולא הוה כי אם כטבעת הכלים, וליכא לימחש דלמא שלפא, ואם כן הוה הדין מחט שאוגרת בה שיערה אינו תכשיט כי אם כמו טבעת הכלים, ולא הוה ליה למימר דלמא שלפא, ותיהוי מותרת לצאת לכתחלה. אלא מטיק לפי שחולקת בה שיערה. ופרין בשבת למאי חזיא, דלא כפירוש רש"י דבשבת אסור לחלק שיערה, דסבירא להו להתוספות דמותר לחלק שיערה בשבת, והוה דעת הרב ב"י סעיף כ"ו, אלא קושיית הש"ס מכל מקום כיון דאינו לא מלבוש ולא תכשיט, אף על גב שצריכה לה לחלק בה שיערה מכל מקום הוה משני טעם של זהב, ע"כ שיטת התוספות. ולכן כתב הרב ב"י [בשו"ע] באינה נקובה אם מעמדת בה קשוריה דמותר לכתחלה, משום דמעמדת קשוריה כתב הרא"ש [שבת פ"ו סימן ז'] דיש לה דין אוגרת שיערה, הבין הרב ב"י [נעמד וסד דברי ראשון], ובאוגרת בה שיערה הלא פרין הש"ס ותיהוי כבירית, ותיהוי מותרת לצאת לכתחלה. אך מה שסיים ואם אינה מעמדת קשוריה אסור, צריך לומר דמילתא דפסיקא נקט, והיינו דאסור לכתחלה. ואם תתחייב חטאת, בזה יש חילוק, אם הוא תכשיט כגון שיש לה טעם וכדומה פטורה, ואם אינה תכשיט חייבת חטאת, וכמבואר בדברי הש"ס. אבל בנקובה אם מעמדת קשוריה, אינו מבואר להדיא בש"ס מה דינו, וכתב הרב ב"י [שם ונשמע] מסבירא דאפילו הכי חייבת, והב"ח [נעמד וסד] חולק, דבמקום שמעמדת קשוריה הוה שלא כדרך הוצאה ופטורה, וכתב לפי זה הא דקתני מתניתין בנקובה חייבת חטאת, על כרחך צריך לומר דיש לה טעם, והוה על ידי זה דרך הוצאה. ומכל מקום כיון דנקובה הוה משאוי וחייבת. ועל זה כתב מ"א אם כן מאי פרין הש"ס למאי חזיא ותיהוי חייבת חטאת, ולשיטת רש"י קושיא ראשונה של הש"ס היא כן, ולשיטת התוספות עכ"פ קושיא שניה על הא דמשני חולקת בה שיערה, פרין בשבת למאי חזיא ותתחייב חטאת, ומאי קושיא, הא אין דרך הוצאה בכך, כיון דאכתי לא אסיק דיש לה טעם. ואע"ג שכתב הב"ח במקום קשוריה

שוע שג

למאי, פירשו והיו משוי דחייבת חטאת, אבל מרא"ש משמע דמפרש למאי חזיא, ומאי סלקא דעתך שתוכל לצאת בה דאיצטריך לאשמעינן דלא תצא, ועיין פני יהושע (שבת ט, א) ובחמד משה (ס"ק א), ואם כן אין ראייה דחייבת חטאת בחולקת שערה ואין מעמדת קישוריה באין תכשיט, דיש לומר דהוה שלא כדרך הוצאה, ולא דמי לנקובה, דהוה אומן דרך אומנותו, עיין מ"א (ס"ק ז'). והביא (הט"ו) דברי הטור ופירשן דלכאורה בבא דסיפא ולא תצא באינה נקובה, ואם יצאה פטורה, היינו באין מעמדת קישוריה, והלא כבר אמר כן ברישא, ובב"י [עמוד רס"ה ד"ה ו] כתב דכבר נתבאר, היינו דבאמת כפול הוא, והוה לשיטת רש"י. אבל למה שכתב הט"ז באות ז' וח' דהטור כרא"ש ותוספות, דבתכשיט אף במעמדת קישוריה אסור כל היכא דלא מגליא "מיד" שערה כטוטפת וסנביטין התפורין בסבכה כבסעיף ב', א"כ אתי שפיר, דתחלה אמר לא תצא כמחט שאינה נקובה באין מעמדת קישוריה אפילו בתכשיט דפטור אבל אסור, ובאין תכשיט חייבת חטאת (כפירוש התוספות ד"ה למאי, משאוי הוא), ומעמדת קישוריה מותר, קאי אחלוקה דאין תכשיט, ונקובה חייבת חטאת קאי אהכל, אף תכשיט ומעמדת קישוריה, דאין דרכה בכך למהוי תכשיט בנקובה, כמו שכתב שיש חותם דאין דרכה בכך. והדר אשמעינן באינה נקובה ובמעמדת קישוריה ותכשיט אסור דלמא שלפה, כחוספיה ורא"ש. ואתי שפיר הכל, דברישא מיירי באין מעמדת קישוריה, וכאן אשמעינן אפילו במעמדת קישוריה בתכשיט אסור דלמא שלפה, כאמור, ואין כאן דברים כפולים. והטור והמחבר קיצרו, שהיה להם לבאר באינה נקובה ואין תכשיט ואין מעמדת קישוריה חייבת חטאת ג"כ, וקיצרו כו', זהו כוונתו ז"ל בכאן. והביא (הט"ו) דברי סמ"ג, ופירשם דיש חילוק בין מתגלה שערה מיד או לאו, ופירשתיו יפה בט"ז אות ז' ובמ"א [אות ז' ח', יע"ש, כי בגילוי שער מיד דמאי לסעיף ב' בטוטפת וסרביטין שתפורין בסבכה שרי בתכשיט כו'. והקשה כעין קושיית התוספות ד"ה ותיירו, יע"ש. ובחדושינו [ראש יוסף שבת ט, א ד"ה פסקא] הארכנו, וכאן באין להאריך, ואי"ה באות י"א ומ"א [אות י"ב ואת ט"ו אבאר עוד: (ט) יצא. עיין ט"ז. וזקנה בשל ילדה שבת לה, ואתי למחויא. והשמיט דעת הר"מ ז"ל (שבת יט, ט) שהתיר ילדה בשל זקנה, עיין ב"י [עמוד רס"ו ד"ה אבל]. מה שכתב המחבר בסעיף י"א לא תצא בכוליאר, משמע אם יצאה פטורה. ובשבת ס"ב א' וחכמים פוטרין בכובלת, משמע כולייאר מודים דחייבת חטאת, פירשתיו במ"א [אות ז' ח' ובט"ז [אות ז' ח', עיין אליה רבה אות ט"ו. ומה שכתב המחבר [סעיף יד] יוצאה בחוטי שיער, באין קלועים תוך שערוותיה, ובקלועים אף חוטי צמר שרי, עיין סעיף א' [משבצות זהב אות א]. שוב ראיתי מה שכתב המחבר כאן לא תצא זקנה בשל ילדה וילדה בוקינה, תרוייהו דמחכי עליה לפירוש הבי"י, ולפירוש הר"מ הוא דפירש זקנה בילדה אחרי, יע"ש, ועיין לבוש כאן [סעיף יד], ואם כן קצת קשה מה שכתב הט"ז דמחכו (ו) [בילדה בשל זקנה, דגם זקנה בשל ילדה מחכו עליה שאין ראויות לה. בדרכי משה אות (ז) ו] בשם הגהות אלפסי (החדשות [שלטי הגבורים שבת כט, א אות א] מותר לנשואה לצאת בפיאה נכרית מגולה לרשות הרבים ^[כ] בחול, דאין שיער באשה ערוה כי אם [אלה] ^[כ] המדובקים לבשרה, אע"ג דעבדה לקישוט שתהא נראית כבעלת שיער, יע"ש. וכן כתב בשלטי הגבורים [שם] הביאו הבאר שבע דף צ"ג [ש"ח סימן יח] באורך, וראיה משבת יוצאה בפיאה נכרית כו', יע"ש. והוא ז"ל [בבאבא [בשן] האריך לאסור, ומיירי במכוסה בצעיף, וכן כתב הר"ר יהודה קצנעלין בויגין [דרשות מהרי"י מינן סוף דרוש א], ועיין כנסת הגדולה [הגה"ט] ושיירי כנסת הגדולה [הגב"י אות ד] בזה * . ועיין מ"א [סימן ע"ה אות ה' לענין קריאת שמע בזה. והנה אם רואה שיער האסור בקריאת שמע, אם נאמר דחוזר וקורא באפשר, א"כ הוה ליה בפיאה נכרית ספק תורה, כי קריאת שמע מן התורה הוא, וכל דלא יצא מדרבנן אף מן התורה לא יצא, כמו שכתבתי בפתיחה כוללת [ח"ג אות דח] בשם תוספות סוכה ג' [ע"א ד"ה דאמר] א"כ לא קיימת מצות סוכה, וברכות י"א א' בתוספות ד"ה תני. ויש לומר הואיל ועיקר הספק בדבריהם לקולא, הוא הדין אם יוצא ממנו ספק תורה, אפשר דלא גזרו אספיקן. ועיין יו"ד [סימן ק"י [ש"ך] דיני ספק ספקא אות יט] כל שספק ע"י גלגול דרבנן לא הוה לקולא, הוא הדין כאן להיפך. ועיין סימן ע"ה [אשל אברהם אות א] אם צריך לחזור ולקרות, יע"ש * :

(י) ש"א. עיין ט"ז. כן כתבו התוספות [שבת ס"ד ב' ד"ה ובמוך, דלא כרש"י [ד"ה לנדתה]. ועיין סימן ש"א סעיף י"ג, יע"ש:

משום דלמא שלפא. והוא הדין דברי הבי"ח [עמוד רס"ד] דכתב ביש לה טס, מותר לכתחלה כשמעמדת קישוריה: ומיהו ^[כ] היא עשויה כמין תכשיט כו'. זה נלמד מדברי סמ"ג כפי פירושו סמ"ג, וז"ל סמ"ג, מחט שאינה נקובה וראשה אחד עב וסוגרת בה מפתחי חלוקה לא תצא, ואם יצאת אינה חייבת, ואסורה דלמא שלפא, עכ"ל. וכתב על זה הרב ב"י [שם ד"ה ומה] וז"ל, נראה לי דהיי פירושו, מחט שאינה נקובה שדרכה להיות סוגרת כו', לא תצא כשהיא תחובה לה בבגדה במקום שאינו סוגר כו', שאם היא במקום שסוגר, אפילו לכתחלה נמי שרי כו', עכ"ל הרב ב"י. ומ"א חולק, ופירש מה שכתב סמ"ג וראשה אחד עב, זה הוה תכשיט, לכן סבירא ליה אפילו סוגרת בה מכל מקום לכתחלה אסור, אע"ג דהוי לצניעות מכל מקום חיישינן דלמא שלפא כיון דהוי תכשיט, כשיטת התוספות בהאי דברית, כנזכר לעיל, דלא כרש"י. ומה שכתב מ"א ולכן סתמו הפוסקים כו', וסתמא דמלתא מיירי בדליכא טס: (ס"ק ט) יצתה כו'. כיון דלפעמים כו', ר"ל, דלא תיקשי כיון

מחצית השקל

דאשה אין דרכה בטבעת שיש עליה חותם, ומהאי טעמא הוי גבי אשה משוי, א"כ הוי גבי אשה שלא כדרך הוצאה והפטר: (פ"ק י) ובבבב כו'. דיש אומרים דהוא הדין גבי מנע"ל כו'. דבמתניתין דף ס"ד ע"ב תני יוצאה כו' במוך שבאונה ושכסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה ובפלפל כו' ובלבד שלא תחת לכתחלה בשבת כו', דיש אומרים דהאי ולא תחת לא קאי רק על פלפל, ולא על מוך שלפניו. ויש אומרים דקאי גם על מוך שבסנדלה, אבל על מוך שהתקינה לנדתה ודאי דלא קאי, ובודאי שרי, דהא על כרחך צריכה היא להסיר המוך בשעה שצריכה לנקיבה, ושרי להחזירה, כן כתב הב"ח [עמוד רס"ד ד"ה וכתב עוד] בשם ספר תרומות [ספר התרומה סימן רמ עב, ד] הביאו בספר תוספת שבת (ס"ק ל): ומספיקא ^[כ] אם הוא הדין קש (הגהת (פ"מ) [ספ"ק]), כע"ל ^[כ]. ור"ל, ליתן קש שאינו מוקצה תוך המנעל, אי בעי ג"כ שיתנו דוקא מערב שבת, או מותר ליתנו אפילו בשבת: (פ"ק יא) ^[כ] לא תחזור כו'. ובמו שכתב סימן ש"ב. לענין רטיה שנפלה על גבי כלי, דשרי להחזירה:

שבת

נעין קשור, דלימא נפל ואחי לאחיו נרשות הרבים, מה שאין כן מוך לנדתה, אפילו אם יפול לא שקלמיה כלל: (ס"ה) שם ובגריגור מ"ל. לר"מ הפה או לחולי השיניים: (ס"ה) שם **ש"א תנבב**. ה"ר פורת מפרש גזירה משום שחיקת סממנים, כיון דהוה לרפואה. וקשה דאם כן נפל אמאי לא (תמזור) [תמחור], מאי שנא מרטיה דלקמן סימן ש"ח סעיף כ"ה דאם נפלה על גבי כלי יחזירה, ואפילו נפלה על גבי קרקע לא אסור אלא משום שמה ימרה, וזה לא שייך בפלפל וגריגור מלת. לכן נראה לי דהאיסור כאן מפני שנראה כמערמת להוסיף, דכיון שהיא נותנת למוך פיה אין הכל יודעין למה היא נותנת, ולכן לא תמן נשבת, ומשום הכי נפל לא (תמזור) [תמחור], כן כתבו התוספות נשבת דף ס"ד [ע"ז ד"ה וכלה של תמן]. וזה תני דברי המג"א ס"ק י"א: (מ"ה) מ"א ^[כ] ומספיקא ^[כ] אם הוא הדין

(פ"ק פ"ה) ^[כ] לא היתה יכולה להניח הפס על כו', כע"ל:

הגהות והערות

- [ח] עיין סימן ש"א סעיף (פ"ה) [ז]: [ג"ל] (פ"א) ליון זה נוסף ממנהרות אמ"ד מ"פ:
- [ט] עיין סימן ע"ה סעיף ג' [מ"א ס"ק ה]: [ג"ל] (פ"א)
- [כ] עיין סימן ש"א סעיף י"ג [מ"א ס"ק ח]: [ג"ל] (פ"א)
- [כא] עיין סימן (ש"מ) [ש"ל] סעיף כ"ג:
- [כב] בב"ד הפוסקים ליון אות ז' לנזר היעז בסעיף יג על מיצת "איש", ואינו הלכנוהו במקומו ע"פ המג"א, צ"ח ועולה שבת:
- [כג] תוקן ע"פ דמשק חלעזר:
- [כד] ס"ק זה נוסף ע"פ ההשמות לציאורי הגר"א דפ"ר שקלאו תקס"ג:
- [כה] עיין שו"מ מקל יתקן [סימן פח] שהעיר דמיצת "לרשות הרבים" ליתא בדרכי משה ובשנתי הגבורים:
- [כו] תוקן במנהרות ויעאמר מרכ"ז:
- [כז] ביונתו למקן דמנהרות דיהרנפארט תנ"ג הנוסח "קשי":

י. טור [עמוד קצ"ז] נשם ר"י ושאול פוסקים [מורה] שם רמז שג; סמ"ג ס"ג עמוד קצ"ז; סמ"ק ס"ג; ספר התפלה שם; רבינו ירוחם נתיב י"ב ח"א פ"א, ג; ס. הרמב"ם צפרק י"ט [משנה הלכה ה] מהלך דרב יוסף אליבא דרב יהודה צפירוש צריח [שבת] דף ק"ג [ע"ב]; ע. הרב המגיד [שם] ממעטות פירוש רש"י שם [ד"ה תחת]; פ. מוספות [שם] דף נ"ז [פ"א ד"ה צמה] והר"ש [שם] פ"ק סימן א' והר"ן [כה, ד ד"ה וכתוב] שם; 5. רבינו ירוחם [נתיב יצ] צחקל ט"ז [נ"ג, ג] נשם הרמב"ן [שבת סד, ד ד"ה אמר רב] והרשב"א [ענינה] הקודש צ"ח מצינו שג' פ"ב אות ט' והרב המגיד צפרק י"ט [שם הלכה ה] נשם הרשב"א [שם]; ק. שם ס"ד [ע"ב] וכתב, הר"ף [שם כט, א] והרמב"ם צפרק י"ט [שם הלכה ה];

ל. צ"י [עמוד קס"ד] ויחלף ממעטות הרשב"א [שם הרמב"ן] שם שהניח המגיד [משנה] צפרק י"ט [שם; ר"ן] שם כט, א ד"ה אמר רב [והמגיד] צפרק ד' [שבת נשם ר"י]; ט. טור [עמוד קס"ד] והתוספות נשם ר"ת [שם] דף ק"ד [ע"ב] ר"ת [נ"ג];

הגהות הסמ"ע

פס"ק י"ז שם אברהם ויוציאנה לרשות הרבים. [היינו] היש אומרים דלקמן דין י"ח דסבירא להו [שהתכשירים] שאסרו חכמים אפילו בבית אסור: פס"ק כ"א כל ראשה חוץ מהפנים. פירוש רש"י [שבת ס"ה, א ד"ה ויצאת רעלות] ... מפנים חוץ מהפנים:

הגהות והערות

[כח] ב"ה צלל הפוסקים, וי"ה תוספת שבת. אולם היד אפרים, לנשי שדר ופרי מנשים, כתב שדברי המג"א קאי אלהלן על מצינו "ויחלף צללעה", ע"ש: [כט] עיין מה שכתבתי סימן ש"ח סעיף ד' צה"ג [מ"א] סוף ס"ק י"א: [ד"ה י"ח] [ד"ה י"ח] ציין זה למחבר היד שעות סופר, ואינו שייך לנאן:

[לא] תוקן ע"פ התוספות ותוספות הר"ש שם: [לב] תוקן ע"פ דמשק אליעזר:

[ג] עיין שדה חמד כללי הפוסקים סימן יג אות כב ואילן:

[ד] תוקן ממנהגות פאריק מקע"ו:

וצעולת שבת לא ידע מה שכתב התוספות יוס טו, וכתב כן נשמו צסימן ש"ח [ס"ק לא]. וצאמת לדידהו אישמיטתיה מה שכתבו התוספות לעיל מינה [שם ד"ה מחזירין] דהיינו דוקא לפירוש הר"ר פור"מ, אצל לפירוש רש"י [שם ד"ה אצל לא] והר"ש [שם פ"י סימן יז] שכתבו דהכא אסור משום דמחזיר כמכין להוליא הפלפל לחוץ, ולדידהו אפילו נפל על גבי כלי אסור. וכן כתבו התוספות בשבת פרק ו' [סד, ד ד"ה ונלד שלא תמן], וכן עיקר: **יב [כח] ובבתי שוקיים.** (כ) לפי שאין תכשיר ולא שלפא ומחזיר. ועיין מה שכתבתי סעיף ט' [ס"ק ח] נשם התוספות [שבת ס, א ד"ה ומחזירין]. אצל לרש"י [שם ד"ה טוהר] היו תכשירי אלא דלא שלפא כיון שהוא לנעימות, ולכן אסור בשל זרוע: **יג יש אסורים.** היינו יש אומרים צסיקין י"ח לאוסרים להתקטט אפילו צניס: **יד חוץ מכבול.** שלא תמנהג על צעלה, עיין מה שכתבתי סוף סימן י"ג:

יח [כט] ק [מב] כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר [מב] שאינה מעורבת יד [יא] [מד] [ה] חוץ מכבול ופיאה נכרית [מה] דהיינו קליעת שער שקולעת בתוך שערה [מ] ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו אפילו להתקטט בו בבית אסור וכל שכן לצאת בו לחצר המעורבת [יב] חוץ מכבול ופיאה נכרית [מ] ויש אומרים שהכל ערך דחם למהרי"ק ש

פס"ק י"ח [בבית] אסור וכו'. ואפילו יושב צמקס [חמר] [אלמד] [כ"א] אסור, מוספות סנהדרין פרק מ' דף ס"ח ע"א [ד"ה למחן]: **באר היטב**

(י) ובבתי שוקיים. דלא שלפא, כיון שהוא לנעימות. ולכן יש אסורים בשל זרוע, [מ"א ס"ק יצ]: (יא) חוץ מכבול. שלא תמנהג על צעלה, [ט"ז ס"ק יב]:

ביאור הגר"א

[לז] ובבתי שוקיים. נלמד מבירית נשבת סג, א, וכן הוא בהגהות מיימוניות [שבת יט, ה אות ז]: [לז] ויוציאה בו. מדפריך [שם ע"ב] ואלו אצעה טמאה, אבל מיוציאה לא פריך: [לח] והוא. רמב"ם שם [ט, ה], ולשיטתו שפירש [שם הלכה ו] ככלים משום דרפויים, אבל בירית ואצעה דבוקים, ולכן מתיר באצעה ג"כ: [לט] ויש מי, רש"י [שם סג, ב ד"ה תחת] שפירש משום שלפא, רק בשוק דאינה מגלה שוקיה, וע"ש. והוא שלא בדקדוק, דכתיב גוונא לרש"י אפילו בשוק אסור, ולא שרי אלא על בית שוקיה: [מ] [פס"ק יז] ב"ב מה. דממה נפשך אם זכורה כו', וכמו שכתוב בקמיע [שם] ס"א א'. והא דאצטריך לאשמרעין בקמיע, דשם סלקא דעתא לאסור, כמו שכתוב בסעיף ט"ז ובלבד כו': [מא] [פס"ק יז] יש אסורים. ירושלמי [שבת פ"ו הלכה א] והביאו הרא"ש [שם פ"ז סימן י] מעשה ברבן גמליאל כו', ור"ל בידו על אצבעו, דאלו בידו ממש א"כ מאי קאמר הדא אמרת כו', הלא כל התכשירין חייבין חטאת מוציאין ביד, וכמו שכתוב [שבת נט, ב; סב, א] דלמא שלפא כו', ועיין גמרא [שם] ס"ב ב' לא תצא אשה במפתח שבידה כו', ואפילו רבנן מודים שם, ואפילו של זהב אסור, וכמו שכתוב בירושלמי לכל הפירושים שם, ועיין רא"ש [שם]. וכל שכן של ברזל שהוא משוי, כנזכר לעיל בסימן ש"א [פס"ק יא תהנה]. ואמר [השו"ע] אפילו בחצר, כמו שכתוב שם בירושלמי, וכסבירא שניה שבסעיף י"ח שהם היש אסורים שבכאן, שהם הרמב"ן [שם סד, ב ד"ה אמר רב] ורשב"א [ענינה] הקודש בית נתיבות שג' ר' סימן ב. אבל בידו מותר, כמו שכתוב [שם] מ"ו ב' השייכים כו' הרי הן [בכל] [בכל] הכלים כו': [מב] [פס"ק יח] כ"א שאסרו. כרב [שם סד, ב], דסתם לן תנא כותיה, הרי"ף [שם כט, א] ורמב"ם [שבת יט, ח]:

מחצית השקל

ובצאת לדידהו כו'. דבעירובין דף ק"ב ע"ב תנו רבנן רטיה פירשה (במדינה) מעל גבי מכה מחזירים אותה, רבי יהודה אומר דוקא הוחלקה למטה דוחקה למעלה כו', אבל אם נפלה לגמרי לא יחזירנה, וכתבו התוספות ד"ה מחזירין כו', פירש בקונטרס גזרה שמה ימרח, אבל לשחיקת סממנים ליכא למיחש כיון דמאתמול הוי עלויה, וקשה דבפרק במה אשה [שבת סד, ב] אמר אשה יוצאה בפלפל כו' ואם נפל לא תחזיר, ואמאי, כיון דכבר הוי עלויה (ר"ל, דהא בפלפל ליכא למיחש למירוח, רק לשחיקת סממנים), ויש לומר דהתם טעמא לפי שגורא כמי שמתכוין להוציא לחוץ חוץ ואזי למשרי הוצאה. וה"ר יוסף פירש לשם הטעם משום שחיקת סממנים, וכן יש לפרש בשמעתין כו', עכ"ל התוספות. ואמרין שם בתר הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה. אמר רב חסדא לא שנו אלא שפרשה על גבי כלי, אבל על גבי קרקע דברי הכל אסור. אמר רב אשי הוי קאמינא קמיה דאבא ונפל על גבי כלי יהודה, ושאלתי כיון דלרבי יהודה לא שנו אלא שפרשה על גבי כלי אסור, ופסק ר' יהודה אמר שמואל רבי יהודה, א"כ למה החזירו, והשיב רב אשי לא סבירא לי, ר"ל הא דרב חסדא. פירש רש"י [עירובין שם ד"ה לא שמי לין] דסבירא ליה לרב אשי דפליגי על גבי קרקע, אבל על גבי כלי מודה רבי יהודה דשרי. והקשה התוספות [שם] ד"ה רטיה כו', ואם תאמר מאי שנו דאמר גבי פלפל כו' לא יחזיר, ויש

צבוי שדר

ובצאת שבת לא ידע מה שכתב התוספות יוס טו, וכתב כן נשמו צסימן ש"ח [ס"ק לא]. וצאמת לדידהו אישמיטתיה מה שכתבו התוספות לעיל מינה [שם ד"ה מחזירין] דהיינו דוקא לפירוש הר"ר פור"מ, אצל לפירוש רש"י [שם ד"ה אצל לא] והר"ש [שם פ"י סימן יז] שכתבו דהכא אסור משום דמחזיר כמכין להוליא הפלפל לחוץ, ולדידהו אפילו נפל על גבי כלי אסור. וכן כתבו התוספות בשבת פרק ו' [סד, ד ד"ה ונלד שלא תמן], וכן עיקר: **יב [כח] ובבתי שוקיים.** (כ) לפי שאין תכשיר ולא שלפא ומחזיר. ועיין מה שכתבתי סעיף ט' [ס"ק ח] נשם התוספות [שבת ס, א ד"ה ומחזירין]. אצל לרש"י [שם ד"ה טוהר] היו תכשירי אלא דלא שלפא כיון שהוא לנעימות, ולכן אסור בשל זרוע: **יג יש אסורים.** היינו יש אומרים צסיקין י"ח לאוסרים להתקטט אפילו צניס: **יד חוץ מכבול.** שלא תמנהג על צעלה, עיין מה שכתבתי סוף סימן י"ג:

יח [כט] ק [מב] כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר [מב] שאינה מעורבת יד [יא] [מד] [ה] חוץ מכבול ופיאה נכרית [מה] דהיינו קליעת שער שקולעת בתוך שערה [מ] ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו אפילו להתקטט בו בבית אסור וכל שכן לצאת בו לחצר המעורבת [יב] חוץ מכבול ופיאה נכרית [מ] ויש אומרים שהכל ערך דחם למהרי"ק ש

פס"ק י"ח [בבית] אסור וכו'. ואפילו יושב צמקס [חמר] [אלמד] [כ"א] אסור, מוספות סנהדרין פרק מ' דף ס"ח ע"א [ד"ה למחן]: **באר היטב**

(י) ובבתי שוקיים. דלא שלפא, כיון שהוא לנעימות. ולכן יש אסורים בשל זרוע, [מ"א ס"ק יצ]: (יא) חוץ מכבול. שלא תמנהג על צעלה, [ט"ז ס"ק יב]:

ביאור הגר"א

[מג] שאינה מעורבת. הרמב"ם [שם], וכפירוש התוספות שם [ד"ה רבין], דאם גם בחצר מעורבת, א"כ אף בבית אסור, והוא ליה למימר אף בבית, אלא ודאי שהגזירה היתה שאם תתיר בחצר שאינה מעורבת יתירו אף לרשות הרבים, דשאר דברים אסור בחצר שאינה מעורבת, אבל במעורבת ליכא למיחש, מגיד משנה [שם]: [מד] חוץ. והוא דהין איצטמא שבסעיף ג', כמו שכתוב [שם] ג"ב ב': [מה] דהיינו. רש"י [שם סד, ב ד"ה פאה נכרית]: [מ] ויש אומרים דכ"ל. ר"ן [שם כט, א ד"ה אמר רב] ומגיד משנה [שם] בשם רמב"ן [שם] ורשב"א [שם] כפירוש בכל חצר, דאם לא כן מאי קאמר [שם] מ"ו ב' מי לא תניא השירים והנזמים כו', והלא אף ללבושין מותר. וסבירא דאשונה מוקי לה בחצר שאינה מעורבת שבתו בתוכה, ר"ן [שם]. וקא משמע לן לאפוקי מסברת רב נחמן [שם] ק"כ ב' ש' שאמר (בליבני) [בחרס] [כ"א] בחצר אבל כו', וכפירוש רש"י עירובין ס"ט א' ד"ה בחומרתא, ואומר אני כו'. ואמרו במועד קטן י"ב ב' רבי יהודה נשיאה נפק כו' מאי טעמא איקפד כו' והתניא השירים כו', ואי כפי פירושם דאפילו למעורבת אסור ובמעורבת מיירי, מאי ראיא מיית, אורבה משם משמע דאסור, וכמו שהקשה תוספות בעירובין שם ד"ה כיון ובשבת מ"ו [ע"ב] ד"ה ואמר, אלא דבכח שאינה מעורבת מיירי, ורבי יהודה נפק במעורבת, ומייתי ראיא דבכח מעורבת שרי לצאת, מדמותר בשאינה מעורבת לטלטל כנוכר לעיל. ועיין תוספות שם ופירושם בחומרתא כו', ע"ש: [מז] ויש אומרים שהכל. שפסקו כרב ענני בר ששון [שבת סד, ב], דבשל סופרים הלך אחר המיקל, כמו שכתוב בעבודה זרה [ז, א], וכפי פירושם דחצר חצר שאינה מעורבת, כנוכר לעיל [ס"ק מג]:

לומר דהך פלפל מיירי שנפל על גבי קרקע כו', עכ"ל. מזה הביא התוספות יוס טו ראיא דגם פלפל אם נפל על גבי כלי מותר להחזיר. ומ"א דחה, דהתוספות לא כתבו להתיר בפלפל בנפל על גבי כלי אלא לשיטת ה"ר יוסף דסבירא ליה דגם בפלפל האיסור משום שחיקת סממנים כמו ברטיה, אבל לרש"י והרא"ש דסבירא להו דבכח שהיה עליו מערב שבת ליכא למיחש לשחיקת סממנים, ועל כרחך טעם איסור בפלפל הוא שגורא כמכין להוציא, ש' לומר דאפילו נפל על גבי כלי אסור בפלפל, וכתב על זה בספר תוספת שבת [סימן לא] וז"ל, ולא ידענו מהיכי פסיקא ליה לרש"י זה אין לחלק, דהא עיקר הטעם גבי רטיה משום דהוי מלתא דלא שכיח ולא גזרו ביה רבנן, כדפירש רש"י בעירובין [שם ד"ה מחזירין], א"כ גם לטעם זה איכא למימר הכי, דמאי שנו. ומהא גזריתא כתב מהרש"א שם בעירובין [ד"ה רטיה שפירשה], עכ"ל תוספת שבת. ולענין דהין ע"ם מ"א, בשלמא לפירוש ה"ר יוסף דגם איה כבד עליו איכא למיחש משום שחיקת סממנים, ולפי זה ב"ב בפלפל ובין ברטיה איכא גזרת שחיקת סממנים, כתבו התוספות שפיר אם הותר בנפל על גבי כלי ברטיה, אע"ג דאיכא תרתי לריעותא, דיש לחוש משום שחיקת סממנים, וגם איכא למיחש שמה ימרח, ואפילו הכי מותר על גבי כלי, כל שכן בפלפל דליכא למיחש לשמה ימרח, וליכא כי אם חשש שחיקת סממנים, דהכי נדפל על גבי כלי דלא

צבוי שדר

נמה אשה [שבת נ, א ד"ה צמה]: (כט) מג"א ס"ב [פ"י שאינן תכשיט]. דברי המג"א נאמרו על מה שכתב המהר"ר אלעזר וכו'. ודע, דלאעדה שצטוק היינו צרימם שכתבתי צלות י"ב, וזהו מצינו דברי המג"א על פי מה שנתבאר צסיקין ט' צט"ו [ס"ק יח]: (ל) ש"ש ס"ח חוץ מכבול. הינו כפה של אמר צסיקין ג':

שוע שג

צבים שרי, ואין כמז כאן יש אוסרים. צאין חולק, וידוע ^[32] יש אוסרים כי הא הפוסקים וכדומה. ואפשר כאן מזה צו, דיוקא קישוט לא אסרו צבים שלא מתנו י"ג, לכאורה גדול כבוד הצבים שדחה לא מסור. וגנאי גדול, דוקא כבול וס

גורנין. אבל לפירוש רש"י והרא"ש דאסור רטיה ואיסור פלפל כל חד טעמא לחוד, אין ללמוד היתר דנפל על גבי כלי מרטיה. ומה שכתב בספר תוספת שבת כיון דטעם ההיתר ברטיה משום דלא שכיח לא גזרו ביה רבנן הוא הדין דמהאי טעמא אין לגזור הגזירה דגבי פלפל, לענ"ד דמה שכתב בשם רש"י דלא שכיח, אין ר"ל דלא שכיח שיפול על הכלי, אלא לא שכיח שיפול מן המכה, כיון דהאדם צריך לרטיה ונזהר שלא תפול מעל המכה. וראיה לזה, דרש"י שם כתב על תחלת ברייתא הנ"ל דקתני רטיה שפרשה מחזירין כו', דמלתא דלא שכיח היא ולא גזרו בה רבנן, ועל מאי דאמר רב אשי לא שמיע לי, כתב רש"י וז"ל, לא שמיע עלי דרב חסדא, דאנא סבירא לי דכי פליג רבי יהודה בנפלה על גבי קרקע, אבל בנפלה על גבי כלי מודה, דהוי כהוחלקה בעלמא, ע"כ. הרי דהיתר בנפל על גבי כלי לא נתן רש"י הטעם משום דלא שכיח, אלא דהוי כהוחלקה, והיינו טעמא דבריייתא דאמר תנא קמא מחזירין, מפרש רש"י כמסקנת רב אשי דפליגי דוקא בנפלה על גבי קרקע, אבל על גבי כלי מודה רבי יהודה, איכ תנא קמא דאמר מחזירין ר"ל אפילו נפלה על גבי קרקע, לזה הוצרך רש"י לטעם דלא שכיח, דכהאי גוונא ליכא למימר דהוי כהוחלקה, אלא משום דלא שכיח שיפול מן המכה. מה שאין כן דהוי שכתב רש"י בדי"א לא שמיע לי כו', דמפרש טעמיה דרבי יהודה דמודה בנפל על גבי כלי, לא מצי רש"י לפרש משום דהוי מלתא דלא שכיח, דהיינו שיפול מעל המכה, דאם כן גם בנפל על גבי קרקע הוה ליה להתיר, לכן הוצרך ליתן טעם דהוי כהוחלקה, וזה לא שייך בנפל על גבי קרקע. ומהאי טעמא מ"א נסיק (זו וכן בספר תוספת שבת גופיה) לקמן בסיומן שש"ק [סיף מא] נתנו טעם שמותר להחזיר בנפל על גבי כלי משום דהוי כהוחלקה. ולפי זה דברי מ"א נכונים, דלרש"י והרא"ש בפלפל אפילו נפל על גבי כלי אסור, דדוקא ברטיה דליכא למגזר כי אם משום אותו אדם שהיה הרטיה על גבי מכתו שמה ימרח או ישחק לגמרי, וזה לא גזרו כי אם בנותן לכתחלה רטיה על גבי מכתו או בנפלה לגמרי על גבי קרקע. מה שאין כן בהוחלקה, כיון דעדיין הרטיה קצת מונחת על גבי המכה, לא חששו. וסבירא ליה לרב אשי דהוא הדין בנפלה על גבי כלי, דומה כאלו לא נפלה לגמרי אלא הוחלקה, ולכן לא גזרין אפילו לרבי יהודה, מה שאין כן בפלפל, דהטעם משום דנראה כמתכוין להוציא ואתי להתיר הוצאה, על כרחך אין החושש מצד האשה הנושאת הפלפל, דהיא היא ידעה שלא נתכוונה להוציא, כי אם מחשש אחרים הוראים, איכ מה בכך שנפל על גבי כלי, ניהו דכדיא גוונא אכמניה פלפל לכתחלה, מכל מקום שמה אחד לא יראה הנפילה, כי האשה תשהה מעט אחר הנפילה על גבי כלי ולא תחזירנה מיד לפיה, ובינתניים יבא אחר ויראה שהיא נותנת הפלפל מן הכלי לפיה, והואוהו יסבור שתחלה מערב שמה הפלפל מונח על גבי כלי ועכשיו תחלת הנתינה לתוך פיה, ומערבת והוציא. לכן אפילו נפלה על גבי כלי לא אסור, ואתי שפיר: וכן כתבו התוספות בעצת פרק ו'. ר"ל, דשם לא הביאו כי אם

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
אבודרהם <מהדורת קרו רא"ם> - א אבודרהם, דוד בן יוסף עמוד מס: 85 הודפס ע"י אוצר החכמה

(ו) דרכי משה סימן שא אות ג, נשטן תוספות פרק (כל כתבי) [במה אשה] [וה] שנת סד, ז ד"ה רני] והגהות אלפסי פרק במה אשה [שלטי הגזירים שם סה, ז אות ב:] (ז) רש"י [שם ס, א ד"ה ונשנת למאי חילא] דאור דרוע [הלכות שנת סימן עח אות ג; סימן פד אות י:] (ח* דעת עצמו:

יד אפרים

(שם ס"ק טו) ולא עיין דבגמרא קאי אמחט נקובה והמדרכי קאי אמחט שאינה נקובה בו, כצ"ל. ומכל מקום צ"ע, דהראש שוב"י לא בא אלא לומר דלא דוקא לצאת לרשות הרבים, אלא בדטלטול בעלמא אסור, וכיון דמה שכתב במדרכי חודה ועוקצה, ר"ל שניטלו שניהם, כיון שכתב דלא הוי יחוד לטלטול, אי"כ אף לטלטל אסור, וזה כוונת הב"י, כמו דבנקובה שניטל עוקצה אסור בטלטול כיון דלא חזיא למלתיה, כמו כן באינה נקובה וניטלו שניהם אסור בטלטול מהאי טעמא, ולא דוקא קאמר הר"י לצאת. ונראה דהמג"א מפרש דברי המדרכי דבחד סגי, שהרי בשו"ע כאן כתב חודה או עוקצה, ומשמע דמיירי באינה נקובה, שהרי נראה שכתב זה על פי דבריו בב"י על המדרכי, ועל זה קאמר המג"א דהמדרכי קאי אמחט שאינו נקובה, ותרווייהו דדוקא בעינן, ודלא כמו שכתוב פה בשו"ע דבחד סגי. ועיין לקמן סימן שי"ח סעיף י"א דשם מיירי בנקובה:

הגהות והערות

[לה] עיין סימן שמ"ה סעיף (ח) [י] וסימן שס"ה סעיף (י) [י]: [ג] (ג"ה) (כ"א) [ז] עיין סימן ש"ח סעיף ל"ג [מ"א ס"ק טז]:

(ג"ה) (כ"א) [ז] עיין סימן ש"ח סעיף כ"א ל"ז: [ג"ה) (כ"א) [ח] עיין סימן ש"א סעיף (ל"ג) [ג] [מ"א ס"ק מה]: (ג"ה) (כ"א) [ט] כוונתו לרמז"ס דפוס וינצ'ה רפ"ד, שזו נדפסו לראשונה הגהות מיימניות שלפניו:

[ח] אפנינו נמדרכי הגירסא "חודה", וכן בהמשך דלס ניטל "חודה" וכן הגיה מקור חיים:

[חא] גופא גירוי הדפוסים ממנהדורם וילנא מ"ר, וכן הגיה מקור חיים, ובענין זה הגיה מהמ"ה השקל. וראה נתיב חיים, לנזשי שרד, דגול מרצנה בשלחן הטעויר וכרס שלמה, שהגיהו בזהוין אחר: [חב] עי"ש, ועיין שער

הל"ן ס"ק נו: [חג] תוקן ממנהדורם פראג קמ"ה, וכ"ה פרי מגדים, לנזשי שרד ומקור חיים: [חד] במנהדורת א"מ תקי"ד שלפניו נכתב "דנגמלא קאי אמחט שאינה נקובה": [חז] תיבת "אלה" הושמע ע"פ דמשק אליעזר:

שועשג

הדפסה ברזלוצית מסד - להדפסה איכותית הדפס ישירות מה התכנה

אבודרהם <מהדורת קרן רא"ס> - א אבודרהם, דוד בן יוסף עמוד מס: 86 הודפס ע"י אוצר החכמה

אסורות משום משאוי, כמו שכתב המ"א והט"ז באות ז', ואין זכות רק מוטב. ובניטל "חודה" שקורין פראטור"ד מערב שבת, יש לומר דשרי, עיין סעיף י"ט. ואי"ה במ"א [אות] ט"ו יבואר עוד בזה, וכאן אין להאריך: (יג) יוצאה. עיין ט"ז. ועיין רש"י שבת ס"ו ב' וד"ה אבן שקורין קוטאנ"א. ושם בגמרא והוא דאיכווין, ולא גרעו והוסיפו. ושם בעיא דלא איפשטא משקל דמשקל מאי, תיקו, והשמיטו הטור והמחבר, ובר"מ פרק י"ט מהלכות שבת הלכה י"ד השמיטו. ולכאורה בכרמלית תיקו בדרבנן לקולא, אבל במ"א [סימן] ש"ח אות ג"ז משמע דאסור בכרמלית בקמיע שאין מומחה, והוא הדין אבן תקומה לרפואה הוה קמיע מומחה, כמו שכתב בעטרת צבי [ס"ק לב], הא משקל דמשקל הוה קמיע שאין מומחה ואסור ברשות הרבים, והוא הדין בכרמלית. ורש"י שם ד"ה ולא [שעיברה], שידוע לה שהיא מעוברת, אפשר כוונתו שמה תתעבר, היינו בספק, הא יודעת ודא' שאין מעוברת, למה תצא. וכן שמה תפיל, לכאורה ברגילה בכך, כמו בקמיע בסימן ש"א סעיף כ"ה. ומסתמת הפוסקים משמע אף לא הוחזקה בכך שרי. והוי יודע, כיום טוב מותר בקישוטין, ואף באותן דמחייכי ושלפה, וילדה בשל זקינה דלאו גנאי ממש הוא, דלמה יוצאה. ומיהו מחט נקובה, או אינה נקובה ויותר מצרכו, יש לומר דהוה כטלטול אבנים. ואי"ה בסימן תקי"ח יבואר זה *, עיין מ"א שם [אות] ב':

נשנת חיינת מטאת. ומיהו זה אף לרש"י, אלא דמוה לזה:

ביאור הגר"א

[מח] והאידנא. שם בתוספות נד"ה רבין: [מט] ויש שאמרו. כמו שכתוב [שם] קמ"ח ב' ופרק ד' דירוש' [ביצה] ל' א'. ועיין תוספות ודשבת ג"ה א' ד"ה ואע"ג, ועיין לקמן סימן תר"ח [סעיף ב:] [ג] ויש ששימרו. עיין סימן של"ד סעיף י' בהג"ה (ויר"א) [ויש מקילין] כו', ובסימן שני"ז סעיף ג' בהג"ה: [נא] [נהגו] ויש אומרים עוד. וראה מכללילא לדידהו [שבת טז, ב:] [גב] [וש"י] ויהיו. קאי אסבאר אחרונה, דבכחאי גוונא אפילו רבא [שם] י"א ב' מודה. ופשוט דאפילו בחצר אסור, דאמרין בירושלמי [שם פ"ו הלכה א] אפילו רב ענני בר ששון לא קאמר אלא בדבר שאינו חייב חטאת, אבל בדבר שחייב חטאת, אפילו בחצר אסור, הגהות מדרכי בפרק ו' [שם רמו תמא] בשם רבינו יואל. והוה קצת ראיא לכאורה לפירוש ר"ת [שם סד, ב תוספות ד"ה רבין דבבבצר שאינה מעוברת מיירי. אבל יש לדחות: [נג] ויש כו'. לסבירת ר"ת [ספר הישר חלק החדושים סימן רד] בסימן ש"א סעיף ט': [נד] ולפי זה כו'. ב"י [עמוד רסח ד"ה מיהו]. ור"ל לסבירת בעל התרומה [סימן רלט] הג"ל [סעיף יח ובאר הנהל את ב] דבתשעים מותרת: [נה] ובפ"ה פקוד. ר"ל, אפילו לסבירא ראשונה כמו שכתבו תוספות הג"ל [ס"ק מט] ד"ה ואע"ג כו'. וכן לכל הסבורות דמחט שאינה מעמדת ושיוריה אינה תכשית כלל, ואיחבת חטאת, כמו שכתוב בסעיף ט', ע"ש: [נז] [נפעיף יט] דירי. [שבת] קכ"ג א': [נז] א"א א"ם כן. כמו אבן בסעיף כ"ב: [נח] [נפעיף בן] והוא הדין. שם במתניתין [סה, א] ועיין שם [רש"י [עמוד רסח ד"ה מיהו]. ור"ל לסבירת בעל התרומה [סימן רלט] הג"ל [סעיף יח ובאר הנהל את ב] דבתשעים מותרת: [נה] ובפ"ה פקוד. ר"ל, אפילו לסבירא ראשונה כמו שכתבו תוספות הג"ל [ס"ק מט] ד"ה ואע"ג כו'. וכן לכל הסבורות דמחט שאינה מעמדת ושיוריה אינה תכשית כלל, ואיחבת חטאת, כמו שכתוב בסעיף ט', ע"ש: [נז] [נפעיף יט] דירי. [שבת] קכ"ג א': [נז] א"א א"ם כן. כמו אבן בסעיף כ"ב: [נח] [נפעיף בן] והוא הדין. שם במתניתין [סה, א] ועיין שם [רש"י

ד"ה ואפילו] פירוש אחר [טז]: [נט] [נפעיף כא] מהפנים. טעות סופר בטור [עמוד רסט], וצ"ל חוץ מהענינים: [ס] [נפעיף כב] שיחדתו. דבלאו הכי אסור, כמו שכתוב בסימן ש"ח סעיף כ"ב: [סא] [נפעיף כג] א"ם. עיין גמרא דעבודה זרה (ו') [ז] א': [סב] א"ם לרשות הרבים. טור [עמוד רסט]: [סג] [נפעיף כד] ובמשקל. כרבי מאיר [שבת סו, ב], משום דאביי שקילו וטרי אליביה: [סד] ואפילו. שם: [סה] [נפעיף כה] ומפנים זה אסורה לצוה. עיין רש"י [שם] צ"ד ב' ד"ה וכן הפוקסת. ורמב"ם [שם, כב, כו] מפרש כפירוש ראשון, שכתב אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו משום דהוי כבונה, וזה כפירוש ראשון של רש"י, מגיד משנה [שם]. וסמ"ג [לענין סה עמוד קמח] כתב, בירושלמי [שבת פ"י הלכה ג'] הפוקסת חייבת משום צובע, ופירוש הסמ"ג כפירוש השני, ב"י [עמוד עז ד"ה שנינו]. וכן כתבו התוספות במועד קטן ט' ב' ד"ה פוקסת. ור"ל, דירושלמי לא פליג אגמרא דידן (אלא) [טז] בפירוש דתמניתין בשני הפירושים הג"ל, אבל הירושלמי פליג אגמרא, דשם אמרו כוחלת משום כותבת, כסלקא דעתא דגמרא: [סז] [נפעיף כו] הנהו י"ש אוסרין. כפי פירוש [רש"י] שם [ס, א ד"ה] וכשבת למאי חזיא. ותוספות [שם ד"ה למאין] מפרשים למאי חזיא לצאת, כיון שאינו תכשית ולא מלבוש:

מחצית השקל

(פ"ק טו) שניטל חודה. במדרכי כו'. להיות הדין הזה הם דברי מרדכי, לכן הביא דבריו, לפרש דבריו דלא כהבנת הרב ב"י. דלא מהני בה כו'. ר"ל, דדבר דמהני ייחוד לענין טומאה, כגון כלי המיוחד לזיתים, אם ניקב כמוציא זית, בטל מתורת כלי ואינו מקבל טומאה, ואם ייחדו לרמונים שהן גדולים מזיתים שוב מקבל טומאה, כיון דאין הנקב כמוציא רמון, שם כלי עליו, אבל כל זמן שלא ייחדו לרמונים אין שם כלי עליו לענין טומאה. אבל לענין שבת, אע"ג דעדיין לא ייחדו הוי כלי, דהא תנן [שבת קנה, בן כל הכלים שנשברו אם עדיין ראויים למלאכה מותרים לטלטל, ובדלקמן סימן ש"ח סעיף ו', אבל לענין טומאה כל זמן שלא ייחדו לא הוי כלי, כדאיתא סוף פרק המצניע [שם צה, ב]. אבל מחט שניטל חודה ועוקצה, דאפילו ע"י ייחוד לא הוי כלי לטומאה אלא אי"כ עשה בו מעשה, לכן גם לענין שבת לא הוי כלי. וכן כתבו התוספות ריש פרק כל הכלים [שם קנא, א ד"ה מדלענין]: עכ"ל הרב ב"י וכן כתב פה בשו"ע. ר"ל, דהרב ב"י חידש שני דברים, הראשון, שלא יצאו שכתב ר"י הוא לאו דדוקא, דאפילו בטלטול אסור, ובוה מודה מ"א דהדין עם הרב ב"י. עוד חידש הרב ב"י דמה שכתב ר"י וניטל חודה ועוקצה, פירש הרב ב"י דהוי"ו של ועוקצה הוא וי"ו המחלקת, וכאלו כתב או עוקצה, ובחד מינייהו סגי לאסור, וכן

חכמת שלמה

שג (שו"ע סעיף ב) א"ם היתה צריכה להוציא אגוז, נ"כ, עיין במשנתי לק"ק מיקליאכ נמנית רוסף על י"ד סימן קמ"ז במנהדור' ה' נהלכות נצר בתלם סימן ל"ז [נזשי טעם דעת

הל"ן ס"ק נו: [חג] תוקן ממנהדורם פראג קמ"ה, וכ"ה פרי מגדים, לנזשי שרד ומקור חיים: [חד] במנהדורת א"מ תקי"ד שלפניו נכתב "דנגמלא קאי אמחט שאינה נקובה": [חז] תיבת "אלה" הושמע ע"פ דמשק אליעזר:

ג. טור בשם ספר המצות. ד. שבת קיג. ה. יומא ע"ז. ו. לפרש הרא"ש והר"ן. ז. שם בגמרא. ח. שם. ט. שם. י. טור בסימן תרי"ג. כ. לשון הרמב"ם בפרק יט מהלכות שבת מתוך דברי הגמרא פרק י דשבת.

^{אזכרה החפס"ה}

לפסע (ג) יותר ^במאמה בפסיעה אתה (ד) אם אפשר לו בפחות (אור זרוע והגהות אשרי פרק מי שהוציאוהו): **ב.** ^גבחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם, ^י(ה) מתר, ^ו(ו) וכן לראות ^{א**}כל דבר שמתענגים בו ^ז(ז) וכן מתר ^זלטייל, בית יוסף): **ג.** יהיה הולך והגיע לאמת המים, יכול ^ח(ח) לדלגו ולקפץ עליה ^{ב**}אפלו אם היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו ראשונה קדם שיעקר שניה, ומוטב שידלג ^ט(ט) ממה שיקיפנה, מפני שמרבה בהלוך. ואסור לעבר בה, שלא יבא לידי סחיטה: **ד.** יהיה הולך לדבר מצוה, כגון ^{א**}להקביל ^י(י) פני רבו ^{יא}(יא) או פני מי שגדול ממנו בחכמה, ^{ז**}יכול לעבר בה, ובלבד שיעשה שנוי, כגון שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו, יפדי שיזכר ולא יבא לידי סחיטה ^ז(ועין לקמן סימן תרי"ג סעיף ה ^{יב}ובסעיף ח בהג"ה). ואסור לעבר בסנדלו, דכיון דאינו יכול להדיקו לקשרו יפה חישינו דלמא נפל ואתי לאתויי, אכל במגעלו מתר: **ה.** ההולך לדבר מצוה מתר לעבר במים אף בחזרה, ^{יג}(יג) כדי שלא תהא מכשילו לעתיד לבא: **ו.** ההולך ^{יד}(יד) לשמר פרותיו, מתר לו ^{טו}(טו) לעבר במים בהליכה אכל לא בחזרה: **ז.** ^{ה**}כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ^{טז}(טז) ואינו דרך

שני תשובה

(א) ואינו דרך מלבוש. וכתב ברי יוסף בשם מהר"י מולכו דלא חשיבין דרך מלבוש אלא מה שדרך ללבוש בחל, וכתב לישב קצת מקומות שלא נראה משם כן, עין שם. ועין לקמן סעיף יד בעטרת זקנים שאסור לצאת במספחת קשורה סביב הרגל בחשכם כי זה דרך מלבוש כמו הור"ן בפנינו' כ"ו:

באור הלכה

שא ב א** כל דבר שמתענגים בו. עין במשנה ברורה, וכן פרשו הרבה אחרונים. והנה בטור מסים: ומתר לראות, ועין בבית יוסף שכתב דהני שתי תבות מיתר הוא, ומשום הכי השמיט בשלחן ערוך אלו התבות. ובספר חמד משה מילבו דהכי קאמר, דוקא דבר שמתענג בו ומתר לראות, לאפוקי דבר האסור לראות, כגון לילך לבתי תרטיאות וכהאי גוונא, אסור גם בשבת לילך ולראות, דבדאי לא התר דבר אסור משום ענג שבת:

ג א** אפלו היא רחבה. מלשון זה משמע דכל שכן אם האמת המים הוא קצר דשרי לקפץ, ולא ידענא טעמו דהא בסעיף ב כתב דקפיצה אסור, ואולי דבאמת המים, כיון שישכיל לפעמים לפל בתוך האמה, התירו לקפץ עליו בכל גוני, ודמי זה למה דאמר בגמרא במסקנא כיון דלא אפשר שפיר דמי, דכלהו בכלל לא אפשר הוא:

ד א** להקביל פני רבו וכו'. עין במגן אברהם שמתחלק בין רגל לשבת, דבשבת רק מצוה וברגל חיובא. והוא דחוק גדול להמציא בהש"ס, ועין בסימן תקנ"ד. אכן בפרוש רבנו חננאל שלפנינו בראש השנה ט"ז מבאר שם להדיא דגרס שם בגמרא, אי מרחקי אינו מחיב פי אם כגל, ואי מקרבי מחיב אפלו בחדש ושבת, עין שם, ועוד יותר מבאר שם בריטב"א שכתב דר' יצחק תפס קצה האחרון, ובאמת הקבלה הוא כפי קרובו לרבו, כי אם הוא בעיר, חיב לראותו בכל יום ולא סגי בלאו הכי, ואם הוא חוץ לעיר במקום קרוב, פעם אחת בשבוע או בחדש, וזהו הענין בשונמית, ואם הוא במקום רחוק יש לו לראותו פעם אחת ברגל על כל פנים, עין שם שהאר"י:

ז א** יכול לעבר בה. הינו, אפלו כשהוא לבוש, ואפלו הוא עד צוארו במים [גמרא שם]. ודוקא היכא דלא רדפי מיא. גם זה שם:

ז א** כל היוצא וכו'. כללי דיני הוצאה מסימן זה ומסימן שג הוא זה, בזה כה"ט, דלא גרע מלשאך דבר מצוה: **(יב) ובסעיף ח בהג"ה.** הינו, דשם מבאר דאפלו אם איכא דרפא אחרנא להקפץ, מוטב יותר לעבר במים מלהרבות בהלוך, כיון דהוא עובר לדבר מצוה, אכל האחרונים הסכימו שם דכיון דיכול להקפץ, טוב יותר להקפץ מלעבר במים: **ה (יג) כדי שלא תהא מכשילו.** שפעם אחרת לא ילכו לדבר מצוה, כיון שלא התירו לו לחזור ורש"י: **ו (יד) לשמר פרותיו.** דשמירת ממונו "נמי הוי קצת מצוה, ומכל מקום לא התירו בחזרה, דאינו דבר מצוה כל כך, ומשום שלא תהא מכשילו לעתיד לבא לא שייך בזה, דמאי אכפת לן אם ימנע ולא יחוס על ממונו, ^ט וגם בודאי לא ימנע מללכת לשמר, דאדם בהול על ממונו: **(טו) לעבר במים.** ובלבד ^{טז}שלא יוציא ידיו וכו', כדלעיל בסעיף ד: **ז (טז) כל היוצא וכו'.** עין בבאור הלכה (אות ה) מה שכתבנו קצת בפתיחה לסימן זה וסימן שג: **(יז) ואינו דרך מלבוש.** דאלו

שער הציון

מגן אברהם משמע קצת דשרי, אכן ב"ש איתא בהדיא לאסור, ואף דטעמו משום דריצה גופא לא חשיבא צדון תענוג, ואם כן לפי מה דסוברים הרבה אחרונים בזה דלא כה"ט, ממילא שרי גם בזה, כיון דהריצה הוא לצורך אכילה שהיא ענג שבת, מכל מקום אינו מבקר להתר, דאפשר דמה שהוא עושה פעולות כדי שיהא תאכל לאכל הוא בכלל לרפואה: **ג י.** הגר"א: **יא.** אליה רבה ושאר אחרונים: **ד יב.** דהלא פני אביו דומה לפני רבו, ולא צריך מצות קבלת פנים משאך עניני כבוד דאשה פטורה כשיש לה בעל: **יג.** מהרש"ל ופ"ח שם בסימן תרי"ג והש"י ומגן אברהם שם במסקנא: **יד.** מגן אברהם, ובהוספות ישנים ביומא עז ע"ב כתבו דמשום הפסד ממון לא גזרו משום סחיטה: **טו.** ש"י: **טז.** גמרא:

תרומה: ו. שורן (גומי) של המכנסים.

ק (רש"י והרא"ש) נר"י
ורמב"ם שם. ר שם סב
ובעל"א. ש ירושלמי
לדעת הר"ה ורא"ש
ושאר פוסקים. ת כל בו.
א טור לדעת יש
מפרשים הירושלמי כך
והביאו הרא"ש שם.
ב שם בשם הר"מ וכן
כתבו הרא"ש וסמ"ג
וסמ"ק ושאר פוסקים.

[ח*] ובשאינה נקובה פטור. וי"ש אומרים בבהפך: ט. ולא יצא בטבעת (ד) שאין עליה חותם,
[ט*] (ד) ואם יצא חיב. ואם יש עליה חותם, (ז) לרש"י פטור, ולרפנו תם ולהרמב"ם מותר, (ז) שדאינו
תכשיט אלא לאיש, אבל דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה, אסור גם לאיש (זח) (ועין לקמן סימן שג
סעיף יח): י. טבעת שקבוע בה אבן, וכן אם כתובים בה אותיות, אין עליה חותם מקרי, שלא נקרא
חותם (ט) אלא אם כן (מ) חקוקים בה אותיות או צורות: יא. אדבר העשוי לתכשיט ולהשתמש
בו, כגון מפתחות נאות של כסף כמין תכשיט, (מא) אסור, שהרואה אומר שלצורך תשמיש מוציא.
[י*] וי"ש מתירים (מב) אם הוא של כסף. הגה ומכל מקום (מג) אסור לצאת בתיק של פתי עינים שקורין ברילין

הצורה הנכונה

באר היטב

י. כסף. והוא הדין נדן של כסף דרגילין להתקשט בו, משאת בנימין. ואם יש בו
סבין פשיטא דאסור, מגן אברהם:

משנה ברורה

אף בחל כשמוצאה בשוק לתחב בבגדו, כ"כ פשיטא לו צריך לחצות בו
שניו וכהאי גוונא. ועין במגן אברהם שמסיק דהכל לפי הזמן, אם דרכן
לצאת כך בחל ולא הוי תכשיט, הוי דרך הוצאתו בכך וחיב, ואם אין
דרך הוצאתו בכך בחל, פטור אבל אסור, משום דאינו תכשיט. וכתב
עוד, דאם רב העולם אין דרכן להוציא בכך, אף על פי שאנשי מקום
אחד מוציאים בכך, פטור אבל אסור, והטעם, משום דבטלה דעתן אצל
כל אדם: ז (ד) שאין עליה חותם. דהוי רק תכשיט לאשה, אבל
לאיש הוי משוי. וימירי כל זה, שהוציאו כשהוא מנח על אצבעו, דאי
בידו ממש, אפלו יש עליו חותם חיב לכלי עלמא: (זח) ואם יצא
חיב. ומקרי דרך הוצאה על אצבעו, לא מפני שלפעמים נותנת אשה
לבעלה להוליכה לאמץ לתקנו, ומניחה באצבעו עד שמגיע לשם, ואם
כן אף בחל הוי דרך הוצאה בכך וחיב: (זח) לרש"י פטור. פרוש,
פטור, אבל אסור מדרבנן, דאף דטבעת שיש עליה חותם הוא תכשיט
לאיש, שכן דרכו בחל לחתם בו באגרות, מכל מקום אסור, דגורין
דלמא שליף ומחוי ואתי לאתויי ארבע אמות, וכמו בכל תכשיטי אשה
דגורין משום זה: (זח) דאינו תכשיט וכו'. סבירא להו דבאיש לא
גורין דלמא שליף ומחוי, לפי שאין דרכו בכך, אבל דבר שהוא תכשיט
לאיש ולאשה, גם לדידהו אסור, משום דלא פלוג רבנן ואסוריהו גם

באיש: (זח) ועין לקמן סימן שג סעיף יח. הינו, כ"כ דשם נתבאר האין להג בזה בזמננו, ומשמע שם דאין למחות באיש הנושא אותם.
ובדחוי ר' עקיבא איגר כתב שם, דבעל גפש יחש לעצמו שלא לצאת בטבעת כ"כ כלל: י (ט) אלא אם כן וכו'. דיוכל לחתם בה אגרות:
(מ) חקוקים. והוא הדין אם האותיות על הטבעות בולטות, דיבא אחר כך על השענה שוקע, גם כן מקרי טבעת שיש בה חותם, כ"כ אלא דנקט
חקוקין משום צורות, דבבולטין לפעמים בצורות, אסור אף בחל להשהותה בביתו, כגון שהיא צורה שלמה של אדם, וכדאיתא ביורה דעה סימן
קמא סעיף ה. וי"ש שפרשו, דהאי צורות לא איירי בצורות אדם כלל, או כגון שהיה רק פרוץ מצד אחד, דזה לכלי עלמא רשאי לעשות, בין
בולט ובין שוקע, ומה דנקט חקוקין, ארחא דמלתא נקט: יא (מא) אסור וכו'. הינו, אפלו אם כונתו עתה לתלות על צוארו לתכשיט ולנוי,
אסור, מפני הרואה, לו והינו, אפלו לדעת רפנו תם והרמב"ם לעיל בסעיף ט דמתיר בתכשיט לאיש, כ"כ או דמירי שהמפתח קבוע היטב בשלשלת
שעל צוארו ואין בקל למשלף אותו ולאחוזי, אפלו הכי אסור מפני מראית עין: (מב) אם הוא של כסף. דכיון דאין דרך לעשות מפתח
מכסף, הרי עקרו נעשה לתכשיט, ואף על פי שגם משתמשין בו, מכל מקום עקרו לתכשיט עשוי, ומתיר כשמוציאנו לשם תכשיט, אבל אם הוא
עשוי מברזל ונחשת, אף על גב דעשוי לנוי כעין תכשיט, אסור לצאת בו, דעקרו לתשמיש עשוי, שכן דרך כל המפתחות לעשות מברזל ונחשת
[לבוש]. והנה, אף דמדברי השלחן ערוך משמע דדעתו בהדעה ראשונה, מדקבעה בסתמא, מכל מקום אין למחות בזה, אחרי דכתב הדרכי משה
בשם האגור דבאשכנז נוהגין כהמתירין בשל כסף: (מג) אסור לצאת בתיק. הינו, תיק של כסף וקבוע בשלשלת, ולתלות על צוארו לתכשיט,
דאלו שמוציאם בידו, בלאו הכי אסור אפלו תכשיט גמור [אחרונים]:

שער הציון

שם ביורה דעה, על כרחך דסוקרים דאף על פי כן תכשיט מקרי כיון דמתיר להשהותה
ויש עליה על כל פנים שם חותם. ובספר חמד משה מפקפק על זה מאד, דכיון דאסור
לחתם בה אמאי מקרי טבעת של חותם, והטעם דהוי תכשיט, משום דראוי לחתם בה
אגרות בחל, אלא מירי בשאר צורות, וכמו שכתבנו במשנה ברורה: לה. חמד משה
נה"ל, וכן כתבו באגלה רבה ובמאמר קרדכי ונהר שלום: יא לו. ט"ז סעיף קטן ו,
עין שם. ולהט"ז על כרחך מירי בשנה המפתח דרך לילך בו האיש לבר, דאי לא הוי,
כעשוי לאיש ולאשה הוי סתם המכתב בסעיף ט לאסור. ויותר נראה שנה קאי אפלו
למאי דאיתא לקמן בש"ג סעיף יח דהאידנא מקלינן לענגן תכשיט אפלו דאשה, ולזה
נמו האגלה רבה בסעיף קטן כד: לו. בית יוסף: לה. דאלו הוציאו להשתמש בו,
כדאי אסור, וכמו שבאיתי בבאור הלכה (אות יא):

דגם הוא אינו יוצא בה בחל כי אם כשהולך במקום שרוצה להודיע שהוא חזיט, אבל
כל שאינו הולך למקום כזה אינו רוצה שתהיה תפוח תחובה בבגדו שידעו הכל שהוא
חזיט, ולפעמים גם הוא לגנאי יחשב אותה נחמד משה. וכל זה באיש, אבל באשה לכלי
עלמא דרך הוצאתה היא כן להיות תחובה בבגדה, שכל אשה דרקה ואמנותה לתפר ולתקן
בגדי ביתה, ועל כן אינה בושא בדבר, וכמו שכתבו החוספות יוס טוב ושאר פוסקים:
כט. חמד משה ושאר אחרונים: ז. לא. אחרונים: ז. לא. גמרא: לב. עין שם בחדושי
ר' עקיבא איגר שפירש כונת הרמ"א בזה באופן אחר, אבל בדרכי משה האריך משמע
להדיא כדברינו: לג. ועין ברמב"ם פרק יט מהלכות שבת שכתב גם כן, שאף דמדינא
מתיר לאיש לצאת בטבעת שיש עליה חותם, נהגו העם שלא לצאת בטבעת: י לו. מגן
אברהם וכן משמע מהג"א, ואף דבשוקע אסור לחתם בה דיבא על השענה בולט, וכמבאר

הַלְכוּת שַׁבַּת סִימָן שׂא

באר הגולה עט.

ג שבת יא וקר' מאיר רמב"ם פרק יט. ד שם. ה שם סד לפרוש התוספות שם.

אף על פי שהתיק הוא של כסף, **(מוד)** דהבתי עינים בעצמם הם משוי (בית יוסף). ואם המפתח של נחשת וברזל, אפלו מחבר וקבוע בתגורה אסור (מרדכי פרק במה אשה ובית יוסף בשם תשובת הרשב"א). ויש שכתבו שנוהגין ^[*יא] **(מוד)** בזה ^ללהתיר (בית יוסף בשם תשובת אשכנזית הרי"ף והאגודה וכן משמע באור זרוע): **יב**. **גלא יצא החיט** (מו) **במחט התחובה לו בבגדו, ולא נגר בקיסם שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבצוארו, (מו) ואם יצא פטור: יג**. **(מח)** **לא יצא הזב** ^י **(מט)** **בכיס שעושה להצילו מזיכתו שלא יטנף בה, וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה שלא תתלכלך בדם נדותה, האסורה לצאת בו אם לא**

באר היטב

דאין דרך הוצאה בכך אלא בידו, ובמקום שדרך לתחב בו בחל לפרקים, חיב, עין מגן אברהם: **יג**. **בכיס**. והוא הדין אם קושר מטלית בפתילה של כובע כדי לקנח

משנה ברורה

שכן דמתיר במפתח של כסף ונאפלו הוא קבוע באמצע חגורה וכמו שפרש הט"ז. ומדעת הט"ז משמע דזה עדיף, דאפלו מאן דמחמיר שם מודה בזה, הואיל דנעשה גוף אחד עם החגורה:

^[*יא] **בזה להתיר**. ועל דבר נשיאת המורה שעות חוץ לערוב בתוך הכיס, עין במשנה ברורה דהוא פשוט יותר מביעצת בכותחא, דאין שיער שם תכשיט בטמון בכיסו, וכן כתב בחיי אדם כלל נו וזכרו תורת משה ומה שהזכירו איזה אחרונים שם תכשיט על המורה שעות בסוף סימן שח, והעתיקתי שם במשנה ברורה, הינו, לענין שיהא מתר בטלסול, שיש מחמירין גם בזה וכמבאר שם. ואפלו אם ירצה לתלותה בשלשלת על צוארו ושיהיה המורה שעות מגלה לעין הכל, גם כן נראה דאסור, דהא עקרו נעשה לכתחלה להשתמש בו, וגם כל מי שנושא סתמא כונתו בשביל תשמיש לידע בעת הלוכו את השערה, אלא ששממילא מתקשט בו גם כן ונראה, דבזמן שהוא מתקלקל ואינו חולק אין דרך בני אדם לשאת אותו, וכיון שהוציאו להשתמש בו, אפלו בעשרה לשם תכשיט גם כן מתחלה, מוכח בירושלמי פרק במה אשה הלכה ג' דיש בזה חיוב חטאת, דזה לשון הירושלמי שם, היתה עשויה לכך ולכך ונינו, שהטבעת עשויה לשם חותם ולשם תכשיט, הוציאה לחתם בה חיב, הוציאה לשם תכשיט פטור. ואפלו אם הוציאו כפרוש לתכשיט בלבד גם כן אסור, דלדעה ראשונה בסעיף יא בודאי אסור, דהרואה יאמר לצורך תשמישו הוציאו ואפלו לדעה שניה דמתיר, הינו, דוקא בשהוא נגר שהוא לתכשיט, דאין אדם עשוי לעשות מפתח מכסף וזהב, וכמו שכתב הלבוש, מה שאין כן במורה שעות ונגם יש בזה חשש דשליף ומחויי אף לאיש, שטעם הפוסקים דמתירין בתכשיט לאיש הוא משום דאין דרך איש להראות לחבירו, מה שאין כן במורה שעות, ידוע דדרך להראות לחבירו את השעות וגם לראות בעצמו, ובתוך כך ישלנו בידו ואתי לאתויי ארבע אמות. ועין לקמן בסעיף כטו. **ואפלו** אם יש לו גם כן רביד זהוב על צוארו, שהוא תכשיט לו ממש, גם כן אין המורה שעות בטיל לגבה, אף שהוא חשיב יותר, וכמו שפסקו הפוסקים בנדן של סכין ותיק של בתי עינים, דאף שהם של כסף מכל מקום אין הסכין והבתי עינים בטלין לגבה, משום דאין אומרים נעשה בתי עינים לתיק אלא נעשה תיק לבתי עינים, וכמו שכתב בבית יוסף, והוא הדין הכא אין אומרים נעשה מורה שעות להשלשלת, אלא נעשה שלשלת למורה שעות. ועין בתשובת הרשב"א שהובא בבית יוסף ובשלטי גבורים שעל המרדכי. **ומה** שכתב הט"ז דאם המפתח של ברזל תלוי בשלשלת של כסף, מתר לדעת היש מי שמתיר בסעיף יא משום דבטיל לגבה ומקרי תכשיט, כבר תפס עליו התוספת שבת גם כן מטעם זה, עין שם, ואפלו הט"ז פשוט דמודה בנדון דידן, דהתם סובר דהמפתח אינו חשוב כלל לגבי השלשלת של כסף, וכמו לקמן בריש סעיף לח, אבל בנדון דידן דהמורה

פעימים. והא דפסק המחבר לעיל בסעיף ח בדעה ראשונה דבמחט נקובה התחובה לו בבגדו חיב אפלו כל אדם, ^י שם מירי שתחובה בבגד במקום שדרך לתחב בו בחל לפרקים, וכאן מירי כשתחובה במקום שאין דרך הוצאתו לגמרי בכך, רק לאמן כשרוצה להראות שהוא אמן, לכן לא מקרי דרך הוצאה ופטור אפלו אמן, כרבי מאיר דסבירא לה הכי בגמרא. ובבאור הגר"א לעיל בסימן רנב בסופו פסק דהלכה כר' יהודה דאמן חיב, ועין בספר חמד משה שהוא מציד דגם דעת הרי"ף והרא"ש מטין כן: **יג** **(מח)** **לא יצא הזב וכו'**. דדרך ^כ הוצאה הוא לאיש זה בחל, ואף על פי כן לא מקרי זה בשם מלבוש, דהוא עשוי רק להצילו מטנוף, וכל אצולי מטנוף משוי הוא, אם לא שהוא מלבוש גמור, וכדלקמן בסעיף יד: **(מט)** **בכיס**. והוא הדין ^כ אם קושר מטלית בפתילה של כובע כדי לקנח בו עיניו, אסור:

שער הציון

כפני עצמו וגם אין גוף אחד עם השלשלת, אינו בטל לגבה: מו. חיי אדם: מז. זכרו תורת משה: מח. עין בבאר הלכה (אות יא): **יב** **מט**. רש"י: ג. מגן אברהם: **יג** **נא**. גמרא. ולהרמב"ם דפסק במלאכה שאין צריך לגופה דחיב, גם בזה חיב, וכן פסק בחבורו: **נב**. באר היטב בשם שלטי גבורים:

לט. מגן אברהם בשם המשאת בנימין: מ. בית יוסף: מא. מגן אברהם וט"ז ושאר אחרונים: מב. פרי מגדים: מג. מחצית השקל: מד. ט"ז ופשוט: מה. ואם הוא של ברזל ותלוי בשלשלת של כסף באיזה קרס בסופו, דעת הט"ז דהמתירין מתירין גם בזה דהכסף תכשיט והמפתח בטל לגבה, והתוספת שבת חולק עליו ואוסר, דכיון דהמפתח הוא תשמיש

תרומה: 1. אכוס. טבעת עם וו 2. שעה.

ותולה לה על לחייה מכאן ומכאן, והוא שאינם תפורים בשבכה, (ט) דחישנין דלמא שלפא לאחויי ואתי לאחויי ארבע אמות ברשות הרבים, "אכל אם תפורים (י) ליפא למיחש להכי ומתר. הגה"ה יש אומרים דבתולה שאינה חוששת לגלוי ראשה, אפלו תפורה בשבכה אסור, דחישנין שמא תסירה עם השבכה ואתי לאחויי (אור זרוע): ג. (יא) לא תצא בכפה של צמר, דהינו חוטי דעמר' דגדילין ועבדי פי הוצא (פרוש, ככלים העשויים מעלי לולכי הדקלים שהם באריגה, מה שאין כן אצטמא העשויה כמין לכו, כדאיתא בגמרא (שם) ורחבים כשתי אצבעות (יב) כשעור ציץ, יולא באצטמא, דהינו (יג) מטלית שתולין בו חוטין של צבעונים, ותולין אותו לכלה להפריח ממנה הזכוכים: ד. יולא תצא בעיר של זהב, ופרש רש"י שהוא (יד) תכשיט עגל ומצירין בו כמין עיר ויש באמצע לשון (טו) שמחברים אותו למלבוש. מורבנו תם פרש, שהוא כעין עטרה לראש: ה. יכלילא, והוא תכשיט שמניחתו על פדחתה מאזן לאזן וקושרתו ברצועות התלויות, מתרת לצאת בו, (טז) בין שהיא עשויה מחתיכות של זהב חרוזות בחוט, בין שאותן חתיכות קבועות במטלית: ו. יסוקיא דהינו חתיכת מעיל רחבה, אם יש בה רצועות קצרות תלויות בה לקשרן בהם ולהדקן סביבותיה דמהדק, שרי, ואם אין לו רצועות, (יז) אסור: ז. יולא תצא (יח) בקטלא, דהינו בגד שיש לו שני ציפים כעין מכנסים, ומכנסים בו רצועה רחבה וקושרה סביב צוארה, והבגד תלוי על לבה והוא חשוב ומציר בזהב: ח. יולא תצא (יט) בנזמי האף, יאכל יוצאה (כ) בנזמי האזן. הגה מפני שאזניה מכסות. ובמקום שנוהגין לגלות האזנים, אסור לצאת בנזמים שבאזן היכא דדרך להוציאם משם (אור זרוע): ט. (כא) יולא תצא במחט נקובה, ואם יצאה (כב) חייבת, ושאניה נקובה, יאם מעמדת בה (כג) קשוריה (כד) מותר לצאת בו, ואם אינה מעמדת בה קשוריה

באר היטב

ד. לצאת. דאין דרך לצאת בה אלא אשה חשוכה ולא שלפא ומחויא, אכל תכשיטין שכל הנשים רגילים בהן, אף חשוכה אסורה, שלטי גבורים: ט. חייבת. עין מגן אברהם ושו"ב בארץ [ויבספר אליה רבה הניח דבר זה בצריך עיון]:

משנה ברורה

(ט) דחישנין וכו'. דמיני תכשיט הם: (י) ליפא למיחש להכי. שאינה נוטלת השבכה מראשה ברשות הרבים כפי שלא תתגלה שער: ג. (יא) לא תצא וכו'. עין לקמן בריש סעיף יח: (יב) כשעור ציץ. והוא תכשיט, וחישינין דלמא שלפא ומחויא: (יג) מטלית. וזה אינו לא תכשיט ולא מלבוש, והיו כמשה, שתולין אותו רק להפריח, מפני שאם יעמד לה זכוכ על פניה היא מתכנישת לגרשו: ד (יד) תכשיט עגל. ואף "שאיין דרך לילך בה אלא אשה חשוכה, מכל מקום חישנין גם בה דלמא אחיא לאחויי, שחשיב טפי מכלילא דלקמן: (טו) שמחברים אותו. אינו חבור גמור ויכולין לשלפה, וכיון שהוא תכשיט חישנין דילמא שלפא ומחוי, וזה הטעם הוא גם לפרוש רבנו תם: ה (טז) בין שהיא עשויה וכו'. הטעם, דמאן

דרכה למפק בזה, אשה חשוכה, והיא לא שלפא ומחויא [גמרא]. וכתבו "הפוסקים, דבשאר תכשיטים שכל הנשים רגילות בהן, אף חשוכה אסורה לצאת בהן, יולא פלוג רבנן בתקנתם: ו (יז) אסור. דחישנין שמא יפל ואתי לאחויי: ז (יח) בקטלא. משום דלמא שלפא ומחויא. ועין לעיל במה שכתבנו בסעיף קטן ח: ח (יט) בנזמי האף. דאף דתכשיט הוא, דלמא שלפא ומחויא ואתי לאחויי ארבע אמות: (כ) בנזמי האזן. דטריחא לה מלתא למשלף ואחויי, מפני שאזניה מכסות בקשורים: ט. (כא) לא תצא וכו'. הינו, "אפלו כשהיא תחובה בבגדה, דדרך הוצאה היא באשה לכלי עלמא, ולענין איש עין לעיל בש"א סעיף ח: (כב) חייבת. דהיו משוי, וואפלו מעמדת בה קשוריה ותוחבת המחט בצעיף או סוגרת בה מפתחי חלוקה, דאין דרך להעמיד ולסגר בנקובה ולכן הוי משוי, ודרך הוצאתה כן בחל לתן מחטים תחובים בצעיפה או בבגדה: (כג) קשוריה. דהינו קשורי צעיפה, או שסוגרת בה מפתחי חלוקה וכיצא בזה: (כד) מתר. יש מאחרונים שכתבו דדוקא כשהמחט אינו עשוי להתקשט בו, ואז מתר מטעם שפיון שהיא משמשת לה לצרף לבישה הרי היא כבית יד להמלבושים, אכל אם עשוי להתקשט בה, כגון שראשה אחד עב ועשוי כעין תכשיט, אסור מדרבנן להעמיד בה הקשורים דלמא שלפא ומחויא לחברתה. "יש אומרים דבכל גוני שרי, דכיון דלצניעות עבידא לא שלפא ומחויא, שלא יתגלה שער ולבה, וכן מצדד הגר"א בבאורו, דעקר טעם ההתר במעמדת קשוריה משום דלצניעות עבידא, ועל כן אין למחות

שער הציון

כפ"ח, וכן הוכיח כן בבאר הגר"א. ואף דהאליה רבה כתב שהשלטי גבורים כתב בשם הרא"ש וטור דאף בנקובה מתר, ועל כן נשאר בזה בצריך עיון, האמת דבראש וטור לא נזכר כלל דין זה, ואדרבה מהרא"ש משמע להפך, דהא כתב דמחט שמעמדת בו קשוריה הוי כמחט שאוגרת בה שער, ובאוגרת בה שער לא נזכר בגמרא להפריח נקובה, וכמו שהוכיח הגר"א, ובפרט דברבנו ירוש וסמ"ג כתב בהדיא לאסור, וגם הפ"ח לא כתב רק דאינו חייב, אכל אסורא פירא יש בזה: טז. מגן אברהם ושו"ב לפרוש התוספות, וכתב המגן אברהם דכן הוא גם כן דעת הסמ"ג והתורמה כהתוספות: יז. בית יוסף ולבוש [ונפרוש ושו"ב] אליה רבה בשם הרבה ראשונים, עין שם:

ט. רש"י: ג. י. עין ב"ח שכתב דהוא משא. ומכל מקום נראה לי דלאו משא גמור היא, דהא חד דינא הוא עם כפה של צמר דמתר לחצר, וכדאיתא בגמרא נו, ולקמן בסעיף יח איתא דמתר ככבול שהוא כפה של צמר אף בחצר שאינה מערכת, והוא הדין באצטמא, וכדאיתא בבאר הגר"א שם, ועל כרחק דלאו משוי גמור הוא, וכר"ף גם כן לא כתב בהדיא שהוא משוי, רק שאינה תכשיט: ד. יא. תוספת שבת. וכן איתא ברש"א: יב. לבוש: יג. תוספות והרא"ש, וכן הביא המגן אברהם בשם שלטי גבורים: יד. כל הפוסקים, ודלא כפי"ח שיעא לדון בזה בדבר החדש, וכן בירושלמי על המשנה יולא תצא במחט משמע גם כן דבאשה חייבת בתחובה בבגדה: טו. בית יוסף ושו"ב ומגן אברהם ותוספת שבת, ולא

(כה) אָסוּר: י'. שֶׁלֹא תֵצֵא בְּטַפְעַת שֵׁישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם, וְאִם יֵצֵאָה (כו) חֵיבֵת. יוֹכְשָׁאִין עָלֶיהָ חוֹתֶם (כז) לֹא תֵצֵא, וְאִם יֵצֵאָה פְטוּרָה: יא. ^[א*] (כח) לֹא תֵצֵא בְּכוֹלֵיָאָר וְהוּא תַכְשִׁיט (כט) שְׁקוּשְׁרֵת בּוּ מִפְתָּחֵי חֲלוּקָה, וְלֹא בְּכוּכָלֶת, (ל) וְהוּא קָשֶׁר ^[ז*] (לא) שְׁקִשׁוּר בֶּה בִשֹּׁם שְׂרִיחוֹ טוֹב: יב. יֵאָמֵר חֶסֶר אַחַת מִשְׁנִיָּה וּמִשְׁנִיָּה אַחֵר בְּמִקוּמוֹ, יֵאָמֵר הוּא שֶׁל זָהָב לֹא תֵצֵא בּוּ, דְּכִיּוֹן שְׁמִשְׁנָה בְּמִרְאָה מִשְׁאֵר שְׁנַיִם, דְּלִמָּא מְבִזּוּ לָהּ וְשִׁקְלָהּ לָהּ וּמִמִּטְיָא, יֵאָבֵל שֶׁל כֶּסֶף שְׂדוּמָה לִשְׁאֵר שְׁנַיִם מִתֵּר וְכָל שִׁבְן שֵׁן דְּאָדָם: יג. לֹא תֵצֵא בְּמִנְעֵל הַקְּרוּעַ לְמַעֲלָה, דְּמַחְכוּ עָלֶיהָ וְאַתִּיא לְאַתּוּי, וְלֹא בְּמִנְעֵל חֲדָשׁ, (יב) שְׂמָא לֹא יָבֵא לְמִדְתָּהּ, אֲלֵא אִם כֵּן נִסְתָּה לְלִכְתָּ בּוּ (יג) מֵאַתְמוֹל שְׁהוּא לְמִדְתָּהּ, (יד) אֲבָל יֵאִישׁ מִתֵּר, שְׂאִין מִקְפִּיד כָּל כָּף: הִגָּה (יז) וּבִשְׁאֵר מִלְבוּשִׁים אֵין לַחֵשׁ אֶפְלוּ בְּאַשָּׁה (כל בו): יד. יִיוֹצֵאת (יז) בְּחוּטֵי שַׁעַר, בֵּין שְׁהֵם עֲשׂוּיִים מִשְׁעָרָה אוֹ מִשְׁעָר חֲבֵרְתָּהּ (יז) וְאֶפְלוּ מִשְׁעָר בְּהִמָּה, ^[יח] וְיִבְלָכֵד שֶׁלֹא תֵצֵא זָקֵנָה בְּשֵׁל יִלְדָּה וְלֹא יִלְדָּה בְּשֵׁל זָקֵנָה: טו. יִיוֹצֵאת בְּקָשֶׁר-שְׁעוּשִׁין (טז) לְרִפּוּאֵת קְטוֹף עֵין הָרַע שֶׁלֹא יִשְׁלֹט, טוֹבִמּוֹךְ (טז) הַקְּשׁוּר וּמִהֲדֵק (טז) בְּאַזְנָהּ וּבִמּוֹךְ (יז) שְׁבִסְנַדְלָהּ (יז) הַקְּשׁוּר בְּסַנְדְלָהּ, וּבְסַנְדְלָהּ וּמִנְעֵל הַסְּתוּמִים (יז) מִכָּל צַד, אֶפְלוּ אֵינוּ קְשׁוּר מִתֵּר, יוֹבִמּוֹךְ שְׁהִתְקִינָה לְנִדְתָּהּ. הִגָּה שֶׁלֹא

באר היטב

סמ"ק מספק בזה, ויש להקל לצורך קצת, עלת תמיד: ט. ובלבד. דמחכו עלה ואתיא לשלוף:

באר הגולה

יא ^[א*] לֹא תֵצֵא בְּכוֹלֵיָאָר. עֵין בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמֵה שְׁמִסִּיק דְּהִיכָא שְׁסוּגְרָת מִתֵּר לְכַתְחָלָהּ. וְלִכְאוּרָה לְפִי דַעַת הַמְגֵן אֲבִרְהָם וְשׁ"ו בְּסַעֲרֵי קֶטֶן ח, שְׁהַסְכִּימוּ לְדַעַת הַתּוֹסֵפּוֹת דְּבִמְחַט שְׂאִינָה נִקְוָה הִיכָא שֵׁישׁ עָלֶיהָ שֶׁם תַּכְשִׁיט אִף שְׁמַעְמַדַּת בּוּ קְשׁוּרָיָה אֲסוּר, אִם כֵּן הָיָה נִיז אֲסוּר עַל כָּל פְּנִים בְּכָל גִּזְוִי, אֲבָל מִכָּל מְקוֹם נִרְאָה שֵׁישׁ לְהַקֵּל בְּזָה אִף לְשִׁיטַת הַתּוֹסֵפּוֹת, דְּהַתּוֹסֵפּוֹת בְּעֶצְמָן בְּבָבָא בְּתֵרָא קִנּוּ ע"ב כְּתוּב דְּהָכָא מִתֵּר לְכַתְחָלָהּ וְלֹא חִישְׁיָן דְּלִמָּא שְׁלֵפָא וּמַחְוִיא שֶׁלֹא תִגְלָה בְּשָׂרָה, וְעַל כִּרְחֻץ דְּלִגְבֵי כּוּלִיָּאָר עֲדִיף טַפִּי, וְכָבֵד הַתְעוּרֹר בְּזָה הִגְאוֹן בַּעַל תּוֹסֵפֶת שַׁבַּת, וְרַק דְּהוּא מַצִּיד דְּהַמְחַבֵּר סָתֵם בְּזָה לְהַחֲמִיר אִף בְּסוּגְרָת, וּמִשּׁוּם דְּחִזּוּר בּוּ מִמָּה שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף, אֲבָל לֹא נִהְיָא, וְהַנִּיחוּ יוֹתֵר כְּמוֹ שְׁהַעֲתִיקֵי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה וּכְמוֹ שֶׁרְשִׁמְתִּי בְּשַׁעַר הַצִּיּוֹן בְּשֶׁם הַפְּרִישָׁה וְדַרְכֵי מִשָּׁה בְּשֶׁם כְּמָה רֵאשׁוֹנִים:

^[ז*] שְׁקִשׁוּר בֶּה בִשֹּׁם. וְדוּקָא שֵׁישׁ בֶּה בִשֹּׁם אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא, וְאִם אֵין בֶּה בִשֹּׁם כָּלל חֵיבֵת עַל הַקְּשֶׁר גּוּפָא, וְלֹא אֲמִירָן דְּהוּי תַכְשִׁיט מִפְּנֵי שְׁקִלַּט הָרִיחַ וְגַמְרָא:

בְּכָף עַל אֲצַבְעָה דְּלַפְעָמִים נוֹתֵן לָהּ הַבַּעַל טַבְעָתוֹ בְּחַל לְהַצְנִיעַ בְּקַפְסָא וּמִנִּיחָהּ בְּאַצְבָּעָה עַד שְׁמוּלִיכְתּוֹ לְשֶׁם: (כז) לֹא תֵצֵא. דְּלִמָּא שְׁלֵפָא וּמַחְוִיא, וּבְדִיעֵבֵד פְּטוּרָה, ^[כ] לְפִי שְׁהוּא תַכְשִׁיט לְאַשָּׁה. וְעֵין לְעִיל בְּסִימָן שֶׁל סַעֲרֵי ט הָרִיחַ לְעִינֵי אִישׁ: יא (כח) לֹא תֵצֵא בְּכוֹלֵיָאָר. בְּמִשְׁנָה אֵיתָא דְּעַל כּוּלִיָּאָר חֵיבֵת חֲטָאֵת, וְעֵין לְקַמָּה: (כט) שְׁקוּשְׁרֵת בּוּ וְכוּ'. פְּרוּשׁ, ^[כ] דְּרָכּוֹ שֶׁל כּוּלִיָּאָר לִכְוֹ, אֲבָל עֵתָה אֵינָה סוּגְרָת בּוּ מִפְתָּחֵי חֲלוּקָה אֲלֵא טוֹעֲנַת כָּף עָלֶיהָ, וּמִשּׁוּם הָכִי חֵיבֵת חֲטָאֵת דְּלֹא חֲשִׁיב תַכְשִׁיט אֲלֵא מִשּׁוּי, דְּאֵינוּ אֲלֵא לְהִרְאוֹת עֲשֶׂר, אֲבָל אִם גַּם עֵתָה סוּגְרָת בּוּ מִפְתָּחֵי חֲלוּקָה מִתֵּר לְכַתְחָלָהּ, דְּהוּי תַכְשִׁיט, ^[כ] וְלֹא שִׁיף דְּלִמָּא שְׁלֵפָא וּמַחְוִיא, דָּאִם כֵּן תִּגְלָה בְּשָׂרָה וְעֵין בְּבִאּוּר הַלְכָה (אות ג): (ל) וְהוּא קָשֶׁר וְכוּ'. וְאַשָּׁה שְׂרִיחָה רַע ^[כ] טוֹעֲנַת עָלֶיהָ, ^[כ] וְאֵינָה חֵיבֵת עָלֶיהָ מִפְּנֵי שְׁהוּא תַכְשִׁיט, אֲבָל לְכַתְחָלָהּ אֲסוּר דְּלִמָּא שְׁלֵפָא וְאַתִּיא לְאַתּוּי: (לא) שְׁקִשׁוּר בֶּה בִשֹּׁם. וְהוּא הָרִיחַ ^[כ] שֶׁלֹא תֵצֵא בְּצִלּוּחִית שֶׁל שְׁמֵן אֶפְרִסְמוֹן ^[כ] הַקְּבוּעַ עַל זְרוּעָה: יג (יב) שְׂמָא לֹא יָבֵא וְכוּ'. וְשְׁלֵפָא לָהּ וְאַתִּיא לְאַתּוּי: (יג) מֵאַתְמוֹל. אֶפְלוּ רַק שְׁעָה אַחַת וְגַמְרָא: (יד) אֲבָל אִישׁ מִתֵּר. אֲתִירוּהוּ קֵאִי [כ"ח בְּסִימָן שֶׁל וְשֶׁאֵר פּוֹסְקִים]: (יז) וּבִשְׁאֵר מִלְבוּשִׁים וְכוּ'. דְּלִיכָא ^[כ] לְמַחֵשׁ בֵּהֵן דְּלִמָּא שְׁלֵפָא אוֹתָן וּכְמוֹ שֶׁכְּתִבּוּ לְעִיל בְּסַעֲרֵי קֶטֶן ג: יד (יז) בְּחוּטֵי שַׁעַר. שְׁמַהֲדַקְתָּן ^[כ] עַל רֵאשָׁה. וְאֵין זֶה פֶּאֶה נְכִרִית הַמְבָאָר לְקַטֵּן בְּסַעֲרֵי י"ח דְּאֲסוּרָה לְצֵאתָ בֶּה לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, דְּהֵתֵם יֵשׁ בֶּה מִשּׁוּם תַכְשִׁיט אֲבָל הָכָא הוּא רַק חוּטִין בְּעֵלְמָא: (יז) וְאֶפְלוּ מִשְׁעָר בְּהִמָּה. וְלֹא אֲמִירָן ^[כ] דְּמָאִים וְאַתִּי לְמַשְׁלָפָא: (יח) וּבְלָכֵד שֶׁלֹא תֵצֵא וְכוּ'. הַטַּעַם ^[כ] בְּכָל זֶה, מִשּׁוּם דְּמַחְכִּיא עָלֶיהָ וְאַתִּיא לְשִׁלּוּפֵי וְלִאֲתוּי: טו (טז) לְרִפּוּאֵת קְטוֹף וְכוּ'. נִרְאָה, מִשּׁוּם דְּבִזְמַנָּם הָיָה זֶה בְּדוּק לְרִפּוּאָה ^[כ] וְהוּי קַמְמִיעַ מִמָּחָה, וְלֹא שִׁיף בְּזָה שְׁלִיף וּמַחְוִי, שְׂאִינוּ דְּכָר שֶׁל נוֹי: (טז) הַקְּשׁוּר וּמִהֲדֵק. דְּאִי לֹא הָכִי חִישְׁיָן דְּלִמָּא נָפִיל וְאַתִּי לְאַתּוּי: (טז) בְּאַזְנָהּ. וְהוּא עֲשׂוּי לְכַלְעַ לְחָה שֶׁל צוּאֵת הָאֵזִן: (יז) שְׁבִסְנַדְלָהּ. לְתַעֲנוּג. וְגַם בְּזָה הָא דְּבַעֲרֵין קָשֶׁר מִשּׁוּם דְּלִמָּא נָפִיל וְאַתִּי לְאַתּוּי מֵה שְׂאִין כֵּן בְּמוֹךְ לְנִדְתָּהּ ^[כ] אֶפְלוּ אִם יִפֹּל לֹא שְׁקִלְתָּה כָּלל מִשּׁוּם דְּמָאִים: (יז) הַקְּשׁוּר בְּסַנְדְלָהּ. מִשְׁמַע מִלְשׁוֹן הַשְּׁלַחַן עֲרוּף ^[כ] דְּבִזָּה לֹא בַעֲרֵין מִהֲדֵק, וְכֵן כְּתַב בְּתוֹסֵפֶת שַׁבַּת: (יז) מִכָּל צַד. לְאַפּוּקִי ^[כ] פְּנִיטִינִי ^[כ] שְׁלֵנוּ יֵשׁ חֲשָׁא בְּאֵינוּ קְשׁוּר, דְּלִמָּא נָפִיל וְאַתִּי לְאַתּוּי:

שער הציצין

דְּשַׁעַר עַל גְּבִי שַׁעַר לֹא חִיצִי וְגַמְרָא: לג. גְּמָרָא: לד. בֵּית יוֹסֵף: טו. לֹה. נו ע"ב בְּגַמְרָא, וְלִכְאוּרָה קָשָׁה מִכָּאן אֲשִׁישׁת ר"י דְּסִבְרִיא לָהּ דְּאֶפְלוּ לַחֵשׁ אַחֵר בְּאִגְרָת אַחֵר אֵין מוֹעִיל, וְהַסְכִּימוּ מִדְּמִי אַחֲדֵי קַמְיַע שֶׁל כְּתָב וְקַמְיַע שֶׁל עֲקָרִיו, וְלִתְרֵץ הַגְּמָרָא דְּאֵרִי שְׁאוֹתֵן הַסְמָמִינִים גּוֹפִיָּהוּ עֲרִין לֹא נִתְמַחוּ בְּזָה, וְעֵין: לו. גְּמָרָא: לו. אִף דְּבִרְיָי אֵיתָא בְּהִדְרָא בְּזָה דְּבַעֲרֵין גַּם מִהֲדֵק, מִכָּל מְקוֹם נִרְאָה דְּאֵין לְהַחֲמִיר, דְּלִדְעַת רש"י לֹא בַעֲרֵין מִהֲדֵק כָּלל גַּם בְּמוֹךְ שְׁבִאזְנָה, וְכְמוֹ שֶׁכְּתַב הַגְּמָרָא, וְגַם בְּרַמְבַּ"ם לֹא נִזְכַּר מִהֲדֵק, וְאַחֵר כֵּן מִצְאֵתִי בְּפִירוּשׁוֹ עַל הַמִּשְׁנָה שֶׁכָּתַב בְּהִדְרָא דְּבִין בְּאֵינוּ וְכֵן בְּעֲקִירוֹ בַעֲרֵין קָשֶׁר מִהֲדֵק וְעַל כֵּן צִירָה עֵינִי: לז. פְּרִי מְעָרִים:

יח. מִגֵּן אֲבִרְהָם: יט. דְּבִקְרָה אֶפְלוּ הוֹצִיאָה מִלְבוּשׁ גְּמוּר חֵיבֵת חֲטָאֵת: כ. אַחֲרוּנִים. וְכֵן כְּתַב בְּבִאּוּר הַגְּמָרָא בְּדִבְרוֹ הַמִּתְחִיל אֲסוּר בְּדִרְיוּק נֶקֶט הַמְּחַבֵּר אֲסוּר וְלֹא חֵיב, וְעֵין בְּשׁ"ו: כא. כָּל הַפּוֹסְקִים: כב. תּוֹסֵפּוֹת וְהִרָא"ש וְר"ן, וְהַעֲתִיקִם הַגְּמָרָא וְשֶׁאֵר אַחֲרוּנִים: י. כג. גְּמָרָא: כד. שֶׁם: יא. כה. פְּרִישָׁה, וְכֵן כְּתַב הַדְרִיז מִשָּׁה בְּשֶׁם הַמְּדַרְכִּי וְכֵן אֵיתָא בְּסַמ"ג, וְכֵן מִשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף בְּהַלְכָה דְּמַחֵט שְׂאִינָה נִקְוָה שְׁהַסְכִּים לָהּ, וְכֵן הַתּוֹסֵפּוֹת כְּבָא בְּתֵרָא קִנּוּ ע"ב גַּם כֵּן סוֹבְרִים כֵּן: כו. גַּם זֶה שֶׁם בְּמִדְרָכִי: כז. רש"י: כח. גְּמָרָא: כט. גְּמָרָא: ל. רַמְבַּ"ם פֶּרֶק יט: יג. לֹא. דְּרַכִּי מִשָּׁה, וְכֵן מִשְׁמַע מִצִּיּוֹן הַגְּמָרָא עַל זֶה: יד. לב. וְלֹא דְּמִי לְחוּטֵי צֶמֶר וּפְשִׁטָּן דְּאֲסִירֵין בְּסַעֲרֵי א, דְּהֵתֵם הַטַּעַם מִשּׁוּם תַּצִּצָּה, וְהָכָא לֹא שִׁיף תַּצִּצָּה,

יפל דם עליה^ט (מה) ויצענה (בית יוסף בשם הפוסקים) לאפלו אינו קשור דכיון שהוא מאוס לא חישנין דלמא שקלה לה, אפלו יש לו (מו) בית יד, (מו) ובפלפל ובגרגיר מלח ובכל בשם שתתן לתוך פיה, (מח) ובלבד (מט) שלא תתנם לכתחלה בשבת, (נ) ואם נפל לא תחזיר, יובבתי שוקים (נא) שקושרים (נב) במשיחה סביב שוקיה אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם, ולא חישנין שמא ישתלשלו למטה. [*ה] סיוצאה (נג) באצעדה שמניחין בזרוע או בשוק, והוא (נד) שתהא דבוקה לבשר ולא תשמיט. [*ו] ויש מי שאוסר בשל זרוע: מו. בפל מה שיכולה לצאת (נה) יכולה להתירו ברשות הרבים, ולא חישנין דלמא מתא לה: יז. יש אוסרים להביא מפתח אפלו (נו) בחצר הבית (נז) כי אם בידו, אבל לא בחגורתו שמא ישפח ויוציאנה לרשות הרבים: יח. [*ק] כל שאסרו חכמים לצאת

ל שם במקרא סה. מ שם סד. נ טור בשם ר"י ושאר פוסקים. ס ומכ"ס בפרק יט מהא דרב יוסף אלכא דרב יהודה בפרוש בירית סג. ע הרב המגיד משמעות פרוש רש"י שם. פ תוספות נו ורא"ש ותר"ן שם. צ רבנו יונה בחלק טו בשם רמב"ן ורשב"א והרב המגיד בפרק יט בשם הרשב"א. ק שם סד ורב, הרי"ף ותרמב"ם בפרק יט.

באר היטב

ט. ויצענה. ואם מכונת שלא יפל הדם על הבגדים ויטנפם אסור, כמו שכתוב סימן שא סעיף יג, ט"ז: י. ובבתי שוקים. דלא שלפה כיון שהוא לצניעות, ולכן יש אוסרים בשל זרוע:

משנה ברורה

(מה) ויצענה. אבל לט אם אינה עושה אלא בשביל אצול טנוף, להציל בגדיה שלא יטנפו, אסור, וכמו שכתוב סימן שא סעיף יג: (מו) בית יד. להמוך שלה, דיכולה לאחז להמוך בבית יד, קא משמע לן דאפלו הכי מאיס למשקלה: (מז) ובפלפל ובגרגיר מלח. פלפל לריח הפה, ומלח לחלי השנים: (מח) ובלבד וכו'. האי ובלבד מ" לא קאי אלא אדסמיה לה מה שנותנת לתוך פיה, אבל ארישא לענין מוץ לא, דשם אפלו לכתחלה מתר בשבת. כ" ודעת כמה אחרונים, דהוא הדין דמתר לתן תבן לכתחלה בשבת במנעלים שלנו הסתומים מכל צד, מ" ונכון להחמיר בזה אם לא בעת הצורך: (מט) שלא תתנם וכו'. דבכל רפואה גזרו משום שחיקת סממנים, אי נמי, משום דמחזי כאלו מערמת להוציא, מה שאין כן במוץ הנ"ל מוכחא מלתא דצריכה לכך ולא מתחזי כמערמת להוציא [אלה רבה]: (נ) ואם נפל לא תחזיר. הטעם, מ" משום דמחזי כאלו מערמת להוציא, וכנ"ל. ויש אומרים דעקר הטעם הוא רק משום דזה דומה כנתינה לכתחלה, ויש לגזר גם בזה משום שחיקת סממנים, ולפי טעם זה אין לאסר להחזיר כי אם בנפלה על גבי קרקע ולא בנפלה על גבי כלי, כמבאר לקמן בסימן שכח סעיף כה לגבי רטיה שנפלה, עין שם, וכן משמע דעת הגר"א בבאורו: (נא) שקושרים וכו'. אפלו מ" אם המשיחה הוא דבר נזי, גם כן לאו בכלל תכשיט הוא דנימא דשלפא ומחויא, דהוא צריך להמלבוש וכבית יד של הבגד דמי, מ" וגם בודאי לא שלפא, שלא יפלו הבתי שוקים: (נב) במשיחה. בשבלי הלקט ובשאר ראשונים איתא במשיחה או ברצועה, וכו' נחא מה שפסיק ולא חישנין שמא ישתלשלו, ואמשיחה ורצועה קאי, וכן מוכח בסמ"ק: (נג) באצעדה שמניחין בזרוע. עין בבאור הלכה (אות ה) דמירי שמניחה ומהדקה על בשרה ולא על הכתנת מלמעלה, ועל כן מתר, דלא חישנין שתשלף ותחזיר, דלא יתגלה זרועה, וזה הטעם הוא גם כן על שוקה, והיש אומרים סבירא להו דדוקא

באר הגולה

מו [*ה] ויוצאה באצעדה וכו'. עין במגן אברהם סעיף קטן יב שתלה דין זה בשיטת התוספות ורש"י שזכרו הפוסקים בסעיף ט, ואאצעדה קאי המגן אברהם, כמו שכתבו האחרונים. והנה לפי זה סתם השלחן ערוך בדעה הראשונה (ש"ה) [ש"ה] העקר בשיטת התוספות, ובאמת שם בבית יוסף משמע דסבירא לה כפרוש רש"י, וכבר תמה על זה בתוספת שבת שם. אמנם בלאו הכי דברי המגן אברהם אלו תמוהים מאד, דהנה הוא תלה דין זה בשיטת התוספות שסבירא להו דבירית לאו תכשיט הוא, וסבירא להו דהוא הדין אצעדה לדידהו, ובאמת לא דמי כלל, דבירית הוא בכלל טבעת הפלים, שמשמש להבתי שוקים, ולכן לא מקרי תכשיט והוי טהור, והוא הדין שיוצא בה בשבת, מה שאין כן אצעדה שמניח בזרוע דהוא טמא כדכתב בקרא, ועל כרחך דהוא תכשיט, למה תצא בה בשבת, וכבר נתעורר על זה הפרי מגדים, וגם דברי השלחן ערוך הלא הוא מעתק מרמב"ם ושם משמע בהדיא דהוא תכשיט. והאמת הברור הוא כמו שמסיק הפרי מגדים, דטעם ההתר הוא כמו שמשמע ברמב"ם על אצעדה שמניחה בזרועה ושוקה, שהתירו הוא מפני שהוא מתכשיטין שאין דרכה להראותו לבירית, ונראה לי שמירי שהאצעדה מנחת על בשר זרועה ממש תחת הכתנת וכן משמע קצת ממה שפסיק והוא שתהא דבוקה וכו', ולכן סבירא לה להרמב"ם דלא חישנין שתשלף להראות, דלא תתגלה זרועה, שגם זה אינו מדרך צניעות וכמו בשוקה, והיש אומרים סבירא לה דדוקא בשוקה אמרינן דלא שליף ומחזיר ולא בזרועה ולפי זה אין שיהן כלל פלגתת הסעיף זה להא דסעיף ט הנ"ל:

[*ו] ויש מי שאוסר בשל זרוע. הנה הרב המגיד כתב דכן מוכח מרש"י, דלא התר אלא בבירית שעל בתי שוקים, דלא שלפא ומחזיר שלא יפלו הבתי שוקים, מה שאין כן בזרוע. והנה לפי מה שכתבנו למעלה דהרמב"ם מירי באצעדה שעל בשר זרוע ממש, לעניות דעתי אפשר דגם רש"י מודה לסברת הרמב"ם, אמנם אחר כך ראיתי בבאור הגר"א דחולק על הרב המגיד לאידך גיסא, שכתב דלפי סברת רש"י באצעדה שעל שוקה גם כן אין מתר דלא מתירין אלא בבירית שעל בתי שוקים, ומטעם הנ"ל, מה שאין כן באצעדה שעל שוקה ממש אפשר דשלפא שלא בפני בני אדם ומחזיר אחר כך לבירית, וזה תכן פונתו:

יח [*ז] כל שאסרו וכו'. באור טעמי חלוקי הדעות בקצרה, דהנה ממתניתין מוכח דכל התכשיטין אסורין אפלו בחצר, חוץ מכבול ופאה נכרית דמתרת בחצר כדי שלא תתגנה על בעלה, ור' ענני בר ששון משמה דר' ישמעאל בר' יוסי בשוק מקלינן מטעם זה, ולא בזרוע: (נד) שתהא דבוקה וכו'. דאם היא מ" רפיה חישנין שמא תפל ואתא לאתויי: מו (נה) יכולה להתירו. כגון חגורתה וכהאי גוונא, והטעם, דכל הדברים שרגילין להסירן אסור חז"ל לצאת בהן מביתה כשהיא לבושה בהן, דשמא כשתסירנה אחר כך ברשות הרבים תשפח שהוא שבת ואתא לאתויי, אבל דברים שמתרת לצאת בהן מביתה משום שאינה רגילה להסירן, מתרת לקשר ולהתיר ברשות הרבים, דממה נפשך, אם תהיה זכורה שבת בשעת התרה לא אתא לאתויי, ואם לא תהיה זכורה שבת, אפלו אם נאסר להתיר ולהסיר לא יועיל [תוספות]: יז (נו) בחצר הבית. הינו, אפלו בחצר המערבת. מ" ודעה זו היא הדעה השניה דסעיף יח שבסמ"ק, שסבירא לה דכל שאסרו לצאת בו דרך מלבוש ברשות הרבים, אסור לילך בו אפלו בבית ובחצר המערבת: (נז) כי אם בידו וכו'. הינו, דבמה שנתיר לו להוציא בידו לחצר לא שיהן שמא ישפח ויוציאנו גם לרשות הרבים, דאם כן לא יהא רשאי שום כלי לטלטל בבית ובחצר שמא ישפח ויוציאנו, מ" אבל

שער הציון

רשות הרבים, נראה דיש לסמוך אטעם שני: מזה. לפרוש התוספות דבור המתחיל בירית ושבת סג ע"ב: מו. ורש"י שם: מז. כן משמע מרמב"ם: יז מח. מגן אברהם ואלה רבה והגר"א: מט. הרב המגיד ותר"ן בפרק כמה אשה בשם תרמב"ן ותרשב"א:

לט. אחרונים: מ. רש"י: מא. אלה רבה בשם כמה אחרונים, וכן מצד גם כן בבאור הגר"א, ודלא כמגן אברהם שמתספק בזה: מב. ב"ח ואלה רבה, וכן משמע קצת גם מפרי מגדים: מג. מגן אברהם בשם הגהת סמ"ק: מד. עין מגן אברהם דלעטם זה אסור גם על גבי כלי, אף בזמנו דלכמה פוסקים אין לנו

בו לרשות הרבים אסור (נח) לצאת בו לחצר שאינה מערבת, ^(ט) (נח) חוץ מכוול ופאה נכרית, דהינו (ס) קליעת שער שקלעה בתוך שער. וי"ש אומרים, דכל שאסרו לצאת בו, אפלו להתקשט בו בבית אסור, וכל שכן לצאת בו לחצר המערבת, (סא) חוץ מכוול ופאה נכרית. וי"ש אומרים, שהכל מתיר לצאת בו בחצר אפלו אינה מערבת. ^(טא) והאידנא נשי דידן (סב) נהגו לצאת בכל תכשיטין, ^(טב) וי"ש שאמרו דמדינא אסורות, אלא שפיון שלא ישמעו, מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות, וי"ש שלמדו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברה אחרונה שכתבתי, שלא אסרו לצאת בתכשיטין לחצר שאינה מערבת, ^(טג) והשתא דלית לן רשות הרבים גמור הוה לה כל רשות הרבים שלנו פרמלית, ודינו כחצר שאינה מערבת ומתיר. הגה וי"ש אומרים עוד טעם להתיר, דעכשו שכיחי תכשיטין ויוצאין בהם אף בחל, וליכא למחש דלמא שלפא ומחוי כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהן רק בשבת ולא הוו שכיחי (תוספות פרק ו והנהגות אלפסי פרק במה אשה). (סג) וימיהו, טבעת שיש עליה חותם לאשה ושאיין עליה חותם לאיש, דתנן בה חיב חטאת, (סד) אף בכרמלית אסור אפלו לדידן, והוא הדין לכל מאי דאתמר בה חיוב חטאת. וי"ש מי שאומר, שבזמן הזה שנהגו האנשים לצאת בטבעת שאין עליה חותם, (סה) הרי זה להם כתכשיט ושרי, ולפי זה אפשר דכיון שנהגו עכשו הנשים לצאת בטבעת שיש עליה חותם, (סו) הרי הוא להן כתכשיט ושרי. (סז) ומכל מקום צריך להזהיר לנשים שלא תצאנה אלא במחטים שהן צריכות להעמיד קשווריהן ולא יותר, ^(ט*) כי בזה שאין להן תועלת בו ישמעו לנו: י"ט. וצריך להזהיר לנשים שלא יטלטלו (סח) מחט שנטל חדה או עקצה לשום בצעיפים אלא אם כן נטל מערב שבת חדה ועקצה (ויחדה) לשם כך (ועי' לקמן סימן שח סעיף יא): כ. והבנות קטנות שנוקבים אזניהם כדי לתת בהם נזמים כשיגדלו,

באר היטב

51. חוץ מכוול. שלא תתנגה על בעלה:

באר הגולה

פליג וסבירא לה דכלם מתירים בחצר ככוול, ופסק הרמב"ם ועוד הרבה ראשונים קרב דסבירא לה כתנא דמתניתין, אף בזה גופא יש חלוקי דעות, דהרמב"ם וסיעתו סבירא להו דדוקא בחצר שאינה מערבת דקמא לרשות הרבים, אבל בחצר מערבת וכל שכן בבית לא אסרו כלל להתקשט, וזהו דעה ראשונה הנזכר בשלחן ערוך. ודעת הרמב"ם וסיעתו דאפלו בחצר מערבת אסור והוא הדין בבית, וזהו דעת ה"ש אומרים הראשון, ודעת התוספות דהלכה כר' ענני בר ששון דכל התכשיטין שרי בחצר אף שאינה מערבת, וזהו דעת ה"ש אומרים השני, ויתר

^[סא] והשתא דלית לן רשות הרבים גמור. הגה המחבר בסימן שמה סעיף ז סתם שם כדעה הראשונה דגם בזמן הזה איכא רשות הרבים, ועל כרחך דהקא משמה ה"ש אומרים הוא דכתב כן ולה לא סבירא לה, והמגן אברהם בסימן יג וסימן שמה כתב בשם המחבר שפסק כן, דבזמן הזה ליכא רשות הרבים, וליכא (תוספת שבת), ועי' במה שכתבנו שם בסימן שמה בבאור הלכה. ויש לעי' לשיטה זו, למה אין תוקעין שופר ברשות הרבים בשבת בזמננו, כיון דליכא רשות הרבים ולא שייך שמא יעבידנו ארבע אמות:

^(ט*) כי בזה שאין להן תועלת בו ישמעו לנו. משמע דאין סומכין על התרים הללו כל כך, ורק שלא למחות להן משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו' (אחרונים):

הלא רשות הרבים שלנו אפלו אם נאמר דאין עליו דין רשות הרבים מחמת שאין ששים רבוא בוקעין בו בכל יום כדגלי מדבר, הלא לא גריעא על כל פנים מפרמלית שבזמן הש"ס, ולא מצינו בגמרא שום דעה שמתיר בכרמלית, ויש שלמדו זכות, דכיון דהשתא לית לן רשות הרבים כלל לכמה פוסקים, וליכא למגור אטו רשות הרבים, דמיא האי פרמלית שלנו לענין זה לחצר שאינה מערבת ושריא. וזהו באור דברי השלחן ערוך להמעין בבית יוסף, אף שהלשון דחוק קצת: (סג) ומיהו וכו'. רוצה לומר, דהתם כשנשוא כשהוא לבוש אין בו משום משא, ולית בה רק אסור דרבנן אפלו ברשות הרבים גמור משום דלמא שלפא ומחוי, ולכך הקלו בשלנו, מה שאין כן בזה: (סד) אף בכרמלית. והוא הדין דאפלו בחצר אסור (הגר"א): (סה) הרי זה וכו'. ובחידושי ר' עקיבא איגר כתב, דאף שאין למחות בזה, שיש לו על מי לסמוך, מכל מקום בעל נפש יחוש לעצמו שלא לצאת בטבעת כלל, ^(טז) והינו חוץ לערוב: (סו) הרי הוא להן וכו'. הינו, לפי מה שכתב בתחלה על פי סברה אחרונה דבתכשיט מתרת: (סז) ומכל מקום וכו'. רוצה לומר, אפלו לכל הסברות המקילין, הינו, רק בדבר שהוא תכשיט ולא בדבר שאינו תכשיט, ולפיכך מה שהתיר בסעיף ט מחט להעמיד הקשוורים, לא יהיו יותר מחטין בצעיפה מדאי הצריך להעמיד הקשוורים, דמחט שאינה מעמידת הקשוורים אינה תכשיט כלל, וכמו שבארנו שם בסעיף ט: י"ט (סח) מחט שנטל וכו'. מירי במחט שאינה נקובה שיש לה קשר עב בראשה [שקורין שפילק"ע] והוא נקרא עקז, ועל ידי שנטל ממנה או שנטל חדה נתבטל ממנה שם כלי. ועי' במגן אברהם שחולק על המחבר וסבירא לה, דנהי דבמחט נקובה נתבטל שם כלי על ידי שנטל

שער הציזון

הרבים, ושירי רק מקצת אלו הפלבושים כדי שלא תתנגה, אם כן יש להתיר באלו אף בחצר שאינה מערבת, וכן משמע בבאור הגר"א דלדידהו אורי הגמרא בכל חצר, וכן כתב הפרי מגדים: נד. בית יוסף: נה. דבתוך העירוב דהוי בחצר המערבת, בנדיא יש לסמוך אדעה ראשונה דהיא דעה סתמית:

י"ח ג. תב המידי: נא. הגר"א והוא בריה נז ע"ב, עין שם: נב. רש"י ולשון השלחן ערוך שכתב שקלעה בתוך שער הוא לאו דוקא, לפי המבאר לעיל בסעיף א לדעה ראשונה דאפלו לצאת בחוטי פשתן וחוטי צמר לרשות הרבים מתיר, עין שם השעם, וכן משמע מפרי מגדים: גג. דלשיטה זו, במקום שאסור יש לאסר בכל גוני משום שאדם רגיל לילך כך לרשות

א] כלים שאינו תכשיט - סעיף ז'.

א. שעון יד.

1. מחמיר.

(א) הגר"ב ווידענפעלד זצ"ל (הגאב"ד דטשעבין, המאור אדר תשי"ח סוף עמ' י"ז) – "וע"ד דרישתו אם מותר לשאת בשבת המורה שעות של יד במקום שאין עירוב, לא נהירא לי להתיר כפי המבואר בש"ע סי' ש"א בדבר העשוי לתכשיט ולמשא לדיעה הראשונה אסור, וא"כ המורה שעות דעיקרו לתשמיש לכו"ע אסור, ובפרט בעירות גדולות כמקומכם דרה"ר גמור הוא".

(ב) חזו"א (דינים והנהגות פרק י"ד אות ח') – "י"א ששאלוהו אם מותר לנשים לצאת בשעון יד של זהב, והשיב שלא".

(ג) מנחת יצחק (ח"א סי' ס"ז).

(ד) ברית עולם (המוציא סעי' י"ז, ע"י אז נדברו ח"ב סי' מ"ב [לשונו לקמן]) – "יש לזהר שלא ישים שום דבר בכיסו או על הזרוע כגון השעון אפילו בבית שמא ישכח ויצא (ע"י ש"ע ס' ש"ג סעיף י"ז)".

(ה) אור לציון (ח"ב פרק כ"ג סעי' ב') – "שעון יד רגיל אין לצאת בו לרשות הרבים, ואם הוא שעון זהב שנראה כתכשיט, אם הוא גלוי ונראה לעין כל, מותר לצאת בו, אבל אם הוא מכוסה אסור לצאת בו".

(ו) הגר"פ"ש זצ"ל (דברי חכמים אות רע"ו) – "פסק לאיסורא וביאר דאינו דומה למבואר במ"ב (סי' ש"א ס"ק ס"ט) להתיר לצאת בכבלים מטעם דהוי מלובש על בשרו והתם האדון לא ירשהו לצאת חוץ בלעדי הכבלים וכן אין להביא ראיה מהיתר המ"ב (סי' ש"ג ס"ק ס"ט) לצאת כקסמים שבנקבי האזנים דהתם הוי צורך הגוף שלא יסתמו הנקבים, אך בשעון אינו מוכרח לשאתו כמו כבלים וגם ל"ה צורך הגוף".

(הגר"פ"ש זצ"ל (חידושי בתרא על סוף סי' רנ"ב) – "במקום שאין עירוב אין לשים מאומה בכיס, ואין ללבוש שעון אם לא היה לובשו כשאינו פועל".

(ז) מגילת ספר (סי' מ"א אות ב', קונ' שמירת שבת פרק י"ח אות י"ז).

(ח) שבת בית (ארטסקרול, עמ' קל"ו).

2. מיקל.

(א) הגר"ש"א זצ"ל (שולחן שלמה הע' על ס"ק ו', ס"ק י"א ב') – "שלדעתו מעיקר הדין לצאת עם שעון יד פשוט במקום שאין עירוב, אמנם מי שרוצה להחמיר – יש מקום להחמיר בזה ותבוא עליו ברכה".

(ב) ציץ אליעזר (ח"ט סי' כ' סוף אות א', ח"א סי' כ"ח, ח"ב סי' כ' אות א') – "העלתי דבר ההיתר בזה".

(ג) ע"י יחזקאל דעת (ח"ג סי' כ"ג, יביע אומר ח"ט אות ס' ק"ח אות קמ"ה) – "מותר מן הדין לצאת בשבת לרשות הרבים בשעון יד הצמוד לידו עם שרשרת כסף או זהב, והמיקל גם כשהוא מחובר לרצועת עור, יש לו על מה שיסמוך. והמחמיר בכל זה תבוא עליו ברכה. ומכל מקום אף הנוהגים להחמיר שלא לטלטל בשבת אפילו במקום שיש עירוב, רשאים להקל לצאת בשעון יד ואינם צריכים להחמיר בזה במקום שיש עירוב לרשות הרבים".

(ד) הגר"א נבנצל שליט"א (אסיפת יצחק י"ח תמוז תשס"ו) – שאלה: "מה הוי מסקנת ר' שלמה זלמן זצ"ל בענין לבישת שעון יד במקום שאין עירוב בשבת". תשובה: "מותר".

(ה) אור יצחק (ח"א אות ס' קי"ט) – "מותר לצאת בשעון יד לרה"ר, משום שהוא מלבוש ותכשיט, ואין שום חשש שמא יוציאנו מידו ויתנהו בכיסו וכדומה".

3. מר"מ – ל"ט מלאכות (ריביאט, עמ' תת"ר), ארחות שבת (פרק כ"ח סעי' קל"ו).

(א) הגר"י צ' דושינסקי זצ"ל (המאור אדר תשי"ח סוף עמ' י"ז) – "מסר לי שאלה בשם מעלתו אם יש היתר לישא שעון מחובר באצבעה על הזרוע כדרך שנושאים עכשיו אנשים ונשים. - לפע"ד יש היתר בדבר, דהרי בשו"ע סי' ש"ג ס"ק ט"ו בשטה ראשונה כ' להתיר בזרוע דהרי ורק י"א לאסור, וידוע דהלכתא כשיטה ראשונה, ואף דמחובר השעון מ"מ גם השעון הוי תכשיט, ואפילו אם רוצים להחמיר כסברא אחרונה מ"מ אח"כ הביא דנוהגין היתר בכל התכשיטין, אבל יש לומר דסמכין רק משום דבזה"ז אין כאן רשות הרבים דאורייתא כמ"ש בסעיף י"ח והוא מספר התרומות והובא גם ברשב"א בשבת, ולפי"ז בעיר גדולה כמו נויארק בוודאי הוי רה"ר דאורייתא דששים ריבוא בוקעין אין כאן היתר ברור, אבל נראה דרמ"א שכ' אח"כ היתר משום דעכשיו מצוין תכשיטין ובטלה גזירת שלפה ומחוי זה הוי אפילו במקום רה"ר דאורייתא דהרי המתין הרמ"א להגיה אחר דברי השו"ע שכ' שסומכין משום דלא הוי רה"ר בזה"ז, נראה דרצה להתיר בכל מקום, ומכש"כ באצבעה מחובר כשעון דהוי שכיח טובא וממש רובא דעלמא נוהגין כן, נראה דיש בזה היתר ברור. וודאי מי שרוצה להחמיר על עצמו הרי זה משובח, אבל עפ"י עיקר הדין א"צ להחמיר כנלפענ"ד (ועי' במשנה ברורה סי' ש"ג)".

(ב) חלקת יעקב (או"ח סי' צ"ז) – "בודאי בעל נפש צריך לזהר אף דשאר הטעמים הנאמרים בשם לאסור בשעון עם שלשלת לא שייך בשעון שעל היד כיון דמהודק. אכן המקיל אין מזניחין אותו בפרט אותן דנושאים שעונים כאלו של זהב ויקרים מאד".

(ג) אג"מ (או"ח ח"א סי' קי"א [ע"י מסורת משה ח"ב או"ח אות ק"מ], ח"ה סי' כ"ד אות י') – "בשעון כשמלבישו על בשרו ממש הוא לבישה שיש להתיר אף שעיקר הלבישה הוא לתשמיש. אבל מ"מ אף שמטעם זה אין למחות באלו שנושאים אותו כשהוא לבוש על ידו ממש, ראוי לכל בן תורה וירא שמים שלא ללבושו בשבת כדי שלא יבואו להקל בכל שעון ושלא יבואו להקל בשעון זה להלבישו על הכתנת שהרבה לא ידעו להפריש וכן אני מצוה לתלמידי".

ד) הגר"ח"ק שליט"א (אשיחה עמ' שכ"ו) – "האם מותר לאשה לצאת בשבת במקום שאין עירוב בשעון זהב שעמד מלכת. תשובה: אסור".

ה) תשובות והנהגות (ח"א סי' רמ"ה) – "לדינא אני מורה ובא לירא שמים להחמיר לא לישא שעון יד בשבת, ומ"מ אין בידי למחות במקילין שיש להם על מה לסמוך, ונשים נושאות לתכשיט ויש להקל טפי, אבל אם כוונתן לשימוש דוקא אין להתיר להן".

ו) ענפי משה (אליבא דהלכתא חנ"ד עמ' פ"ה ריש טור ב') – "שאלתי מקמיה מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א ואמר לי: לא, ומו"ר מרן הגר"א ל שטיינמן שליט"א שאלני אם כוונתי במקום שאין עירוב, ומשאמרתי דיש, השיבני דאם הוא מטלטל אז גם כאן הוא מטלטל, ואם הוא לא מטלטל אז גם כאן הוא לא מטלטל. אמנם כשהצעתי האי שאילתא למרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א אמר לי בזה"ל: שעון על היד, בבני ברק כן, ושאלתיו ומי שאינו מטלטל המותר לו ללבוש שעון יד ולצאת עמו, ואמר לי מרן הגר"ש הלוי ואזנר שליט"א 'מי שלא מטלטל, בבני ברק כן'".

ב. האם מותר לחייל לצאת בדיסקית בשבת (dogtag).

1. מחמיר – מנחת יצחק (ח"ז סי' י"ב אות א', "מה הדין לצאת בשבת בדיסקית והיא שרשרת שתלוי' בה מתכת, ובה חרוט שם החייל, והרשויות הצבאיות מקפידות עד מאד שהחייל יצא תמיד והדיסקית על צוארו וכו' עכ"ל. הנה לדעתי אין זה לא מלבוש ולא תכשיט, ודינו כדין המבואר (בסי' ש"א סעי' י') לא יצא איש לא בסייף וכו' ולא בכלים שאינם תכשיט וכו' עיין שם").

ג. טלטול נשק (gun) בשבת ברה"ר, כדי להתפלל במנין.

1. מחמיר – הגרשז"א זצ"ל (מקראי קודש [הררי] פורים עמ' רס"ד), הגריש"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' נ"א, אשרי האיש או"ח ח"ב פרק י"ד סעי' ב', "הדבר פשוט לאיסור"), אבני ישפה (ח"א סי' ע"ב).
2. לנוי.

א) מר"מ – הגריש"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' נ"א, אשרי האיש או"ח ח"ב פרק י"ד סעי' ב', ישא יוסף ח"ג [או"ח ח"ב] סי' פ"א).

ד. שיוורי מאכלים שבין השיניים.

1. מר"מ – הגרשז"א זצ"ל (ששכ"ה פרק י"ח הע' ח' [דפו"ח, הע' ח']).
א) מנחת יצחק (ח"ה סי' ל"ח ד"ה וע"ד) – "אבל צדקו דברי כהד"ג, דנכון להזהר בזה, למי שאפשר, לנקר את בין השיניים קודם שיוצא לחוץ, וכמש"כ בס' מנח"ש שם, ובטעם מה שאין העולם נזהרים בזה, נראה לענ"ד דהעיקר בזה, משום שהוא דבר שאי אפשר להזהר בזה כמה פעמים, שהולכין בשבת על סעודת מצוה, או שמתארחים אצל אחרים, וכמש"כ במג"א (סי' שכ"ב ס"ק ד') הנ"ל, שייך בזה מה שהביא בס' מנח"ש שם מש"ע (סי' שכ"ו סעי' ו'), ועוד מכמה מקומות בכה"ג, דהיכא דא"א להזהר לא גזרו חכז"ל, והראי' שלא מצינו בש"ע שם (סימן שכ"ב סעיף ד'), דהיכא דאין לו קיסם לחצוץ בו שיניו לא יצא לרה"ר עי"ש, ועי' בספרי מנח"י (ח"ג סי' ל"ו וסי' מ"א ס"ב), אבל בודאי נכון להזהר היכא שאפשר כנ"ל".

ב) חוט שני (ח"ד עמ' קל"ט אות א', אות ג') – "אוכל שבין השיניים, אין לזה חשיבות, ומותר לצאת בו בשבת ברשות הרבים, ואף אם מוצצו בדרך אין צריך לחשוש כיון שלא מחשיבו לאכילה ... עצם שבין השיניים או בשר בין השיניים שהדרך להוציאו מיד הוא משאוי".

ה. מר"מ.

1. אג"מ (רשומי אהרן ח"ב או"ח סי' ש"א אות ח') – "מותר לצאת בשבת במקום שאין עירוב כשיש לו מתפחת בתוך כיסוי לנוי בעלמא".

אג"מ (רשומי אהרן ח"ב או"ח סי' ש"א אות ט') – "אסור לצאת בשבת במקום שאין עירוב כשלוש תכשיט קטן המכוסה בתכשיט גדול כיון שאינו נראה כלל".

ב] מפתח - סעיף י"א.

א. מפתח לבית מרה"ר.

1. מר"מ – יסודי ישרון (מערכת ל"ט מלאכות ח"ב עמ' רל"א), בצל החכמה (ח"ג סי' צ"ו), מנחת יצחק (ח"ג סי' כ"ז), שערים מצויינים בהלכה (סי' פ"ב ס"ק י"א, ובקונ"א שם), ששכ"ה (פרק י"ח סעי' מ"ט [דפו"ח, סעי' ג']), תשובות והנהגות (ח"א סי' רל"ט), נתיבות שבת (פרק ו' סעיף י"ט), ל"ט מלאכות (ח"ד עמ' תתרט"ז), זכור ושמור (הוצאה עמ' ט"ו), שאילת שאול (או"ח סי' ס"ב).

א) אג"מ (רשומי אהרן ח"ב או"ח סי' ש"א אות ב', עי' מסורת משה ח"ב או"ח אות קמ"ב, ואות קמ"ג) – "מותר לצאת בשבת במחזיק עניבה (tie clip) העשוי ממפתח כל עוד ומשתמש בו ג"כ להחזיק העניבה במקומה".

ג. משקפיים (glasses) - רמ"א סעיף י"א.

א. הלכה.

1. מחמיר.

(א) ח"א (כלל נ"ו סעי' ג') – "ולשאת הברילין על החוטם במקום שאין עירוב, אסור, דילמא נפיל, ודומה ממש לחיגר בסימן ו'".

(ב) קיצור שו"ע (סי' פ"ד סעי' ג') – "אבל בתי עינים (משקפיים) אף על פי שהן משובצות בכסף אסור לצאת בהן".
(ג) מ"ב (ס"ק מ"ד) – "ולשאת הבתי עינים גופא על חוטמו במקום שאין עירוב בודאי אסור בלא"ה דילמא יפלו מעליו ואתי לאתויי ד"א [ח"א]".

(ד) ערה"ש (סעי' ס"א) – "ועל הבתי עינים עצמן אין שום היתר אפילו אם נעשה אותם של כסף ושל זהב דהכל רואים שכלי תשמיש הוא ואינו תכשיט ואפילו נארגנו בבגד שלא יהא חשש שמא יפלו כעין שעושין עכשיו וקורין לה פאנסנ"א איסור גמור הוא וחייב חטאת שהרי כלי תשמיש גמורה היא ואין זה בכלל בגד כלל אלא בכלל כלי תשמיש כמו כף ומזלג וסכין ואין לומר דנתיר מפני שצריך לראות בהם בספר כמו שמותר לחיגר לילך במקל כשא"א לו להלוך בלא מקל כמו שיתבאר דאין זה דמיון דהתם הוה המקל במקום רגל אבל הכא הרי יכול לילך בלעדם ואי משום שאינו יכול לראות בספר בלעדם לא ילמוד ואם לא נאמר כן נתיר לו לישא ג"כ ספר ללמוד בו ואפילו אם אינו רשאי לילך בלעדי הבתי עינים כגון שהרופאים צווהו לילך תמיד בהם מ"מ נראה דאסור וישב בביתו אך אפשר דבכה"ג יש להתיר באריג בכסותו באופן שא"א שיפלו דכיון דאינו מסלקם מגופו הוויין כאחד מבגדיו וכן נראה לענ"ד להלכה אבל אם צריך רק כדי לעיין בספר אסור לילך בהם וחייב חטאת והמקילין בזה מחללין שבת ועתידים ליתן את הדין ופתאים עברו ונענשו".

(ה) הגר" יוסף דב מסלוצק זצ"ל (צהר ח"ד עמ' פ"ב) – "שאינו מלבוש ולא תכשיט".

2. מיקל, אא"כ הם רק משקפי קריאה (reading glasses) וכדו'.

(א) ישועות מלכו (ליקוטי שו"ת סי' ה') – "ונ"ל שאלו שזרכן לצאת גם בחול בברילין והם האנשים שיש להם מיחוש בעינים ואור החמה קשה להם שמזיק לעינים או בעבור האבק א"כ דמי להא דתניא בשבת דף נ' ע"א דיוצאין בפקורא ובציפא וכו' ואם יצא בהם מבעוד יום מותר דזה דרך מלבוש כיון שמתכוין להגן על עינים שלא להזיק לו ניצוצי השמש ודמי להא דשבת ס"ה דר"י נפק במוך שבאזנו אם הוא קשור או מיהדק שלא יפול וה"נ דכוותי", אבל אלו הזקנים שאין הולכין בכלל בברילין בקביעות רק לובשין אותם בעת הקריאה בספר או לצרכי מלאכה ובזמן שאין עוסקים במלאכה אין לובשין אותם וכש"כ ברחוב אין נושאים אותם והם לובשים אותן בשבת רק בעת הקריאה בספר או בתפילה זה ודאי מקרי משא כיון דאין נושאים לשום הנאה בעת שלבוש בהן בשוק רק שיהי' מוכן אצלם בעת שיצטרכו ואין נושאים אותן בחול כלל בשוק זה ודאי מקרי משא כנלפע"ד אם יסכים כבודו דמר".

(ב) בנין שלמה (ח"ב או"ח סי' כ"ג, צהר ח"ד עמ' פ"ג) – "כבר הסכימו כמה גאונים שלפנינו וכמה מאוני זמנינו להתיר לצאת בבתי עינים שהידות מגיעין עד העורף מאוזן לאוזן בלי שום ספק".

(ג) אדר"ת (צהר ח"ד עמ' פ"א) – "שלדעתי מותר בפשיטות מטעם שהוא תכשיט שרובות ב"א נושאים ב"ע לתכשיט בעלמא, וגם מפני שהוא דרך מלבוש".

(ד) הר צבי (או"ח ח"א סי' קע"ג) – "בסתם משקפיים שהוא נושא אותם תמיד להטיב ראייתו או לשם תכשיט מודה גם הגר"ש דמותרים הם, דעצם נשיאתם לא מלאכת הוצאה היא אלא שצריך לנושאם בכה"ג שלא יהא חשש שמא יפלו ואתי לאתויי שהחיי אדם אוסרם מה"ט, אבל אם הם נאחזים במוטות מאוזן לאוזן נהגו להקל וכמו שכתב בס' בנין ציון להגר"י עטלינגר, וכן מצינו בנושא כובע על כובע דאסור שמא יפול, אבל אם מהודק בראשו או שהוא כובע עמוק דליכא למיחש שמא יפול מותר".

(ה) אג"מ (דברי חכמים אות רס"ח) – "באחד שרואה גם בלי משקפיים, האם ראו' להחמיר ... דמכיון שלובשם בימות החול ורגיל בכך אין חוששים שיסירם ומותר לו לצאת בהם".

אג"מ (רשומי אהרן ח"ב או"ח סי' ש"א אות ו') – "מותר לצאת במשקפיים מורכבים ממשקפי קריאה וריאה, [עדשות בייפוקל] במקום שאין עירוב כי לא חיישינן שיורידם".

(ו) אמת ליעקב (דברי חכמים אות רס"ח) – "באחד שרואה גם בלי משקפיים, האם ראו' להחמיר ... שאפילו באם א"צ דחוף את המשקפיים אלא בלעדיהם מרגיש מיחוש בעיניו מותר לו לצאת בהם בשבת".

אמת ליעקב (דברי חכמים הע' רס"ח) – "שאלו להגר"ק מדוע היא מחמיר שלא לצאת במשקפים והרי הוא מקיר, והשיב היות ודרך להגביה המשקפים על המצח וחושש שישכח ויעשה כן גם בשבת. ומש"כ שרבינו מחמיר מקורו מהערה"ש, ושאלתי דהא הערה"ש החמיר רק באינו מהודק ומשקפים שלנו הרי מהודקים לאזניו וא"כ בודאי שאין להחמיר, וכן ברור במ"ב, והסכים לדברי שא"צ להחמיר".

(ז) מנחת יצחק (ח"א סי' ל"ז אות ג') – "וחדשו האחרונים להתיר, למי שנושאם בכל השבוע, ויש להם ידיים המקיפים מאוזן לאוזן, דל"ש שמא יפלו, וכמבואר בס' מנח"ש (סי' פ"ד ס"ק ו') בשם הרבה גדולי האחרונים. ולכאורה צ"ע דזה ניחא אם הטעם משום דלמא נפיל, אמנם אם הטעם דהיכא דאפשר לו זולתו, הוי משוי, מאי נ"מ דיש לו ידיים המקיפים וא"א ליפול, הרי עדיין הוי משוי, (ואין לי הספרים שמציין שם המנח"ש). ובהנ"ל י"ל שאני בתי עינים

ממקל, דבתי עינים הוי דרך מלבוש, וגם שבזמנינו נהגו האצילים ללכת בבתי עינים לתכשיט, וכמ"ש בס' מנח"ש שם, ועי' בס' קרן לדוד (סי' צ"א).

(ח) בצל החכמה (ח"ד סי' ד' אות ה') - לשונו לקמן.

(1) באר משה (ח"א סימן י"ז אות ו' ד"ה ועפ"י) - "היתר פשוט וברור לתת המשקפים שיש להם ידים ארוכות הנאחזים אחורי האזנים, שאינם זזים ממקומן".

(ט) הגרשז"א זצ"ל (שולחן שלמה ס"ק כ"ב).

(י) ציץ אליעזר (חי"ח סי' ט"ו, חכ"ב סי' כ"ד) - "והיוצא מהם שרובא דרובא מגדולי הפוס' קסברי שמותר מעיקרא דדינא לשאתם במקום שאין עירוב מכמה וכמה טעמא תריצי, ומנהג ישראל בזה תורה היא, ואפשר איפוא בשופי להחיל על"ז דברי המהר"י חאגיז ז"ל בהלק"ט ח"א ס"ט שכותב דזה כלל גדול שהיה מוסד בידינו אם הלכה רופפת בידך פוק חזי מה עמא דבר, כי פשוט הוא אשר באהבת ה' את עמו ישראל יסיר מכשול מדרכיהם ולא יטו כל העולם אחר היחיד אילו סברתו דחוויה ע"ש. ומינה במכ"ש באתר דרבים אשר אתנו לחיזוק ה"עמא דבר" כבנידוננו ... זאת תורת העולה, דאין לאסור נשיאת משקפים במקום שאין עירוב, ועל אחת כמה שאין מקום לחומרא מלשאתם במקום שיש עירוב אפילו למי שמחמיר על עצמו שלא לטלטל בדרך כלל אפילו במקום שיש עירוב".

(יא) אור לציון (ח"ב פרק כ"ג אות א') - "במשקפי ראייה מותר לצאת לרשות הרבים, ואין צריך לקושרם בחוט ... אבל במשקפי קריאה אין לצאת".

(יב) ברית עולם (המוציא סעיף ב', אז נדברו ח"א סי' ס"ד) - "משקפיים שלנו שהם מהודקים היטב ולא שכיחא כלל שיפלו, מותר לצאת בהם אפילו אם אפשר לו לראות קצת בלא המשקפיים".

(יג) משנה הלכות (ח"ז סי' נ"ז) - "אמנם האחרונים ז"ל התירו לצאת במשקפים ופוק חזי מאי עמא דבר (הגם דאני לעצמי נהגתי להחמיר) ובהר צבי א"ח סימן קע"ג שציין עליו גם כ"ת האריך בזה והביא דברי הבנין ציון סימן ל"ז ועוד דבמשקפים שיש להם ידים מאזן לאזן יש להתיר, ועי' מנחת שבת סימן פ"ד אות ו' ושו"ת מנחת אלעזר ח"ג סימן ד' כתב דמשקפים הו"ל תכשיט לאדם וצ"ע דכמה פעמים מתבייש בהם אלא דצריך להם ...".

(יד) שבט הלוי (ח"ח סי' מ"ח) - "בעיקר מחלוקת האחרונים בענין הברי"ל הדבר נוטה יותר להיתר דמדדנו הפוסקים בס"י ש"א לענין הברילן בתלויים בשלשלת כמו תכשיט על הגוף מכלל דכשהם במקומם תורת מלבוש עליו, ואף שאפשר לדייק להיפך מכ"מ דרך זה נראה יותר, ובמציאות לרוב בני"א הצריכים להם הם כמו מלבוש הצריך, ונכון מש"כ בזה בתשובת מנחת אלעזר ח"ד סי' ד' שהוא מותר מכמה טעמים, וכ"ה דעת הגאון שו"מ, ואם משום חשש דילמא נפיל ואתו לאתוי, שחשש הגאון חיי אדם בכלל נ"ו ס"ג ומדמה למקל של חגר באמת אינו דומה כ"כ כאשר הרגישו רבים, איברא שיהא עם ידים שמגיעים לאחורי האוזן ויקיפו טוב את האוזן, הידוק היטב ונכון כאשר כ' הגאון מנח"א שם דלא גרע מכובע שיכול לפול לפעמים ואעפ"כ אין חוששין, ואעפ"י מה שרוצה לדמות לנעל סתם שלא חוששין דילמא נפל אין ראי' כ"כ כמובן, סו"ד דאיכא אוסרין אבל הרבה מאד מתירין גאונים בעלי סמכות, וסוגיא דעלמא שאין לאסור זה, ונעשה כדבר הרגיל, ומכ"ש אצלך שבלי זה גורם לך כאב ראש ומיחושים שונים, ואעפ"י שלפעמים אתה אינך הולך ברחוב עם הברי"ל זה מצד צדקות שלך שלא להסתכל, אבל אין זה מבטל היותו מלבוש לך הנצרך לחיים הרגילים".

(טו) הגר"ח"ק שליט"א (דולה ומשקה עמ' ק"ס) - "שאלה: האם צריכים לקשור חוט במשקפיים (מאחורה) כשיוצא לרה"ר בשבת, מחמת טלטול. תשובה: רק אם עלול ליפול".

הגר"ח"ק שליט"א (עלי שי"ח עמ' ק"ל אות ל"ב) - "שאלה: האם חייב לקשור המשקפיים בחוט כדי שלא יפלו על הארץ בשבת. תשובה: אם זה עלול ליפול".

הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ג עמ' ל"ב סוף טור ב') - "וכן שמעתי עובדא שבנו של מרן שליט"א הלך בשבת עם משקפיים בלי חוט ובלי קפיץ, וכשראה מרן שליט"א זאת תמה עליו על מנהגו דלא כהחזו"א, וניסו כמה נסיונות וראו שלא נופלים המשקפיים, ונחה דעתו של מרן שליט"א ...".

הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ג עמ' קי"ז טור ג', חנ"ה עמ' פ"ז טור ג') - "שאלה: כתב המשנ"ב (סי' ש"א ס"ק מ"ד) וז"ל: ולשאת הבתי עינים גופא על חטמו במקום שאין עירוב בודאי אסור בלאו הכי, דלמא יפלו מעליו ואתי לאתויי ארבע אמות (חיי אדם), עכ"ל. צ"ב א"כ איך האידנא כן הולכין עם משקפים גם במקום שאין עירוב. תשובה: היום מהודק שלא יפול".

עי' הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ז עמ' קע"ה טור ג') - "שאלה: אדם שיש לו 'בעיית מיקוד' בעיניו, דהיינו שקשה לו לעיתים לקרוא עם משקפיים, אך לענין ראייה סתם הם מועילות לו, האם מותר לו לצאת עמם בכה"ג לרה"ר בשבת, או דאיכא למיחש דילמא יורידם לקריאה ואתי לאתויי ד"א ברה"ר. תשובה: אם הוא על עיניו המנהג להקל".

הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ט עמ' ק"ל) - "שאלה: בא"ד האם בן עליה הנוהג להוריד משקפיו מעל עיניו בחול במקום שיש לחוש למראות אסורות, האם יהיה נכון לו שלא יטלטלנו ברה"ר בשבת. תשובה: לא יורידם".

(טז) ששכ"ה (פרק י"ח סעי' ט"ז [דפו"ח, סעי' ט"ז], הע' ס"ט [דפו"ח, הע' ס"ט]) - "מי שקשה לו לראות בלי משקפיים ולכן הוא מרכיבם תמיד, מותר לו לצאת בהם לרשות-הרבים, וכן המרכיב משקפיים לשם נוי, ולא מחמת שקשה לו לראות בלעדיהם - יש מקום להקל לצאת בהם לרשות-הרבים, וראה לעיל סעיף יב. אבל משקפי-קריאה, אסור לצאת בהם, כי בוודאי יבוא להסירם ברחוב ולטלטלם ארבע אמות ברשות-הרבים. ובמשקפיים מורכבים ממשקפי קריאה

וראיה (עדשות ביפוקאל וכדומה) אין חשש שמא יסירם ברחוב, ומותר לצאת בהם לרשות-הרבים [דהרי הוא זקוק למשקפיים כדי לראות בחלק אחד, ואילו החלק האחר טפל באותה השעה].

(יז) שבת בית (ארטסקרול, עמ' קמ"ב).

(יח) עי' ל"ט מלאכות (ריביאט, עמ' תתתר"ב).

(יט) ארחות שבת (פרק כ"ח סעי' קכ"ז) – "אדם הנצרך למשקפיים לצורך הראיה וקשה לו לראות בלעדיהם מותר לצאת בהם, והטעם משום שהמשקפיים משמשים לו ונטפלים אליו ואינם נחשבים משאוי. אבל אין לצאת במשקפיים המשמשים רק לצורך קריאה, דכיון שאינו זקוק להם לצורך הליכתו ברחוב הרי הם משאוי. ומותר לצאת במשקפיים שיש בעדשה שלהם חלק המיועד לקריאה, כיון שהחלק העליון של העדשה מיועד לראיה, ודין משקפיים אלו כדין משקפי ראייה".

3. ברה"ר יש להחמיר.

(א) חזו"א (חוט שני ח"ד סוף עמ' קכ"ג) – "חשש לילך עימם ברשות הרבים דאפשר דהוי משוי, ובכרמלית התיר אם הם באופן דאין חשש שהם יפלו".

(1) מר"מ – דינים והנהגות (פרק י"ד אות י"ב), דעת החזו"א (פרק ד' אות ב').

(2) אליבא דהלכתא (חנ"ג עמ' ל"ב סוף טור ב') – "ובענין יציאה לרה"ר עם 'משקפיים', נעתיק כמה מקורות של חומרת החזו"א. בספר מעשה איש (ח"א עמוד קל"ו) הביא בשם מרן שליט"א, שאמר לו מרן החזו"א שצריך לקשור משקפיים עם חוט 'שלא יפלו' (ומאידך הביא שם על 'משקפי שמש' שיש גם חשש שיוריד המשקפיים ויטלטלנו בידו, ומ"מ בכרמלית התיר שזה גזירה לגזירה, ע"ש). וכן באורחות רבינו (ח"א עמוד קל"ד) הביא שטעם החזו"א בחומרת משקפיים מחשש 'שיפלו', וכשאין חשש נפילה התיר. ומאידך במעשה איש (ח"ג עמוד קכ"ח) הביא, שאחד בא למרן החזו"א עם משקפיים, ואמר לו מרן החזו"א שישאירם אצלו עד מוצ"ש, ומטעם 'שמא יטלטלנו בידו', ורק כשיש חוט או קפיץ לא חיישינו. וכן במעשה איש (ח"ו עמוד ק"ז) כתוב שהחזו"א הורה לבחור אחד, שחיישינו שמא יוריד את המשקפיים ויבוא לטלטלם, וצ"ע סתירת סברת החזו"א (ונפ"מ לענין משקפיים רגילות של זמנינו שלא נופלות). וצ"ע שלא מצאנו סתם חשש שאדם יוריד איזה מלבוש שלובש בלי סיבה [ואולי דימהו החזו"א לכפפות שבסעי' ל"ז (ס"ק קמ"א) הביא במ"ב דיעות האוסרות, שמא יורידם ויטלטלם בידו, ומזה למד החזו"א שגם יוריד 'משקפיים', אבל צ"ע ששם כפפות זה מאוד מגביל את היד, והדרך להוריד, משא"כ כאן, וצ"ע]. ומיהו בספר אורחות רבינו (ח"ג עמוד רל"ח) הביא, שהחזו"א עצמו לא יצא לרה"ר אפי' עם משקפיים שיש בהם קפיץ, ואין חשש שיפלו, ומטעם אחר, שמכיון שלא לובש משקפיים קבוע, חשש שמא הוא אינו אצלו מלבוש, ע"ש".

(ב) חוט שני (ח"ד עמ' קכ"ד) – "ואף בזמנינו שרובא דאינשי הולכים עם משקפיים, עדיין יש מקום לחוש לצאת במשקפיים ברשות הרבים, דיש לחוש שמא אינו מלבוש".

4. מר"מ – רב פעלים (ח"ב או"ח סי' מ"ח), דברי משה (או"ח סי' ה'), דברי יציב (או"ח סי' קמ"ו), באר שרים (ח"ג סי' ב' אות ו' ד"ה ומעתה, ח"ה סי' ח' אות ד').

(א) בנין ציון (החדשות סי' ל"ז) – "לא אומר לא איסור ולא היתר כי באמת לא כל הענינים שוים יש שלא שייך לגזור דלמא נפיל ואתי לאתויי ויש ששייך גזירה זו דהיינו למי שאינו לצורך גדול וקשה מאד ליתן גבול בדבר ועכ"פ לא דומה לסמרטוט על המכה דזה לכל אדם שוה למי שיש לו מכה וכל שכן שאין לקרותו מלבוש. גם מה שסמך הרב נ"י על שיטה זו שאין לנו רה"ר ידוע שמהרש"ל מחמיר והט"ז (סי' שמ"ח) כתב דיש להחמיר על עצמו. וגם מה שכ' דהוי שבות שאין דרך הוצאה בכך לא נלע"ד שהרי נזמי האוון מקרי הוצאה אם אינם תכשיט ואוון נקרא אין דרך הוצאה כדתנן המוציא באזנו וכו' אלא ודאי היינו בסתם הוצאה אבל דברים שרגילים להוציא ע"י אוון מקרי דרך הוצאה וא"כ ה"ה בחוטם כיון דרגילים לישא הבריללען על החוטם מקרי דרך הוצאה. אבל מכ"מ העולם נוהגים היתר ואין לתפוס למי שסומך על היתר שהמציא הרב נר"ו לישא הבריללען קשורים מאזן לאזן".

(ב) הגר"ה לייבוויטש (דברי חכמים אות רס"ח) – "באחד שרואה גם בלי משקפיים, האם ראו' להחמיר ... דאם אפשר לו שלא ללבוש בשבת, ראוי להקפיד".

ב. בשעת ירידת הגשם.

1. מיקל.

(א) הגריש"א זצ"ל (דרור יקרא עמ' שמ"א אות ל"ג, אשרי האיש או"ח ח"ב פרק י"ד סעי' ט') – "מותר להרכיב משקפיים לאפו גם בחורף בעת ירידת גשם, ואין לאסור שמא ירטבו מהגשמים ויסירם ויוליכם ד' אמות. דלגזור איסור אי אפשר, כי חז"ל לא גזרו. ואילו היה חשש מעשי היה צריך להמנע ללא גזרה, אך נראה שאין חשש מעשי כי מן הסתם יעמוד וינקה ויחזור וירכיבם".

(ב) משנה הלכות (אליבא דהלכתא חנ"ה עמ' ט"ז טור א') – "דמותר לצאת בשבת לבוש במשקפיים לרשות הרבים אף בשעה שיורד גשם, ואין חוששים שיסירם כדי לנקותם וילך עם זה ד' אמות ברשות הרבים".

הגר"ש דבליצקי שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ה עמ' ט"ז טור א' [לשונו לקמן], חע"ו עמ' ל"ט טור ג') – "דמותר לצאת בשבת עם משקפיים בזמן שיורד גשם, אף דרגילים להורידם ולגבם מטיפות הגשם".

(ג) הגר"ח ק"ק שליט"א (דרור יקרא סוף עמ' ת"ע) – "הגרשז"א ... שאף אם הסברא נכונה ויש חשש כזה, אין אנו צריכים

לחשוש למה שלא אסרו חז"ל, ואין אנו מחדשים גזירות מעצמינו".

הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ט עמ' קי"ז טור ב') – "שאלה: כ' המ"ב (שם ס"ק מ"ד בשם החי"א) לשאת בתי עיניים (משקפיים) על חוטמו במקום שאין עירוב בודאי אסור, דילמא יפלו מעליו ואתי לאתויי ד"א. ובארחות רבינו מובא שאמר דבמשקפיים שהידיות יש בהן קפיץ ומהודקות היטב, מותר לצאת עמהן לרה"ר. וראיתי בשם חכ"א שרצה לאסור לצאת עמהן בימות הגשמים שעלול לרדת גשם ומטר, דיש לחוש דשמא כשירדו הגשמים על הזכויות יוריד המשקפיים לנקותם ויטלטלנו ד"א, האם נכון לחוש לכך. תשובה: [בע"פ]: לא שמענו דחוששים על כך".

הגר"ח"ק שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ט עמ' ק"ל) – "שאלה: כ' המ"ב (שם ס"ק מ"ד בשם החי"א) לשאת בתי עיניים (משקפיים) על חוטמו במקום שאין עירוב בודאי אסור, דילמא יפלו מעליו ואתי לאתויי ד"א. ובארחות רבינו מובא שאמר דבמשקפיים שהידיות יש בהן קפיץ ומהודקות היטב, מותר לצאת עמהן לרה"ר. וראיתי בשם חכ"א שרצה לאסור לצאת עמהן בימות הגשמים שעלול לרדת גשם ומטר, דיש לחוש דשמא כשירדו הגשמים על הזכויות יוריד המשקפיים לנקותם ויטלטלנו ד"א, האם נכון לחוש לכך. תשובה: אין לעשות חששות חדשות".

(ד) הגר"א קופשיץ שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ה עמ' ט"ז טור א') – "דמותר לצאת לרשות הרבים לבוש במשקפיים אף בשעה שיורד גשם, ואין חוששים שיסירם כדי לנקותם וילך עם זה ד' אמות ברשות הרבים".

(ה) הגר"ע אויערבאך שליט"א (אליבא דהלכתא חנ"ה עמ' ט"ז טור א', חע"ו עמ' ל"ט טור ג') – "דמותר לצאת לרשות הרבים לבוש במשקפיים אף בשעה שיורד גשם, ואין חוששים שיסירם כדי לנקותם וילך עם זה ד' אמות ברשות הרבים".

2. מר"מ.

(א) הגרשז"א זצ"ל (ששכ"ה פרק י"ח הע' מ"ח [דפו"ח, הע' מ"ח], מנחת שלמה ח"ב סי' ל"ה אות כ"א, שולחן שלמה ס"ק ז') – "בדבר מש"כ בשש"כ פ"ח הערה מ"ח דהיוצא במשקפיים בעת הגשמים למה לא נחוש שיסירם כדי לנקותם. והעירו מדברי תוס' ר"פ במה אשה דבדבר שהוא עיקר המלבוש ליכא למיחש, ואם כן הוא הדין במשקפיים. חושבני שדוקא מלבוש ממש אין רגילים לפושטו בשוק, מה שאין כן משקפים כשיש גשם ומפריע קצת, שפיר רגילים להוריד ולנגב אותם דרך הילוכם מבלי להתעכב ולעמוד בדרך".

ג. משקפי שמש (sunglasses).

1. מחמיר [א"כ הם לצורך ראייה].

(א) הגרשז"א זצ"ל (ששכ"ה פרק י"ח הע' ע"א [דפו"ח, הע' ע"א], שולחן שלמה ס"ק כ"ב ד' ד"ה וכן, עי' דברי חכמים אות רס"ט).

(ב) בצל החכמה (ח"ד סי' ד' אות ה') – "לרה"ר אסור לצאת במשקפיים כאלו, אם לא כשהם משמשים לו גם לצורך ראייה".

(ג) אור לציון (ח"ב פרק כ"ג סעי' א', הע' א') – "ובמשקפי שמש יש להקל דוקא במקום עירוב, ואף לכתחילה, (וראה מה שנתבאר להלן בתשובה י"ב לענין טילטול במקום עירוב, ע"ש), אבל שלא במקום עירוב לא, משום שבמשקפיים אלו יש יותר רגילות להסירם כשהולך ברחוב".

(ד) אז נדברו (ח"א סי' ס"ד).

(ה) הגריש"א זצ"ל (אשרי האיש או"ח ח"ב פרק י"ד סעי' ח').

(ו) הליכות עולם (ח"ד עמ' רפ"ג).

(ז) ששכ"ה (פרק י"ח סעי' י"ח [דפו"ח, סעי' י"ח] אות א') – "אין לצאת בהם לרשות-הרבים...".

(ח) חוט שני (ח"ד עמ' קכ"ד ד"ה משקפי).

(ט) אור יצחק (ח"א או"ח סי' קכ"ו) – "שאלת: האם מותר לצאת בשבת עם משקפי שמש שמתחברים למשקפים הרגילות, או יש לחוש שמא יורידם בידו כשיגיע למקום צל. תשובה: אסור".

(י) מגילת ספר (קונ' שמירת שבת פרק י"ח אות ט') – "שאין זה משוי אלא יש כאן רק חשש שמא יסירם במקום הצל".

(יא) באר שרים (ח"ה סי' ח' אות ד').

(יב) שבת בית (ארטסקרול, עמ' קמ"ד).

(יג) ל"ט מלאכות (ריביאט, עמ' תתתר"ב).

(יד) ארחות שבת (פרק כ"ח סעי' קכ"ח) – "לענין יציאה במשקפי שמש יש להבחין בין סוגים שונים. [א]. משקפי שמש הבאות על מנת להגן על העיניים מקרני השמש אין לצאת בהן מרשות לרשות, ואף שהן משמשות לו ומקילות עליו את הראיה מכל מקום יש לחוש שמא יסירם ממנו במקום צל ויולכים ד' אמות ברשות הרבים. ואם מסיבה רפואית אסור לו להסיר את המשקפיים האלו בהיותו מחוץ לבית מותר לצאת בהם. [ב]. דין זה אמור גם לגבי משקפי שמש המורכבות על גבי משקפיו, דכיון שאפשר להסירם מהמשקפיים בקלות יש לחוש שמא יסירן במקום הצל וכנ"ל. [ג]. משקפי שמש אופטיים מותר לצאת בהם ודינם כמשקפי ראייה רגילים כיון שאין חשש שיסירם ממנו במקום הצל".

2. מר"מ – הרצבי (או"ח ח"א סי' קע"ג), דברי יציב (או"ח סי' קמ"ו), משנה הלכות (ח"ז סי' נ"ז).

(א) באר משה (ח"א סימן י"ז אות ו' ד"ה ועפי"ז) – "שלא להתיר רק בשעה"ד לעת צורך, למי שזריחת החמה מזקת הרבה ובשום אופן לא יסיר המשקפים מעיניו".

(ב) חשב האפוד (הליכות חנוך פרק א' אות ע"ג) – "דמי שהולך תמיד עם בתי עינים של שמש להגנת העינים שלא יזיק להם השמש, ואין דרכו להסירן דמותר לו לצאת עמהן ברחוב בשבת".

(ג) הגרשז"א (שולחן שלמה ס"ק ז' ב', ששכ"ה פרק י"ח הע' ס"ח [דפו"ח, הע' ס"ח]) – "רשות הרבים דאורייתא ... במשקפיים לשם נוי יש לחוש שיסירם בשעת הגשמים, ואסור לצאת בהם".

(ד) הגר"ח (שליט"א (אשיחה עמ' שכ"ז)) – "מה הדין לצאת במשקפי שמש המהודקים היטב, לכרמלית בשבת וצ"ע כאשר אם לא ילך עמהם עלול לקבל דלקת עיניים או חולי אחר כשנחשפות עיניו לשמש. תשובה: אם הם מהודקים היטב כמדומה שמותר".

ד. עדשות מגע (contact lenses).

א. מיקל.

1. אור לציון (ח"ב פרק כ"ג סעי' א') – "מותר לצאת בעדשות מגע".
2. אז נדברו (ח"ז סי' מ"ד) – "נראה דמותר וראי' מהא דתנן בשבת ס"ד ב' ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפלפל ובגלגל מלח ובכל דבר שניתן לתוך פיה ובבלבד שלא תתן לכתחילה בשבת ואם נפל לא תחזיר. כל דבר המשמש הגוף הוי כמלבוש אלא לפי החשש שלנפילה בעינין שיהא מהודק, ועדשות האלו אינו מצוי שיפלו. ואם במקרה נפל מותר לכתחילה להחזיר ואינו דומה לפלפל ומלח כמבואר כ"ז בפוסקים".
3. חוט שני (ח"ד עמ' קכ"ד ד"ה עדשות) – "עדשות מגע, כיון שזה מודבק וצמוד ממש אל העיניים, חשיב דרך מלבוש ומותר לצאת בהם אף ברשות הרבים. אך אם הדרך להוציאם לפעמים כגון בלילה דאז לגבי טבילה הרי הם חוצצין [כמ"ש ב'חוט שני'] ואסור להוציאם במקום שאין עירוב".
- חוט שני (אסיפת יצחק י"ח סיון תשס"ו) – שאלה: "ראיתי בחוט שני חלק ד' (עמ' קכ"ד) שאסור לצאת בעדשות מגע במקום שאין עירוב משום הם חוצצין בטבילה, אבל לכאורה יש להתיר על פי מה שכתב במשנה ברורה בס' ש"ג ס"ק ג' שדברים שהם עקר מלבושים לא חשיבין להכי דאין דרכה לילך בלעדם ובודאי תלבשם אחר הטבילה". תשובה: "אם הוא אדם שצריך עדשות כאלו שבלעדם אינו יכול ללכת, אה"נ דמותר".
4. באר שרים (ח"ו סי' ז' אות ד') – "עצם יציאה לרה"ר בעדשות מגע בשבת התיירו".
5. ע'י שבת בית (ארטסקרול, סוף עמ' קמ"ה).

ב. מחמיר.

1. ע'י משנה הלכות (חי"א סי' רמ"ח) – "כ"ז שלא יתברר ההיתר אני מן הנמנעים להתיר".

ג. אם לא התרגל בהם, מחמיר.

1. ששכ"ה (פרק י"ח סעי' י"ז [דפו"ח, סעי' י"ז]) – "עדשות-מגע, כל זמן שהמרכיב אותן לא התרגל אליהן, אסור לצאת בהן לרשות-הרבים, מכיון שקיים חשש סביר שאחרי זמן-מה יסיר אותן ויטלטלן ארבע אמות ברשות-הרבים. התרגל אליהן - דינן כדין משקפיים רגילים".
2. ל"ט מלאכות (ריביאט, עמ' תתתר"ד).

ד. מר"מ.

1. מים ההלכה (ח"ג סי' ס"ב) – "עדשות מגע, כל זמן שהמרכיב אותן לא התרגל אליהן, אסור לצאת בהן מחוץ לעירוב, מחשש שמא יסיר אותן ויטלטלן, אך אם התרגל אליהן, מותר לצאת בהן כדין משקפיים רגילים".
2. ארחות שבת (פרק כ"ח סעי' קכ"ט, הע' ר"ט) – "עדשות מגע דינן כמשקפי ראייה ומותר לצאת בהן. ויש שכתבו שאם עדיין לא התרגל להן ויש חשש שיסירן ויעבירן ד' אמות הרי זה אסור [ספר שש"כ פ"ח סי"ז]. ויש לעיין באדם שהורגל לצאת בעדשות מגע אם מותר לצאת בהן בזמן שמזג האויר אביך ויש חשש שהעדשות יגרמו לו גירוי בעינים ויסירן ממנו. ולענין אשה ההולכת בעדשות מגע עיין עוד להלן הערה רצ"ז".